

500 МВт қувватли «Жонкелди»
Шамол электр станцияси
Ўзбекистон Республикаси

Кўчириш бўйича
ҳаракатлар режаси

учун тайёрланди

Август 2022 й

ХУЖЖАТ ТЎҒРИСИДА МАЪЛУМОТ

ЛОЙИХА НОМИ	500 МВт қувватли «Жонкелди» шамол электр станцияси
5CS ЛОЙИХА РАҚАМИ	1305/001/102
ХУЖЖАТ НОМИ	Аҳолини кўчириш бўйича ҳаракатлар режаси
БУЮРТМАЧИ	ACWA Power
5CS ЛОЙИХА МЕНЕДЖЕРИ	Ева Мутони Оберхольцер
5CS ЛОЙИХА ДИРЕКТОРИ	Кен Уэйд

ХУЖЖАТ НАЗОРАТИ

ВЕРСИЯ	САНА	ТАЪРИФ	МУАЛЛИФ	РЕЦЕНЗЕНТ	ТАСДИҚЛОВЧИ
1.0	22.04.2022	Аҳолини кўчириш бўйича тадбирлар режаси	ЕМО	МКВ	KRW
1.1	13.05.2022	ЕПТБ шарҳларига асосланган янгиланишлар	ЕМО	МКВ	KRW
1.2	19.05.2022				
1.3	01/08/2022 10/08/2022	АТБ шарҳлари асосида ҚХР янгиланиши	ЕМО/ЕФО	МКВ	KRW

1	Молиявий капитал	Жойлашув, юк ташиш усули ёки функциясидан қатъий назар, барча ташкилотлар ўз маҳсулотларини ёки хизматларини узоқ муддатли таъминлаш жараёни 5 та капиталнинг барқарорлигига боғлиқ. Барқарор ривожланиш "5 Capitals" эришган барча натижаларнинг асосини ташкил қилади. Қарерда ишлашимиздан қатъий назар, биз мижозларимизга асосий капиталларни сақлаш ва кўпайтириш учун керакли имкониятларни тақдим этишга интиламиз.
2	Ижтимоий капитал	
3	Табиий (атроф муҳит) капитал	
4	Ишлаб чиқариш капитали	
5	Инсон капитали	

ЖАВОБГАРЛИҚДАН ВОЗ КЕЧИШ БАЁНОТИ

5 Capitals ушбу ҳужжатни ҳар қандай бошқа шахс томонидан ёки бошқа мақсадлар учун ишлатиш оқибатлари учун жавобгар бўлмайди.

Ушбу ҳужжат топшириқ берган томон учун ва фақат юқоридаги лойиҳа билан боғлиқ аниқ мақсадлар учун берилди. Бунга бошқа томонлар таянмаслиги ёки бошқа мақсадларда фойдаланилмаслиги керак.

Ушбу ҳужжат махфий маълумотларни ўз ичига олади ва интеллектуал мулк ҳисобланади. У буюртма берган томоннинг розилигисиз бошқа томонларга берилмаслиги керак.

МУНДАРИЖА

1	КИРИШ _____	8
1.1	Лойиҳа _____	8
1.2	КҲР мақсадлари _____	9
1.3	КҲРси таълуқли бошқа режалар _____	10
2	ЛОЙИҲА ТЎҒРИСИДА МАЪЛУМОТ _____	12
2.1	Лойиҳанинг жойлашуви _____	12
2.1.1	Шамол электр станцияси _____	12
2.1.2	ЭУЛ _____	13
2.2	Лойиҳанинг қисқача тавсифи _____	14
2.2.1	Шамол электр станцияси _____	14
2.2.2	ЭУЛ _____	16
2.2.3	Боғлиқ бўлган бино-иншоотлар _____	16
2.3	Лойиҳанинг қурилиш талаблари _____	18
2.3.1	Вақтинчалик қурилиш объеклари _____	18
2.3.2	Ишчи кучи (Ишчилар) _____	20
2.4	Лойиҳанинг операцион талаблари _____	20
2.5	Лойиҳанинг муҳим босқичлари _____	20
3	ҲУҚУҚИЙ АСОС ВА ТАЛАБЛАРГА РИОЯ ҚИЛИШ МАЖБУРИЯТЛАРИ ____	22
3.1	Миллий қонунчилик _____	22
3.1.1	Конституция _____	22
3.1.2	Ер кодекси _____	22
3.1.3	Фуқаролик кодекси _____	24
3.1.4	Вазирлар Маҳкамасининг 146-сон қарори (25 Май 2011 й) _____	26
3.1.5	“Ер муносабатларида тенглик ва шаффофликни таъминлаш, ерга бўлган ҳуқуқларни ишончли ҳимоя қилиш ва уларни бозор активига айлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Президент фармони. _____	27
3.1.6	Президент фармонлари ва Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ____	28
3.1.7	Сервитут ҳуқуқи _____	35
3.2	Кредитор талаблари _____	36
3.2.1	ЕТБ _____	36
3.2.2	ОТБ _____	37
3.3	ACWA Power Талаблари _____	38

3.3.1	ХМК	38
3.4	Миллий талаблар ва Кредитор талаблари ўртасидаги фарқлар таҳлили	39
4	УМУМИЙ МАЪЛУМОТ ВА ШАРТЛАР	49
4.1	Шамол Электр станцияси	49
4.1.1	Ерга эгалик қилиш	49
4.1.2	Ер ижараси	51
4.1.3	Шамол электр станцияси ҳудудида ердан фойдаланувчиларнинг турлари	62
4.2	ЭУЛ	72
4.2.1	Ер ижараси	72
4.2.2	ЭУЛ бўйлаб ердан фойдаланиш	72
4.3	ЭУЛ бўйлаб ўрмон майдонлари	81
4.4	Саломатликни муҳофаза қилиш зонаси	81
4.4.1	Шамол электр станцияси	81
4.4.2	ЭУЛ	82
4.5	Экологик таъсирлар	83
5	ЛОЙИХАДАН ТАЪСИРГА УЧРАГАН ШАХСЛАРНИНГ (ЛТШ) ИЖТИМОЙ-ИҚТИСОДИЙ ПРОФИЛИ	84
5.1	Шамол электр станцияси	84
5.1.1	Умумий маълумот ва методология	84
5.1.2	Лойиҳадан таъсирга учраган шахсларнинг (хонадонлар) уй ҳўжаликлари	84
5.1.3	Жинс, этник келиб чиқиш	85
5.1.4	Ёш ва oilaviy ҳолат	85
5.1.5	Таълим	86
5.1.6	Соғлиқ	86
5.1.7	Бандлик ва даромад манбалари	87
5.1.8	Сарф-харажатлар	88
5.1.9	Турар жой ва яшаш шароитлари	89
5.1.10	Уй ҳўжалиги бинолари	89
5.1.11	Коммунал хизматлар ва бошқа хизматлардан фойдаланиш	90
5.1.12	Чорва молларига эгалик қилиш	91
5.1.13	Чорвадорлар учун меҳнат манбаи	92
5.1.14	Лойиҳадан таъсир кўрадиган аёллар	92
5.1.15	Ёрдамга мухтож (ночор) хонадонлар (уй ҳўжаликлари)	92

5.1.16	Лойиҳанинг АТШ га етказадиган таъсири	94
5.2	ЭУЛ	94
5.2.1	Умумий маълумот ва методология	94
6	ЖИСМОНИЙ ВА ИҚТИСОДИЙ СИЛЖИШ КўЛАМИ	100
6.1	Шамол электр станцияси	100
6.1.1	Ерга қўйиладиган талаблар	100
6.1.2	Ерга таъсири	101
6.1.3	Активларга (Мулкларга) таъсири	108
6.1.4	Судралиб юрвчи хайвонларни таъсири	111
6.1.5	Шовқин таъсири	113
6.1.6	Саломатликни муҳофаза қилиш зонасининг таъсири	115
6.1.7	Иш ўрнини йўқотиш	117
6.2	ЭУЛ (Юқори Электр Узатиш Линиялари)	117
6.2.1	Ерга қўйиладиган талаблар	117
6.2.2	Ерга таъсири	117
6.2.3	Тузилмаларга таъсири	119
6.2.4	Ишчи ходимларга таъсири	120
6.2.5	Инфратузилма ва коммунал хизматларга таъсири	121
6.2.6	Ўрмон ерларига таъсири	121
6.3	Жисмоний қўчиш ва иқтисодий таъсирларнинг қисқача мазмуни	122
6.3.1	Шамол станцияси	122
6.3.2	ЭУЛ	127
7	МУВОФИҚЛИК ВА ҲУҚУҚ	129
7.1	Мувофиқлик	129
7.2	Якунлаш санаси	130
	ШАМОЛ СТАНЦИЯСИ	130
7.3	Ҳуқуқлар матрицаси	132
7.3.1	Шамол электр станцияси	132
7.3.2	ЭУЛ	139
7.4	Баҳолаш методологияси	141
7.4.1	Ерларни йўқотиш	141
7.4.2	Турар-жой ва нотурар жой бинолари учун компенсация	142
7.4.3	Ишчи-Ходимлар учун компенсация	143
7.4.4	Ёрдамга мухтож (ночор) гуруҳлар учун компенсация	144
7.5	Баҳолашни текшириш	144

7.6	Компенсация ҳуқуқлари _____	145
7.6.1	Шамол электр станцияси _____	145
7.6.2	ЭУЛ _____	146
7.7	Ўтиш даврини қўллаб-қувватлаш _____	146
7.7.1	Бузиш харажатлари _____	146
7.7.2	Транспорт харажатлари _____	147
7.7.3	Молиявий менежмент (бошқарув) _____	147
7.7.4	Бошқа ёрдамлар _____	148
7.8	Ночор (ёрдამга мухтож) оилаларни қўллаб қувватлаш _____	148
7.8.1	Шамол электр станцияси _____	148
7.8.2	ЭУЛ _____	154
7.9	КХР заҳира фонди _____	154
7.10	Алмаштиришга мос ерларнинг мавжудлиги _____	154
7.10.1	Яйлов ерлари _____	154
7.11	Турмуш тарзини тиклаш дастурлари _____	159
7.12	КХРни Амалга ошириш қиймати _____	163
7.13	Компенсация тўлаш ва турмуш тарзини тиклаш дастурлари _____	163
7.14	Компенсация пакетлари тўлови _____	164
8	МАНФААТЛИ ТОМОНЛАР БИЛАН КОНСУЛЬТАЦИЯЛАР _____	165
8.1	Умумий кўриниш _____	165
8.1.1	Шамол станциясида ўтказилган консультацияларнинг қисқача мазмуни _____	165
8.1.2	ЭУЛ бўйлаб ўтказилган консультацияларнинг қисқача мазмуни _____	166
8.2	КХРнинг бир қисми сифатида консультациялар _____	167
8.2.1	Манфаатдор томонларни аниқлаш ва консультациялар усули _____	167
8.2.2	Лойиҳа майдонидаги маслаҳатлашувлар _____	173
8.2.3	ЭУЛ йўли бўйлаб маслаҳатлашувлар _____	180
8.3	Тўлиқ ЙБ учун D иловасига қарангКХР бўйича огоҳлантириш учрашувлари _____	181
8.3.1	Шамол электр станцияси _____	181
8.3.2	ЭУЛ _____	181
8.3.3	АТШлар билан бўлиб ўтган маслаҳатлашувларнинг хулосаси _____	188
8.4	Шикоятларни кўриб чиқиш механизми _____	188
8.4.1	қабул қилинган шикоятлар _____	192
9	ИНСТИТУЦИОНАЛ ЖАВОБГАРЛИК _____	194

9.1	Давлат органлари _____	194
9.1.1	Бухоро вилоят ҳокимлиги _____	194
9.1.2	Пешку тумани _____	194
9.1.3	Ипакчилик ва Жун Саноати қўмитаси ва унинг кластерлари _____	194
9.2	ЎМЭТ _____	195
9.3	ACWA Power _____	195
9.3.1	Бош директор ўринбосари (Лойиҳа компанияси) _____	195
9.3.2	Бизнесни ривожлантириш гуруҳи (Ўзбекистондаги ваколатхонаси) _____	196
9.3.3	Молия бошқармаси _____	196
9.3.4	АМИ (Атроф-муҳит ва ижтимоий масалалар)ни амалга ошириш бўйича менежер _____	196
9.3.5	Кадрлар бўлими менежери (HR менежер) _____	197
9.4	Бош пудратчи _____	198
9.5	АМИ (Атроф-муҳит ва ижтимоий масалалар) бўйича мустақил маслаҳатчи _____	198
9.6	Баҳолаш бўйича маслаҳатчи _____	199
9.7	Лойиҳа кредиторлари _____	199
10	АМАЛГА ОШИРИШ ЖАДВАЛИ _____	200
10.1	Кўчириш бўйича ҳаракатлар режаси - Жадвал _____	200
11	МОНИТОРИНГ ВА ҲИСОБОТ _____	213
11.1	КХР амалга ошириш бўйича мувофиқлик ҳисоботи _____	215
11.2	Ички Мониторинг _____	216
11.3	КХР якуний аудити _____	216
	ИЛОВА А – ПРЕЗИДЕНТ ҚАРОРИ (2022 йил 8 июлдан) _____	217
	ИЛОВА В – САНИТАРЯЯ ВА ЭПИДЕМИОЛОГИК СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ АГЕНТЛИКГА (АГЕНТЛИГИДАН) МАСЛАҲАТ ХАТИ _____	218
	ИЛОВА С – СУДРАЛИБ ЮРУВЧИ ХАЙВОНЛАРГА ҚАРШИ ЎРНАТИЛГАН ПАНЖАРАЛАРДАН ШИКОЯТ ҚИЛГАН ЧОРВАДОР _____	219
	ИЛОВА D – ТУГАТИШ Кўни ҲАҚИДАГИ ҲАБАРНОМА НАМУНАСИ _____	220

ИЛОВА Е – ЛОЙИҲАДАН НАҚД ТОВОН ПУЛЛАРИНИ СЎРАГАН ЧОРВАДОРЛАР ИМЗОСЛАНГАН ХАТЛАР _____	221
ИЛОВА Ғ – ЭУЛ БЎЙИЧА ИЖС БИЛАН ЎТКАЗИЛГАН МАСЛАҲАТЛАШУВЛАР ЙИҒИЛИШИ БАЁННОМАСИ _____	222
ИЛОВА И – КҲР ОШКОР ҚИЛИШ УЧРАШУВЛАРИДИ ФОЙДАЛАНИЛГАН МАТЕРИАЛЛАР _____	223
ИЛОВА Ј – КҲР БЎЙИЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН УМУМИЙ ШИКОЯТЛАР ВА УЛАРГА БЕРИЛГАН ЖАВОБЛАР _____	224

АББРЕВИАТУРАЛАР РЎЙХАТИ

АББРЕВИАТУРА	Маъноси
ОТБ	Осиё тараққиёт банки (ОТБ)
ТА	Таъсир доираси (ТА)
COVID-19	SARS-CoV-2 (КОВИД-19 коронавирус касаллиги)
АМИ	Атроф-муҳит ва ижтимоий масалалар (АМИ)
ЕПБ	Европа тикланиш ва тараққиёт банки (ЕПБ)
ЭТ	Экватор тамойиллари (ЭТ)
ЭТҲР	Экватор тамойиллари бўйича ҳаракатлар режаси (ЭТҲР)
АМИТБ	Атроф-муҳит ва ижтимоий таъсирларни баҳолаш (АМИТБ)
ШКМ	Шикоятларни кўриб чиқиш механизми (ШКМ)
ХБ	Хўжалик бошлиқлари (ХБ)
СМЗ	Соғлиқни муҳофаза қилиш зонаси (СМЗ)
ХМК	Халқаро молия корпорацияси (ХМК)
ЕАБ	Ер ажратиш буйруғи (ЕАБ)
ЕИШ	Ер ижараси шартномаси (ЕИШ)
МЧЖ	Масъулияти чекланган жамият (МЧЖ)
ЙБ	Йиғилиш баённомаси (ЙБ)
ЎМЭТ	Ўзбекистон миллий электр тармоғи (ЎМЭТ)
ИББ	Иш бошлаш тўғрисида билдиришнома (ИББ)
ФТ	Фойдаланиш ва таъминот (ФТ)
ЭУЛ	Электр узатиш линияси (ЭУЛ)
ЛТШлар	Лойиҳадан таъсирга учраган шахслар (ЛТШ)
ХЭЖ	Харидорнинг электр жиҳозлари (қурилмалари) (ХЭЖ)
СТ	Самарадорлик талаблари (СТ)
ИС	Иш стандарти (ИС)
КҲД	Кўчириш бўйича ҳаракатлар доираси (КҲД)
КҲР	Кўчириш бўйича ҳаракатлар режаси (КҲР)
МТРЖ	Манфаатдор томонларни жалб қилиш режаси (МТРЖ)
ИЖС	Ипакчилик ва жун саноати (ИЖС)
ТК	Тасдиқланиши керак (ТК)
АК	Аниқланиши керак (АК)
UZS	Ўзбек сўми (Сўм)
5 Capitals	5 Capitals Атроф-муҳит ва бошқарув бўйича консултация

1 КИРИШ

1.1 Лойиҳа

ACWA Power Ўзбекистон Энергетика вазирлиги билан 2030-йилгача Ўзбекистоннинг Энергетика стратегияси доирасида Жонкелдида 500 МВт қувватга эга шамол электр станциясини ривожлантириш, қуриш ва фойдаланиш ҳамда Жонкелди-Баш ЭУЛни (кейинги ўринларда "Лойиҳа") қуриш бўйича шартномани имзолади.

Шу пайтдан бери ACWA Power Ўзбекистон Республикасида 839766 рақами остида рўйхатдан ўтган "FE ACWA Power Dzhankelely Wind LLC" лойиҳа компаниясини ташкил қилди. ACWA Power Dzhankelely Wind LLC "Ўзбекистон миллий электр тармоғи" (ЎМЭТ) билан Электр энергиясини сотиб олиш бўйича 25 йиллик шартномани тузди. Лойиҳа шамол электр станцияларини, шу жумладан электр подстанцияларини ривожлантиришни молиялаштириш, қуриш, фойдаланиш ва техник хизмат кўрсатишни ўз ичига олади. Бундан ташқари, у 500 МВт қувватга эга Жонкелди шамол электр станцияси, тақсимлаш станцияси (трансформаторлар билан) ва 500/220 кВ қувватли бирлаштириш станцияси билан биргаликда Харидорнинг электр жиҳозлари¹ ва умумий электр жиҳозларини ишлаб чиқиш, молиялаштириш, қуриш ва топширишни ўз ичига олади.

"Ўзбекистон Миллий электр тармоқлари" АЖ ACWA Power компаниясидан ўтказилгандан сўнг ХЭЖ (Харидор электр қурилмалари)нинг эксплуатацияси ва техник хизмат кўрсатилиши ҳамда Харидор электр қурилмаларидан юқори кучаланишдаги ЭУЛни ишлаб чиқиш, молиялаштириш, қуриш, фойдаланиш ва техник хизмат кўрсатиш учун жавобгар бўлади.

ACWA Power экологик ва ижтимоий инвестициялар соҳасида ўзининг ички сиёсати/стандартларига эга бўлган молиявий муассасалардан ёки потенциал равишда Экватор тамойиллари каби ихтиёрий шартномалар аъзоси бўлиши мумкин

¹ Электр энергиясини сотиб олиш тўғрисидаги шартноманинг Е иловасига кўра, электр узатиш мосламалари, шамол электр станциясидан 500/200 кВ бирлаштириш станциясига ёки 500 кВ тарқатиш станциясига 220 кВ ёки 500 кВ ҳаво узатиш линияларининг (улар биргаликда Харидорнинг электр жиҳозлари деб аталади) ҳар бири сотувчи томонидан қурилиши ва ушбу Шартномага мувофиқ Харидорга топширилиши керак

бўлган кредиторлардан лойиҳани молиялаштиришни сўраб қилмоқда. Ушбу босқичда маълум бўлишича, Европа тикланиш ва тараққиёт банки (ЕТБ) Осиё тараққиёт банки (ОТБ) ва Кўп томонлама Инвестицияларни Кафолатлаш Агентлиги (КИКА) молиялаштириш масалалари бўйича муҳокамаларда иштирок этмоқда. Бундан ташқари, ACWA Power ўзининг барча лойиҳаларида Халқаро Молия Корпорациясининг АМИ талабларини минимал даражада амалга оширади ва шунинг учун Жонкелди Шамол электр станцияси Халқаро Молия Корпорациясининг ишлаш стандартларига риоя қилиши керак.

5 Capitals Атроф-муҳит ва бошқарув бўйича консултация (5 Capitals) ACWA Power томонидан Атроф-муҳитга таъсирни мустақил баҳолаш ва АМИТБ жараёнларини, шунингдек, Кўчириш бўйича ҳаракатлар доираси (КХД) ва Кўчириш бўйича ҳаракатлар режасини (КХР) ўз ичига олган бошқа атроф-муҳит ва ижтимоий соҳалари билан боғлиқ жараёнларни амалга ошириш учун жалб қилинган. Ер сотиб олиш, зарар кўрган ер ижарачилари ва фойдаланувчиларини аниқлаш (шу жумладан, чорвадорлар, фермерлар, тижорат корхоналари), мулкларни баҳолаш ва бошқалар билан боғлиқ муаммоларни ҳал қилишда ёрдам кўрсатишни ўз ичига олган дастурнинг маълум элементларини бажариш учун 5 Capitals "Juru Energy" маҳаллий консалтинг компанияси (Тошкент, Ўзбекистон) билан ҳамкорликни йўлга қўяди.

Ушбу ҳужжат Лойиҳа учун тайёрланган Кўчириш бўйича ҳаракатлар режасидир. КХР лойиҳа ҳудудида ва 128,5 км тақлиф қилинган ЭУЛ бўйлаб кўчириш ва яшаш воситаларини тиклаш ҳамда жисмоний ва иқтисодий кўчиш учун компенсация тўлашнинг мақсадлари, тамойиллари ва режалаштирилган ёндашувини тавсифлайди.

1.2 КХР мақсадлари

- Шамол электр станцияси ва ЭУЛни лойиҳалаш билан боғлиқ ҳолда жисмоний ва иқтисодий кўчиш муаммоларини ҳал қилиш учун асосий шарт-шароитларни яратиш, аҳолини кўчириш, яшаш воситаларини тиклаш ва Лойиҳа амалга оширилгандан кейин Лойиҳадан таъсирланган шахсларнинг (ЛТШ) турмуш даражаси ёмонлашмаслигини таъминлайдиган асосни тақдим этиш;
- Миллий қонунчилик ва кредиторлар талаблари (ЕТБ ва ОТБ) ўртасидаги тафовутларни аниқлаш ва бундай камчиликларни бартараф этиш йўллари аниқлаш;
- Қонуний ижара шартномаларисиз ёки ерга нисбатан тан олинмаган ҳар қандай қонуний ҳуқуқларсиз ЛТШ ерга тегишли бўлмаган мулкларнинг йўқолиши учун компенсация олиш ва яшаш воситаларини тиклаш ҳуқуқига эга бўлишини таъминлаш;

- Ёрдамга мухтож гуруҳларга тегишли қўшимча ёрдам кўрсатилишини таъминлаш учун ЛТШлар орасида бундай гуруҳлар мавжудлигини аниқлаш;
- Мос уй-жой билан таъминлаш, шу жумладан яйлов ва тижорат ерларининг ўрнини босадиган муносиб жойларни аниқлаш орқали кўчирилган чорвадорларнинг яшаш шароитларини яхшилаш;
- Йўқотилган мол-мулк, экинлар, дарахтлар ва ҳоказолар бўйича ЛТШни мувофиқлик мезонлари ва ҳуқуқлар матрицаси билан таъминлаш;
- ЛТШдан тушадиган ҳар қандай савол/шикоят, қўшимча маълумот тадқиқоти ва ҳоказоларни ҳал қилиш учун фойдаланиладиган Шикоятларни кўриб чиқиш механизминини яратиш. Таъкидлаш керакки, ушбу ШКМ лойиҳанинг жорий ШКМ билан боғлиқ бўлиб, ЛТШлар танишиб чиқишлари мумкин;
- КХР бажарилишини назорат қилиш ва зарурат туғилганда тузатиш чораларини кўриш учун ташкилий тадбирлар ва жараёнларни яратиш; шунингдек
- Кўчириш ва тирикчилик воситаларини тиклаш натижалари ва ЛТШнинг турмуш даражасига таъсири мониторинги бўйича талабларни белгилаш, шунингдек, турар жойни кўчириш бўйича ҳаракатлар режаси (КХР) мақсадларига эришилганлигини аниқлаш .

1.3 КХРси таълуқли бошқа режалар

Лойиҳа учун қуйидаги режалар тайёрланган ва КХР билан мувофиқлаштирилган:

- **Манфаатдор томонларни жалб қилиш режаси:** МТЖҚР лойиҳанинг амалдаги манфаатдор томонларини аниқлайди ва Лойиҳанинг бутун умри давомида Лойиҳага дахлдор шахслар (ЛДШ) билан ҳамкорлик қилиш бўйича таклиф етилаётган методологияни белгилайди ва халқаро кредиторларнинг кўрсатмаларига ва амалдаги Ўзбекистон қонунларига алоҳида эътибор қаратади;
- Чорвачиликни бошқариш режаси: ЧБРнинг асосий мақсади шамол электр станциясининг операцион босқичида калхатлар ва бургутлар билан боғлиқ тўқнашувлар хавфини камайтиришдир.
 - Шунингдек, у операцион босқичда шамол турбинаси ҳудудларида яйлов фаолиятини давом эттирадиган ер егалари/фойдаланувчиларнинг иқтисодий еҳтиёжлари ўртасида оқилона мувозанатга еришишга интилади.

2 ЛОЙИҲА ТЎҒРИСИДА МАЪЛУМОТ

2.1 Лойиҳанинг жойлашуви

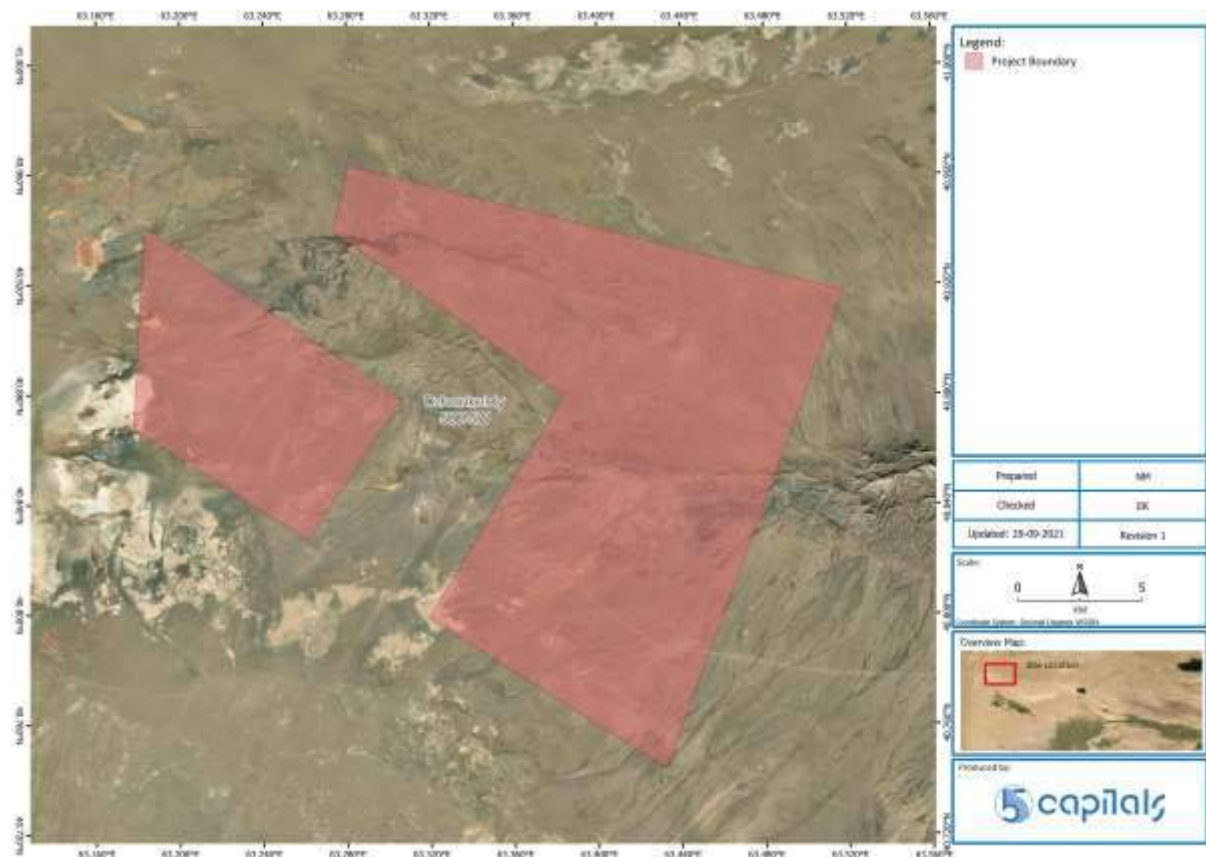
2.1.1 Шамол электр станцияси

500 МВт қувватга эга Жонкелди шамол электр станцияси лойиҳаси Қизилум чўлининг жануби-шарқий қисмида, Бухоро вилоятининг Пешку тумани, Кулжуктау тоғ тизмаси ҳудудида жойлашган.

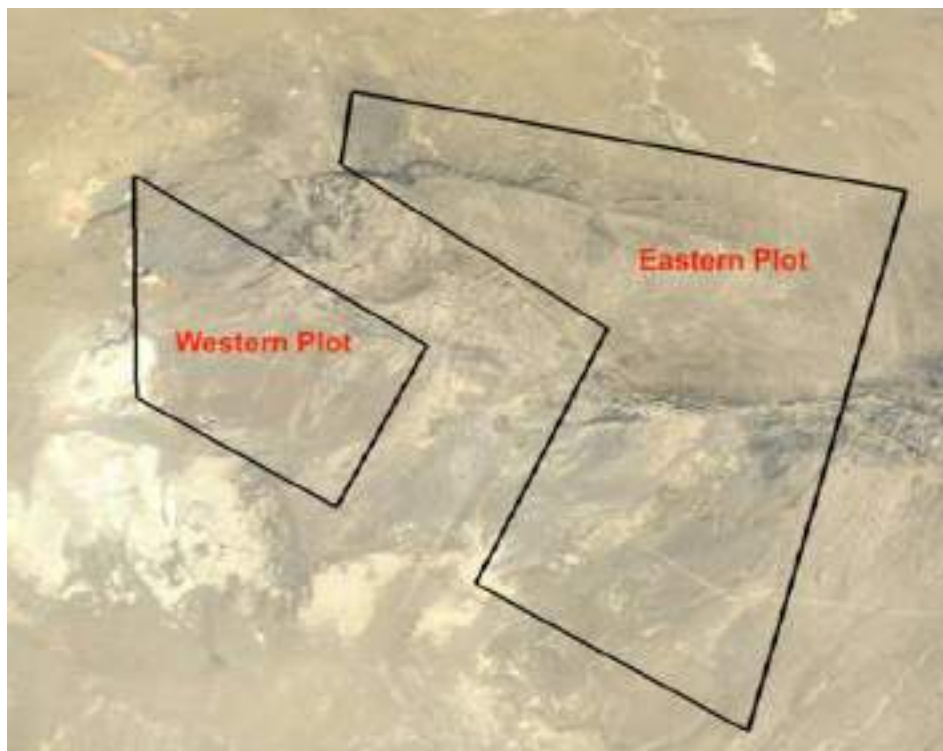
Шамол станциясининг ғарбий участкаси Жонкелди қишлоғидан тахминан 2,5 км шарқда ва бевосита Қалаата қишлоғига туташган. Шамол станциясининг шарқий участкаси Жонкелдидан тахминан 1,4 км ғарбда, Аякғужумдидан 27 км ғарбда ва Бухоро шаҳридан тахминан 92 км ғарбда жойлашган.

ғарбий ва шарқий участка А380 магистрал йўлидан тахминан 47 км шимолда жойлашган.

2-1 расм. Лойиҳанинг таклиф қилинган жойлашуви

2-2 расм Шарқий ва ғарбий участкалар

2.1.2 ЭУЛ

Лойиҳа, шунингдек, ягона занжирли 500 кВ ЭУЛни ишлаб чиқишни ўз ичига олади. узунлиги 162 км бўлган ва Баш шамол электр станцияси майдонидан унинг жанубида жойлашган қоракўл подстанциясигача бўлган ЭУЛ лойиҳанинг бир қисми сифатида FE “ACWA Power Dzhanheldy МЧЖ томонидан ишлаб чиқилади. Ушбу ЭУЛ узунлиги 128,5 км бўлиб, Жонкелди ШЭС участкасидан тахминан 94 км шарқда жойлашган Баш ШЭС участкасигача давом этади.Чегаралар схемаси қуйидаги расмда кўрсатилган.

2-3 расм Жонкелди шамол электр станциясидан Баш участкасигача бўлган 128,5 км ЭУЛ схемаси

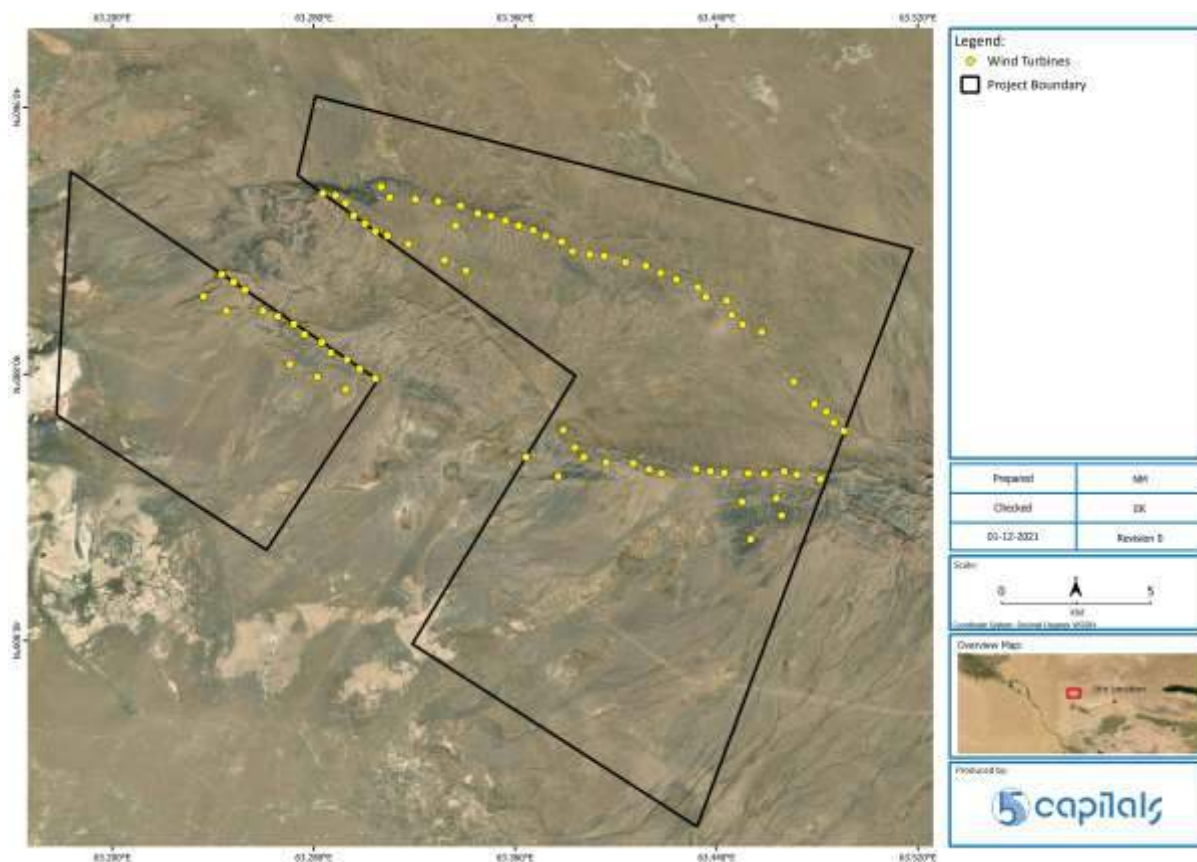

2.2 Лойиҳанинг қисқача тавсифи

2.2.1 Шамол электр станцияси

Жонкелди шамол электр станцияси 79 та шамол турбинаси генераторидан иборат бўлади. Шарқий участка 62 та шамол турбинасидан, ғарбий участкаси эса 17 та шамол турбинасидан иборат бўлади. Шамол электр станциясисидаги барча 79 ШТГлари учун Envision 171/6,5 МВт шамол турбиналаридан фойдаланилади. Ушбу турбинада горизонтал ўқ, учта паррак, шамолга қарши ротор, ўзгарувчан тезлик ва ўзгарувчан қадамни тартибга солиш, ташқи роторли доимий магнит тўғридан-тўғри қўзғалувчан синхрон генератор мавжуд.

2-4 расм Шамол генераторларининг жойлашуви (Ноябрь, 2021)

Лойиҳанинг баъзи объектлари ACWA Power компаниясининг 500 МВт қувватга эга Жонкелди шамол станцияси ва 500 МВт қувватга эга Баш шамол станцияси (алоҳида АМИТБ бўйича) ўртасида тақсимланади. Икки электр станцияси ўртасида тақсимланадиган лойиҳа объектлари қуйидагиларни ўз ичига олади:

- Электр узатиш линиялари
- Бунга Жонкелдидан Баш шамол электр станциясигача бўлган 128,5 км ЭУЛ киради
- 500кВ кучланишли тармоқ подстанцияси (Баш шамол электр станцияси ҳудудида жойлашган).
- Подстанция тахминан 450м x 500м ўлчамга эга, майдони тахминан 204 860 квадрат метрни ташкил қилади

2.2.1.1 Лойиҳа учун ёрдамчи объектлар

Лойиҳа учун ёрдамчи объектлар қуйидагиларни ўз ичига олади:

- Стансияга кириш ва хавфсизлик биноси;
- Маъмурият биноси, офислар ва қулайликлар;
- Марказий назорат хонаси;

- Омбор ва дўконлар;
- Қўриқлаш хизмати;
- Ёритиш;
- Бошқа қўчар бинолар ва транспорт воситалари;
- Турбиналар орасидаги ички кириш йўллари;
- 33Кв ЭУЛ (8,5 км ёндирилган ер)
- 33/500кв подстанцияси;
- Ташқи кириш йўллари; ва
- Електр уланишлари

2.2.2 ЭУЛ

Жонкелди шамол электр станциясини тармоққа улашни таъминлаш учун Лойиҳа 500 кВ кучланишли бир занжирли электр узатиш линиясига уланади, бу лойиҳа амалга оширилаётган майдондан Баш участкасигача давом этади. Баш участкасидан электр энергияси (қувват) қоракўл подстанциясига ўтказилади. Жонкелдидан Башгача бўлган 500кВли бир занжирли ЭУЛ, Баш 500кВ тақсимловчи подстанциясига уланади.

Тақсимлаш пункти Навоий-Мурунтау ЛИЛОдан режалаштирилган уланишларни ва Саримайдан Жонкелдигача бўлган линияларни жойлаштириш учун мўлжалланган. Шамол электр станциялари томонидан ишлаб чиқарилган электр энергияси ЎМЭТга заводнинг электр ўзаро боғлиқлиги / 500 кВ (АИС) ўзаро электр боғланиш мосламалари орқали Тўлиқ ва Ярим тўхтатувчи режимда экспорт қилинади. FE "ACWA Power Bash Dzhangeldy" МЧЖ томонидан Лойиҳа доирасида ЭУЛ (электр узатиш линияси) ишлаб чиқилади, ва қуйидагиларни ўз ичига олади.

- Миноралар/устунлар;
- Пойдеворлар (бетон ва арматура ёрдамида қурилган);
- Ўтказгичлар; ва
- Изоляторлар.

2.2.3 Боғлиқ бўлган бино-иншоотлар

Ўзбекистон миллий электр тармоғи (ЎМЭТ) Баш 500 МВт қувватга эга шамол электр станцияси ва Жанкелди 500 МВт қувватга эга шамол станциясиларига боғлиқ бўладиган объектларни қуриш ва улардан фойдаланиш учун жавобгар бўлади. ЎМЭТнинг зиммасига ЭУЛни қўриш доирасидаги қуйидагилар қиради:

- Жанкелди – Саримай: Бу тахминан 120 км бўлган 500 кВ кучланишли бир занжирли ЭУЛни ўз ичига олади. 500 кВ Саримай подстанциясини кенгайтириш ҳам ЎМЭТ томонидан амалга оширилади.
 - ЭВ, ЎМЭТ, ACWA Power & Juru Energy корхоналари ўртасида ўтказилган “Ўзаро уланиш опсиясини танлаш” баёнотомасига кўра, ЎМЭТ халқаро ривожланиш молия институтлари (яъни, ЕТБ) билан режалаштирилган 500 кВ Саримай-Жанкелди ЭУЛ ва 500 кВ Саримай электр узатиш подстанциясини ишга тушириш бўйича маблағларни таъминлаш ва ўз вақтида Жанкелди шамол станциясининг дастлабки тижорий фойдананишга тушуриш санасига (ДТФТС) мувофиқ расмий тартиб-қоидаларга амал қилаб ишга туширади. Таъкидланишича, ЎМЭТ ЕТБ билан ушбу келишувни молиялаштириш бўйича музокараларни бошлаганини маълум қилган.
 - Жанкелди-Саримай ЭУЛнинг таъсири баҳоланди ва тегишли ҳисоботлар ЕТБ веб-сайтида эълон қилинди.²
- Навоий – Мурантауға туташган кириш ва чиқиш линиялари (ҚЧЛ): Учрашув давомида ЎМЭТ ҚЧЛ 10-15 км дан ошмаслигини тасдиқлади. Булар:
 - Мурантау 500кВ подстанциясига 500кВ ягона занжирли 108км ЭУЛга; ва
 - Навоий 500кВ ИЕСга 500кВ ягона занжирли 80км ЭУЛга уланади.
 - Навоий-Мурантау ЭУЛ бўйича ошкор қилинган ҳисобот ЕТБ сайтида эълон қилинган³.

Баёнотда қўрсатилишича юқоридаги иншоотлар ҳозирда қўрилиш жараёнида кетмоқда.

- Қоракўл 500кВ подстанцияси: Бунда, жорий қоракул 500кВ кўрфазини кенгайтириш амалга оширилади. ACWA Power корхонаси тақдим этган маълумотларга кўра, бундан кенгайтириш ЎМЭТ томонидан амалга оширилади.

² <https://www.ebrd.com/work-with-us/projects/esia/sarimaydjankeldy-transmission.html>

³ <https://www.ebrd.com/work-with-us/projects/esia/uzbekenergo-transmission-upgrade.html>

2.3 Лойиҳанинг қурилиш талаблари

2.3.1 Вақтинчалик қурилиш объектлари

ШАМОЛ ЭЛЕКТР СТАНЦИЯСИ

Лойиҳа ҳудудида вақтинчалик қурилиш майдончалари (жойлари) ташкил этилади. Ушбу майдонлар Лойиҳанинг қурилиш босқичида бош пудратчи, шунингдек унинг субпудратчилари томонидан талаб қилинади. Вақтинчалик қурилиш майдони қуйидагиларни ўз ичига олади:

- офис контейнерлари;
- Анжомларни сақлаш хоналари;
- Автотураргоҳлар;
- Ювиниш хонаси ва чиқиндиларни йиғиш воситалари;
- Электр энергиясини ишлаб чиқариш учун ускуналар;
- Алоқа ускуналари; ва
- Зарур бўлганда қўлланиладиган бошқа ҳар хил кичик воситалар.

Тайёрлаш заводи (тизими).

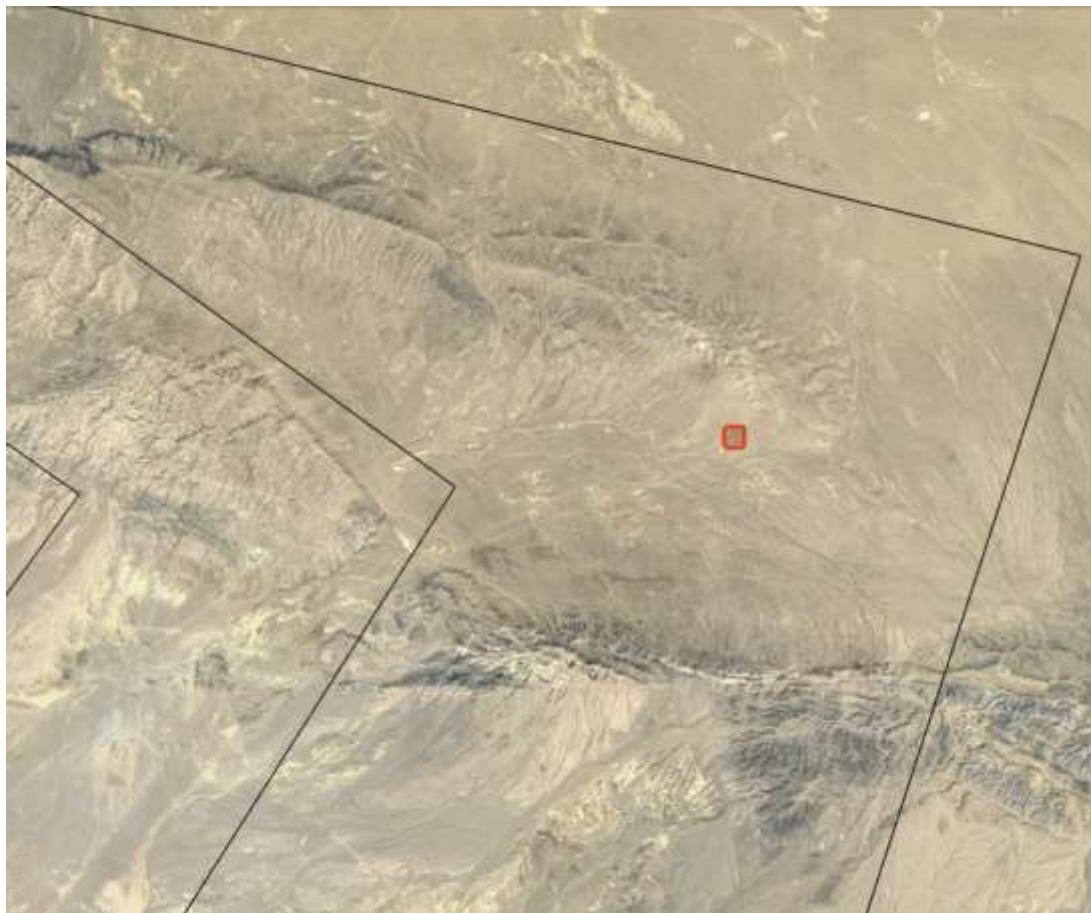
Шамол станциясида бетон ишлаб чиқариш заводи шарқий подстансиянинг ғарбий қисмида қуйидаги расмда кўрсатилгандек жойлашган бўлади

Ишчиларнинг Турар Жойлари.

Шамол электр станцияси ва ЭУЛ учун ишчилар турар жойлари Лойиҳа ҳудудида ва бир майдонда жойлашган бўлади. Мазкур ишчилар турар жойида Лойиҳа компанияси ва Бош пудратчи ходимлари яшаш учун жойлашишлари кутилмоқда.

Қуйидаги расмда қурилиш майдони ва ишчиларни жойлаштириш воситаларининг жойлашуви кўрсатилган.

2-5 расм. Лойиҳа компанияси ва бош пудратчи ишчи-ходимлари учун Тайёрлаш заводи қурилиш майдонлари ва ишчилар турар жойларининг кўриниши

Қурилиш ишлари тугаганидан сўнг, қурилиш майдончалари демонтаж қилинади ва ҳудуд дастлабки ҳолатига қайтарилади.

ЭУЛ

Олдиндан йиғилган минора конструкциялари каби материалларни сақлаш, бошқа минора конструкцияларига, пойдеворни мустаҳкамлаш ва ҳоказоларни сақлаш учун ЭУЛ йўлаги/ ROW бўйлаб вақтинча қурилиш жойлари талаб қилинади.

Маълумки, қурилиш майдонларининг ўлчамлари узунлиги ўртача 11 тадан 12 тагача минорадан ташкил топадиган электр узатиш линияси йўналишининг тахминан 3-5 км ни ташкил қилади. Ҳар бир қурилиш майдони тахминан 100м X 50м майдонда бўлиши кутилмоқда ва у бир неча ҳафта давомида фойдаланилади, ишлар якунлангач, у яна қисмларга ажратилади ва майдон асл ҳолатига қайтарилади. Ушбу ётқизиш жойлари ушбу қўчириш ҳаракатлари режасидаги таъсирларни баҳолаш учун ишлатилган белгиланган 100м таъсир майдонида жойлашган бўлади.

2.3.2 Ишчи кучи (Ишчилар)

қурилиш учун ишчи кучига (ишчиларга) бўлган талаблар ҳали яқунланмаган. Ушбу босқичда Шамол электр станцияси ва ЭУЛ қурилишининг энг қизғин даврида 700-1000 га яқин ходимлар ишга жалб қилиниши назарда тутилади (тахминан 50-100 га яқин ишчи ходимлар). Бу лойиҳа компанияси, бош пудратчи ва субпудратчи ходимларининг жамланмасидан иборат бўлади. Ушбу 700-1000 нафар ходимнинг 350-500 нафари Ўзбекистон ҳудудидан, 60 фоизга яқини эса Хитой, Туркия, Ҳиндистон ва Европадан ишга жалб этилади.

2.4 Лойиҳанинг операцион талаблари

Электр энергиясини сотиб олиш шартномасининг амал қилиш муддати Лойиҳанинг Тижорий фаолият санасидан бошлаб 25 йилни ташкил этади ва Шамол электр станциясининг эксплуатацияси ва техник хизмат кўрсатиш фаолияти ACWA Power компаниясининг 100 фоизлик шўба корхонаси бўлган The First National Operations and Maintenance Company Ltd. томонидан амалга оширилади. Операцион ишчи кучи шамол электр станцияси учун тахминан 35-40 нафар ходимни ўз ичига олиши кутилмоқда.

Шамол электр станциясининг ишлаши узоқ жойдан кузатилиши ва бошқарилиши мумкин, шунинг учун фақат чекланган операцион фаолият талаб этилади, масалан:

- Энергия унумдорлиги ва тизимнинг ишлаш муддатини оптималлаштириш учун ускунанинг кундалик нормал ишлашини ўз ичига олган фойдаланиш ва техник хизмат кўрсатиш;
- Шамол тезлиги ҳаддан ташқари кучли бўлганда масофадан фаоллаштирилган турбинани ўчириш;
- Ҳудудда яшовчи қушлар ва кўршапалак турлари (ёз ва қиш) ҳамда Баҳор ва кузда миграция давлари билан боғлиқ операцияларни бошқариш.

ЭУЛ Ўзбекистон миллий электр тармоғи (ЎМЭТ) томонидан бошқарилади ва таъминланади. Бунинг учун махсус/тўлиқ вақтли ходимлар талаб қилинмайди, аммо ЭУЛда профилактик ва тузатувчи техник хизмат кўрсатилади.

2.5 Лойиҳанинг муҳим босқичлари

Лойиҳанинг асосий босқичлари қуйидаги жадвалда кўрсатилган

2-1 Жадвал. Лойиҳанинг асосий босқичи / Муддатлар жадвали

Асосий босқичлар	Сана
Лойиҳа шартномаларини имзолаш (Электр энергиясини сотиб олиш шартномаси; Инвестиция шартномаси)	24 Январь, 2021 й.
Президент фармонлари	23 Февраль, 2021 й., 8 июл 2022 йилдаги ўзгартиришлар билан
Ер ажратиш тўғрисидаги буйруқлар	19 ва 23 Март, 2021 й.
Чекланган давом этиш билдиришномаси	Июль, 2022 й.
Тўлиқ давом этиш билдиришномаси	Октябрь, 2022 й.
Участка мобилизацияси	Сентябрь, 2022 й.
Шамол генераторини ўрнатиш	Март, 2023 й.
Подстанция қурилиши бошланиши	Январ, 2023 й.
ЭУЛ лойиҳасини тасдиқланиши	Апрел, 2023 й.
Электр узатиш линиясининг қурилиши	Август, 2023 й.
Шамол генераторини ишончилигини текшириш тестларини бошлаш	Июнь, 2024 й
Синхронизация ва тўлиқ ишлаб чиқариш учун электр тармоқнинг мавжудлиги (Дастлабки уланиш санаси)	Февраль, 2024й
Подстанцияларни ишга тушириш синовлари якунланиши	Июнь, 2024 й.
Шамол станцияси ва тармоқ даражасидаги подстанцияда ўзаро уланиш ва синхронизация тугалланиши (Алоқа ўрнатилиши ва эвакуацияга тайёр бўлиши)	Июнь, 2024 й
Дастлабки тижорий фойдаланишга тушириш санани (ҳар бир станция учун > 10 Шамол турбина генераторлари)	Июль, 2024 й.
Лойиҳа тижоратий фойдаланишга тушириш санаси	Декабрь, 2024 й.
Лойиҳани топшириш санаси	Декабрь, 2024 й.

3 ҲУҚУҚИЙ АСОС ВА ТАЛАБЛАРГА РИОЯ ҚИЛИШ МАЖБУРИЯТЛАРИ

3.1 Миллий қонунчилик

3.1.1 Конституция

Ўзбекистон Республикасининг Конституциясида (1992-йил 8-декабр) қуйидагилар назарда тутилади:

- 36-модда
 - ҳар бир шахс мулкдор бўлишга ҳақли.
- 53-модда
 - Давлат истеъмолчиларнинг ҳуқуқи устунлигини ҳисобга олиб, иқтисодий фаолият, тадбиркорлик ва меҳнат қилиш эркинлигини, барча мулк шаклларининг тенг ҳуқуқлилигини ва ҳуқуқий жиҳатдан баравар муҳофаза этилишини кафолатлайди.
- 54-модда
 - Мулкдор мулкига ўз хоҳишича эгалик қилади, ундан фойдаланади ва уни тасарруф этади. Мулкдан фойдаланиш экологик муҳитга зарар етказмаслиги, фуқаролар, юридик шахслар ва давлатнинг ҳуқуқларини ҳамда қонун билан қўриқланадиган манфаатларини бузмаслиги шарт.
- 55-модда
 - Ер, ер ости бойликлари, сув, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси ҳамда бошқа табиий захиралар умуммиллий бойликдир, улардан оқилона фойдаланиш зарур ва улар давлат муҳофазасидадир.

3.1.2 Ер кодекси

Ер кодекси (1998-йил, 2010-йил таҳририда) (30.04.1998 йилдаги 598-I-сон, 28.08.2019 йилдаги таҳририда) Ўзбекистонда ер билан боғлиқ масалаларни ҳал этишда асосий мезон ҳисобланади. Ер кодекси ер участкаларини тақсимлаш, бериш ва сотишни тартибга солади, ерга эгалик ҳуқуқларини белгилайди. Унда турли давлат органларининг ер бошқаруви соҳасидаги вазифалари; ер эгаси, ердан фойдаланувчи ва ижарачининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари; ер тоифалари турлари, низоларни ҳал этиш ва ерни муҳофаза қилиш баён этилган. Шунингдек, Ер кодексига кўра барча ерлар давлат мулки — умуммиллий бойликдир, ундан оқилона фойдаланиш зарур, у аҳоли ҳаёти, фаолияти ва фаровонлигининг асоси сифатида давлат томонидан муҳофаза этилади (16-модда).

Ер кодексида қўйидагилар назарда тутилган:

- 36-модда, 1-банд: ерга бўлган ҳуқуқ бекор қилиниши мумкин бўлган ҳолатларни кўрсатади. Ер участкасига эгалик қилиш ҳуқуқини ёки ер участкасидан доимий ёхуд муддатли фойдаланиш ҳуқуқини, шунингдек ер участкасини ижарага олиш ҳуқуқини ва ер участкаларига бўлган мулк ҳуқуқини бекор қилиш ер тузиш хизмати органларининг ёки ердан фойдаланиш ҳамда уни муҳофаза қилиш устидан давлат назоратини амалга оширувчи органларнинг тақдимномасига мувофиқ ҳуқуқлар бекор қилинишининг асослари тўғрисидаги тасдиқловчи ҳужжатлар бўйича тегишли туманлар, шаҳарлар, вилоятлар ҳокимларининг қарорлари ёки Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори билан амалга оширилади. Ер участкаларига эгалик қилиш ҳуқуқини, ер участкаларидан доимий ёки муддатли фойдаланиш ҳуқуқини, шунингдек ер участкаларини ижарага олиш ҳуқуқини ҳамда ер участкаларига бўлган мулк ҳуқуқини бекор қилиш ҳақидаги Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ва мазкур мансабдор шахсларнинг қарорларига рози бўлмаган юридик ва жисмоний шахслар бу қарорлар устидан суд тартибида шикоят қилишлари мумкин (36-модда, 4-банд).
- 37-модда, 1-банд: Ер участкасини ёки унинг бир қисmini давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун ер эгасининг розилиги билан ёки ердан фойдаланувчи ва ижарачи билан келишилган ҳолда тегишли халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашларининг қарорига ёхуд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан олиб қўйилади.
- 37-модда, 2-банд: ер эгаси, ердан фойдаланувчи ва ижарачи ер участкасини олиб қўйиш тўғрисидаги қарорга рози бўлмаган тақдирда, ушбу қарор бўйича судга шикоят қилиши мумкин.
- 39-модда, 1-банд: Ер эгаси, ердан фойдаланувчи, ижарачи ва ер участкаси мулкдори ер участкаси олиб қўйилган тақдирда унга етказилган зарарнинг (шу жумладан бой берилган фойданинг) қопланишини ёки ер участкасидан ихтиёрий равишда воз кечилганида сарфланган харажатларнинг тўланишини талаб қилишга ҳақли.
- 41-модда, 3-банд: Ер эгалари, ердан фойдаланувчилар, ер участкалари ижарачилари ва мулкдорлари ҳуқуқларининг бузилиши натижасида етказилган зарар (шу жумладан бой берилган фойда) тўла ҳажмда қопланиши керак.
- 41-модда, 4-банд: Ердан фойдаланувчи ёки ижарачига давлат ёки жамоат эҳтиёжлари учун ер олиб қўйилганлиги муносабати билан унга тенглаштирилган ер участкаси берилиши ва йўқотишлар, шу жумладан бой берилган фойда қопланиши мумкин.
- 86-модда, 1-банд: Ер эгалари, ердан фойдаланувчилар, ер участкалари ижарачиларига ва мулкдорларига етказилган зарарнинг ўрни (шу

жумладан бой берилган фойда) қўйидаги ҳолларда тўла ҳажмда қопланиши керак:

- ерлар олиб қўйилган, қайта сотиб олинган ёки вақтинча эгаллаб турилганда;
- сувни муҳофаза қилиш зоналари, қирғоқбўйи минтақалари, сув объекларининг санитария муҳофазаси зоналари, ер усти ва ер ости сувларининг ҳосил бўлиш зоналари, курорт табиий ҳудудлар зоналари, давлат биосфера резерватлари зоналари, давлат қўриқхоналари, буюртма қўриқхоналар, давлат табиат ёдгорликлари, моддий маданий мерос объеклари, сув ташламалари, йўллар, қувур линиялари, алоқа ва электр узатиш линиялари атрофида муҳофаза зоналари белгиланиши муносабати билан уларнинг ҳуқуқлари чекланганда.
- сув ҳавзалари, каналлар, коллекторлар, шунингдек қишлоқ хўжалиги экинлари ва дов-дарахтлар учун зарарли моддалар чиқарадиган бошқа объектлар қуриш ва улардан фойдаланишнинг таъсири ҳамда юридик ва жисмоний шахсларнинг ҳосил камайишига ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотининг сифати ёмонлашувига олиб борадиган бошқа хатти-ҳаракатлари оқибатида ерларнинг сифати ёмонлашган тақдирда.
- 87-модда, 1-банд: қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги ерларини, шу жумладан жисмоний шахслар эгалигидаги ва фойдаланишидаги қишлоқ хўжалиги ерларини қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалигини юритиш билан боғлиқ бўлмаган мақсадларда фойдаланиш учун олиб қўйиш, ер эгалари, ердан фойдаланувчилар ва ижарачиларнинг ҳуқуқлари чекланиши ёки корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар фаолиятининг таъсири оқибатида ерларнинг сифати ёмонлашуви туфайли қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги ишлаб чиқариши нобудгарчиликларининг ўрни ушбу Кодекснинг 86-моддасида назарда тутилган зарарлар ўрнини қоплашдан ташқари қопланади.

3.1.3 Фуқаролик кодекси

1996-йил 29-августдаги Фуқаролик кодекси (2022-йил 20 августдаги ўзгартиришлар билан) фуқаролик-ҳуқуқий муносабатлар иштирокчиларининг ҳуқуқий ҳолатини, эгалик ва бошқа мулкӣ ҳуқуқларга, интеллектуал мулкка бўлган ҳуқуқни амалга ошириш асослари ва тартибини белгилайди, шартномавий ва бошқа мажбуриятларни, шунингдек, бошқа мулкӣ ва у билан боғлиқ шахсий номулкӣ муносабатларни тартибга солади. Фуқаролик Кодекси мулкни мусодара қилишнинг умумий мулкӣ қоидаларини, мулкнинг қийматини аниқлаш қоидаларини ва зарарни қоплаш ҳуқуқини, шунингдек ҳуқуқлардан маҳрум қилиш шартларини белгилайди.

Фуқаролик кодекси қўйидагиларни белгилайди

- Агар қонун ёки шартномада зарарни камроқ миқдорда тўлаш назарда тутилмаган бўлса, ҳуқуқи бузилган шахс ўзига етказилган зарарнинг тўла қопланишини талаб қилиши мумкин.

- Зарар деганда, ҳуқуқи бузилган шахснинг бузилган ҳуқуқини тиклаш учун қилган ёки қилиши лозим бўлган харажатлари, унинг мол-мулки йўқолиши ёки шикастланиши (ҳақиқий зарар), шунингдек бу шахс ўз ҳуқуқлари бузилмаганида одатдаги фуқаролик муомаласи шароитида олиши мумкин бўлган, лекин ололмай қолган даромадлари (бой берилган фойда) тушунилади.
- Фуқаролик кодекси 7-моддасига кўра, агар халқаро шартномада ёки битимда фуқаролик қонунчилигидагига қараганда бошқача қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома ёки битим қоидалари қўлланилади.
- 8-модда, 3-банд, давлат рўйхатидан ўтказилиши шарт бўлган мол-мулкка бўлган ҳуқуқлар, агар қонунда бошқача тартиб назарда тутилган бўлмаса, унга бўлган тегишли ҳуқуқлар рўйхатдан ўтказилган пайтдан бошлаб вужудга келади.
- 14-модданинг 3-бандига кўра: Агар ҳуқуқни бузган шахс бунинг натижасида даромад олган бўлса, ҳуқуқи бузилган шахс бошқа зарар билан бир қаторда бой берилган фойда бундай даромаддан кам бўлмаган миқдорда тўланишини талаб қилишга ҳақли.
- 83-модда: Кўчмас мулк жумласига ер участкалари, ер ости бойликлари, бинолар, иншоотлар, кўп йиллик дов-дарахтлар ва ер билан узвий боғланган бошқа мол-мулк, яъни белгиланган мақсадига номутаносиб зарар етказмаган ҳолда жойини ўзгартириш мумкин бўлмайдиган объектлар киради.
- 84-модда, 1-банд: Кўчмас мулкка эгалик ҳуқуқи ва бошқа ашёвий ҳуқуқлар, бу ҳуқуқларнинг вужудга келиши, бошқа шахсларга ўтиши, чекланиши ва бекор бўлиши давлат рўйхатидан ўтказилиши керак. Бу шуни англатадики, рўйхатдан ўтмасдан кўчмас мулкка бўлган ҳуқуқ кучга кирмайди.
- 212-моддага кўра: қонунчиликда белгиланган тартибда қурилиш мақсадлари учун ажратилмаган ер участкаларида, шунингдек иморат қуриш учун зарур рухсатнома олмасдан ёки архитектура ва қурилиш нормалари ҳамда қоидаларини жиддий бузган ҳолда қурилган уй-жой, бошқа бино, иншоот ёки ўзга кўчмас мулк ўзбошимчалик билан қурилган иморат ҳисобланади. Ўзбошимчалик билан иморат қурган шахс унга мулк ҳуқуқини ололмайди. Бу шахс қурган иморатини тасарруф этишга ҳақли эмас. Башарти, ўзбошимчалик билан қурилган иморатнинг сақлаб қолиниши бошқа шахсларнинг ҳуқуқлари ва қонун билан қўриқланадиган манфаатлари бузилишига сабаб бўлса, ёхуд фуқароларнинг ҳаёти ва соғлиғига хавф туғдирса, ўзбошимчалик билан қурилган иморатга нисбатан мулк ҳуқуқи эътироф этилиши мумкин эмас.

3.1.4 Вазирлар Маҳкамасининг 146-сон қарори (25 Май 2011 й)

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Шаҳарсозлик фаолиятини амалга ошириш ҳамда қишлоқ хўжалигига оид бўлмаган бошқа эҳтиёжлар учун ер участкалари бериш тартибини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 146-сонли қарори ер участкаларини бериш тартибини такомиллаштириш, юридик ва жисмоний шахсларнинг ерга бўлган ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, аҳоли пунктлари архитектурасини такомиллаштириш ва уларни Ер кодекси ва Шаҳарсозлик кодексига мувофиқ ривожлантиришдан самарали фойдаланишга қаратилган.

Мазкур қарор билан Ўзбекистон Республикасининг Ер кодекси ва Фуқаролик кодексига мувофиқ ер участкаларининг эгалари, фойдаланувчилари, ижарачилари ва мулкдорларига етказилган зарарнинг миқдори ва зарарини қоплаш, шунингдек, қишлоқ ва ўрмон хўжалиги ишлаб чиқаришидаги йўқотишларни қоплаш тартибини белгиловчи Низом (2-илова) тасдиқланади. 2-моддага кўра, Ер участкалари эгалари, фойдаланувчилари, ижарачилари ва мулкдорларининг зарарларини, шу жумладан бой берилган фойдани, қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги ишлаб чиқариши нобудгарчиликлари, шунингдек, ўзбошимчалик билан ерларнинг қишлоқ хўжалиги муомаласидан чиқишига сабаб бўлган ҳолларда етказилган зарар ўрнини қоплаш ер участкаси бериладиган (ажратиладиган) ёки фаолияти ер участкасига ҳуқуқлар чекланишига ва ернинг сифати ёмонлашишига ёхуд ўзбошимчалик билан ернинг қишлоқ хўжалиги муомаласидан чиқишига олиб келадиган юридик ва жисмоний шахслар томонидан амалга оширилади.

Ер участкалари эгалари, фойдаланувчилари, ижарачилари ва мулкдорларининг кўрган зарарлари қуйидаги ҳолларда аниқланади ва тўлиқ ҳажмда (шу жумладан бой берилган фойда) қопланади:

- ер олиб қўйилган, қайта сотиб олинган ёки вақтинча эгаллаб турилганда;
- давлат қўриқхоналари, заказниклар (ёввойи табиат қўриқхоналари), миллий табиий боғлар, табиат ёдгорликлари, маданий-тарихий ҳайкаллар, сув ҳавзалари, сув таъминоти манбалари, курортлар теварагида, дарёлар, каналлар, сув ташламалари, йўللар, қувурлар, алоқа линиялари ва электр узатиш линиялари бўйлаб муҳофаза қилиш, санитария ва ҳимоя зоналари ўрнатилиши муносабати билан ер участкалари эгалари, фойдаланувчилари, ижарачилари ва мулкдорларининг ер участкасига бўлган ҳуқуқларини чеклаш;
- сув ҳавзалари, каналлар, коллекторлар ва қишлоқ хўжалиги экинлари ва дов-дарахтлар учун зарарли моддалар ажратадиган бошқа объектлар қурилиши ва улардан фойдаланилиши, ҳосилнинг пасайишига ҳамда юридик ва жисмоний шахсларнинг қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари сифати ёмонлашишига олиб келадиган бошқа хатти-ҳаракатлари

таъсири натижасида ер сифатининг ёмонлашиши (1-илованинг 5-моддаси).

- Ер участкаларини ёки уларнинг бир қисмини олиб қўйишда, ҳақ тўлаб олишда ёки вақтинча эгаллаб турилганда;
- юридик ва жисмоний шахсларнинг хусусий мулкида бўлган ер участкасининг қиймати;
- турар жойлар, иморатлар ва иншоотлар, шу жумладан қурилиши тугалланмаган объектлар, шунингдек, агар ер олиб қўйилиши муносабати билан улардан бундан кейин фойдаланиш мумкин бўлмаса, ажратиладиган участкадан ташқаридаги объектлар қиймати;
- мева-резавор, ихота дарахтлари ва бошқа кўп йиллик дарахтлар қиймати;
- тугалланмаган қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши қиймати;
- бой берилган фойда қопланади.
- қишлоқ хўжалиги ерларини ўзлаштириш ва яратиш харажатлари тўлиқ қопланади (2-илованинг 6-моддаси). Аммо 2-илованинг 7-моддасида ноқонуний равишда эгаллаб олинган ерларни олиб қўйиш билан боғлиқ ушбу Қарорнинг 6-моддасида назарда тутилган зарарлар қопланмайди.

Ер участкаларининг бир қисми олиб қўйилиши ёки вақтинча эгаллаб турилиши натижасида суғориш, қуритиш ва йўл тармоқлари, эрозияга қарши ва селга қарши объектлар ва иншоотлар (тизимлар) иши қисман ёки тўлиқ бузилганда ер участкаси ажратиладиган юридик ва жисмоний шахслар янги объектлар ва иншоотлар (тизимлар)ни қуришга ёки мавжудларини реконструкция қилишга мажбурдир (2-иловадаги 3-модда).

Қарорда айтилишича, ер фақат ўрнини қоплаш коэффициенти бўйича тўлиқ компенсация миқдори тўланганидан ва жабрланган хонадонлар билан келишилгандан кейингина олиб қўйилиши мумкин.

3.1.5 “Ер муносабатларида тенглик ва шаффофликни таъминлаш, ерга бўлган ҳуқуқларни ишончли ҳимоя қилиш ва уларни бозор активига айлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Президент фармони.

Мазкур Фармон Ўзбекистонда ер муносабатларини, шу жумладан ер участкаларини сотиб олиш ва ижарага бериш тартибларини тартибга солишга қаратилган. Баъзи тегишли қоидаларга қуйидагилар киради:

- Фармоннинг 2-банди: давлат-хусусий шериклик асосидаги лойиҳалар ва ижтимоий аҳамиятга молик мақсадларга эришишга қаратилган лойиҳалар амалга оширилган тақдирда ер участкалари давлат ташкилотига доимий

фойдаланиш ҳуқуқида берилган тақдирда, бу ер участкалари ер участкасига берилиши мумкин. Хусусий секторга, нодавлат нотижорат ташкилотига ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларига давлат-хусусий шериклик тўғрисидаги шартноманинг амал қилиш муддатига ижарага бериш.

- 3-бандига кўра Вазирлар Маҳкамасига йирик инвестиция лойиҳасини амалга ошириш учун ер участкаларини дастлабки жойлаштириш чоғида камида 10 миллион АҚШ доллари эквивалентида (ер майдони ҳажмига кўра ортиб боради) энг яхши таклифни танлаш йўли билан тўғридан-тўғри ижарага бериш имконини беради. махсус ҳисоб-китоб ҳисобварағига лойиҳа қийматининг камида 10 фоизига тенг маблағлар киритилганда;
- Хорижий инвестициялар иштирокидаги корхоналар, халқаро бирлашмалар ва ташкилотлар, хорижий юридик ва жисмоний шахслар - ижара ҳуқуқини олиш учун бозор қиймати бўйича ҳақ тўлаган ҳолда (халқаро бирлашмалар ва ташкилотлар бундан мустасно).

3.1.6 Президент фармонлари ва Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари

Ўзбекистонда ер олиш ва компенсация сиёсати билан боғлиқ қўшимча миллий қонунлар ва қонун ҳужжатлари қуйидаги жадвалда келтирилган.

3-1 жадвал. Тегишли қонунлар ва қонун ҳужжатлари

Қонуний талаб	Мазмуни
Вазирлар Маҳкамасининг 2019-йил 16-ноябрь даги 911-сон "Жисмоний ва юридик шахсларнинг мулк ҳуқуқлари кафолатларини таъминлаш ҳамда ер участкаларини олиб қўйиш ва компенсация бериш тартибини такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори.	Мазкур қарор ер участкаларини олиб қўйиш натижасида мулкдорларга етказилган зарарни қоплаш чораларини тартибга солади. Бундан ташқари, қарорда ерларни олиб қўйиш ва компенсация беришнинг умумий қоидалари, шу жумладан; давлат ва жамоат эҳтиёжлари ҳамда инвестиция лойиҳалари учун ер олиб қўйиш ҳужжатларини тайёрлаш кўрсатилган. Қарор, шунингдек, лойиҳа халқаро ташкилотлар ёки банклар томонидан молиялаштирилган тақдирда халқаро стандартларни қўллаш имконини беради.
Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил 21 сентябрдаги 317-сонли "Ўзбекистон Республикаси ҳукуматининг айрим қарорларига кўчмас мулкка оид кадастр ҳужжатларини расмийлаштириш тартибини янада такомиллаштиришга йўналтирилган ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги қарори.	Унда ҳар бир ҳудуд бўйича ўзлаштирилган қишлоқ хўжалиги ерларининг гектарига нархи алоҳида белгиланади. Бундан ташқари, у ер участкаларининг эгалари, фойдаланувчилари, ижарачилари ва мулкдорларининг зарарларини, шунингдек, қишлоқ ва ўрмон хўжалиги ишлаб чиқаришидан кўрилган зарарларни қоплаш тартиби тўғрисидаги низомларни белгилайди.
Президентнинг 2018-йил 16-июлдаги "Халқаро молия институтлари ва хорижий ҳукумат молия ташкилотлари	Халқаро молия институтлари ёки банклар иштирокида амалга ошириладиган лойиҳалар учун қоидаларни белгилайди.

Қонуний талаб	Мазмуни
иштирокидаги лойиҳаларни тайёрлаш ва амалга ошириш самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги 3857-сон қарори	Ўзбекистон қонунчилиги ва халқаро молия институтлари ўртасида кўчириш сиёсати ўртасида номувофиқлик юзага келган тақдирда, Ижро этувчи идоралар Халқаро молия институтларининг сиёсатига амал қиладилар ва кўчириш харажатлари (ер участкалари олиб қўйилган, уйлар ва бошқа бинолар бузилган, иншоотлар ёки кўчатлар зарар кўрган тақдирда компенсация) Халқаро молия институтлари методологиясидан фойдаланган ҳолда тайёрланган баҳолаш ҳужжатлари асосида қопланади.
Президентнинг 2018-йил 1-августдаги "Ўзбекистон Республикасида инвестиция муҳитини тубдан яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисида"ги 5495-сон фармони	Давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун ер участкаларини олиб қўйиш тўғрисида қарорлар қабул қилиниши ер участкалари олиб қўйилиши режалаштирилаётган манфаатдор шахслар билан очиқ муҳокама қилинганидан кейин ҳамда фойда ва харажатлар ҳисоблангандан кейингина йўл қўйилиши белгилаб қўйилган. Жисмоний ва юридик шахсларга тегишли бўлган турар-жой, ишлаб чиқариш ва бошқа бинолар ва иншоотларни ерни олиб қўйиш жараёнида бузишга кўчмас мулкнинг бозор қиймати тўлиқ қоплангандан кейин ҳамда олиб қўйиш билан боғлиқ ҳолда мулкдорларга етказилган зарарлар қоплангандан кейин йўл қўйилади.
Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 17 Июндаги "Қишлоқ хўжалигида ер ва сув ресурсларидан самарали фойдаланиш чора-тадбирлари тўғрисида" ги 5742-сон фармони	5-моддага кўра "Шундай тартиб ўрнатилсинки, унга мувофиқ: суғориладиган қишлоқ хўжалиги ерлари махсус муҳофазага олиниб, ушбу ерларни қишлоқ хўжалигидан бошқа мақсадларга, шу жумладан саноат ва фуқаролик объектлари (бинолар ва иншоотлар) қурилиши учун ажратилишига йўл қўйилмайди, Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори билан ажратиладиган ерлар бундан мустасно"
Президентнинг 2019 йил 3 Августдаги 5491-сонли фармойиши	Мазкур фармойишда фуқаролар ва тадбиркорларнинг мулкий ҳуқуқларини кафолатлаш чора-тадбирлари белгиланган: • Давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун ер ажратиш жабрланувчи фуқаро/тадбиркор билан маслаҳатлашгандан кейин ва харажатлар (даромад) баҳолангандан кейингина амалга оширилиши мумкин. • Фуқарога/тадбиркорга мулкнинг бозор баҳосидан келиб чиққан ҳолда қиймати ва ер ажратиш билан боғлиқ йўқотишлар учун компенсация пули тўлангандан кейингина ер ажратишга рухсатнома берилади. • Давлат органи (мансабдор шахси) томонидан ҳужжатларни қонунга хилоф равишда расмийлаштириш натижасида кўрилган зарарлар/харажатлар ушбу давлат органи ҳисобидан республика бюджетидан ташқари ҳар қандай маблағлар ҳисобидан қопланади ва/ёки

Қонуний талаб	Мазмуни
Вазирлар Маҳкамасининг 2019-йил 16-ноябрдаги “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мулк ҳуқуқлари кафолатларини таъминлаш ҳамда ер участкаларини олиб қўйиш ва компенсация бериш тартибини такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги 911-сон қарори.	ҳуқуқбузарликларни содир этган мансабдор шахслар томонидан қопланади. Мазкур қарорда давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун ер участкаларини олиб қўйиш ҳамда инвестиция лойиҳаларини амалга оширишнинг асосий талаблари ва тартиблари, шунингдек, бузилаётган турар-жой, ишлаб чиқариш ва бошқа бинолар, иншоотлар ва кўчатлар учун ер участкалари олиб қўйилганлиги учун жисмоний ва юридик шахсларга компенсация тўлаш механизми белгиланган. Инвестицион лойиҳалар учун ер олиб қўйиш тўғрисидаги қарор фақат Президент ва Вазирлар Маҳкамасининг маҳаллий ҳокимликлар томонидан ерларни олиб қўйишни чекловчи қарори билан қабул қилинади. Қарорда ер участкаси ўрнини босувчи ставка бўйича тўлиқ компенсация тўланганидан ва зарар кўрган уй хўжаликлари билан маслаҳатлашганидан кейингина олиб қўйилиши белгилаб қўйилган. Ушбу қарорда жамоатчилик муҳокамаси ва йиғилишлари мажбурий ҳисобланади. Шунингдек, ер олиш ва кўчириш бўйича тадбирларни амалга ошириш бўйича аниқ қадамлар мавжуд. Давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун ерларни олиб қўйиш ҳамда инвестиция лойиҳаларини амалга оширишнинг асосий талаблари ва тартиблари, шунингдек ерларни олиб қўйиш учун компенсация тўлаш мақсадлари Вазирлар Маҳкамасининг 911-сон қарори ва мазкур қарор билан тасдиқланган Низом билан белгиланади: • Ер участкасини ёки унинг бир қисmini давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун, шу жумладан муҳим ижтимоий-иқтисодий ва инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш учун олиб қўйиш ер участкаси мулкдорининг розилиги билан ёхуд ердан фойдаланувчи ва ижарачи билан келишилган ҳолда — бошқарманинг қарори билан амалга оширилади. Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, вилоятлар халқ депутатлари Кенгаши (Халқ депутатлари Кенгаши), Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари. • Олиб қўйилган ер участкаларида жойлашган кўчмас мулк объектларини бузиш тўғрисидаги ҳокимликларнинг қарорлари фақат адлия органларининг бузишга йўл қўйилиши тўғрисидаги хулосаси мавжуд бўлган тақдирдагина қабул қилинади (юридик кучга эга). Бузилиш фақат мулк эгасига компенсация тўланганидан кейин амалга оширилиши керак.
Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси	Солиқ кодекси жисмоний ва юридик шахсларнинг солиққа тортилиши билан боғлиқ масалаларни тартибга солувчи меъёрий асосидир. Ушбу қонун

Қонуний талаб	Мазмуни
	аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларига солиқ тўлашда солиқ кодексида назарда тутилган мол-мулк солиғи, даромад солиғи ва бошқа солиқлар бўйича чегирмалар ёки имтиёзларни қўллаш бўйича компенсация тўлашни тартибга солади.
Ўзбекистон Республикаси Оила кодекси	Ўзбекистон Республикасининг 23-24-моддаларида эр-хотинлар, агар уларнинг умумий мулки бўлса, мол-мулкка эгалик қилиш, ундан фойдаланиш ва уни тасарруф этишда, у эр ва хотиндан бирининг номига ёки маблағ ҳисобидан олинганлигидан қатъий назар, тенг ҳуқуқларга эга эканлиги белгиланган. Кўчмас мулк ёки бошқа мулк бошқа турмуш ўртоғининг розилигисиз сотилмайди ёки мулкка ўтказилмайди. 25-моддага кўра, турмуш ўртоғининг никоҳдан олдин ҳар бирига тегишли бўлган ёки улардан бирига мерос тартибида ёки бошқа тўловсиз битимлар бўйича совға сифатида олинган мол-мулк, агар бошқа турмуш ўртоғи инвестиция қилганлиги аниқланмаса, уларнинг шахсий мулки ҳисобланади. бу қийматни оширади (капитал, таъмирлаш, реконструкция ва бошқалар).
Ўзбекистон Республикасининг Баҳолаш фаолияти тўғрисида қонуни	4-модда: Баҳоловчи ташкилот баҳолаш фаолиятини амалга оширувчи юридик шахсдир. 11-модда: Баҳолашни ўтказиш тўла ёки умумий мулк ҳуқуқида қисман қарашли баҳолаш объектлари битим тузишга жалб этилган тақдирда мажбурийдир. 181-модда: Зарур бўлган ҳолда, баҳолаш тўғрисидаги ҳисоботнинг ишончлилигини текшириш учун мазкур ҳисобот қонунчиликда белгиланган тартибда бошқа баҳоловчи ташкилот томонидан шартнома асосида экспертизадан ўтказилиши мумкин. Баҳолаш тўғрисидаги ҳисоботнинг ишончлилигини экспертизадан ўтказиш натижалари эксперт хулосаси билан расмийлаштирилади. Экспертиза ўтказадиган баҳоловчи ташкилотнинг эксперт хулосасида баҳолаш тўғрисидаги ҳисоботнинг ишончлилиги ҳақидаги ҳолисона фикр бўлиши керак. Бунда мазкур ташкилот такрорий баҳолашни ўтказишга ва баҳолаш объектининг қиймати тўғрисида эксперт хулосасини чиқаришга ҳақли эмас. Баҳоловчи ташкилотни илгари ўзи бажарган баҳолаш тўғрисидаги ҳисоботнинг ишончлилигини экспертизадан ўтказишга жалб этишга йўл қўйилмайди. Буюртмачи баҳолаш тўғрисидаги ҳисобот ишончлилиги тўғрисида олинган эксперт хулосасига рози бўлмаган тақдирда, низо судда кўриб чиқилиши керак. Баҳолаш объектини баҳолашдан ўтказиш материалларини низоли ҳолларда экспертизадан ўтказиш учун қонунчиликда белгиланган тартибда эксперт комиссияси тузилади. Баҳолаш объектини баҳолашдан ўтказиш материалларини экспертизадан ўтказиш бўйича

Қонуний талаб	Мазмуни
	эксперт комиссиясининг мазкур материалларнинг ишончилигини аниқлашга доир хулосаси қонунчиликда белгиланган тартибда фақат суд ажримига кўра тайёрланади. Баҳолаш тўғрисидаги ҳисобот суд томонидан ишончли эмас деб топилганда баҳолаш объектини баҳолаш материалларини экспертизадан ўтказиш бўйича эксперт комиссияси суднинг ажримига кўра баҳолаш объектини такрорий баҳолашдан ўтказди ва баҳолаш объектининг қиймати тўғрисидаги хулосасини судга тақдим этади.
Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 26 декабрдаги “Жабрланган жисмоний ва юридик шахсларга ер участкалари давлат ёки жамоат эҳтиёжлари учун олиб қўйилганлиги учун компенсация тўлаш учун марказлаштирилган жамғармалар маблағларини шакллантириш ва улардан фойдаланиш тартиби тўғрисида”ги 1047-сон қарори.	Ушбу қонун лойиҳаларнинг турларидан келиб чиққан ҳолда компенсация тўловлари манбаларини белгилайди. Шунингдек, Республика Марказлаштирилган Жамғармаси (РМЖ) компенсация тўловлари учун масъул бўлган асосий орган сифатида ташкил этилган. Компенсация учун маблағларни ажратиш тўғрисида қарор қабул қилиш вазифаси РМЖ Кузатув кенгашига юкланган.
Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 5 мартда қабул қилинган “Аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш тизимини янада такомиллаштириш ва соҳага замонавий АКТни кенг жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 122-сонли қарори аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларини қамраб олган.	Ўзбекистон Республикаси Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлиги, Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси ҳузуридаги Кадастр агентлиги, Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги ҳамда бошқа манфаатдор вазирликлар “Ўзбекистон Республикаси Президентининг қонун ҳужжатларини ишлаб чиқиш ва жорий этишлари шарт. ҳудудий чегаралари кўрсатилган ягона электрон маълумотлар базасини яратиш ва унинг АТ “Ягона реестр”га интеграциялашувини таъминлаш. Қонун ҳужжатлари Адлия вазирлиги ҳузуридаги Давлат хизматлари агентлигининг “Давлат хизматлари агентлигининг ягона электрон архиви” ахборот тизимида васийлар ва ҳомийлар тўғрисидаги маълумотларни бўлимлар ўртасида электрон маълумот алмашиш йўли билан ўқишга қабул қилиш бошидан то охиригача таъминлашга қаратилган (қабул қилиш, синфдан кўчириш, кўчириш, битирув). Молия вазирлиги Иқтисодий ривожланиш ва қашшоқликни қисқартириш вазирлиги билан биргаликда Ягона реестр орқали ижтимоий нафақа ва моддий ёрдам олувчи оилаларнинг ижтимоий-иқтисодий аҳволини мунтазам таҳлил қилиб бориши шарт. Ижтимоий пенсия ва моддий ёрдам олувчи оилаларнинг ижтимоий-иқтисодий аҳволини таҳлил қилиш асосида ижтимоий пенсия ва моддий ёрдам учун бюджет маблағлари туманлар ва шаҳарларнинг маҳаллий бюджетлари ўртасида тақсимланади.

Қонуний талаб	Мазмуни
Ўзбекистон Республикасининг "Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида"ги қонуни 3.12.2014 йилдаги 378-сон (2017 йил 17 августдаги ўзгартиришлар билан)	Ушбу Қонуннинг мақсади юридик ва юридик шахсларнинг давлат органлари ва давлат идораларига (кейинги ўринларда давлат органлари деб юритилади), ҳужжат мансабдор шахсларига мурожаатларини (кейинги ўринларда мурожаатлар деб юритилади) тартибга солишдан иборат. Мурожаатлар оғзаки, ёзма ёки электрон шаклда бўлиши мумкин. Мурожаатлар, ҳужжат шакли ва туридан қатъи назар, бир хил жой эга. Ўзбекистон Республикаси Президенти Халқ қабулхоналарининг ва Виртуал қабулхонасининг асосий вазифалари қуйидагилардан иборат: • аҳоли билан тўғридан-тўғри мулоқотни ташкил этиш, уларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ҳамда қонуний манфаатларини тўлақонли ҳимоя қилишга қаратилган, мурожаатлар билан ишлашнинг самарали тизими фаолиятини таъминлаш; • келиб тушган мурожаатларнинг тўлиқ, ҳолисона ва ўз вақтида кўриб чиқирилишини ташкил этиш; • келиб тушган ҳамда тегишлилиги бўйича давлат органларига, ташкилотларга юборилган мурожаатларнинг кўриб чиқирилиши устидан тизимли мониторинг ва назоратни амалга ошириш; • жисмоний шахсларнинг ва юридик шахслар вакиллариининг қабулларини ўтказиш, шу жумладан видеоконференцалоқа воситасида ўтказиш; Ариза ёки шикоят масалани ҳал этиши шарт бўлган давлат органи, ташкилот ёки уларнинг мансабдор шахсига келиб тушган кундан эътиборан 15 кун ичида кўриб чиқилади. Агар қўшимча ўрганиш ва/ёки текшириш зарур бўлса, қўшимча ҳужжатлар сўрови дастлабки сўров юборилган кундан бошлаб 1 ой ичида амалга оширилиши ва тўлдирилиши керак.
Ўзбекистон Республикасининг "Яйловлар тўғрисида"ги қонуни 21.05.2019 й. 538-сон (06.06.2022 й.).	5-модда: Яйловлардан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш соҳасидаги давлат бошқарувини Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, яйловлардан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш соҳасидаги махсус ваколатли давлат органлари амалга оширади. Яйловлардан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш соҳасидаги махсус ваколатли давлат органлари қуйидагилардан иборат: • Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги; • Ўзбекистон Республикаси Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси; • Ўзбекистон Республикаси Ўрмон хўжалиги давлат қўмитаси.

Қонуний талаб	Мазмуни
	13- модда: Юридик ва жисмоний шахслар ер участкаларини ижарага, шу жумладан иккиламчи ижарага олиш йўли билан яйловлардан фойдаланиши мумкин. Яйловлар ижара ҳуқуқи асосида очиқ электрон танлов орқали жисмоний ва юридик шахсларга берилиши мумкин. Ўрмон фонди ерларида яйловлардан давлат ўрмон хўжалиги органларининг рухсатномаси бўйича фойдаланилади. Фойдаланишдан чиқиб кетган яйловлар Ўзбекистон Республикаси фуқароларига, қишлоқ хўжалиги корхоналарига, шунингдек Ўзбекистон Республикаси резидентлари бўлган инвесторларга инвестиция шартномаси ёки давлат-хусусий шериклик асосида қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши мақсадида уч йилдан кам бўлмаган ва қирқ тўққиз йилдан ошмайдиган муддатга ижарага берилиши мумкин. Ушбу модданинг тўртинчи қисмида кўрсатилган юридик ва жисмоний шахслар фойдаланишга киритилган яйловларни иккиламчи ижарага бериши (учинчи шахсларга бериш ҳуқуқисиз) мумкин. 19-модда: Яйловлардан фойдаланиш ҳуқуқи қуйидаги ҳолларда тугатилади: • юридик шахс тугатилганда; • жисмоний шахс вафот этганда; • яйловлар берилган муддат тугаганда; • бошқа мақсадда фойдаланилганда; • оқилона фойдаланилмаганда; • яйлов ерлари жамоат эҳтиёжлари учун олиб қўйилганда; • яйловлардан фойдаланишдан ихтиёрий равишда воз кечилганда. 25-модда: Яйловлар мониторинги яйловлар тўғрисидаги миқдорий ва сифатга доир маълумотлар ҳақида ахборот тўплаш, уларнинг ҳолатини баҳолаш ва прогноз қилиш, салбий жараёнларни аниқлаш ҳамда бартараф этиш мақсадида яйловларнинг ҳолати, яйловлардан фойдаланиш натижасида юзага келаётган ўзгаришлар юзасидан кузатувлар тизимидир. Яйловларни геоботаник жиҳатдан текшириш ва инвентаризациядан ўтказиш йўли билан олинган тизимли кузатиш маълумотлари мониторингнинг асосидир. Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлар бўйича яйловларнинг ҳолати тўғрисидаги мониторинг маълумотлари Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалиги вазирлигининг веб-сайтида вақти-вақти билан жойлаштириб борилади. 26-модда: Юридик ва жисмоний шахслар яйловларни ифлослантирганлик, улардан оқилона

Қонуний талаб	Мазмуни
	фойдаланмаганлик, уларнинг таназзулга учраганлиги ва яйловлар тўғрисидаги қонунчиликни бошқача тарзда бузганлик натижасида етказилган зарарнинг ўрнини қоплаши шарт.

3.1.7 Сервитут ҳуқуқи

Ўзбекистонда сервитут (ўзганинг ер участкасидан чекланган тарзда фойдаланиш) ҳуқуқи юридик ва жисмоний шахслар учун бир хил. Ер участкасидан фойдаланиш ҳуқуқи ёки ундан чекланган тарзда фойдаланиш Ўзбекистон Республикаси Ер кодексида, асосан, 30 ва 86-моддаларида, Фуқаролик кодексининг 173-моддасида (муддатли сервитут ҳуқуқи бўйича), шунингдек, Вазирлар Маҳкамасининг 16.11.2019 йилдаги 911-сон қарорида белгиланган.

Ер кодексининг 30-моддаси, Фуқаролик кодексининг 173-моддаси, Вазирлар Маҳкамасининг 2018-йил 29-декабрдаги 1060-сон қарори 1-иловасининг 30-моддасига мувофиқ, сервитут ҳуқуқи вақтинчалик ер участкасини белгилашни талаб қилувчи шахслар билан хорижий ер участкасининг эгаси, фойдаланувчиси, ижарачиси, эгаси ўртасидаги келишув билан белгиланади. Агар улар келишувга эришмасалар, фойдаланувчининг даъвосига кўра суд қарори билан чекланган тартибда сервитут ҳуқуқи белгиланади. Сервитут ҳуқуқи тўғрисидаги шартнома давлат рўйхатидан ўтказилиши керак ва ер участкаси бошқа шахсга ўтказилганда сервитут сақланиб қолинади. Сервитут шартномаси, белгилаб қўйилган сабаблар тўхтатилган ҳолларда бекор қилиниши мумкин.

Сервитут шартномасидан келиб чиқадиган зарарларни ҳисоблаш ва қоплаш Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йил 25 майдаги 146-сонли “Шаҳарсозлик фаолиятини амалга ошириш ҳамда қишлоқ хўжалигига оид бўлмаган бошқа эҳтиёжлар учун ер участкалари бериш тартибини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” ги қарорига ва 2019-йил 16-ноябрдаги 911-сонли “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мулк ҳуқуқлари кафолатларини таъминлаш ҳамда ер участкаларини олиб қўйиш ва компенсация бериш тартибини такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” ги қарорига мувофиқ амалга оширилади:

- ўзганинг ер участкаси орқали пиёда ёки транспортда ўтиш;
- ўзганинг ер участкасида дренаж ишлари ўтказиш;
- ўзганинг ер участкасидан электр узатиш, алоқа линиялари ва қувур линиялар, ирригация, муҳандислик ва бошқа линиялар ҳамда тармоқлар ўтказиш ва улардан фойдаланиш,

- ўзганинг ер участкасидан экинзор ва молларни суғориш учун сув олиш;
- молларни ўзганинг ер участкаси орқали ҳайдаб ўтиш; ва
- ўзганинг ер участкасидан қидирув, тадқиқот ва бошқа ишларни бажариш учун вақтинча фойдаланиш; ўзганинг ер участкасида ихота дарахтлари экиш ва табиатни муҳофаза қилишга тааллуқли бошқа объектлар барпо этиш

3.2 Кредитор талаблари

Ушбу босқичда ЕТБ, ОТБ ва КИКА молия қоидаларига оид мунозараларда иштирок этиши тушунилади. Натижада, Лойиҳадан мажбурий кўчириш ва иқтисодий кўчиш билан боғлиқ қуйидаги кредитор талабларига риоя қилиш талаб қилинади:

3.2.1 ЕТБ

Европа тикланиш ва тараққиёт банки (ЕТБ) ўз инвестицияларини кўриб чиқиш, баҳолаш ва бошқариш учун асосий экологик ва ижтимоий компонентларни ўз ичига олган ички Экологик ва ижтимоий сиёсат (2019-йил) ва муайян Самарадорлик талаблари (СТ) тўпламига эга. Жисмоний ва иқтисодий кўчиришга қўйиладиган талабларга қуйидагилар киради:

СТ5 - Ер олиш, Мажбурий кўчириш ва Иқтисодий кўчириш.

ЕТБ йўриқномаси ва илғор амалиёт.

СТ5 мақсадларига қуйидагилар киради:

- Муқобил лойиҳа дизайнини ўрганиш орқали мажбурий кўчиришдан сақланиш ёки бу муқаррар бўлса, уни минималлаштириш.
- Мажбурий кўчиришдан сақланиш.
- Зарар кўрган шахслар ва ерлар учун салбий ижтимоий ва иқтисодий чекловларни тиклаш қиймати бўйича мулкларнинг йўқолиши учун компенсация таъминлаш ва кўчириш бўйича тадбирларга тегишли маълумотларни ошкор қилиш, маслаҳатлашувлар ва жабрланганларнинг хабардор бўлган ҳолда иштирокини амалга оширилишини таъминлаш орқали юмшатиш.
- Кўчирилган одамларнинг турмуш шароити ва турмуш даражасини кўчишгача бўлган даражага қайтариш ёки иложи борида яхшилаш.
- Мувофиқ уй-жой билан таъминлаш, шу жумладан кўчириш жойларида яшашни таъминлаш орқали жисмоний кўчирилганлар ўртасида яшаш шароитларини яхшилаш.

СТ5га кўра, "Лойиҳа орқали жисмоний кўчиришнинг олдини олиш мумкин бўлмаган ҳолларда, мижоз жабрланганлар сонидан қатъи назар, ҳеч бўлмаганда ушбу СТнинг амалдаги талабларига мувофиқлигини таъминлайдиган кўчириш режасини ишлаб чиқиши керак."

Изоҳ: Таклиф этилаётган Лойиҳа ва ЭУЛ иқтисодий ва жисмоний кўчиришга олиб келади.

3.2.2 ОТБ

ОТБнинг мажбурий кўчириш бўйича кафолатлари иложи борича мажбурий кўчиришнинг олдини олишга қаратилган; лойиҳа ва дизайн вариантларини ўрганиш орқали кўчиришни минималлаштириш; лойиҳадан олдинги даражага нисбатан реал кўринишда барча кўчирилган одамларнинг турмуш даражасини ошириш ёки ҳеч бўлмаганда тиклаш; кўчирилган камбағаллар ва бошқа заиф гуруҳларнинг турмуш даражасини яхшилаш.

Ҳимоя, шунингдек, (i) ерни мажбурий эгаллаб олиш ёки (ii) ердан фойдаланиш ёки қонун билан белгиланган боғлар ва қўриқланадиган ҳудудларга киришни мажбурий чеклаш натижасида юзага келадиган тўлиқ ёки қисман, доимий ёки вақтинчалик жисмоний ва иқтисодий кўчиш учун ҳам қўлланилади.

ОТБ, шунингдек, жабрланган шахсларга маълумот тарқатишини ва улар билан лойиҳанинг АТШга кутилаётган таъсирига мос келадиган тарзда маслаҳатлашишини мижоздан талаб қилади. Мижоз кўчиришни режалаштириш ва амалга ошириш жараёнида зарар кўрган шахсларни кўчириш ва компенсация тўлаш имкониятлари ҳақида хабардор қилиши ва улар билан маслаҳатлашиши ҳамда уларга лойиҳага оид маълумотларни тақдим этиши шарт. Маълумотлар ўз вақтида, фойдаланиш мумкин бўлган жойда, зарар кўрган шахслар тушунадиган шаклда ва тилда ошкор этилиши керак.

ОТБ маълумотларига кўра, лойиҳанинг мажбурий кўчириш тоифаси мажбурий кўчириш таъсири нуқтаи назаридан унинг энг сезгир таркибий қисми тоифаси билан белгиланади. Таклиф этилаётган ACWA Power лойиҳаси В тоифасига киради, чунки унинг мажбурий кўчириш таъсири муҳим деб ҳисобланмайди. ОТБ В тоифали лойиҳалардан кўчириш режасига эга бўлишини ва ижтимоий таъсирларни баҳолашни талаб қилади. Бунинг сабаби шундаки, шамол электр станцияси 3 та чўпоннинг (битта катта оилага тегишли биродарлар) лойиҳа ҳудудидаги бинолар билан жисмоний ҳаракатланишига олиб келади, ОНТЛ 100м еса маълум бир АоИ жисмоний ҳаракатга олиб келмайди, аммо Жонкелди-Баш йўналиши бўйлаб мол боқадиган 2 та чўпоннинг иқтисодий кўчиши бўлиши кутилмоқда.

ОТБ ушбу тоифадаги лойиҳаларни кўчириш режаси ва ижтимоий таъсирни баҳолашни талаб қилади.

3.3 ACWA Power Талаблари

Изоҳ: ACWA Power ички сиёсати Халқаро Молия Корпорациясининг ишлаш стандартларига мос келади. Шундай қилиб, ушбу КХР Халқаро молия корпорациясининг ишлаш стандартлари бўйича йўриқнома 5-изоҳ: Ерни сотиб олиш ва Мажбурий кўчириш ва Халқаро молия корпорациясининг Кўчириш бўйича ҳаракатлар режасини тайёрлаш бўйича қўлланмасидан ҳам фойдаланади.

3.3.1 ХМК

Лойиҳани ишлаб чиқиш натижасида таъсирга учраган чорвадорларнинг иқтисодий ва жисмоний кўчиши туфайли, Халқаро молия корпорациясининг 5-сонли ишлаш стандарти: Ер сотиб олиш ва Мажбурий кўчириш талаблари Лойиҳага қўлланилади.

СТ 5 лойиҳа билан боғлиқ ер сотиб олиш ва ердан фойдаланишни чеклаш ушбу ердан фойдаланувчи жамоалар ва шахсларга салбий таъсир кўрсатиши мумкинлигини тан олади. Мажбурий кўчириш деганда лойиҳа билан боғлиқ ерларни сотиб олиш натижасида жисмоний кўчириш (кўчириш ёки бошпана йўқотиш) ҳам, иқтисодий кўчириш (даромад манбалари ёки бошқа яшаш воситаларини йўқотишга олиб келадиган мулкларнинг йўқолиши ёки мулклардан фойдаланиш имконияти) ёки ердан фойдаланиш бўйича чекловлар тушунилади. Мажбурий кўчиришдан муқаррар бўлса, уни минималлаштириш ва кўчирилган одамлар ва мезбон аҳолига салбий таъсирларни юмшатиш учун тегишли чораларни диққат билан режалаштириш ва амалга ошириш керак.

Изоҳ: ХМК ушбу лойиҳани молиялаштиришда иштирок этмайди, бироқ ACWA Power компаниясининг ички сиёсати ХМКнинг Ишлаш стандартларига мос келади. Шундай қилиб, ушбу КХР Халқаро молия корпорациясининг ишлаш стандартлари бўйича йўриқнома 5-изоҳ: Ерни сотиб олиш ва Мажбурий кўчириш ва Халқаро молия корпорациясининг Кўчириш бўйича ҳаракатлар режасини тайёрлаш бўйича қўлланмасидан ҳам фойдаланади.

3.4 Миллий талаблар ва Кредитор талаблари ўртасидаги фарқлар таҳлили

3-2 жадвал: Ўзбекистон қонунчилиги ва ЕПБ, ОТБ сиёсати ва ХМК ишлаш стандартлари ўртасидаги кўчириш бўйича ҳаракатлар режасидаги тафовутлар

ЭЛЕМЕНТ	ЕПБ СТ5	МАЖБУРИЙ КЎЧИРИШНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ БЎЙИЧА ОТБ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ	ХМК СТ5	ЎЗБЕКИСТОН ҚОНУНЧИЛИГИ	БЎШЛИҚНИ БАРТАРАФ ЭТИШ ЧОРАЛАРИ
Кўчишдан сақланиш ёки уни минималлаштириш	Мижоз жисмоний ва/ёки иқтисодий кўчишнинг олдини олади ёки ҳеч бўлмаганда минималлаштиради	Лойиҳа муқобил вариантларни ўрганиш орқали мажбурий кўчиришни минималлаштириш учун иложи борича мажбурий кўчиришдан қочади.	Мижоз муқобил лойиҳа дизайнларни ўрганиб, ноҳолисликни олдини олади ва бунинг иложи бўлмаса, уни минималлаштиради.	Ер давлатга тегишли бўлиб, давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун, шу жумладан муҳим ижтимоий- иқтисодий ва инвестициявий лоийҳани амалга ошириш учун олиб қўйилиши мумкин.	Лойиҳа майдони Президент қарорига (фармонида) мувофиқ ривожлантириш учун ажратилган ва шунинг учун АТШнинг жисмоний ва иқтисодий кўчиши билан боғлиқ қутилаётган таъсирларни юмшатиш учун кредиторларнинг талаблари бажарилган. Яъни шамол станцияси чизмаси ва ЭУЛ йўналишидаги мавжуд уйлар ва

ЭЛЕМЕНТ	ЕТБ СТ5	Мажбурий кўчиришни ҳимоя қилиш бўйича ОТБ чора-тадбирлари	ХМК СТ5	Ўзбекистон қонунчилиги	Бўшлиқни бартараф этиш чоралари
					аҳоли пунктларигача бўлган масофани ҳисобга олган ҳолда яқунланди. Лойиҳанинг муқобил варианты тафсилотлари, шунингдек, бошқа экологик ва ижтимоий жиҳатлар учун таъсирни юмшатиш ва бошқариш чоралари махсус Лойиҳанинг АМИТБ бандида батафсил баён этилган.
Режалаштириш жараёни	Мижоз лойиҳа билан боғлиқ хавф ва таъсирларга мутаносиб равишда кўчиш режасини тайёрлайди.	Агар тақлиф этилаётган лойиҳа мажбурий кўчириш оқибатларига олиб келадиган бўлса, мижоз кўчириш режасини тайёрлайди, шу жумладан жабрланган шахсларни рўйхатга	Мижоздан жисмоний ва иқтисодий кўчиш билан боғлиқ лоийҳалар, шу жумладан АТШ бўйича тегишли ижтимоий- иқтисодий бошланғич маълумотларни тўплаш учун КХР тайёрлашни талаб қилади.	Интеграциялашган мустақил КХРни тайёрлаш учун ҳеч қандай талаблар йўқ. Ижтимоий-иқтисодий тадқиқот ўтказиш учун таққосланадиган талаблар мавжуд эмас.	Лойиҳа учун батафсил КХР ва ЭУЛ, жумладан, лоийҳа таъсирига учраган шахсларнинг (АТШ) ижтимоий- иқтисодий тадқиқоти ишлаб чиқилган (Ижтимоий-

ЭЛЕМЕНТ	ЕТБ СТ5	Мажбурий кўчиришни ҳимоя қилиш бўйича ОТБ чора-тадбирлари	ХМК СТ5	Ўзбекистон қонунчилиги	Бўшлиқни бартараф этиш чоралари
		олиш маълумотларини тўплайди.			иқтисодий тадқиқотнинг 5- боби қаранг).
Компенсация олиш ҳуқуқи	СТ5 АТШнинг 3 та асосий тоифасини аниқлайди: • Ерга нисбатан расмий қонуний ҳуқуқларга эга бўлганлар (жумладан, миллий қонунчиликда тан олинган одатий ва анъанавий ҳуқуқлар). • Аҳолини рўйхатга олиш вақтида ерга расмий қонуний ҳуқуқларга эга бўлмаган, лекин миллий қонунлар бўйича тан олинган ёки тан олинмаган ерга даввоси бўлганлар. • Ўзлари эгаллаб турган ерга давво қилиш учун қонуний ҳуқуққа эга бўлмаганлар.	ОТБ АТШнинг 3 тоифасини ажратиб ўтади: • Тўлиқ ёки қисман олиб қўйилган ерга расмий қонуний ҳуқуқларга эга бўлган шахслар. • Ўзлари эгаллаб турган ердан тўлиқ ёки қисман махрум бўлган, бундай ерга расмий қонуний ҳуқуқлари бўлмаган, лекин миллий қонунчиликда этироф этилган ерга даввогар шахслар. • Ўзлари эгаллаб турган ердан тўлиқ ёки қисман махрум бўлган,	СТ 5АТШнинг 3 асосий тоифасини белгилайди: • Ўзлари эгаллаб турган ёки фойдаланаётган ер ёки мулкларга расмий қонуний ҳуқуқларга эга бўлганлар. • Ер ёки мулкка бўлган расмий қонуний ҳуқуқларига эга бўлмаган, аммо миллий қонунчиликка мувофиқ тан олинган ёки тан олиниши керак бўлган ерга ҳуқуқига эга бўлганлар. • Ўзлари эгаллаб турган ёки фойдаланаётган	Ўзбекистон қонунчилиги фақат компенсация олиш ҳуқуқига эга, тан олинган ҳуқуқларга эга бўлган шахсларни тан олади.	Компенсация олиш ҳуқуқи ва ҚХРнинг кўлами Лойиҳа ҳудудидаги ва ЭУЛ бўйлаб жойлашган барча АТШларни, шу жумладан, ердан яйлов/қишлоқ хўжалиги учун фойдалангани учун ерга нисбатан ҳеч қандай тан олинган қонуний ҳуқуқларига эга бўлмаганларни ўз ичига олади. Мувофиқлик ва ҳуқуқлар ҳақида батафсил маълумот учун 7- бобга қаранг.

ЭЛЕМЕНТ	ЕТБ СТ5	МАЖБУРИЙ КЎЧИРИШНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ БЎЙИЧА ОТБ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ	ХМК СТ5	ЎЗБЕКИСТОН ҚОНУНЧИЛИГИ	БЎШЛИҚНИ БАРТАРАФ ЭТИШ ЧОРАЛАРИ
		на расмий қонуний ҳуқуқларга эга, на бундай ерга нисбатан даъволарини тан олган ёки тан олмаган шахслар ОТБ қуйидагиларни ҳам талаб қилади: • Ерга расмий/маълум ҳуқуқига эга бўлмаганлар ерга тегишли бўлмаган мулклари учун кўчириш қиймати бўйича компенсация олиш ва реабилитация ёрдами олиш ҳуқуқига эга. • Тирикчилиги ерга боғлиқ бўлган Лойиҳадан таъсирга учраган шахслар учун	ер ёки мол-мулкка нисбатан қонуний ҳуқуқлари ёки даъволари бўлмаганлар.		

ЭЛЕМЕНТ	ЕТБ СТ5	МАЖБУРИЙ КЎЧИРИШНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ БЎЙИЧА ОТБ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ	ХМК СТ5	ЎЗБЕКИСТОН ҚОНУНЧИЛИГИ	БЎШЛИҚНИ БАРТАРАФ ЭТИШ ЧОРАЛАРИ
		муқобил ер майдонлари (пул ўрнига) ажратиб бериш афзалроқдир..			
Таъсирга учраган мулкларни инвентаризация қилиш ва тугатиш санасини белгилаш	Мижоз бундай мулкларни кейинги баҳолаш учун асос яратиш учун ер, иншоотлар, экинлар, коммунал объектлар ва табиий ресурсларни ўз ичига олган таъсирга учраган мулкларни инвентаризация қилиши керак. Мижоз, шунингдек, (i) амалдаги қонунчиликда назарда тутилганидек; ёки (ii) аҳолини рўйхатга олиш ёки инвентаризация тугаш санасидан фойдаланган ҳолда (қайси бири охири бўлса) ҳуқуқни қўлга киритиш учун охири	Кўчирилган шахслар ва уларнинг мол- мулкининг инвентаризацияси ҳужжатлаштирилади . Бундан ташқари, мижоз иштирок этиш ҳуқуқини олишнинг сўнги муддатини белгилайди. Сўнги сана ҳақидаги маълумотлар ҳужжатлаштирилади ва бутун лойиҳа ҳудудда тарқатилади.	Мижоз уй ҳўжалиги, ташкilot ва жамоа даражасида зарар кўрган ерлар ва мулкларни инвентаризация қилади. Бу, шунингдек, лойиҳа ҳудуди бўйлаб ҳужжатлаштириладиган н ва тарқатиладиган мувофиқлик маълумотларини олиш муддатини белгилашни ўз ичига олади.	Мулкларни қоплаш методикаси мижоздан таъсирга учраган мулкларни инвентаризация қилишни талаб қилади. Бироқ, бу муддат тугаш санаси учун махсус талабларни ўз ичига олмайди.	Лойиҳа участкасининг ёпилиш санаси ва ЭУЛ ХМК, ЕТБ ва ОТБ талабларига мувофиқ барча ЛТШга ошкор қилинган.

ЭЛЕМЕНТ	ЕТБ СТ5	МАЖБУРИЙ КЎЧИРИШНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ БЎЙИЧА ОТБ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ	ХМК СТ5	ЎЗБЕКИСТОН ҚОНУНЧИЛИГИ	БЎШЛИҚНИ БАРТАРАФ ЭТИШ ЧОРАЛАРИ
	санани белгилаши керак.				
Шикоят механизми	Мижоз Лойиҳа билан боғлиқ муаммоларни ўз вақтида қабул қилиш ва ҳал қилиш учун СТ5 ва СТ10 га мувофиқ шикоятларни кўриб чиқиш механизмини яратиши керак. Шикоятларни кўриб чиқиш механизми низолар ва шикоятларни холис ҳал қилишга мўлжалланган апелляция механизмини ўз ичига олади.	Мижоздан жабрланган шахсларнинг жисмоний ва иқтисодий кўчиш ва лойиҳанинг бошқа таъсирига оид ташвишлари ва шикоятларини қабул қилиш ва ҳал қилишда ёрдам бериш механизмини яратиш, айниқса заиф гуруҳларга таъсирга эътибор бериш талаб қилинади.	Компенсация жараёни билан боғлиқ ҳар қандай лойиҳанинг ўзига хос муаммоларини ҳал қилиш учун мижоз PS1 да белгиланган талабларга мувофиқ Шикоятларни кўриб чиқиш механизми яратиши керак. Шикоятларни кўриб чиқиш механизми низолар ва шикоятларни холис ҳал қилишга мўлжалланган апелляция механизмини ўз ичига олади.	Ер участкасини олиб қўйиш тўғрисидаги қарорга рози бўлмаган тақдирда, ер эгаси/фойдаланувчиси ушбу қарор устидан судга шикоят қилиши мумкин. Бироқ, маълум бир Шикоятларни кўриб чиқиш механизми лойиҳаси учун ҳеч қандай талаблар йўқ.	Лойиҳа учун МТЖР ва КХР доирасида АТШ ўз шикоятларини топширишлари мумкин бўлган шикоятларни кўриб чиқиш механизми яратилган.
Ахборотни ошкор қилиш	Мижоз зарар кўрган одамлар компенсация тартиб-қоидаларини тушунишлари ва лойиҳанинг турли босқичларида нима	Мижоз кўчириш бўйича тегишли маълумотларни, шу жумладан кўчириш лойиҳаси, кўчириш режаси ва мониторинг	Тегисли маълумотларни ошкор қилиш ва зарар кўрган жамоалар ва шахсларни жалб қилиш PS5 мақсадларига мос	Ўзбекистонда ер участкаларини олиб қўйиш ва компенсация тўлаш жараёнида маълумотларни ошкор қилиш талаблари йўқ.	АТШ ЕТБ, ОТБ ва ХМК СТ5 талабларига мувофиқ КХРни амалга ошириш давомида тегишли маълумотлар

ЭЛЕМЕНТ	ЕТБ СТ5	МАЖБУРИЙ КЎЧИРИШНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ БЎЙИЧА ОТБ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ	ХМК СТ5	ЎЗБЕКИСТОН ҚОНУНЧИЛИГИ	БЎШЛИҚНИ БАРТАРАФ ЭТИШ ЧОРАЛАРИ
	кутишларини билишлари учун жамоатчиликка ошкор қилиш учун маълумотларни умумлаштириши керак (масалан, уларга қачон таклиф берилади, улар қанча муддат ичида жавоб беришлари керак, шикоят қилиш тартиб-қоидалари, музокаралар натижага олиб келмаса, қонуний тартиб-қоидаларга риоя қилиш керак.).	ҳисоботлари ҳақидаги маълумотларни ўз вақтида, қўлай жойда, зарар кўрган шахслар ва бошқа манфаатдор томонлар учун тушунарли шакл ва тилда тақдим этади. Саводсиз одамлар учун бошқа мос усуллар қўлланилади.	натижаларга эришиш учун компенсация тўловларини режалаштириш, амалга ошириш, мониторинг қилиш ва баҳолаш, тирикчиликни тиклаш ва кўчириш тадбирларида давом этади.		билан таъминланади.
Манфаатдор томонлар билан маслаҳатлашувлар	Барча тегишли маълумотлар ошкор қилингандан сўнг, мижоз зарар кўрган шахслар ва жамоалар билан маслаҳатлашиши ва қарор қабул қилиш жараёнида уларнинг эрта хабардор бўлишига ёрдам бериши керак.	Мижоз таъсирга учраган шахслар, уларни қабул қилувчи жамоалар ва фуқаролик жамияти билан мажбурий кўчириш таъсирига эга бўлиши аниқланган ҳар бир лойиҳа ва кичик лойиҳа бўйича мазмунли	Лойиҳадан жабрланганларнинг иштирокини таъминлаш учун маслаҳатлашувлар ўтказилиши керак.	Маҳаллий масалаларни маҳаллий ҳокимият органлари билан очиқ муҳокама қилишни талаб қилади, лекин АТШ билан маслаҳатлашиш учун махсус талаблар йўқ	ҚўРни амалга ошириш жараёнида АТШ ва бошқа манфаатдор томонлар ва агентликлар билан маслаҳатлашувлар орқали келишилади.

ЭЛЕМЕНТ	ЕТБ СТ5	МАЖБУРИЙ КЎЧИРИШНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ БЎЙИЧА ОТБ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ	ХМК СТ5	ЎЗБЕКИСТОН ҚОНУНЧИЛИГИ	БЎШЛИҚНИ БАРТАРАФ ЭТИШ ЧОРАЛАРИ
		маслаҳатлашувлар олиб боради.			
Заиф гуруҳлар	СТ 5 заиф гуруҳларга алоҳида эътибор берилишини ва уларнинг компенсация жараёнида ноқулай аҳволга тушиб қолмаслигини ҳамда ўз ҳуқуқларидан тўлиқ хабардор бўлишини таъминлашни талаб қилади.	Мижоз ноқулай ёки заиф мақоми туфайли лойиҳа томонидан турлича ёки номутаносиб равишда таъсир кўриши мумкин бўлган шахслар ва гуруҳларни аниқлайди. Мижоз камбағаллар ва бошқа заиф қатламларнинг турмуш даражасини нафақат тиклашни, балки яхшилашни ҳам таъминлайди.	СТ 5 камбағал ва заиф қатламларнинг лойиҳалардан олдинги турмуш даражаси ва турмуш воситаларини тиклашга/яхшилашга ёрдам бериш учун эҳтиёжларига алоҳида эътибор берилишини талаб қилади.	Солиқ кодекси аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож тоифаларига мол-мулк солиғи, даромад солиғи бўйича чегирмалар ёки имтиёзлар қўллаш нуқтаи назаридан компенсация тўлашни тартибга солади, бироқ аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларига уларнинг турмуш шароитларини яхшилашга кўмаклашиш муносабати билан қўшимча ёрдам кўрсатишни талаб қилмайди.	Аниқланган заиф гуруҳларга ЕТБ, ОТБ ва ХМК талабларига мувофиқ ёрдам кўрсатилади.
Компенсация	Мижоз тўлиқ қоплаш қиймати бўйича мулкларнинг йўқолиши учун АТШга компенсация ва	Тўлиқ тиклаш қиймати бўйича барча мулк компенсациялари ва ёрдам кўчиришдан	Агар кўчирилишнинг олдини олишнинг иложи бўлмаса, мижоз кўчирилган жамоалар ва жисмоний	Ер эгалари/ижарачилари тўлиқ компенсация олиш ҳуқуқига эга (шу жумладан йўқотилган	Барча АТШлар ўз йўқотишлари учун тўлиқ алмаштириш қиймати билан ва уларни вақтинча

ЭЛЕМЕНТ	ЕТБ СТ5	МАЖБУРИЙ КЎЧИРИШНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ БЎЙИЧА ОТБ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ	ХМК СТ5	ЎЗБЕКИСТОН ҚОНУНЧИЛИГИ	БЎШЛИҚНИ БАРТАРАФ ЭТИШ ЧОРАЛАРИ
	бошқа ҳар қандай ёрдамни таклиф қилади.	олдин, шу жумладан қўшимча ёрдам кўрсатиш билан таъминланиши керак. қурилиш ишлари учун участкани топишидан олдин тўлиқ алмаштириш қиймати бўйича йўқотишларни қоплаш ва қўчиш давридаги ёрдам кўрсатилади.	шахсларга ўзларининг турмуш даражасини яхшилаш ёки тиклашга ёрдам бериш учун тўлиқ алмаштириш қиймати ва бошқа ўтиш даврида ёрдам/қўллаб- қувватлашни таклиф қилади.	фойда учун). Захира ер ҳам қонуний ердан фойдаланувчиларга/ ижарачиларга берилиши керак.	қўллаб-қувватлаш учун компенсация оладилар (ушбу КХРнинг 7-бобига қаранг).
КХРни амалга ошириш мониторинги	СТ5 СТ мақсадларига мос келадиган натижаларга эришиш учун компенсация тўлаш ва кўчиришни амалга ошириш, мониторинг қилиш ва кўчириш жараёнида маслаҳатлашувларн и давом эттиришни талаб қилади.	ОТБ мониторинг ва натижаларни баҳолашни, уларнинг кўчирилган шахсларнинг турмуш даражасига таъсирини, шунингдек, кўчириш режасининг мақсадларига эришилганлигини, бошланғич шароитлар ва қайта жойлаштириш мониторинги натижаларини	Мижоз КХРнинг бажарилишини мониторинг қилиш ва баҳолаш тартибини белгилайди ва зарурат туғилганда тузатиш чораларини кўради.	Ўзбекистон қонунчилигида мониторинг қоидалари йўқ.	Мижоз КХРнинг бажарилишини мониторинг қилиш ва баҳолаш тартибини белгилайди.

ЭЛЕМЕНТ	ЕТБ СТ5	МАЖБУРИЙ КЎЧИРИШНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ БЎЙИЧА ОТБ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ	ХМК СТ5	ЎЗБЕКИСТОН ҚОНУНЧИЛИГИ	БЎШЛИҚНИ БАРТАРАФ ЭТИШ ЧОРАЛАРИ
		ҳисобга олган ҳолда талаб қилади. Бунинг бир қисми сифатида Лойиҳа учун қуйидаги ҳисоботлар тайёрланади: • КХР мувофиқлиги тўғрисидаги ҳисобот - Компенсация тўловлари тугагандан сўнг. • Қурилиш давридаги ярим йиллик ижтимоий мониторинг ҳисоботи. Лойиҳа тугаллангандан сўнг КХРни баҳолаш ҳисоботи			

4 УМУМИЙ МАЪЛУМОТ ВА ШАРТЛАР

4.1 Шамол Электр станцияси

4.1.1 Ерга эгалик қилиш

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил февралдаги ПҚ-5001-сонли қарорида Бухоро вилояти ҳокимлиги Қишлоқ хўжалиги вазирлиги билан биргаликда бир ой муддатда белгиланган тартибда ер участкаларини Инвестиция Шартномаси ва Электр энергиясини сотиб олиш тўғрисидаги шартнома шартлари бўйича Инвестиция Шартномасини амалга ошириш муддатида ер участкаси ажратган ҳолда Лойиҳа компанияси билан шартнома имзолаши кўрсатилган.

Бундан ташқари, Лойиҳага 2021 йил 23 мартда имзоланган Ер ажратиш тўғрисидаги қарорда “Ҳоким ўринбосари ва Пешку тумани Давлат кадастри бўлими “ACWA Power Баш Wind” МЧЖга қуввати 300-500 МВт бўлган шамол электр станциясини қуриш учун Пешку туманидаги Барака маҳалла фуқаролар йиғини ҳудудидан 280.0 га ер майдони ажратсин” деб кўрсатилган.

Эндиликда ушбу кўрсатмалар Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 8 июлдаги 314-сон қарори билан алмаштирилди ва унга қуйидаги асосий ўзгартиришлар киритилди:

- Бухоро вилояти ҳокимлиги 2022 йил 30 июлга қадар Инвестиция битими ва Электр энергиясини сотиб олиш тўғрисидаги битимдаги кўрсатилган шартларга мос келадиган шамол электр станцияси, подстанция ва ҳаво электр узатиш тармоқларини қуриш учун зарур бўлган ер участкаларини, таянч қурилмалар эгаллайдиган ер координаталаридан келиб чиқиб давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун Энергетика вазирлигига доимий фойдаланиш ҳуқуқи билан ажратилишини таъминласин.
- Энергетика вазирлиги мазкур бандга асосан давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун:
 - шамол электр станцияси ва подстанция қурилиши учун ажратилган ер участкасининг инвестиция лойиҳасини амалга ошириш муддатида тенг даврга Лойиҳа компаниясига;
 - ҳаво электр узатиш тармоқларини қуриш учун ажратилган ер участкасининг “Ўзбекистон миллий электр тармоқлари” АЖга ижарага берилишини таъминласин.
- Бунда, Лойиҳа компанияси ва “Ўзбекистон миллий электр тармоқлари” АЖ инвестиция лойиҳасини амалга ошириш доирасида қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлардан фойдаланганлик учун қишлоқ

хўжалиги ишлаб чиқариши нобудгарчилиги ўрнини қоплашдан (компенсация тўловларидан) озод қилинсин”;

- Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги, қишлоқ хўжалиги вазирлиги, Сув хўжалиги вазирлиги, Бухоро вилояти ҳокимлигининг инвестиция лойиҳасини жойлаштириш учун Бухоро вилоятининг Ғиждувон, Шофиркон, Пешку, ва Ғиждувон туманларидаги мазкур қарорнинг иловасига мувофиқ қишлоқ хўжалигига мўлжалланган жами 172,55 гектар, шундан 0,18 гектар суғориладиган ер майдонини қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар тоифасидан саноат мақсадларига мўлжалланган ерлар тоифасига ўтказиш тўғрисидаги таклифига розилик берилди.

Президент қарорига кўра, ACWA Power компанияси томонидан 2022 йил 30 июнь куни ҳукуматга тақдим этилган якуний лойиҳа схемалари асосида Лойиҳа ва ЭУЛ учун 154,2 га майдон ажратилди. Лойиҳанинг турли таркибий қисмлари учун ер ажратиш қуйидаги жадвалда келтирилган (қаранг. ЭУЛга ажратилган эрлар тўғрисидаги батафсил маълумот учун 4.2.1 бўлимига).

Жадвал 4-1: Президент қарори асосида Лойиҳага ажратилган ер майдани

Лойиҳа иншоотлари	ШТГ №/Умумий км	Умумий майдон (ГЕКТАРДА)	Эгалик ҳуқуқи тури
Асосий шамол турбиналари генератори (шу жумладан ШТГнинг пойдевори ва трансформатори)	79	39.58	Лойиҳанинг амал қилиш муддатига тенг бўлган ерга ижара ҳуқуқи
Йўл	90.282км	50.53	
Ер ости кабел канали	136.56км	27.39	
Шамол подстанцияси (шу жумладан коммутатор)	-	8.7618	Лойиҳанинг амал қилиш муддатига тенг бўлган ерга ижара ҳуқуқи
Ўтқизиш майдони (Вақтинчалик ўтқизиш майдони, ҳовли, офис, омборхона, лагерь ва бетон ишлаб чиқариш заводи)	-	9.0287	Ўзганинг ер участкасида чекланган тарзда фойдаланиш (сервитут) ҳуқуқи ⁴
Умумий	-	152.23	Ғ

Шундан келиб чиққан ҳолда, эр Энергетика вазирлигига ажратилади, у Лойиҳа компанияси билан Лойиҳа объекти ва электр объектларини сотиб олиш учун ер ижараси

⁴ Ерга бўлган сервитут ҳуқуқи тахминан 2 йил давом этиши кутилаётган қурилиш даврида амалга оширилади.

шартномасини (ЕИШ) имзолайди. ЕИШ имзоланиши 2022 йил июль ойи охиригача амалга ошириш кутилмоқда.

Янгиланган Президент қарори билан танишиш учун А иловасига қаранг.

4.1.2 Ер ижараси

Шамол электр станциясидан Ипакчилик ва жун саноатини ривожлантириш қўмитасига қарашли кластер бўлган “Жонкелди чорвачилик ва ипакчилик” МЧЖ томонидан фойдаланилади (қуйида қўмита ва “Жонкелди” МЧЖ ўртасидаги муносабатлар келтирилган). “Жонкелди” МЧЖ билан маслаҳатлашувлар шуни кўрсатдики, уларга ўз тасарруфида 756 121 гектар яйлов ерлари, жумладан, Лойиҳа ҳудудидаги ва Лойиҳа ҳудудидаги ерлар ажратилган.

Президент қарорига кўра, Лойиҳанинг амал қилиш муддатига берилган ер ижараси асосидаги доимий ер таъсири МЧЖга қарашли ерларнинг атиги 0,017 фоизига таъсир кўрсатади, эр участкасининг вақтинчалик таъсири эса 0,0011 фоизни ташкил этади. Шундан келиб чиққан ҳолда, Лойиҳа “Жонкелди” МЧЖ (ва унинг чорвадорлари) фаолиятига чекланган таъсир кўрсатиши кутилмоқда. Бундан ташқари, ушбу таъсирлар чорвадорлар ва уларнинг ишчиларининг турмуш тарзига ҳеч қандай таъсир кўрсатмаслигини таъминлаш учун ушбу РАПда кўриб чиқилади.

4.1.2.1 Ипакчилик ва жун саноатини ривожлантириш қўмитаси

Умумий маълумот

2020-йил 2 сентябрида Президентнинг “Ўзбекистон Республикасида пиллачилик ва қорақўлчиликни янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида (ҳозирги кунда Ипакчилик ва жун саноатини ривожлантириш қўмитаси)”ги фармони қабул қилинди. Фармон билан “Пиллачилик ва жун саноатини ривожлантириш қўмитаси”нинг ташкилий тузилмаси, шунингдек, Марказий қўмитанинг тузилмаси ва ҳудудий бўлимларнинг намунавий тузилмаси тасдиқланди.

4-1 расм. Қўмита тузилмаси

Қўмита қошида кластерларнинг тузилиши Ўзбекистоннинг яйловлар мавжуд барча ҳудудларида ташкил этилган. Президент фармонида мувофиқ, кластерларга қўйидагилар юклатилади:

- Қорақўл қўйларини кўпайтириш учун мўлжалланган яйловларни, шу жумладан ўрмон фонди ерларидаги ўрмон билан қопланмаган яйловларни ижарага бериш.
- Кластер аъзолари ўртасида кооператив алоқаларни йўлга қўйган ҳолда яйловлардан самарали фойдаланиш, уларнинг таназзулга учрашига йўл қўймаслик, хомашёни чуқур қайта ишлаш ва маҳсулот ишлаб чиқаришни ташкил этишда илмий ва инновацион ёндашувлардан фойдаланган ҳолда, насли майда шохли молларни кўпайтиришни таъминлаш;
- Қорақўлчилик ва чўл экологияси илмий-тадқиқот институти ҳамда Тик ва яйлов ем-хашак экинлари уруғчилиги Бухоро илмий-ишлаб чиқариш маркази билан яқин ҳамкорлик қилиш.

Шундай қилиб, “Жонкелди” МЧЖ Бухоро вилояти жун саноати бошқармаси тасарруфидаги кластер ҳисобланади.

4.1.2.2 Лойиҳа жойи таркибидаги “Жонкелди” МЧЖ мулклари

1 сентябрь куни “Жонкелди” МЧЖ раиси билан бўлиб ўтган маслаҳатлашувлар МЧЖга тегишли лойиҳа ҳудудида битта фаол қудуқ (R7) ва битта нофаол қудуқ (R31) борлиги аниқланди. Бундан ташқари, МЧЖга тегишли бўлган R6 (турар жой тузилиши) ва R8 (тураргоҳ) бинолари ёмон аҳволда эди, бироқ улар баъзи чорвадорлар томонидан таъмирланган.

4-1 Сураатлар. МЧЖнинг Лойиҳа ҳудудидаги мулклари

Фойдаланилмайдиган (нофаол) қудуқ R31

Сувсиз қудуқ R7 яқинида жойлашган

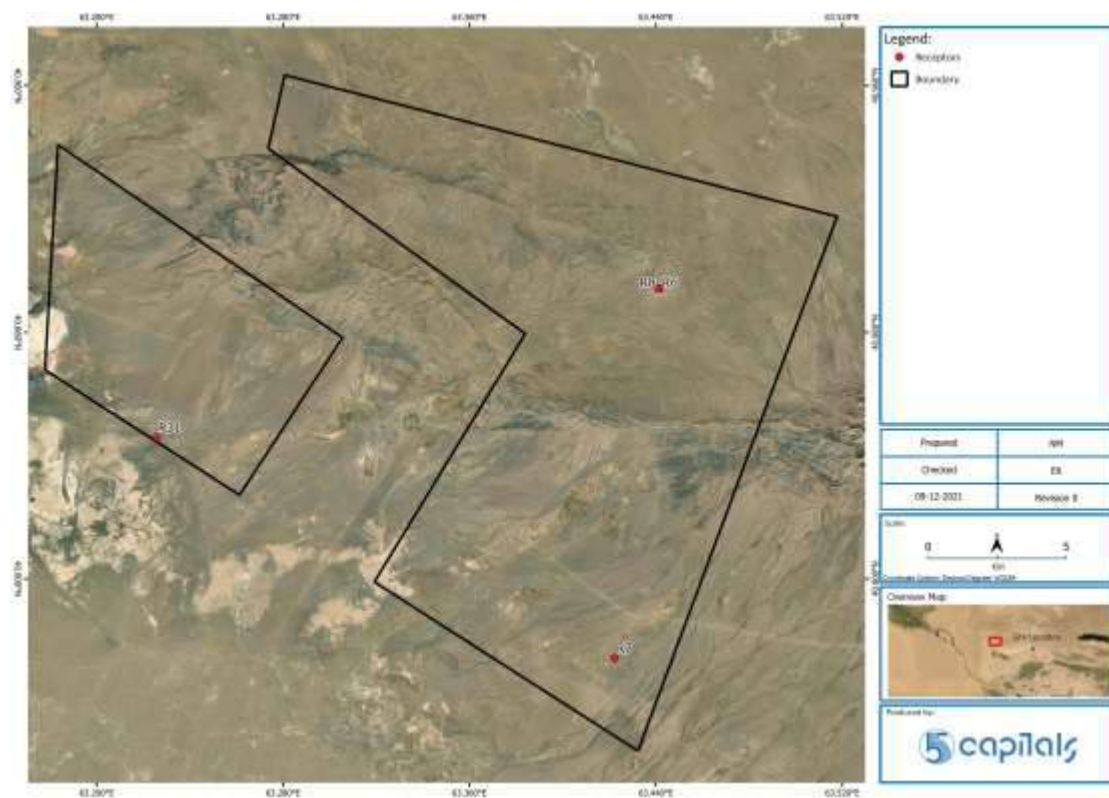

R7 яқинидаги эски қудуқ (бу қудуқда сув бор)

Янги қудуқли насос хонаси (R 7). Қудуқ. қудуқ МЧЖга тегишли, лекин насос уйи чорвадор томонидан қурилган (батафсил маълумотлар қуйида келтирилган).

4-2 расм Лойиҳа ҳудудида МЧЖ тузилмаларининг жойлашуви

4-2 суратлар. Жонкелди МЧЖ билан ўтказилган консултациялар

4.1.2.3 Лойиҳа ҳудудида Жонкелди МЧЖнинг бошқа мулклари

“Жонкелди” МЧЖнинг Лойиҳа ҳудудидаги ердан фойдаланиши ва мулклари тўғрисида қўшимча маълумот олиш учун “Жонкелди” МЧЖга лойиҳа ҳудудидаги ердан фойдаланиш ва мулклари тўғрисида маълумот олиш учун расмий сўров юборилди. Жавоб 2021 йил 26 сентябрда қуйидаги жадвалда жамланган ҳолда тақдим этилди. Таъкидланишича, тақдим этилган маълумотларнинг аксарияти ҳудудга хос эмас, балки МЧЖнинг умумий фаолиятига тегишли. Шундай қилиб, Жонкелди МЧЖ, ЖСД ва чорвадорлар билан бошқа маслаҳатлашувлар асосида Жонкелди шамол электр станциясига тақдим этилган маълумотларнинг қўлланилишини аниқлаш учун таҳлил ўтказилди.

4-1 Жадвал "Жонкелди" МЧЖ томонидан тақдим этилган маълумот ва уларнинг лойиҳага қўлланилиши

Маълумот учун сўровнома	Жонкелди МЧЖнинг жавоби	Жонкелди шамол электр станцияси Лойиҳаси учун қўлланилиши
Лойиҳа ҳудудида МЧЖга қарашли чорва моллари сони қанча?	Майда қорамол (қўй ва эчки): 10 000 бош Туялар: 1000 Отлар: 150 Чорвадорларнинг шахсий моллари: 20 000	МЧЖда банд бўлган чорвадорлар билан ўтказилган муҳокамаларда, уларнинг 400 бош қўй, 230 бош туя борлиги аниқланди. Чорвадорлар ўртасида ўтказилган сўров натижаларига кўра, лойиҳа ҳудудида боқилаётган хусусий мулкдаги чорва молларининг умумий сони 3358 тани ташкил этади.
Лойиҳа ҳудудидан фойдаланадиган ва МЧЖда ишлайдиган чорвадорлар сони қанча?	10 та чорвадор	“Жонкелди” МЧЖ билан шартнома тузган атиги 4 нафар чорвадор лойиҳа ҳудудидан фойдаланиши учрашувлар вақтида аниқланди. МЧЖ билан шартнома тузмаган яна 9 нафар чорвадор бор, бироқ улар ҳам лойиҳа ҳудудидан фойдаланишади.
МЧЖ ва чорвадорлар ўртасидаги шартномалар тафсилотлари, яъни муддати, шартлари, иш ҳақи, солиқ мажбуриятлари ва бошқалар ҳақида маълумот беринг.	Ушбу маълумотни сўров бўйича тақдим этишимиз мумкин. <i>Қайд этиш керак, бу ҳозиргача тақдим этилмаган.</i>	Чорвадорлар МЧЖда ишлашдан олган даромадларини ҳисоблаб чиққан, аммо бу мавжуд шартномалар асосида тасдиқланмаган.
Чорвадорларнинг чорва боқишдан ташқари МЧЖ номидан яна қандай вазифалари бор?	Чорвачиликка оид барча тадбирлар МЧЖ номидан чорвадорлар томонидан амалга оширилади.	Бу чорвадорлар томонидан тақдим этилган маълумотларга мос келади.
Лойиҳа ҳудудида яйлов ерларидан фойдаланаётган ҳар бир чўпон учун	Яйлов ерларининг ҳолатига қараб, ҳар бош қўйга 2,5 га дан 4 га гача ер ажратилади.	Муҳокамалар шуни кўрсатдики, чорвадорлар можарога йўл қўймаслик учун

Маълумот учун сўровнома	Жонкелди МЧЖнинг жавоби	Жонкелди ша мол электр станцияси Лойиҳаси учун қўлланилиши
ажратилган мавжуд яйлов майдонини аниқлаб беринг.		чорва молларини қаерда ўтлатишлари ҳақида ўзаро оғзаки келишувга эга.
МЧЖга қарашли чорва моллари сони “Темир Баррак” ⁵ деб ҳисобланади. Йилда бир марта. Чорвадорлар «Темир Баррак»нинг талабларига жавоб бермаган ҳолларда тўловлар борлигини текширинг.	Бу оғзаки келишувга асосланади.	МЧЖга бир нечта кейинги текширувлардан кейин ҳам ушбу масала бўйича қўшимча тушунтириш берилмади.
Аниқланишича, МЧЖ томонидан ёлланган чорвадорларга лойиҳа ҳудудида хусусий чорва молларини боқишга рухсат берилган. Ҳар бир чорвадорнинг хусусий чорва моллари учун тўлаган ҳақини кўрсатинг.	Ижара ҳар бир қорамол учун белгиланади (асосий ҳисоб-китоб суммасининг 1,5%) ⁶	Бу МЧЖ томонидан тақдим этилган олдинги маълумотларга мос келади, лекин чорвадорлар томонидан тақдим этилган маълумотлардан фарқ қилади (қуйида бўлимларда муҳокама қилинганидек).
МЧЖ чорвадорларнинг шахсий мулки бўлган барча чорва молларини учун бозорни таъминлайдими? Агар шундай бўлса, МЧЖ чорва молларини бозордаги амалдаги баҳога қараб сотиб оладими ёки МЧЖ чорвадорлар билан	Чорвадорлардан чорва молларини сотиб олиш икки томон ўртасидаги келишувга асосланади.	МЧЖдан ушбу масала бўйича қўшимча тушунтириш олинмади.

⁵ Йилига бир марта чорвадорлар аввалидан берилган қўзилар/бузоқлар сонига тенг миқдордаги молларни МЧЖга беришлари шарт. Мисол учун, МЧЖ чорвадорга 10 та қўй берган бўлса, у 10 қўйга (жами 20 та) қўшимча равишда 10 қўзини қайтариши керак.

⁶ 02.01.2021 йил ҳолатига базавий ҳисоб-китоб суммаси 245 000 АҚШ долларини ташкил этади ва шу билан 1,5% чорва бошига 3675 сўмни (0,34 АҚШ доллари) ташкил этади.

Маълумот учун сўровнома	Жонкелди МЧЖнинг жавоби	Жонкелди шамол электр станцияси Лойиҳаси учун қўлланилиши
маслаҳатлашувлар асосида нарх белгилайдими?		
МЧЖ лойиҳа ҳудудида ишлаётган чорвадорларга қандай ёрдам кўрсатади?	Чорвадорларга меҳнатининг хусусиятига қараб ҳақ тўланади. МЧЖ ветеринария хизматлари, сув таъминоти, қишки кийим-кечак, уй ҳайвонлари учун озиқ-овқат ва ҳоказолардан фойдаланишда ёрдам беради.	Чорвадорлар билан маслаҳатлар шуни кўрсатдики, улар ветеринария хизматлари, сув таъминоти, озиқ-овқат ва бошқалар билан боғлиқ маълум харажатларга дучор бўладилар.
қанчалик тез-тез ёрдам кўрсатилади ва бунинг учун чорвадорлардан ҳақ олинадими? Агар шундай бўлса, ҳар бир чорвадордан олинadиган тўловлар ҳақида маълумотни бизга тақдим этинг.	Шахсий чорва молларидан оғзаки келишув асосида йиғим ундирилади.	МЧЖдан улар ва МЧЖ ўртасида харажатлар қандай тақсимланиши ҳақида тушунтириш сўралган, аммо ҳеч қандай маълумот берилмаган.
МЧЖ ўз ерларидан қўшни жамоаларнинг бошқа чорвадорлари, қўчманчи чорвадорлар ва бошқалар томонидан фойдаланишини қандай назорат қилади? Агар мониторинг ўтказилса, бу қанчалик тез-тез амалга оширилади?	Барча яйловлар ижара шартномаси шартларига мувофиқ назорат қилинади.	2021-йил 18-августда бўлиб ўтган йиғилишда қўмита/МЧЖ қўшни маҳаллалардаги чорвадорларнинг чорва моллари кам бўлганлиги сабабли уларнинг боқишини назорат қилмаслиги ёки чекламаслигини таъкидлади. Маҳаллий қишлоқлардан келган чорвадорлар солиқ тўламайдилар ва ўз қишлоқлари яқинидаги ерларда чорваларини ўтлатишлари мумкин.
“Жонкелди” МЧЖда Лойиҳа ҳудудида бирон бир иншоот/бино борми?	10 та чорвадор уйи, 10 та ёзги ва қишки молхона бор.	Мол-мулкни инвентаризация қилиш чорвадорлар ва “Жонкелди” МЧЖ иштирокида ўтказилди.
Участкада қудуқлар, сув насослари ва бошқалар каби бошқа қандай тузилмалар/мулклар ҳам бор. Илтимос, ушбу мулкларнинг жойлашувини ҳам кўрсатинг.	Ҳудудда қудуқлар мавжуд.	Жойларга ташрифлар ва учрашувлар натижаида МЧЖга тегишли 4 та қудуқ борлиги аниқланди. 3 та қудуқ фойдаланилмаяпти, 1 таси янги қурилган.

Маълумот учун сўровнома	Жонкелди МЧЖнинг жавоби	Жонкелди шамол электр станцияси Лойиҳаси учун қўлланилиши
Илтимос, бизга тузилмаларнинг кадастр хариталарини (мавжуд бўлса) тақдим этинг.	Баъзи биноларда кадастр ҳужжатлари мавжуд. <i>Қайд этилишича, ушбу кадастр ҳужжатлари тақдим этилмаган.</i>	Ушбу кадастр ҳужжатлари учун сўров МЧЖга юборилган, аммо улар тақдим этилмаган.
Илтимос, МЧЖга тегишли мулкларнинг қийматини кўрсатиш учун бизга тасдиқловчи ҳужжатларни тақдим этинг (масалан, ҳисоб-фактуралар ва бошқалар).	Биноларнинг бир қисми 1985-1995 йилларда қурилган бўлса, баъзилари чорвадорларнинг ўзлари томонидан қурилган.	Мол-мулкка эгалик ҳуқуқини текшириш чорвадорлар ва “Жонкелди” МЧЖ иштирокида амалга оширилди ва баъзи чорвадорлар томонидан инвентаризацияга эътироз йўқлигини кўрсатувчи баённомалар имзоланди.
Лойиҳа ҳудудидаги айрим объектлар ва мулклар чорвадорларнинг хусусий мулки эканлиги аниқланди. Илтимос, ушбу чорвадорлар ўзларининг турар жойлари, отхоналар ва бошқаларни қуриш учун МЧЖдан рухсат олганми ёки йўқми, аниқлаб бера оласизми?	Отхона ва аҳоли пунктларини қуриш учун рухсатнома маъмурият томонидан берилди.	Аниқланишича, МЧЖ чорвачилик иншоотларини қуриш учун оғзаки келишув берган.
Чорвадорлар лойиҳа ҳудудида қурган иншоотлари учун МЧЖга ҳар қандай тўловларни тўлашлари керакми? Ҳа бўлса, илтимос, ҳар бир чорвадор учун тақсимотни келтиринг.	Яйловчилар ўз объектлари учун ҳеч қандай тўловларни амалга оширишлари шарт эмас.	Бу чорвадорлар томонидан тақдим этилган маълумотларга мос келади.
Муқобил яйлов майдонларининг мавжудлиги		
Қайд этилишича, Лойиҳанинг қурилиш босқичида чорвадорлар Лойиҳа объектига кира олмайди ва санитария муҳофазаси зонасини яратиш (фойдаланиш вақтида) участкада чорвадорлар турар-жойлари ва ҳайвонлар учун расталарни жойлаштиришга таъсир қилади.	2021-2022-йилларда қишки чорвадорлик мавсуми бошланиши муносабати билан ҳозирда қорамолларни участкадан олиб чиқишнинг имкони йўқ. Бунинг сабаби, чорвадорларни бошқа жойга кўчириш мумкин бўлган турар-жой ва молхоналар каби муқобил инфратузилма мавжуд эмас.	Қайд этилишича, аввалги йиғилишларда МЧЖ чорвадорларни бошқа жойга кўчириш учун қурилиш бошланишидан 3 ой олдин маълумот олишни истагини билдирган. Ушбу талаб ушбу ҚХРнинг ҳуқуқлар матрицасида келтирилган.

Маълумот учун сўровнома	Жонкелди МЧЖнинг жавоби	Жонкелди шамол электр станцияси Лойиҳаси учун қўлланилиши
Шундай қилиб, сизда биноларни кўчириш учун ерингиз борми?		
Илтимос, чорвадорлар ва уларнинг чорва молларини кўчириш мумкин бўлган муқобил ернинг жойлашишини, объектларни, шу жумладан унинг Жонкелди лойиҳаси майдонига яқинлигини кўрсатинг.	Мавжуд эмас	Ўзбекистондаги яйлов ерлари Ипакчилик ва жун саноатини ривожлантириш қўмитасига ажратилди. "Жонкелди" МЧЖ (қўмитанинг кластери сифатида) Лойиҳа чегарасидан ташқарида кўпроқ ерга эгалик қилади. 2022-йил 9-мартда бўлиб ўтган йиғилиш учун қуйидаги ЙБни кўринг.
Чорвадорларни (жумладан, уларнинг чорва моллари, объектлари ва бошқалар) бошқа жойга кўчириши учун ACWA Power қандай жараёнга риоя қилиши керак?	Муқобил ерларга кўчирилган тақдирда, ACWA Power чорва молларини ташиш, шунингдек, чорвадорлар учун иншоотлар ва қудуқлар қуриш харажатларида ёрдам бериши керак.	2022-йил 9-мартда бўлиб ўтган йиғилиш учун қуйидаги ЙБни кўринг.
Илтимос, МЧЖдаги масъул бўлимнинг алоқа маълумотларини кўрсатинг, у ACWA Power компаниясига муқобил ерларни топиш ва чорвадорларни кўчиришда ёрдам беради.	Ушбу маълумотни Яйловларни ривожлантириш уюшмасидан олишингиз мумкин.	Чорвадорларни кўчириш Ипакчилик ва жун саноатини ривожлантириш қўмитаси, "Жонкелди" МЧЖ ва чорвадорлар билан келишилган ҳолда амалга оширилади.
МЧЖ га кўрсатиладиган таъсир		
Лойиҳанинг қурилиш босқичида соғлиқ ва хавфсизлик билан боғлиқ муаммолар туфайли Лойиҳага кириш чекланади. Бироқ, чорвадорлар учун лойиҳа объектлари мавжуд бўлмаган жойларда ишлаш вақтида яйлов ерларига кириш имкони бўлади. Шундан келиб чиққан ҳолда, қурилиш вақтида яйлов майдонларини чеклаш ва	Лойиҳа участкасига кириш чекланган ва чорвадорлар бошқа жойга кўчирилган бўлса, улар вақтинча аҳоли пунктлари, молхоналар қуришлари, қудуқлар қозишлари, муқобил яйловлар жойлашган жойда вагонлар билан таъминлашлари керак.	Юқоридаги изоҳга қаранг.

Маълумот учун сўровнома	Жонкелди МЧЖнинг жавоби	Жонкелди шамоЛ электр станцияси Лойиҳаси учун қўлланилиши
эксплуатация даврида яйлов майдонини қисқартириш МЧЖ фаолиятига қандай таъсир қилиши ҳақида батафсил маълумот беринг.		
Ушбу таъсир лойиҳа участкасидан фойдаланган ҳолда чорвадорлар билан тузилган меҳнат шартномаларига таъсир қиладими, яъни ишни йўқотишга олиб келадими ва ҳоказо.	Бу ходимлар сонининг қисқаришига олиб келиши мумкин.	ИЖСга кўра, Лойиҳа “Жонкелди” МЧЖ фаолиятига салбий таъсир кўрсатмайди. Бироқ, бир қанча чорвадорлар ишсиз қоладими ёки йўқми, деган саволга ойдинлик киритилмаган.
Лойиҳа объектларини жойлаштириш учун ернинг йўқолиши МЧЖнинг умумий даромадига таъсир қиладими? ҳа бўлса, батафсил маълумот беринг.	Бу чорвадорлар ва чорва моллари сонининг қисқаришига олиб келиши мумкин.	

The outcome of additional consultations held with the Committee and Dzhankeidy LLC are found in section 8.2.2 of this RAP.

4.1.3 Шамол электр станцияси ҳудудида ердан фойдаланувчиларнинг турлари

2021-йил апрель, июнь ва август ойларида Лойиҳа ҳудудида чорвадорлар билан ўтказилган учрашувлар шуни кўрсатдики, Жонкелди лойиҳаси участкасида асосан икки (2) турдаги ердан фойдаланувчилар мавжуд. Буларга қуйидагилар киради:

- Лойиҳа ҳудудида яйловлардан фойдаланаётган ва аҳоли пунктлари ва бошқа иншоотларга эга бўлган чорвадорлар; ва
- Лойиҳа ҳудудида яйловлардан фойдаланаётган ва Лойиҳа ҳудудида ҳеч қандай турар жой иншоотига эга бўлмаган чорвадорлар.

Чорвадорлар асосан шарқий участка чегарасидан тахминан 1,4 км ғарбда ва ғарбий участка чегарасидан тахминан 35 м узоқликда жойлашган Жонкелди ва Қалаата қишлоқларидан. Икки (2) чорвадор Бухоро шаҳридан.

Изоҳ: Ижтимоий гуруҳларнинг яшайдиган ҳудудларга ташрифи давомида кўп сонли кўчманчи чорвадорлар аниқланмаган. Бундан ташқари, лойиҳанинг бошқа мутахассислари ва ҳудуддаги чорвадорлар томонидан аниқланган кўчманчи чорвадорларнинг алоқа маълумотларини олиб ташлашлари сўралган. Бироқ, ҳужжатни ёзиш пайтида бу ҳолатга дуч келинмаган. Бундан ташқари, ИЖС кўчманчи чорвадорлар лойиҳа ҳудудидан фойдаланиши маълум эмаслигини тасдиқлади.

4.1.3.1 Шамол электр станциясида молини ўтлатадиган ва турар жой биноларига эга бўлган чорвадорлар

Лойиҳа ҳудудида иккита (2) фаол аҳоли пункти мавжуд бўлиб, улар турли мақсадларга хизмат қилувчи бир нечта бинолардан иборат бўлиб, улар турар жой/яшаш биноси, овқат пишириш ёки бошқа фаолият турлари учун бино ва чорва моллари/ҳайвонларнинг молхонаси ҳисобланади. Ҳисоб-китобларга кўра, чорвадорлар ва уларнинг ишчилари ўз вақтларининг тахминан 60-80 фоизини ушбу турар жой тузилмаларида ўтказадилар (батафсилроқ маълумот учун ижтимоий-иқтисодий бобга мурожаат қилинг). Чорвадорларнинг аҳоли пунктларидан фойдаланишлари қуйидаги жадвалда келтирилган.

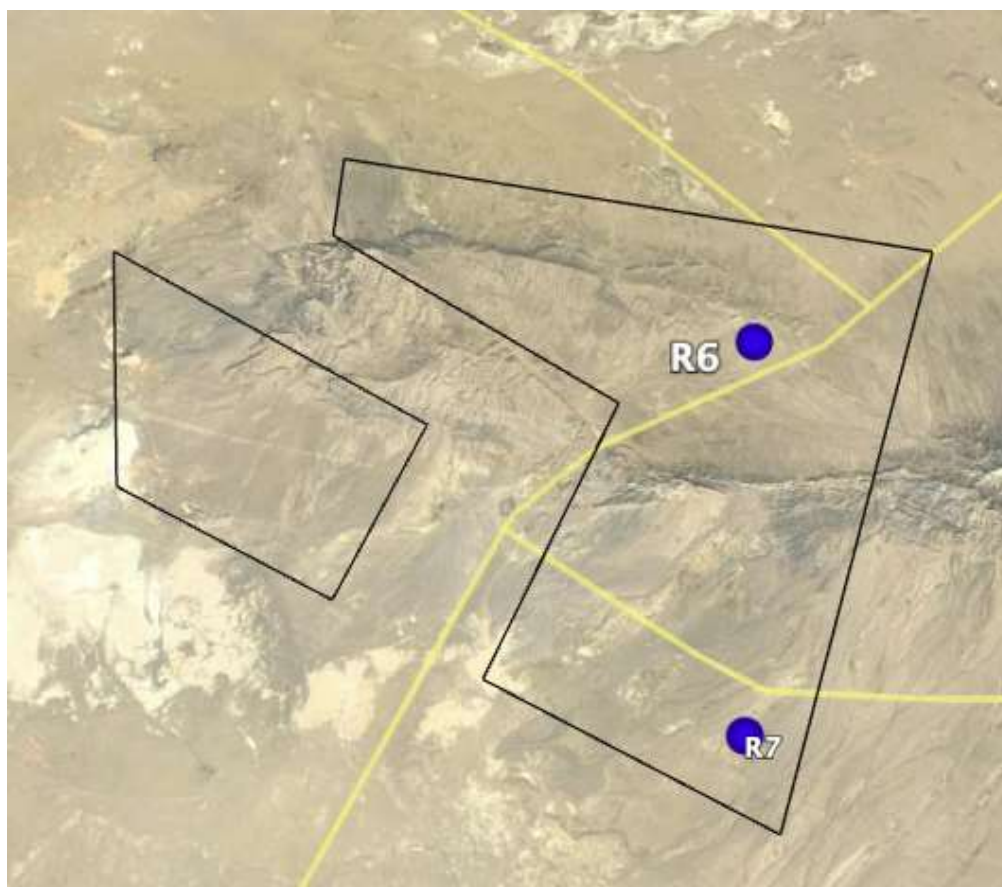
4-2 жадвал Шамол электр станциясидаги иншоотлари бўлган чорвадорлар

ЕРДАН ФОЙДАЛАНУВЧИЛАР НОМИ	ЖОНКЕЛДИ МЧЖ БИЛАН ШАРТНОМАСИ	ТУЗИЛМА ИДЕНТИФИКАЦИОН РАҚАМИ
Чорвадор 1А	МЧЖ билан шартномаси бор	R6
Чорвадор 1В	МЧЖ билан шартномаси бор	
Чорвадор 1С	МЧЖ билан шартномаси йўқ	
Чорвадор 2	МЧЖ билан шартномаси бор	R7
Чорвадор 3	МЧЖ билан шартномаси йўқ	

1А, 1В ва 1С чорвадорлар ўзаро ака-ука ва битта катта оилага мансуб. Уларнинг оиласи “Жонкелди” масъулияти чекланган жамиятига қарашли томорқада чорва боқади ва 30 йилдан буён шу ердан фойдаланиб келади. Аҳоли пунктини ака-ука йил бўйи ишлатиб, оила аъзолари билан навбатма-навбат эгаллаб туришади.

Чорвадор 2 эса Чорвадор 3нинг ўғли ва улар ҳар йили мартдан декабргача R7 аҳоли пунктдан фойдаланадилар, сўнгра йилнинг бошқа ойларида Лойиҳа майдонидан 200 км узоқда жойлашган бошқа аҳоли пунктига кўчиб ўтадилар.

4-3 расм Чорвадорларнинг Лойиҳа ҳудудидаги тузилмалари жойлашуви

Лойиҳа ҳудудида жойлашган чорвадорлар МЧЖ томонидан чорва молларини боқиш учун ажратилган ер майдонининг аниқ чегараларига эга эмас. Бироқ, чорвадорларнинг ҳар бири қайси ҳудудда яйлов ерларидан фойдаланиши мумкинлиги ва бундай яйловлар ўз аҳоли пунктларига яқин жойлашганлиги ҳақида тушунчага эга. Лойиҳа ҳудудида турар-жой ёки иншоотларга эга бўлган чорвадорлар томонидан фойдаланиладиган тахминий яйлов майдони қуйида 4-6 расмда келтирилган.

4.1.3.2 Лойиҳа ҳудудидан фақат яйлов ерларидан фойдаланадиган чорвадорлар

Чорвадорлар ўртасида ўтказилган сўров натижасида яқин атрофдаги қишлоқларда яшовчи, Лойиҳа ҳудудида фақат чорва молларини боқадиган саккиз (8) чорвадор аниқланди. Бу чорвадорларнинг беш (5) нафари Жонкелдида, қолган уч нафари (3) қалаата қишлоғида яшайди. Ушбу чорвадорлар ҳақида батафсил маълумот қуйида келтирилган.

4-3 жадвал. Лойиҳа ҳудудидан фақат яйлов ерларидан фойдаланадиган чорвадорлар

ҚИШЛОҚ	ЧОРВАДОР НОМИ	ЖОНКЕЛДИ МЧЖ БИЛАН ШАРТНОМАСИ
Жонкелди	Чорвадор 4	МЧЖ билан шартномаси йўқ
	Чорвадор 5	МЧЖ билан шартномаси йўқ
	Чорвадор 6	МЧЖ билан шартномаси йўқ
	Чорвадор 7	МЧЖ билан шартномаси йўқ
	Чорвадор 8	МЧЖ билан шартномаси йўқ
Қалаата	Чорвадор 9	МЧЖ билан шартномаси йўқ
	Чорвадор 10	МЧЖ билан шартномаси йўқ
	Чорвадор 11	МЧЖ билан оғзаки келишувга эга, аммо ёзма шартнома йўқ

Юқорида санаб ўтилган ҳар бир чўпон учун аниқ яйлов майдонлари барча чорвадорлар учун маълум эмас, чунки баъзи чорвадорлар уларнинг ўтлатиш учун ажратилган ерлари йўқлигини ва Лойиҳа ҳудуди ичида ва ташқарисида тегишли майдонларда ўтлатишларини таъкидладилар. Яйлов майдонларининг жойлашуви ва лойиҳа ҳудудидан фойдаланаётган чорвадорларга тегишли асосий мулкларнинг қисқача тавсифи қуйидаги жадвал ва расмда келтирилган.

4-4 жадвал Жонкелди ШЭС таркибдаги ердан фойдаланувчилари ҳақида қисқача маълумот

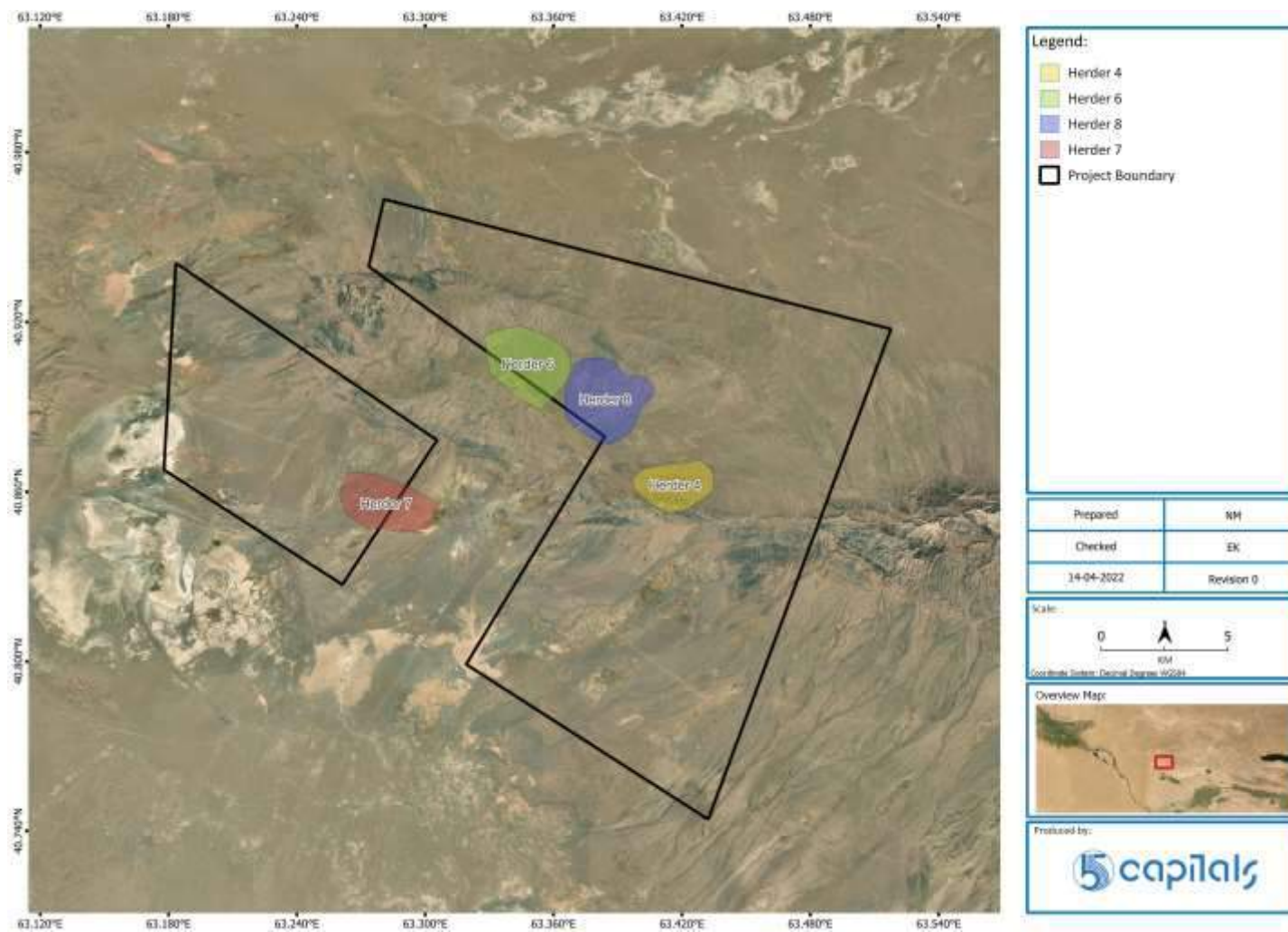
Ердан фойдаланувчининг номи	Жонкелди МЧЖ билан шартнома	МАВЖУД ЧОРВА МОЛЛАРИ СОНИ.		Ишчилар сони	Ходимлар ҳақида маълумот / шарҳлар
		Жонкелди МЧЖ	Хусусий мулк		
Жонкелди МЧЖ	-	Уларнинг чорва моллари ҳақидаги маълумотлар қуйида чорвадорлар ҳақидаги маълумотда келтирилган.	-	4	Тўрт ишчидан 3 нафари МЧЖ билан шартнома тузган, 1 нафари эса фақат оғзаки келишувга эга.
Лойиҳа ҳудудида тузилмаларига эга чорвадорлар					
Чорвадор 1А	Ҳа	80 та туя	200 та қўй, 30 та эчки ва 70 та туя	Оила аъзоларидан беғараз (ҳақ тўланмайдиган) ёрдан (ака-ука, ўғил ва хотин)	-
Чорвадор 1В	Йўқ	70 та туя	250 та қўй	3 та мавсумий ишчилар	Мавсумий ишчиларнинг исмлари кўрсатилмаган, чунки улар ҳар мавсумда ўзгариб туради.
Чорвадор 1С	Ҳа	-	300 та қўй ва 50 та эчки	1 та мавсумий ишчи	Чорвадор амакиваччасини ишга олади, аммо бу қиш ойларидаги иш юкламасига боғлиқ.

Ердан фойдаланувчининг номи	Жонкелди МЧЖ билан шартнома	МАВЖУД ЧОРВА МОЛЛАРИ СОНИ.		Ишчилар сони	Ходимлар ҳақида маълумот / ШАРҲЛАР
		Жонкелди МЧЖ	Хусусий мулк		
Чорвадор 2	Ха	400 та қўй	650 та қўй ва 150 та эчки	4 та доимий ишчи	Тўрт (4) ишчидан бири Лойиҳа ҳудудида 100 та қўй боқади
Чорвадор 3	Йўқ	-	150 та қўй ва 50 та эчки	Оила аъзоларидан беғараз (ҳақ тўланмайдиган) ёрдм	-
Лойиҳа ҳудудидаги ялов ерларидан фойдаланадиган чорвадорлар					
Жонкелди қишлоғида					
Чорвадор 4	Йўқ	-	110 та қўй ва 2та сигир	Ўғлидан беғараз ёрдм	-
Чорвадор 5	Йўқ	-	50 та қўй, 1 та эчки ва 1 та сигир	-	Қайд этилишича, бу чорвадор ўзининг айрим қариндошлари учун чорва моллари боқади, бироқ у қанча қариндоши, қариндош-уруғлари ва чорва моллари сони ҳақида маълумот беришдан бош тортди.
Чорвадор 6	Йўқ	-	85 та қўй ва 15 та эчки	Қизидан беғараз ёрдм	-
Чорвадор 7	Йўқ	-	13 та қўй	Укасидан беғараз ёрдм	-

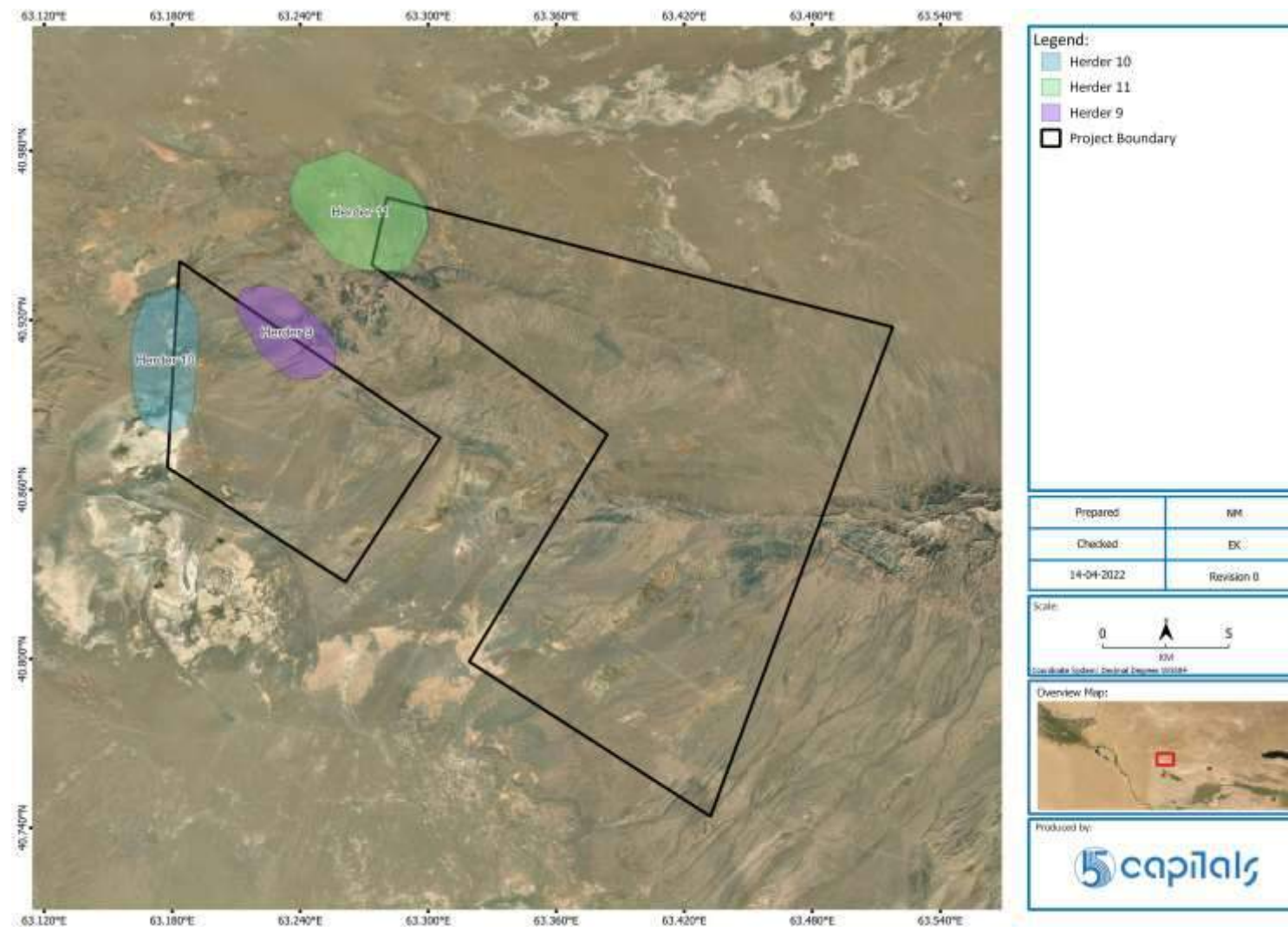
Ердан фойдаланувчининг номи	Жонкелди МЧЖ билан шартнома	МАВЖУД ЧОРВА МОЛЛАРИ СОНИ.		Ишчилар сони	Ходимлар ҳақида маълумот / ШАРҲЛАР
		Жонкелди МЧЖ	Хусусий мулк		
Чорвадор 8	Йўқ	-	120 та қўй, 30 та эчки ва 2 та сигир	Укаси ва ўғлидан беғараз ёрдм	-
Қала ата қишлоғи					
Чорвадор 9	Йўқ	-	65 та қўй ва 35 та эчки	-	-
Чорвадор 10	Йўқ	-	Бу чорвадор 600 та қўйга эга ўй хўжалигига хизмат қилади. У 4 та қўй ва 3 та эчкига эга.	-	Чорвадор уни иш билан таъминлаган 10 та хонадон ҳақида маълумот беришдан бош тортди ва бу маълумотни Чорвадор ёки маҳалла раҳбарларидан олиш ишлари давом этмоқда.
Чорвадор 11	Ха (ёзма келишув)-	80 та туя	300 та қўй ва 2та сигир	Ўғлидан беғараз ёрдм.	-

Note: Details of the assets owned by the PAPs are provided in section 6.1.3 of this RAP.

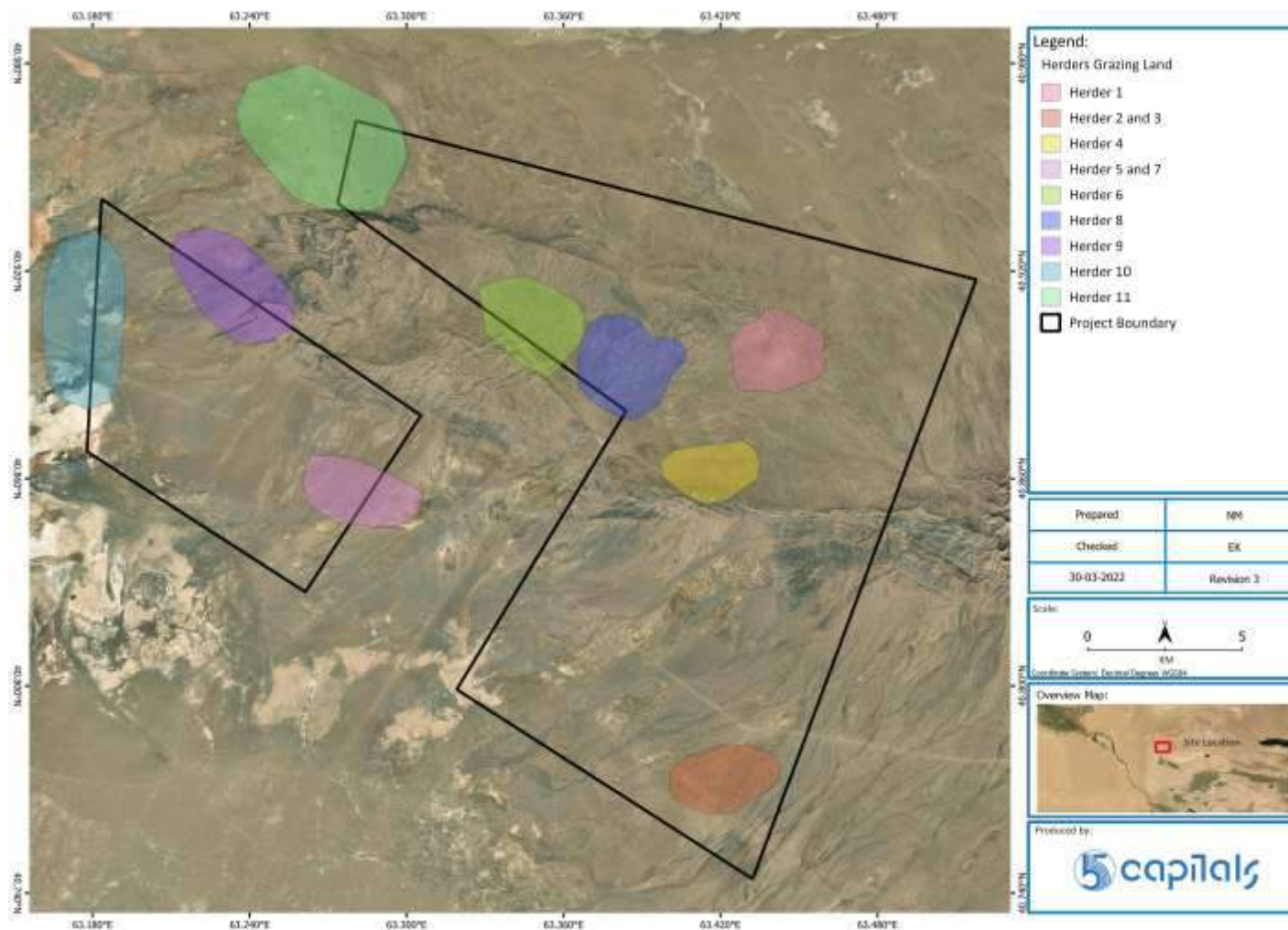
4-4 расм. Жонкелди қишлоғида яшовчи айрим чорвадорларнинг яйлов ерлари

4-5 расм Калаата қишлоғида яшовчи айрим чорвадорларнинг яйлов ерлари

4-6 расм Бошқа чорвадорларнинг яйлов ерлари (тахминан)

4.2 ЭУЛ

4.2.1 Ер ижараси

ACWA Power қурилиш босқичи тугагандан сўнг ЭУЛнинг ишлашини ЎМЭТга ўтказди. Шундай қилиб, Президент фармонида мувофиқ, ACWA Power компаниясига ердан фойдаланиш ҳуқуқи берилди ва талаб қилинадиган эр Энергетика вазирлиги томонидан доимий асосда ЎМЭТга ажратилди. Президент қарори асосида ЭУЛ минораси учун ажратилган ер майдони қуйидаги жадвалда келтирилган.

4-6 жадвал: Президент фармони асосига ЭУЛ учун ажратилган ер майдони

Лойиҳа иншоатлари	ШТГ №/Умумий км	Умумий майдон (гектарда)	Эгалик ҳуқуқи тури
Сотиб олувчининг электр иншоатлари – ЭУЛ миноралари майдони	128.5км	17.94 (ЭУЛ миноралари учун майдон)	Қурилиш жараёнида давомида ижара ҳуқуқи
Умумий	-	17.94	-

4.2.2 ЭУЛ бўйлаб ердан фойдаланиш

ЭУЛнинг қурилиши жисмоний кўчишга олиб келмайди, лекин таклиф қилинаётган Жонкелди-Бош ЭУЛ бўйлаб иқтисодий силжиш бўлиши кутилмоқда. Жонкелди-Бош-Қорақўл ЭУЛнинг умумий узунлиги тахминан 290,6 км, Жонкелди-Бош эса 128,5 км. Ҳудудга уюштирилган ташрифлар ва сунъий йўлдош тасвирларидан фойдаланган ҳолда маълум бўлишича, ЭУЛнинг катта қисми асосан экинсиз чўл зонасидан ўйиши, бир қисми Чорвадорлар посёлкаси (чизиқдан ташқарида) ва мавжуд маҳаллий асфальт йўлга параллел, мавжуд юқори кучланишли узатиш линиялари ёнидан ўтади.

Таъсирларнинг олдини олиш бўйича кредиторлар тамойилларига мувофиқ, таъсирларни минималлаштириш учун ЭУЛ йўналишини аниқлашда қуйидаги жиҳатлар кўриб чиқилди::

- Ҳар қандай жисмоний силжишни минималлаштириш мақсадида турар-жойлардан четланиш;

- Жамоат тузилмалари/объеклари, яъни бозорлар, мактаблар ва ҳоказолардан четланиш; ва
- Қишлоқ хўжалигининг кичик хўжаликларидан фойдаланувчиларни имкон қадар четлаб ўтиш.

Якуний ЭУЛ йўналишини танлаш мақсадида, олдин кўриб чиқилган барча муқобил йўللарни кўриш учун АМИТБнинг 2-бандига қаранг.

4-7 расм. Асосан чўл ерлари орқали ўтган электр узатиш линиясининг йўналиши

Жонкелди – Баш ЭУЛ йўналиши қуйидаги расмда кўрсатилганидек, Бухоро вилоятининг Пешку ва Ғиждувон туманлари, ва Навоий вилоятининг Конимех туманидан ўтади.

4-8 расм. ЭУЛ чегараларида жойлашган туманлар

Таъкидланишича, ЭУЛ лойиҳасини якунлаш тугаллангандан сўнг, ЭУЛ линияси бўйлаб қўшимча ердан фойдаланувчиларнинг аниқланиши кутилмайди. Бунинг сабаби шундаки, сервитут ҳуқуқлари, соғлиқни сақлаш зоналари, устунлар/минораларнинг жойлашуви ва ётқизиш жойлари 100 м таъсир қилиш майдонидан келиб чиққан ҳолда баҳоланган ЭУЛнинг тасдиқланган текислиги доирасида жойлаштирилади. Шундай қилиб, қўшимча тадқиқодлар кутилмайди.

4.2.2.1 Зарар кўрган туманлардаги кадастр бўлимлари билан маслаҳатлашувлар

2021 йил 23 сентябрь кунин Навоий ва Бухоро вилоятлари ҳокимликларига электр узатиш линияси бўйлаб ер участкаларини ижарага бериш бўйича маълумот олишга кўмаклашиш юзасидан маслаҳат хати юборилди. Вилоят ҳокимлиги томонидан тегишли туманларга ушбу сўров юборилиб, бугунги кунгача қуйидаги жавоблар олинди.

ҒИЖДУВОН ТУМАНИ

Ғиждувон тумани кадастр бошқармаси бошлиғининг 2021 йил 3 ноябрдаги жавоб хатида уларнинг ҳудудидаги “Жонкелди-Баш” юқори вольтли электр тармоғи Ипакчилик ва жун саноатини ривожлантириш қўмитасига қарашли ер участкасида жойлашганлиги кўрсатилган.

ПЕШКУ ТУМАНИ

“Жонкелди-Баш” электр узатиш линияси қурилиши режалаштирилган Пешку туманидаги ернинг бир қисми “ACWA Power Dzhankeldy Wind” МЧЖ томонидан электр узатиш линиясини қуриш учун ажратилган. Бу 2021 йил 4 ноябрдаги жавоб хатида тасдиқланган.

НАВОИЙ ВИЛОЯТИ КАДАСТР БОШҚАРМАСИ

Навоий вилояти Кадастр бошқармаси 2021 йил 26 октябрдаги жавоб хатида ЭУЛ тармоғи йўналиши Конимех туманидан ўтганини тасдиқлаган. Ер, шу жумладан, атрофдаги ҳудудлар (тахминан 1 070 826 га) Ипак ва жун саноатини ривожлантириш қўмитасининг доимий мулкига айлантирилди. Бу Президентнинг 2020 йил 2 сентябрдаги 6059-сон қарори, Навоий вилоят ҳокимининг 2020 йил 2 октябрдаги 131-сонли фармойиши ва Конимех тумани ҳокимининг 2020 йил 2 октябрдаги 131-сон фармойиши асосида амалга оширилди. 2020 йил 10 декабрдаги 647-сон. Ипакчиликни ривожлантириш қўмитаси томонидан “Қарак-ота кластер” масъулияти чекланган жамиятига автомобил йўли бўйлаб ер участкаси ижарага берилди.

4.2.2.2 Ўрмон фонди билан маслаҳатлашувлар

Ўрмон фонди Конимех туман бўлими бошлиғининг 2021 йил 28 октябрдаги хатида “Жонкелди-Баш” ЭУЛ тармоғи ўрмон фонди ҳудудида жойлашганлиги (қизил ранг билан белгиланган). Бу ернинг бир қисми “қарак-Ота кластер” МЧЖга тегишли (қуйидаги расмдаги кўк чизиққа қаранг), у ерни Ипак ва жун саноатини ривожлантириш қўмитасидан ижарага олади.

4-9 расм. Конимех туманидаги Жонкелди-Баш юқори вольтли электр узатиш линиясининг йўналиши (қизил чизиқ - ўрмон фонди ерлари, кўк чизиқ - "Қарак-ота" МЧЖ томонидан ижарага олинган майдон)

Манба: Конимех тумани Давлат ўрмон фонди

4-5 жадвал Конимех тумани тақдим этган координаталар

No.	Координаталар	
	Шимолий йўналиш	Шарқий йўналиш
1	40.893794	63.474995
2	40.968343	63.621198
3	40.988274	63.645815
4	40.998865	63.685715
5	41.003932	63.738973
6	40.994481	63.811069
7	40.988620	63.827835
8	40.984832	63.969061
9	40.966048	64.084599
10	40.960308	64.214270
11	40.920831	64.364573
12	40.854876	64.412343
Қарак-ота Кластер" МЧЖ ерлари		
14	40.960308	64.214270
15	40.944620	64.303214
16	40.920831	64.364573

ҚўШИМЧА КОНСУЛЬТАЦИЯЛАР

Шунингдек, 2022 йил 26 январь куни ердан фойдаланувчиларни текшириш мақсадида Бухоро вилояти Кадастр агентлиги ҳамда Пешку тумани кадастр бўлими вакиллари билан учрашув ўтказилди. Ушбу учрашув натижалари қуйида умумлаштирилади.

Консультация санаси	2022 йил 26 январь
Вақти	15:30 – 16:30
Шакли (жойи)	Давлат Кадастр палатасининг Бухоро вилоят бошқармаси
Тили	Ўзбек тили
Иштирокчилар сони	2
Иштирокчилар	Пешку тумани кадастри Бухоро ҳудудий лойиҳалаш бошқармаси
Juru Energy	Ижтимоий масалалар бўйича Бош маслаҳатчи ижтимоий маслаҳатчи ижтимоий маслаҳатчи
Фойдаланилган материал	Лойиҳа ва ЭУЛ .kmz файллари
Йиғилишнинг асосий натижалари	
Juru Energy Пешку тумани кадастр вакилига лойиҳа ҳақида маълумот ва ЭУЛ йўналиши кўрсатилган .kmz файллари тақдим этди. Йиғилишдан сўнг Бухоро вилояти ҳудудий кадастр бошқармаси бошлиғи томонидан "Juru Energy" жамоасига ЭУЛ бўйлаб харита ва ердан фойдаланувчиларнинг рўйхати тақдим этилди. ЭУЛ бўйлаб ЛТШ учун тақдим этилган рўйхат қуйида келтирилган.	

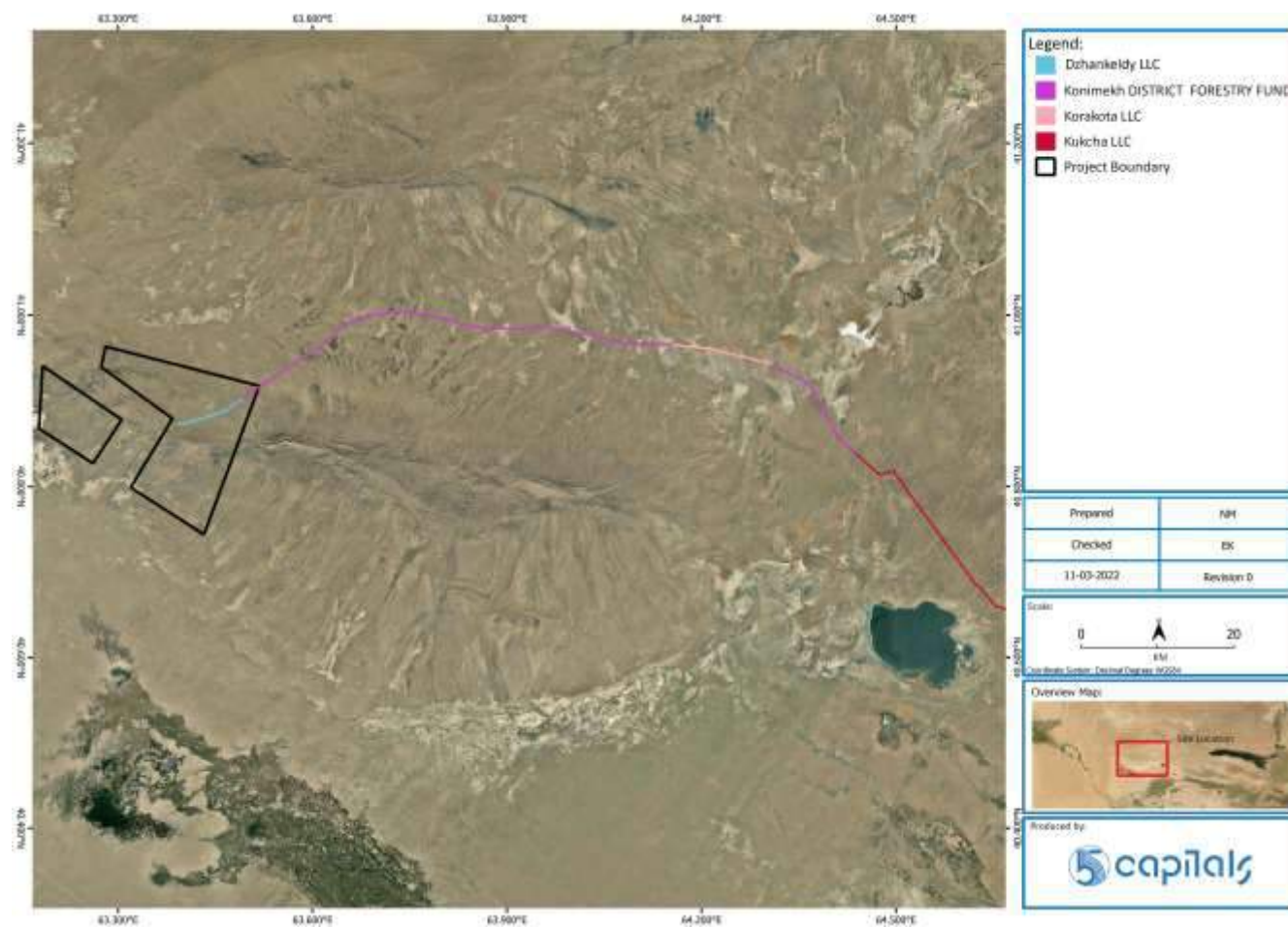
4-6 жадвал. ЭУЛ бўйлаб жойлашган ердан фойдаланувчиларнинг рўйхати

№.	ЛТШ номи	Ердан фойдаланиш	Ерга эгалик қилиш тури	Ижара шартномаси йиллари
Ғиждувон тумани				
1	Кўкча МЧЖ	Чорвадорлик	ИЖС қўмитасидан ижара олинган ерлар	49
Пешку тумани				
2	Жонкелди МЧЖ	Чорвадорлик	2020 йилдан бошлаб ИЖС дан ер ижараси	49
Конимех тумани				
3	Карак Ата Кластер МЧЖ	Чорвадорлик	2020 йилдан бошлаб ИЖС дан ер ижараси	49
	Чорвадор 12		МЧЖ томонидан ёлланган расмий чорвадорлар	кўрсатилмаган
	Чорвадор 13			
4	Конимех тумани ўрмон фонди	Чорвадорлик	Доимий фойдаланиш	Кўрсатилмаган

Қайд этилишича, Президентнинг 314-сонли қарорида ердан фойдаланувчиларнинг рўйхати номи бўйича эмас, балки ер ҳисоблагичлари (ер участкалари сони) бўйича белгиланган ЭУЛ чизиғи бўйлаб берилган. Шундай қилиб, юқоридаги 4-8-жадвалда кўрсатилган Лойиҳадан жабрланган одамлар билан ер ҳисоблагичларини мослаштириш мақсадида Бухоро кадастр бошқармаси билан маслаҳатлашувлар ўтказилди. 2022 йил 25 июлда эр эгаларини тасдиқловчи жавоб олинди (4-8-жадвалдаги каби) ва Лойиҳадан жабрланган қўшимча/янги одамлар аниқланмаган.

Бунинг сабаби шундаки, Президентнинг 314-сонли қарори УМЭТ томонидан тасдиқланган ЭУЛ мослашуви билан маълум қилинган (ва ушбу КҚР доирасида баҳоланган).

4-10 расм ЭУЛ бўйлаб ер эгалари

4.3 ЭУЛ бўйлаб ўрмон майдонлари

Юқоридаги 4-6-жадвалда, Конимех туманидаги фойдаланишдаги ўрмон ерлари кўрсатилган. Бу ерлар Конимех тумани ўрмон фонди тасарруфида. Бу ерлар ҳукумат томонидан туманга доимий фойдаланиш учун ажратилган.

Гарчи анъанавий маънода ўрмон бўлмаса-да, ерни "ўрмон эрлари" деб белгилаш саҳуал, Алҳаги, Салсола ричтери *Calligonum* ва бошқа чўлга чидамли дарахтлар ва буталарни экиш орқали чўлланишни бошқариш ва ундан кейинги чўлланишни олдини олиш учун мўлжалланган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 23.08.2019 йилдаги "Республикада ўрмон хўжалигини юритиш самарадорлигини оширишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги ПҚ-4424-сон қарорига асосан 2020 йил 1 январдан бошлаб Республика ўрмон хўжалиги давлат қўмитаси Ўзбекистон Республикаси юридик ва жисмоний шахсларга ўрмон фонди бўлмаган ерларини (дарахтсиз чўл қисмлари) ижарага бериш ҳуқуқига эга. Бундай ерлардан яйловлар учун фойдаланиш мумкин.

4.4 Саломатликни муҳофаза қилиш зонаси

2021 йил 3 апрелда Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳузуридаги Санитария-эпидемиология осойишталик агентлигига Шамол электр станцияси Лойиҳаси учун саломатликни муҳофаза қилиш зонасини ташкил этиш талаблари юзасидан маслаҳат хати юборилди.

4.4.1 Шамол электр станцияси

2021 йил 12 апрелда Агентликдан қуйидаги жавоб олинди:

- Санитария нормалари, қоидалари ва гигиена меъёрлари асосида: 0350-17-сонли СанПиН "Ўзбекистон Республикасининг аҳоли пунктларида атмосфера ҳавосини муҳофаза қилиш бўйича санитария нормалари ва қоидалари" 600 МВт ва ундан юқори электр энергиясини ишлаб чиқаришда (Баш лойиҳаси мисолида, 500 МВт) санитария муҳофазаси зонасининг ўлчами камида 500 м бўлиши керак.
- Атрофдаги ҳудудларда акустик ва электромагнит ифлосланиш даражасининг ошиши, шунингдек, ёмон об-ҳаво шароитида турбиналарнинг қулаши каби фавқулодда вазиятлар ишга тушириш босқичида юзага келиши мумкин.
- Лойиҳаларда келтирилган ҳисоб-китоблар ва хорижий (шамол электр станция) ШЭСларнинг атроф-муҳитга таъсири тўғрисидаги маълумотларнинг таҳлили асосида, ШЭСнинг чекловчи омили шамол

электр станцияси ҳудудидан ташқарига чиқадиган товуш частотаси диапазонидаги акустик ифлосланиш эканлиги аниқланди.

- Натижада, замонавий ШЭС учун ССЗ жойлашуви энг ташқи шамол турбиналаридан 700 м масофада бўлиши оқланади.
- Ноқулай об-ҳаво шароитида юзага келиши мумкин бўлган фавқулодда вазиятларда одамлар учун ҳар қандай фаолият ва хавфни чеклаш учун шамол турбиналаридан 200 м масофани сақлаш тавсия этилади.
- Юқоридагиларни ҳисобга олган ҳолда, ШЭС камида 1000 м соғлиқни сақлаш зонаси билан I тоифага киритилиши керак деган хулосага келиш мумкин

Санитария-эпидемиологик осойишталик хизмати томонидан тақдим этилган жавобга асосланиб, Жонкелди шамол электр станцияси камида 1000 м соғлиқни сақлаш зонаси билан I тоифага киради. Шамол электр станцияси фаолияти бошланишидан олдин Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳузуридаги Санитария-эпидемиология осойишталиги агентлигида рўйхатга олинadиган ушбу саломатликни муҳофаза қилиш зоналарини ташкил этиши керак бўлади.

4.4.2 ЭУЛ

2021 йил 12 апрелда Агентликдан қуйидаги жавоб олинди:

- Санитария меъёрлари, қоидалари ва гигиена меъёрлари асосида: "Юқори кучланган электр узатиш линиялари яқинида яшовчи аҳолининг хавфсизлигини таъминлаш бўйича" СанПиН № 0236-07 га кўра 500 кВ номинал кучланишли бир занжирли ЭУЛ учун санитария муҳофазаси зонаси ўлчами "камида 500 метр" бўлиши керак

2021 йил 6 сентябрда Санитария-эпидемиология осойишталиги агентлигига 500кВ номинал кучланишли ягона занжирли ЭУЛ учун соғлиқни сақлаш зонасини текшириш учун мурожаат қилинди, чунки бу СанПиН № 0236-07 ва СанПиН № 0350-17 да кўрсатилганидан фарқ қилади. 2021 йил 12 апрелда Лойиҳага юборилган хатда камчилик борлиги тўғрисида телефон қўнғироғи орқали 7 сентябрь куни жавоб олинди. Шу сабабли Агентлик хатни 2021 йил 9 сентябрда янгиледи ва ҳозирда унда шундай дейилади:

- Санитария меъёрлари, қоидалари ва гигиена меъёрлари асосида: "Юқори кучланган электр узатиш линиялари яқинида яшовчи аҳолининг хавфсизлигини таъминлаш бўйича" СанПиН № 0236-07 га кўра 500 кВ номинал кучланишли бир занжирли ЭУЛ учун санитария муҳофазаси зонаси ўлчами "ЭУЛ минорасининг ҳар икки томонидан 30 метрдан кам бўлмаслиги керак"

Санитария-эпидемиологик осойишталик хизмати томонидан берилган жавобга асосланиб, ЭУЛ ҳар икки томонда камида 30 м соғлиқни сақлаш зонасига эга бўлади. Лойиҳа фаолияти бошланишидан олдин Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳузуридаги

Санитария-эпидемиология осойишталиги агентлигида рўйхатга олинадиган ушбу саломатликни муҳофаза қилиш зоналарини ташкил этиши керак.

Маслаҳат хатлари В иловада келтирилган.

4.5 Экологик таъсирлар

Асосий экологик тадқиқотлар ИУСН қизил рўйхатида жиддий хавф остида бўлган ва минтақавий эндемик деб ҳисобланган силлиқ гекконнинг яшовчан популяциясини аниқлади. Соф йўқотишнинг олдини олиш ва геккон популяциясининг янада қулай кўпайишини таъминлаш мақсадида Лойиҳа майдонидан жанубда жойлашган иккита ҳудуд муҳофаза қилинадиган ҳудудлар сифатида тавсия этилган (батафсилроқ маълумот учун АМИТБ нинг Жонкелди 2-жилдига қаранг). Таклиф этилаётган қўриқхонанинг умумий майдони тахминан 72 km² ни ташкил қилади, шунингдек, Чорвадор-2 га тегишли R 7 яйловлари ва турар-жойлари ва Чорвадор-5, Чорвадор-7 ва Чорвадор-10 томонидан қисман фойдаланиладиган яйловларни ўз ичига олади.

5 ЛОЙИҲАДАН ТАЪСИРГА УЧРАГАН ШАХСЛАРНИНГ (ЛТШ) ИЖТИМОЙ- ИҚТИСОДИЙ ПРОФИЛИ

Ушбу бобда ЛТШнинг асосий ижтимоий-иқтисодий хусусиятлари бўйича хулосалар келтирилган. Ушбу боб ЛТШнинг мавжуд ижтимоий-иқтисодий аҳволини ва ёрдамга мухтожлигини тушуниш учун Лойиҳа ҳудудида ва ЭУЛ бўйлаб ўтказилган ижтимоий-иқтисодий тадқиқотлар орқали тўпланган маълумотларга асосланади.

Шамол электр станцияси Лойиҳаси ва ЭУЛ бўйича ижтимоий-иқтисодий маълумотлар таҳлили турли бўлимларга ажратилган, чунки шамол электр станцияси ва ЭУЛ учун таъсирнинг даражаси ҳар хил.

5.1 Шамол электр станцияси

5.1.1 Умумий маълумот ва методология

ЛТШга (хонадонлар) уй-хўжаликлари бўйича ижтимоий-иқтисодий тадқиқотлар 2021 йил 30 август - 1 сентябрь кунлари ўзбек тилидаги сўровномалар ёрдамида ўтказилди. Тадқиқотлар чорвачилик фермалари ва уларнинг ишчилари мавжудлигини ҳисобга олган ҳолда амалга оширилди. Сўровда маҳаллий қишлоқдан чорвачилик билан шуғулланувчи 13 нафар чорвадор, 7 нафар ишчи (4 та доимий, 3 та мавсумий ишчи) ва 10 та хўжалик бошлиғи иштирок этди. Маҳаллий қишлоқдан 13 нафар чорвадор ва 10 нафар хўжалик бошлиғи ҳақидаги маълумотлар биргаликда таҳлил қилинди.

Бир мавсумий ишчи билан суҳбат ўтказилмади, чунки уни ёллаган чорвадор у ҳақида маълумот беришдан бош тортди. чорва моллари чорвасини чорвачилик чорвачилигида боқилаётган

5.1.2 Лойиҳадан таъсирга учраган шахсларнинг (хонадонлар) уй хўжаликлари

Қуйидаги жадвалда Жонкелди лойиҳасининг ривожланиши туфайли таъсиргаучраган уй хўжаликлари ҳақида умумий маълумот берилган.

5-1 жадвал Таъсир кўрадиган хонадонлар (уй хўжаликлари)

ЛТШЛАР	Лойиҳа ҳудудида мулклари доимий таъсирга учраган хўжаликлар сони	ВАҚТИНЧАЛИК ТАЪСИРГА УЧРАГАН УЙ ХЎЖАЛИКЛАРИ Сони	Жами
Чорвадорлар	5	18	23
Ишчи ходимлар	5	-	5

Доимий таъсирга учраган 5 та чорвадордан 2 таси "Жонкелди" МЧЖ билан шартнома тузган бўлиб, Лойиҳа ҳудудида турар жой тузилмаларига эга, шунингдек улар бошқа 3 та чорвадор билан биргаликда фойдаланади. Қурилиш босқичида яйлов ерларининг қисман йўқолиши 18 чорвадорга қисман таъсир кўрсатади.

23 та чорвадорлар хўжалигида жами 120 нафар, яна 5 нафар ишчи хонадонида эса 19 нафар оила аъзоси бор. Қайд этилишича, 23 нафар чорвадорлар уй хўжалиги бошлиғидан 13 нафари ва ишчилар оиласининг 5 нафардан 2 нафари ўзларининг катта оила аъзолари, яъни ота-оналари, ака-ука ва неваралари билан биргаликда яшайди.

5.1.3 Жинс, этник келиб чиқиш

23 чорвадорнинг барчаси эркак ва ижтимоий-иқтисодий сўров маълумотларига кўра, 23 чорвадордан 20 нафари ўз хўжаликлари (оилалари) бошлиғи, қолган 3 нафар чорвадор эса ҳалигача ота-оналари (уларнинг оталари уй хўжаликлари бошлиғи) билан яшайди. 5 ишчининг ҳаммаси ўз хўжаликларининг бошлиғи саналади.

23 чорвадордан 21 нафари этник қozoқ миллатига мансуб (маҳаллий қала-ата ва Жонкелди қишлоқларидан), 2 нафари ўзбек миллатига мансуб. Худди шундай, 5 нафар ишчининг барча уй хўжаликлари бошлиғи эркак ва уларнинг 2 нафари қozoқ, 2 нафари туркман ва 1 нафари араб миллатига мансуб.

Дин

Дин масаласи, ЛТШни ўз ичига олган Лойиҳа ҳудудида нозик масала бўлганлиги боис ижтимоий-иқтисодий тадқиқотга киритилмади. Бироқ, иккинчи даражали маълумотларга кўра, чорвадорлар ва уларнинг ишчиларининг аксарияти мусулмонлар эканлиги тахмин қилинади.

5.1.4 Ёш ва оилавий ҳолат

Уй хўжаликларининг ёш таркиби қуйидаги жадвалда келтирилган.

5-2 жадвал. Уй хўжаликларининг ёш таркиби

ЛТШЛАР	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69
Чорвадорлар	3	10	3	3	4
Ишчилар	-	-	3	1	1

18 нафар чорвадор ва 4 нафар хўжалик ишчиси турмуш қурган, қолган 4 нафар чорвадор турмуш қурмаган, 1 нафар чорвадор ажрашган ва 1 нафар хўжалик ишчиси ҳам турмушга чиқмаган.

5.1.5 Таълим

Қуйидаги жадвалда чорвадорларнинг юқори саводхонлик даражаси кўрсатилган, уларнинг 35% ўрта мактаб маълумотига эга, 57% ўрта махсус маълумотли ва 8% олий маълумотли. Барча ишчилар камида ўрта маълумотга эга эканлиги қайд этилган. Чорвадорлар ва ишчиларнинг ҳеч бири саводсиз деб қайд этилмаган.

5-3 жадвал. Ўрганилган уй хўжаликларининг таълим даражаси

ТАЪЛИМ ДАРАЖАСИ	ЧОРВАДОРЛАР		ЧОРВАДОРЛАРНИНГ ТУРМУШ ЎРТОҚЛАРИ		ИШЧИЛАР		ИШЧИЛАРНИНГ ТУРМУШ ЎРТОҚЛАРИ	
	Сони	%	Сони	%	Сони	%	Сони	%
Саводсиз	-	-	-	-	-	-	-	-
Бошланғич мактаб	-	-	-	-	-	-	-	-
Ўрта мактаб	8	35	12	66	5	100	2	50
Ўрта махсус таълим/ Техник/коллеж таълими	13	57	3	17	-	-	1	25
Университет	2	8	3	17	-	-	1	25
Жами	23	100	18	100	5	100	4	100

5.1.6 Соғлиқ

Ижтимоий-иқтисодий тадқиқот натижаларига кўра, чорвадорлардан иккитаси сурункали касалликдан азият чекаётган бўлса, 3 нафари сурункали касалликдан азият чекаётган оила аъзосини боқади. Ушбу бешта уй хўжалигидан фақат учтаси давлатдан ногиронлик нафақасини олиши қайд этилган.

Ишчиларнинг ҳеч бири сурункали касалликдан азият чекмайди, бироқ улардан бир нафари сурункали касалликка чалинган оила аъзосини боқади.

Айтиб ўтилган касалликларга қуйидагилар киради:

- Юрак-қон томир касалликлари
- Туғма ногиронлик
- Буйрак етишмовчилиги
- Руҳий хасталик

5.1.7 Бандлик ва даромад манбалари

Чорвадорлар ва ишчилар, шу жумладан уларнинг турмуш ўртоқлари учун бандлик ва даромадлар тўғрисидаги маълумотлар тўпланган. Кутилганидек, чорвадорларнинг аксарияти (43%) ягона даромад манбаи сифатида чорвадорлик билан шуғулланишади. Ишчиларнинг 83% ўз даромадлари учун фақат чорвадорлик фаолияти билан шуғулланади, 17% эса лойиҳа ҳудудида мавсумий ишлаганда бошқа даромад манбаларига эга.

5-4 жадвал. Ўртача Маиший Харажатлар

БАНДЛИК ТУРИ	ЧОРВАДОРЛАР УЙ ХЎЖАЛИКЛАРИ		ИШЧИЛАР УЙ ХЎЖАЛИКЛАРИ	
	УЙ ХЎЖАЛИГИ	ТУРМУШ ЎРТОҒИ	УЙ ХЎЖАЛИГИ	ТУРМУШ ЎРТОҒИ
Фақат чорвадор сифатида ишлайди (мулкдор)	10	-	-	-
Фақат чорвадорларнинг ишчиси сифатида ишлайди	-	-	5	-
Давлат хизматидаги шахс	2	1	-	-
Нафақадор	1	4	-	-
Хусусий сектор	2			
Мавсумий ишчи	1	-	1	
Уй бекаси	-	8	-	3

Юқоридаги жадвалдан кўриниб турибдики, чорвадор ва ишчилар турмуш ўртоқларининг аксарияти уй бекаларидир.

Чорвадор уй хўжалиқларининг ўртача йиллик даромади тахминан 40 307 000 сўмни (3554 АҚШ доллари) ташкил этади. Йиллик даромади энг юқори бўлган чорвадор 100 000 000 сўм (8 818 АҚШ доллари) атрофида баҳоланган бўлса, энг кам даромадли уй хўжалиги 4 000 000 сўмга (352 АҚШ доллари) баҳоланган.

Ишчиларнинг тахминий маоши тахминан 16 000 000 сўмни (1 410 доллар) ташкил этади. Аммо шуни таъкидлаш керакки, баъзи ишчилар иш ҳақи билан бир қаторда натура шаклида ҳам тўлов оладилар (қўй, эчки ва бошқалар).

5.1.8 Сарф-харажатлар

Чорвадорлар ва ишчилар уй хўжаликларида асосий харажатлар манбаи чорвадорларнинг даволаниши ва ишчиларнинг озиқ-овқатлари ҳисобланади. Умуман олганда, тадқиқот чорвадорларнинг уй хўжаликлари ишчиларнинг уй хўжаликларига қараганда кўпроқ харажатларга эга эканлигини кўрсатди.

2021 йилда уй хўжаликларининг ўртача харажатлари қуйидаги жадвалда келтирилган.

5-5 жадвал Уй хўжаликларининг ўртача харажатлари

ХАРАЖАТЛАР	ЧОРВАДОРЛАР		ИШЧИЛАР	
	ОЙЛИК ХАРАЖАТЛАР (МИНГ СЎМДА)	АҚШ ДОЛЛ.	ОЙЛИК ХАРАЖАТЛАР (МИНГ СЎМДА)	АҚШ ДОЛЛ.
Солиқлар	227 000	21	312 000	28
Озиқ- Овқат	2195 000	202	1840 000	169
Таълим	1397 000 ⁷	128	700000 ⁸	64
Тиббиёт, шу жумладан катта оиланинг касал аъзоларини қўллаб-қувватлаш	1705 000	157	1180 000	109
Кредит тўлови ⁹	883 000	81	қўлланилмайди	қўлланилмайди
Чорва моллари	1530 000	141	419 000	39
Ветеринария хизматлари	21 400	2	7 000	0.65
Қишлоқ хўжалиги (уруғ, ўғит)	n/a	n/a	150 000	14
Транспорт	655 000	60	791 000	73
Бошқа (газ, сув, иситиш)	1097000	101	935 000	86

Изоҳ: Ота-оналари билан бирга яшаётган чорвадорлар ва ишчилар ҳали ҳам уй хўжалиги харажатларига ҳисса қўшишлари керак.

⁷ Таълим бўлими 16 чорвадор учун амал қилади

⁸ Таълим бўлими 2 ишчи учун амал қилади

⁹ 23 нафар чорвадордан 5 нафари кредит олган

5.1.9 Турар жой ва яшаш шароитлари

Ижтимоий-иқтисодий сўров шуни кўрсатадики, 2 та чорвадор Лойиҳа ҳудудида турар жой тузилмаларига эга бўлиб, уни 3 та чорвадор (уларнинг яқин қариндошлари) ва 4 та доимий ишчи билан баҳам кўради. Қайд этилишича, 2 чорвадор ва уларнинг ишчилари (уйлари) Бухоро вилоятининг бошқа ҳудудларида бошқа яшаш жойларига эга, бироқ улар чорвачилик фаолияти туфайли вақтларининг ўртача 60-80 фоизини лойиҳа ҳудудидаги турар жой иншоотларида ўтказишади.

Жонкелди ва Қалаота қишлоқларидаги 20 нафар чорвадор ўз қишлоғида бир қаватли уйларга эга бўлиб, улар оила аъзолари билан йил давомида истиқомат қилишади.

5.1.10 Уй хўжалиги бинолари

Лойиҳа майдони ичида ва яқинидаги турар жой иншоотлари (чорвадорларга тегишли) жуда оддий қулайликларга эга. Ушбу тузилмалар ичидаги умумий буюмларга бўш турган ўтин печлари, газ баллонлари ва асосий уйқу жойлари киради. Бироқ, аввал айтиб ўтилганидек, чорвадорлар ва ишчиларнинг бошқа турар жойлари бор, уларда қуйидаги жадвалда кўрсатилганидек, кўпроқ уй-рўзғор буюмлари мавжуд.

5-6 жадвал. ЛТШ уй хўжаликларида уй-рўзғор буюмлари

Уй жиҳози	УЙ ХЎЖАЛИКЛАРИ Сони			
	ЧОРВАДОРЛАР		ИШЧИЛАР	
	✓	×	✓	×
Автомобиль	10	13	1	5
Мотоцикл	12	11	0	5
Телевизор	23	0	5	0
Сунъий йўлдош антеннаси	15	8	0	5
Кир ювиш машинаси	14	9	0	5
Музлатгич	23	0	2	3
Кондиционер	17	6	0	5
Иссиқхона	0	23	0	5
Шахсий компьютер	4	19	0	5
Уяли телефон	23	0	5	0

5.1.11 Коммунал хизматлар ва бошқа хизматлардан фойдаланиш

Лойиҳа участкасида ёки унинг яқинида жойлашган, шу жумладан Қалаота ва Жонкелди қишлоғидагилар, ҳеч бир чорвадор ёки уларнинг ишчиларининг иншоотлари марказлаштирилган газ таъминоти, иситиш ёки канализация тизимига эга эмас. Жонкелди ва Қалаота қишлоқларидаги 20 нафар чорвадорнинг уйлари электр энергияси билан таъминланган, бироқ Лойиҳа ҳудудида яшовчи чорвадорлар бензин ва кичик қуёш панеллари билан ишлайдиган махсус моторга таянадилар.

Барча чорвадорлар ва уларнинг ишчилари иситиш учун мустақил ўтин печкаларидан фойдаланадилар ва уларнинг барчаси ичимлик сувини лойиҳа ҳудудидан ташқаридан харид қилади. Бундан ташқари, чорвадорлар билан маслаҳатлашувлар шуни кўрсатдики, улар чиқиндиларини Лойиҳа майдонига кўмадилар ва санитария эҳтиёжлари учун қазилган ҳожатхоналардан фойдаланадилар.

Чорвадорлар ва уларнинг ишчилари учун энг яқин тиббий пункт Оғитма қишлоғида жойлашган ёки улар ўз маҳаллаларида/туманларида даволаниш учун бошқа ҳудудларга боришлари керак.

Лойиҳа майдонига жамоат транспорти воситалари бормайди, шунинг учун чорвадорлар ва уларнинг ишчилари лойиҳа участкаси ўртасида ўз маҳаллалари/туманларигача бориш учун шахсий транспорт воситаларидан фойдаланадилар. Машина ёки мотоциклга эга бўлмаганлар бошқа одамлардан ёрдам оладилар.

Бундан ташқари, чорвадорлар билан маслаҳатлашувлар шуни кўрсатадики, улар чиқиндиларини Лойиҳа майдонига кўмадилар ва санитария эҳтиёжлари учун ердан чуқур қазилган ҳожатхоналардан фойдаланадилар. Қайд этилишича, Қалаота ва Жонкелди қишлоқлари ҳам ахлат/чиқинди йиғиш хизматларидан фойдаланиш имкониятига эга эмас.

Чорвадорлар ва уларнинг ишчилари учун энг яқин врачлик пункти Жонкелди қишлоғида жойлашган ёки улар бошқа маҳаллаларга/туманларга даволаниш учун бошқа ҳудудларга боришлари керак.

Лойиҳа ҳудудига жамоат транспорти воситалари йўқ ва шунинг учун чорвадорлар лойиҳа майдончаси ўртасида ўз маҳаллалари/туманларигача бориш учун мотоцикл, автомобил каби шахсий транспорт воситаларига таянади ва ишчиларига Лойиҳа майдонига боришда ёрдам беради. Аксарият пиёда юришни афзал кўради. Қайд этилишича, ҳудуд ўз қишлоқларига яқин бўлгани учун Жонкелди ва Қалаота қишлоқларининг чорвадорлари ва ишчилари ҳам пиёда саёҳат қилишади.

5.1.12 Чорва молларига эгалик қилиш

Сўров натижаларига кўра, “Жонкелди” масъулияти чекланган жамиятида 4 нафар чорвадор қўйларини боқиш учун иш билан таъминланган, шунингдек улар шахсий қўй ва эчкиларига эга. Қалаота қишлоғидан 2 нафар, Жонкелди қишлоғидан 16 нафар чорвалдор ва Бухоро шаҳридан 1 нафар чорвадор (унинг ўғли “Жонкелди” МЧЖда ишлайди) “Жонкелди” МЧЖ билан меҳнат шартномаси тузмаган ва фақат шахсий чорва молларини (қўй, туя, эчки) боқади.

Беш ишчидан икkitаси чорва молларига эга. Бу икки ишчидан бири уйида чорва боқса, иккинчи ишчи чорва молларини лойиҳа ҳудудида боқади, лекин “Жонкелди” МЧЖга тўловни амалга оширмайди.

“Жонкелди” МЧЖ, Чорвадорлар ва уларнинг ишчиларига қарашли чорва молларининг умумий сони қуйидаги жадвалда келтирилган.

5-7 жадвал. АТШ лар эгалик қиладиган чорва молларининг жами сони

АТШЛАР	ЧОРВА МОЛЛАРИ СОНИ
Жонкелди МЧЖ	630
Чорвадорлар	3,338
Ишчилар	100
Жами	4,068

“Жонкелди” МЧЖ билан йилига бир марта шартнома тузган 4 нафар чорвадорга фақат МЧЖ чорва моллари бўйича ветеринария хизмати кўрсатилмоқда. Чорвадорлар хусусий чорва моллари учун ветеринария хизмати харажатлари учун жавобгардирлар. Лойиҳа ҳудудида чорва моллари боқаётган ишчилар ветеринария харажатларини қоплаш учун иш берувчилардан (чўпонлардан) ёрдам оладилар. Йилига ветеринария харажатларининг ўртача қиймати тахминан 257 000 сўмни (23 АҚШ доллари) ташкил қилади. Бироқ, бу чорва сони ва хизмат кўрсатиш даврига боғлиқ.

Чорвадорлар ва уларнинг ишчилари учун энг қизғин мавсумларга чорва молларини жунини қирқиш ва қўзилатиш мавсумлари киради. Қўзилатиш мавсуми февралдан апрелгача давом этади, жун қирқиш йилига икки марта март - апрел ва август-сентябр ойларида амалга оширилади.

“Жонкелди” МЧЖда ишлаган 6 нафар чорвадорнинг барчаси чорва моллари “Temir Barak” тамойили бўйича ҳисобланиб, шартнома бошида қанча қўзи/бузоқ берилган бўлса, шунча миқдордаги чорва молларини МЧЖга қайтарилиши кутилаётганлигини таъкидлади. Агар улар бир хил миқдордаги қўзилар/бузоқларни қайтармасалар, чорвадорларга чорва ўлимнинг жиддий сабабини (яъни, ёввойи ҳайвонларнинг ҳужуми

ёки совуқ ҳарорат туфайли қўзилар/бузоқларнинг ўлимини) исботлаши ёки МЧЖга шахсий чорва моллари билан компенсация тўлашлари керак.

Жонкелди МЧЖ ТОМОНИДАН ЁРДАМ

Чорвадорларга “Жонкелди” МЧЖ томонидан шартномаларидаги келишув шартларидан келиб чиққан ҳолда кўмак кўрсатилади. Ушбу кўмак қуйидагиларни ўз ичига олади:

- Озиқ-овқат билан таъминлаш (қанд, гўшт – ҳар бир чорвадорга берилади)
- Ветеринария хизмати (4 нафар чорвадорга кўрсатилади)

ДЕҲҚОНЧИЛИК

Лойиҳа участкаси деҳқончилик учун яроқсиз чўл ҳудудида жойлашган. Сўровда қатнашган ишчилардан 2 нафари ўз уйларида (Лойиҳадан ташқарида) ўртача 0,5 га қишлоқ хўжалиги ерларига эгалик қилишларини, у ерда чорва моллари учун беда етиштиришларини айтишди.

5.1.13 Чорвадорлар учун меҳнат манбаи

Чорвадорлар чорвачилик фаолиятида доимий, мавсумий (уларнинг баъзилари ўз уй хўжаликлари аъзолари) ишчи кучига таянадилар. Қуйидаги жадвалда ҳар бир чорвадор томонидан ёлланган ишчилар сони кўрсатилган.

5-8 жадвал Чорвадорлар учун меҳнат манбаи

ЧОРВАДОР НОМИ	ДОИМИЙ ИШЧИЛАР	МАВСУМИЙ ИШЧИЛАР
Чорвадор 1В	-	2
Чорвадор 2	4	-

5.1.14 Лойиҳадан таъсир кўрадиган аёллар

Ижтимоий-иқтисодий тадқиқотлар шуни кўрсатадики, АТШлар орасида аёллар бошчилик қиладиган оила йўқ.

Сўров ўтказилган уй хўжаликларидаги аёлларнинг аксарияти доимий уй бекаси. Бунга чорвадорлар ва ишчиларнинг турмуш ўртоқларига мос равишда 45% ва 75%ни ташкил қилади. Бошқа чорвадорларнинг хотинлари давлат хизматчилари (33%) ва пенсионерлар (22%) ҳисобланади.

5.1.15 Ёрдамга мухтож (ночор) хонадонлар (уй хўжаликлари)

Уй хўжаликлари тадқиқоти қуйидаги жадвалда келтирилган заиф гуруҳларни аниқлади.

5-9 жадвал. Лойиҳадан таъсирга учраган заиф одамлар сони

ЛТШ	СУРУНКАЛИ КАСАЛЛИКЛАР	КЕКСАЛАР (60 ЁШДАН ОШГАН)	ҚОНУНИЙ ИЖАРА ШАРТНОМАСИСИЗ	ЧОРВАДОРЛИК АСОСИЙ ДАРОМАД МАНБАИ ҲИСОБЛАНАДИ
Чорвадорлар	2 ва 3 уй хўжалиги сурункали касалликка чалинган оила аъзоларини боқади	4	19	10
Ишчилар	4 ишчи ўз оиласининг сурункали касал бўлган аъзосини боқади	1	-	5

Юқоридаги жадвалда заифроқ бўлиши мумкин бўлган ЛТШ ҳақида умумий маълумот берилган. Шунга асосланиб, ЛТШ кўпроқ контекстли гуруҳларини аниқлаш учун заифлик таҳлили ўтказилди. Бу қуйидагича тавсифланади:

- Ногиронлиги бўлган ЛТШлар: 2-гуруҳ ногирони ҳисобланган иккита чорвадор бор (юрак касаллиги ва оёқлари металл имплантлари билан). Икки ЛТШ янги ҳудудга кўчиб ўтишда қийналиши мумкин ва у билан боғлиқ кўчириш стресси уларни янада ҳимоясиз ҳолга келтириши мумкин.
- Кексалар: 60 ёшдан ошган 4 та хўжалик бошлиғи (чорвадорлар) бор. Агар уларнинг турмуш тарзига таъсир кўрсатилса, бошқа даромад келтирувчи тирикчилик воситаларига ўтиш қийин бўлиши мумкин.
- Норасмий ердан фойдаланувчилар ("Жонкелди" МЧЖ билан қонуний келишувсиз): Бу чорвадорлар Жонкелди ва Калаата қишлоғидан бўлиб, уларнинг ердан фойдаланиш ҳуқуқи Ўзбекистон қонунчилигига мувофиқ тан олинмаган. Чорва ўтлатиш фаолиятига ҳар қандай таъсир уларнинг яшашига ва чорва ўтлатишни давом эттириш учун бошқа ерни эгаллаш қобилиятига таъсир қилиши мумкин.
- Чорвадорлик асосий тирикчилик манбаи ҳисобланади: Бу 10 чорвадорнинг бошқа даромад манбалари йўқ, шунинг учун яйлов ерларини йўқотиш орқали уларнинг чорвадорлик фаолиятига ҳар қандай таъсир уларнинг турмуши ва даромадларига салбий таъсир қилади.
- Шунингдек, асосий даромади чорвадорликдан иборат бўлган 5 нафар ишчи бор. Яйлов ерларини йўқотиш, бу ишчилар учун иш жойининг йўқолишига олиб келиши мумкин.

5.1.16 Лойиҳанинг АТШ га етказадиган таъсири

Чорвадорлар ва ишчилардан тақдим этилган маълумотларга асосланиб, Лойиҳанинг баъзи таъсирлари ва афзалликларини санаб ўтишлари сўралган. Уларнинг фикр-мулоҳазалари қуйида келтирилган.

ЧОРВАДОРЛАР

- Яйлов ерларини йўқотиш уй хўжаликларининг даромадларига таъсир қилади;
- Маҳаллий қишлоқлардаги чорвадорлар учун яйлов майдонларининг қисқариши;
- Қурилиш босқичида Лойиҳа майдони яқинидаги қудуққа киришда қийинчиликлар;
- Лойиҳа ҳудудидан ташқарида жойлашган тузилмалари бўлган 2 та чорвадор ташвишланмасликларини, чунки уларнинг яйловларининг кичик бир қисми Лойиҳа таъсирига тушишини айтди.

ИШЧИЛАР

- Агар чорвадорлар яйлов ерларидан айрилса, ишсиз қолишдан қўрқашади;
- Тақдим этиладиган муқобил яйлов ерлари бир хил сифат ва ҳажмда бўлмаслиги мумкин; ва
- Маҳаллий қишлоқлардаги чорвадорлар бу борада ташвишланмасликларини, чунки улар лойиҳа майдончасининг жанубида ёки Лойиҳа майдони яқинидаги яйлов ерларидан фойдаланишлари мумкинлигини айтишди.

5.2 ЭУЛ

5.2.1 Умумий маълумот ва методология

ЭУЛ бўйлаб ижтимоий-иқтисодий тадқиқот 2022-йилнинг 28 февралдан 1 март оралиғида фермерлар, чорвадорлар ва тадбиркорлар учун сўровномалар ёрдамида ўтказилди. Зарурият туғилганда, Жонкелди-Баш ЭУЛ бўйлаб жойлашган Караката Кластер МЧЖга тегишли 2 чорвадор ҳам тадқиқотларга жалб қилинган. Мазкур 2 чорвадорнинг маълумотлари қуйидаги жавдвалда келтирилган.

5-10 жадвал ЭУЛ бўйлаб ЛТШларнинг ижтимоий-иқтисодий маълумотлари

Чорвадор	Чорвадорлар уй хўжалигининг ижтимоий иқтисодий хусусиятлари	Уй хўжалиги харажатлари			
Чорвадор 12	56 ёшли чорвадор, оилали, хўжалик бошлиғи. Чорвадорнинг хонадони 10 кишидан иборат бўлиб, оиласи: унинг ўзи, турмуш ўртоғи, 2 ўғли, 1 қизи, 2 келини, 1 невараси ва 2 набирасидан иборат. У миллати қozoқ бўлиб, ўрта мактабни битирган. У ҳеч қандай сурункали касалликдан азият чекмайди, ногиронлиги йўқ, давлатдан моддий ва ижтимоий ёрдам олмайди.	5-11 жадвал Уй хўжалигининг ўртача харажатлари			
	Чорвадорнинг асосий даромади чорвачилик бўлиб, 2021 йилда 60 миллион сўм (5 225 АҚШ доллари) ишлаб топган. Чорвадорнинг сўзларига кўра, бу даромад озиқ-овқат, кийим-кечак ва бошқа кундалик эҳтиёжлар учун етарли. Чорвадорнинг асосий харажатлари чорва молларини кўчириш ва ҳар сафар 8 миллион сўм (696 АҚШ доллари) турадиган озиқ-овқат сотиб олишдир. У чорва молларини ташиш учун шахсий юк машинасидан фойдаланади. Чорвадор, шунингдек, оила аъзолари Конимех туман касалхонасида мунтазам ёки махсус даволанишга муҳтож бўлганида йилига 2 миллион сўм (174 АҚШ доллари) сарфлайди. (Эслатма, уй хўжалигининг ўртача харажатлари учун жадвалга қаранг)				
	Бу чорвадор ва унинг хонадони доимий яшаш жойи Жонкелди қишлоғида, ўзига тегишли хусусий уйда жойлашган. Бироқ, кўпинча у ЭУЛдан 400 м шимолда жойлашган аҳоли пунктида яшайди. Доимий яшаш жойида бу чорвадорнинг газ баллони, мустақил ўтин печи, мотоцикли, телевизор, сунъий йўлдош антеннаси, кир ювиш машинаси, музлатгич, кондиционер, автомобил ва мобил телефони бор.				

ЧОРВАДОР	ЧОРВАДОРЛАР УЙ ХЎЖАЛИГИНИНГ ИЖТИМОЙ ИҚТИСОДИЙ ХУСУСИЯТЛАРИ	УЙ ХЎЖАЛИГИ ХАРАЖАТЛАРИ
	Коммунал хизматлардан фойдаланишга келсак, чорвадорнинг хонадониди барқарор электр таъминоти мавжуд, аммо марказлаштирилган газ таъминоти, иситиш, кўчма сув таъминоти ва канализация тизимидан фойдаланиш имконияти йўқ. Ичимлик суви асосан сув ташувчидан сотиб олинади ва чиқиндилар чўлда номасълум жойларга кўмилади. Яқин атрофда давлат шифохонаси йўқ ва хонадон аъзолари Жонкелдидаги хусусий уйдан 120-150 км узоқликдаги туман марказига боришга мажбур. Қишлоқ ичида жамоат транспорти ҳам йўқ, чунки у кичик қишлоқ ва пиёда бориш мумкин. Бироқ, чорвадор туман марказига бориши керак бўлганда машинасидан фойдаланади Чорвадорнинг доимий ишчилари йўқ, асосан турмуш ўртоғи ва ўғилларидан бири чорвачилик билан шуғулланади ва уларга ойига мос равишда 800 минг сўм (69 АҚШ доллари) ва 600 минг сўм (52 АҚШ доллари) тўлайди. Бироқ, бажарилиши керак бўлган ишлар кўп бўлса, у бир (1) нафар мавсумий ишчини ёллайди, ва унга бажарган мавсумий чорвадорлик ишига қараб кунига 600 минг сўм (52 АҚШ доллари) тўлайди. Бу чорвадор, мабодо ЭУЛдан 30 м масофада жойлашган қудуқ ва чорва молларини суғориш ҳавзасига кириш имконияти чекланадиган бўлса, ЭУЛ қурилиши унинг чорвачилик фаолиятига таъсир қилишидан хавотирда.	

Чорвадор	Чорвадорлар уй хўжалигининг ижтимоий иқтисодий хусусиятлари	Уй хўжалиги харажатлари			
Чорвадор 13	45 ёшли чорвадор, уйланган, оила бошлиғи. Чорвадорнинг оиласи 11 кишидан иборат бўлиб, оила: унинг ўзи, турмуш ўртоғи, 1 ўғли, 5 қизи, 1 куёви, 1 опаси ва 1 жиянидан иборат. Миллати қozoқ, ўрта махсус маълумотга эга. У ҳеч қандай сурункали касалликдан азият чекмайди, ногиронлиги йўқ, давлатдан моддий ва ижтимоий ёрдам олмайди. Бироқ, унинг куёвининг ўпкаси сурункали касал бўлиб, чорвадор куёвининг даволанишига ёрдам беради. Чорвадорнинг асосий даромади манбаи чорвачилик бўлиб, 2021 йилда 150 миллион сўм (13 000 АҚШ доллари) ишлаб топган. Чорвадорнинг сўзларига кўра, бу даромад озиқ-овқат, кийим-кечак ва бошқа кундалик эҳтиёжлар учун етарли. Чорвадорнинг оиласидаги асосий харажатлар манбаи таълим харажатлари ва озиқ-овқат харидлари бўлиб, ҳар бири 10 миллион сўм (870 АҚШ доллари) туради. Чорвадор, шунингдек, унинг оила аъзолари Конимех туман касалхонасида мунтазам ёки махсус даволанишга муҳтож бўлганда йилига 1,1 миллион сўм (174 АҚШ доллари) сарфлайди. (Эслатма, уй хўжалигининг ўртача харажатлари учун жадвалга қаранг) Бу чорвадор ва унинг хонадони доимий яшаш жойи Жонкелди қишлоғида, ўзига тегишли хусусий уйда жойлашган. Бироқ, кўпинча у ЭУЛдан 400 м шимолда жойлашган аҳоли пунктида яшайди. Доимий яшаш жойида бу чорвадорнинг газ баллони, мустақил ўтин печи, мотоцикли, телевизор, сунъий йўлдош антеннаси, кир ювиш машинаси, музлатгич, кондиционер, автомобил ва мобил телефони бор.	5-12 жадвал Уй хўжалигининг ўртача харажатлари			
		Сарф харажатлар	Ойлик харажатлар (сўмда)	Ойлик харажатлар (АҚШ долларида)	Даври
		Солиқлар	400	34	Ҳар ойда
		Озиқ овқат	10 млн	870	Ҳар ойда
		Таълим	10 млн	870	Йиллик
		Тибиёт	1.1 млн	95	Йиллик
		Ветеринария хизматлари	100	8.7	Йиллик
		Кредит тўлови	кўрсатилмаган		
		Қишлоқ хўжалиги	кўрсатилмаган		
		Чорва моллари	3 млн	261	Ҳар ойда
		Мавсумий ишчилар	800	68	Ҳар бир ойига қараб
		Транспорт	300	26	Ҳар 1 шаҳарга ташриф учун
		Бошқа (газ, сув, иситиш)	480000	42	Ҳар ойда

ЧОРВАДОР	ЧОРВАДОРЛАР УЙ ХЎЖАЛИГИНИНГ ИЖТИМОЙ ИҚТИСОДИЙ ХУСУСИЯТЛАРИ	УЙ ХЎЖАЛИГИ ХАРАЖАТЛАРИ
	Коммунал хизматлардан фойдаланишга келсак, чорвадорнинг хонадониди барқарор электр таъминоти мавжуд, аммо марказлаштирилган газ таъминоти, иситиш, кўчма сув таъминоти ва канализация тизимидан фойдаланиш имконияти йўқ. Ичимлик суви асосан сув ташувчидан сотиб олинади ва чиқиндилар чўлда номанум жойларга кўмилади. Чорвадорга асосан уй хўжалиги аъзолари чорвачилик билан шуғулланишда ёрдам беради, шунинг учун унинг доимий ишчилари йўқ. Бироқ, бажарилиши керак бўлган ишлар кўп бўлса, у бир (1) нафар мавсумий ишчини ёллайди, ва унга бажарган мавсумий чорвадорлик ишига қараб кунига 600 минг сўм (52 АҚШ доллари) тўлайди. Чорвадор агар қудуқ ва чорва молларини суғориш ҳавзасига кириш чекланганидан бўлса, ЭУЛ қурилиши унинг яйлов фаолиятига таъсир қилишидан хавотирда.	

Юқоридаги жадвалда келтирилган ижтимоий-иқтисодий хусусиятларнинг қисқача мазмуни асосида фақат битта (1) заиф гуруҳ аниқланди.

5-11 жадвал ЭУЛ томонидан таъсирга учрайдиган заиф одамлар сони

ЛТШЛАР	СУРУНКАЛИ КАСАЛЛИКЛАР / НОГИРОНЛИК	ҚАРАМОҒИДА СУРУНКАЛИ КАСАЛЛИКЛАР/НОГИРОНЛИГИ БОР АЪЗОСИ БЎЛГАН УЙ ХЎЖАЛИКЛАРИ	ҚОНУНИЙ ИЖАРА ШАРТНОМАСИСИЗ	ОЛИНГАН КРЕДИТЛАР
Ердан фойдаланувчилар/ Чорвадорлар	-	1	-	-

Юқоридаги жадвалда кўпроқ ҳимоясиз бўлиши мумкин бўлган АТШлар ҳақида умумий маълумот берилган. ЭУЛнинг таъсири жуда чекланган бўлса-да, бу АТШларга кўпроқ таъсир кўрсатиши мумкин. Шундан келиб чиққан ҳолда, ЭУЛ таъсирига учрайдиган заиф одамларнинг аниқроқ гуруҳини аниқлаш учун заифлик таҳлили ўтказилди. Бу қуйида тасвирланган:

- Сурункали касалликка чалинган уй ҳўжаликлари аъзоларини қўллаб-қувватлайдиган АТШлар: АТШлар фаолиятининг тўхтатилиши АТШ даромадига таъсир қилиши мумкин ва бу уларнинг оила аъзоларининг даволанишини қўллаб-қувватлаш қобилиятига таъсир қилиши мумкин

6 ЖИСМОНИЙ ВА ИҚТИСОДИЙ СИЛЖИШ КЎЛАМИ

6.1 Шамол электр станцияси

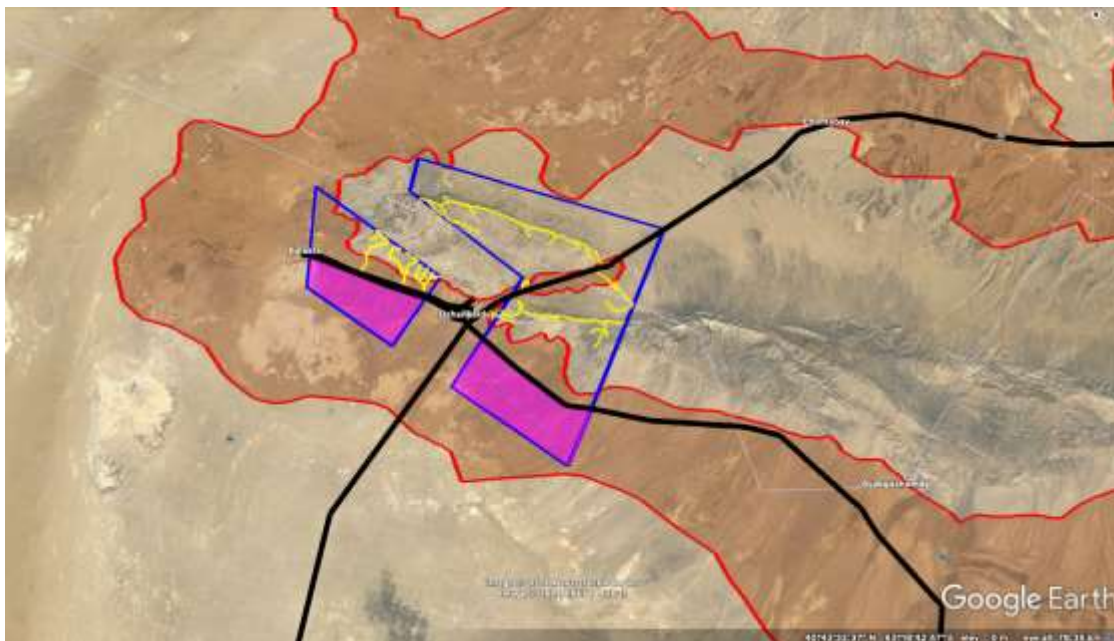
6.1.1 Ерга қўйиладиган талаблар

Президентнинг 2022 йил 8 июлдаги янгиланган қарорига асосан Шамол электр станциясига 126,26 га ер майдони Лойиҳанинг амал қилиш муддатига ижарага, 9,0287 га эса Лойиҳанинг қурилиш босқичида вақтинчалик фойдаланиш учун ажратилган.

Лойиҳанинг муҳим яшаш муҳитига таъсирини юмшатиш учун тахминан 72 км² (лойиҳага ажратилган майдон чегарасида) гекконлар (калтакесак тури) қўриқхонаси сифатида ажратилади. Бу ҳудудларда қурилиш ишлари, материалларни сақлаш ёки ишчиларнинг киришига рухсат берилмайди ва АМИТБ экологик таъсирини юмшатиш чоратадбирлари доирасида чорва моллари учун тўсиқлар ўрнатилади. Ушбу тақир ерлари кўчириш жараёни учун бўшатиш жойлари сифатида фойдаланилади ва кўчириш ҳаракатларининг муваффақиятини аниқлаш учун назорат қилинади. Ушбу асосий майдонларнинг панжара билан ўрнатилиши гекконларнинг қўриқхона ичида эркин ҳаракатланишига имкон беради ва чорва молларини киришига тўсқинлик қилади. Шу билан бирга, гекконларни чиқариш¹⁰ жойларидан ташқарида кенгроқ қўриқхона ҳудудида яйловларга рухсат берилиши таъкидланган.

¹⁰ Ҳозирги вақтда гекконларни чиқариш учун мос жойларни аниқлаш учун қурилишдан олдинги тадқиқотлар давом этмоқда. Бироқ, бу жойларнинг аниқланиши ва панжараси тахминан 72 км² бўлган катта геккон қўриқхонаси ҳудудида ўтлатиш фаолиятини тўхтатиб қўйиши кутилмайди.

6-1 расм. Тавсия этилган Геккон қўриқхонаси чегаралари

Шартли белгилар

Кўк полигонлар = ШЭС чегаралари

Қизил Полигон = Гекконларнинг яшаш жойининг кўлами

Сариқ чизиқлар = НаУ (Ноасосий ускуналар), Йўллар, ШТГ учун ўтган ерости кабеллари

Қора чизиқлар = Ҳудудда мавжуд бўлган йўллар

Пуштиранг полигон = Гекконлар қўриқхонаси учун таклиф қилинган ҳудуд чегаралари.

Лойиҳа учун шовқинни муҳофаза қилиш зонаси талабларига кўра (ишлаш босқичида ҳар бир ШТГдан 1000 м), қурилиш ишчиларининг оқими, соғлиқ, хавфсизлик хавфи ва судралувчилар тўсиқларини ўрнатиш (қурилиш босқичида) билан боғлиқ бўлган таъсирлар (қурилиш босқичида) туфайли лойиҳа ҳудудида яшовчи чорвадорларни бошқа жойга СМЗ зонасига, кўчириш керак бўлади. Лойиҳадан ташқарида яшовчи ва иккала майдоннинг жанубида (геккон қўриқхонасида) яйлов ерларидан фойдаланувчилар қурилиш босқичида баъзи ҳудудларда киришда тахминий 2 йили давомида узилишларга дуч келишади.

Лойиҳанинг амал қилиш муддати давомида барча чорвадорлар учун Лойиҳанинг бутун ҳудудига кириш имконияти бўлиши кутилмоқда, бироқ ШТГдан 1000 м радиусда иншоотларни қуриш ёки таъмирлаш тақиқланади.

6.1.2 Ерга таъсири

Лойиҳани амалга ошириш жойи яқинидаги ва кенгроқ Бухоро вилоятидаги барча яйловлар Ипакчилик ва жун саноати қўмитасига (ИЖС) тегишли. “Жонкелди” МЧЖ билан ўтказилган маслаҳатлашувлар шуни кўрсатдики, уларга кенгроқ лойиҳа ҳудудида фойдаланиш учун 756 121 га яйлов ерлари ажратилган.

Лойиҳага ажратилган 135,29 гектар майдоннинг 126,26 гектарига лойиҳа объектлари қурилиши доимий таъсир кўрсатади, 9,0287 гектарга эса вақтинчалик қурилиш объектлари, масалан, ётқизиш жойлари, омборлар ва йиғиш заводлари ва бошқалар таъсир кўрсатади. Бу доимий майдоннинг 0.017 фоизини ташкил қилади. ва “Жонкелди” МЧЖга тегишли бўлган 756,121 га ердан 0.0011% вақтинчалик ер таъсири. Барча вақтинчалик қурилиш майдонлари қурилиш босқичининг охирида ЭСИА талабларига мувофиқ тикланади.

Лойиҳанинг турли таркибий қисмларининг таъсир доиралари тақсимооти қуйидаги жадвалда келтирилган.

6-1 жадвал. Президент қарори асосида Лойиҳа учун ажратилган ер майдони

Лойиҳа объектлари	Умумий майдон (Га)	Таъсир тури
Шамол генератори асоси (шу жумладан пойдевори ва ШТГнинг трансформатори)	39.58	Доимий
Йўллари	50.53	
Ер ости кабел ўтказмалари	27.39	
Шамол подстанцияси (шу жумладан коммутатор)	8.7618	Доимий
Жойлаштириш майдони (вақтинчалик жойлаштириш майдони, ҳовли, офис, омборхона, лагерь ва ишлаб чиқариш заводи)	9.0287	Вақтинча (фақат қурилишнинг 2 йили даврида)
Жами	135.29	Йўқ

Ноасосий ускуналар (НаУ)га кўра, барча лойиҳа объектлари чорвадорлар учун ажратилган яйлов майдонларида жойлаштирилмайди (қуйида 6-1 расмга қаранг). Қуйидаги жадвалда кўрсатилганидек, Лойиҳа объектлари 16.08 гектар чорвадорларнинг яйлов ерларига таъсир қилиши тахмин қилинмоқда.

6-2 жадвал. Чегараланган яйловлар ҳудудидаги лойиҳа объектлари (таҳминан, Президент қарори асосида)

Лойиҳа объектлари	Га	Таъсир тури
Шамол генератори асоси (79), кириш йўллари, подстанция	102.266	Доимий
Жойлаштириш майдони (вақтинчалик жойлаштириш майдони, ҳовли, офис, омборхона, лагерь ва ишлаб чиқариш заводи)	27.531	Вақтинча (фақат қурилиш даврида)

Лойиҳа объектлари	Га	Таъсир тури
Жами	129.797	Йўқ

Изоҳ:

- Юқоридаги жадвалдаги лойиҳа майдони ACWA Power томонидан 2022-йил июнь ойида ва 2022 йил 8 июль санасидаги Президент қарорига асосан тақдим этилган янгиланган электр станция баланси асосида тахмин қилинган.
- Ер ости кабелининг қурилиши таъсири вақтинчалик деб ҳисобланади (гарчи эр ижараси Лойиҳанинг амал қилиш муддатига асосланган бўлса ҳам), чунки яшаш муҳити қурилиш босқичи тугагандан кейин тикланади.

Лойиҳанинг “Жонкелди” МЧЖ ва чорвадорларга таъсири қуйида муҳокама қилинади.

ЧОРВАДОРЛАРГА ТАЪСИРИ

Юқорида айтиб ўтилганидек, чорвадорлар лойиҳа чегарасида ва ундан ташқарида тахминий ўзига хос яйлов майдонларига эга. Лойиҳа майдонининг ушбу яйловга таъсири қуйидаги жадвалда жамланган.

6-3 жадвал. Чорва молларини ўтлатиш учун яйловдан фойдаланаётган чорвадорларга тахминий таъсир

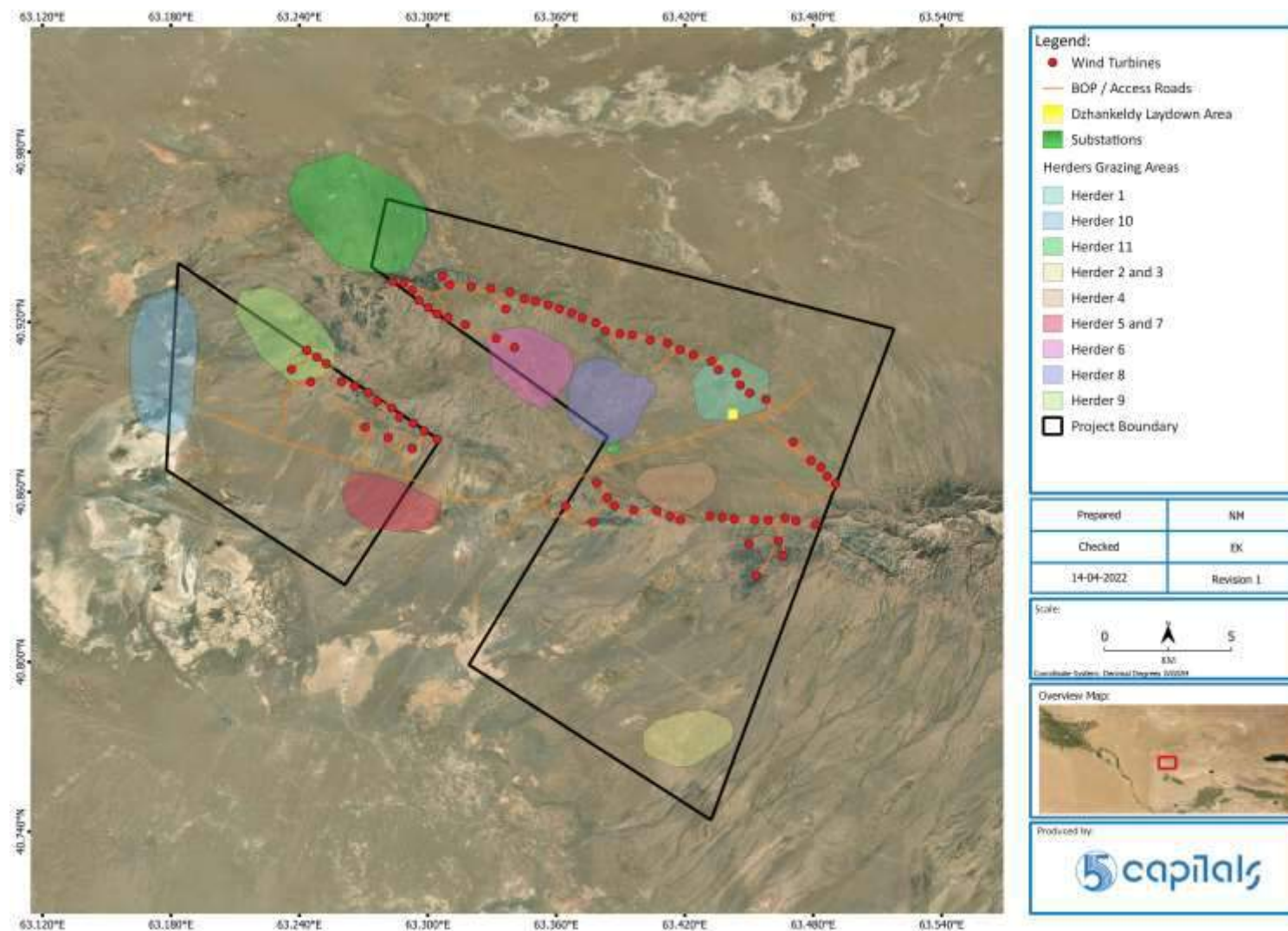
ЧОРВАДОРНИНГ ИДЕНТИФИКАЦИОН РАҚАМИ	УМУМИЙ ЯЙЛОВ ЕРЛАРИ (ГА)	ЛОЙИҲАДАН ТАЪСИРЛАНГАН ЕР (Доимий)		ЛОЙИҲАДАН ТАЪСИРЛАНГАН ЕР (ВАҚТИНЧА ҚУРИШИЛ ЖАРАЁНИДА)		ЛОЙИҲА ЧЕГАРАСИДАН ТАШҚАРИДАГИ ЯЙЛОВЛАР (ГА)	ҚУРИШИЛ ЖАРАЁНИДА ЛОЙИҲА ҲУДИДИДА МАВЖУД БЎЛГАН ЯЙЛОВЛАР (QURILISH ХИМОЯ МАЙДОНИДАН 1 КМ УЗОҚЛИҚДА)
		ГА	%	ГА	%		
Шамол фермаси ичидаги тузилмалар билан чорвадорлар							
R6 (Чорвадор 1A, 1B ва 1C)	636.0	4.34	0.68	0.52	0.08	0	Йўқ
R7 (Чорвадор 2 ва 3)	594.0	0	0	0	0	0	Ха
Шамол фермасида молларни қисман ўтлатадиган чорвадорлар							
Чорвадор 4	471.3	0	0	0.49	0.10	0	Йўқ
Чорвадор 5 ва 7	651.4	0	0	0	0	257.0	Қисман
Чорвадор 6	761.6	1.65	0.22	0.73	0.09	193.2	Йўқ
Чорвадор 8	827.9	0	0	10.7	1.29	61.5	Йўқ
Чорвадор 9	952.9	3.16	0.33	0.42	0.04	506.7	Йўқ
Чорвадор 10	1261.9	0	0	0	0	811.3	Қисман
Чорвадор 11	1845.4	0	0	0	0	1392.2	Йўқ

Изоҳ: Юқоридаги жадвалдаги ҳисоб-китоблар ACWA Power томонидан 2022-йил июнь ойида тақдим этилган НаУ ҳамда чорвадорлар томонидан тақдим этилган тахминий яйлов майдонларига асосланган ҳисоб-китоблардир.

Юқоридаги жадвалга асосланиб, 1А, 1В ва 1С чорвадорлари Лойиҳанинг таъсири натижасида яйлов ерларининг тахминан 0,68%ини йўқотадилар ва уларнинг турар жойлари энг яқин ШТГдан тахминан 509 м узоқликда жойлашган. Шу сабабли, қурилиш босқичида ушбу чорвадорларни соғлиқ ва хавфсизлик нуқтаи назаридан бошқа жойга кўчириш керак бўлади, аммо қурилиш босқичида уларнинг ерларида чорва молларини ўтлатиш мумкин бўлади, гарчи СМЗ талаблари ШТГ дан 1000 м масофада ҳеч қандай турар жой иншоотлари қурилишига рухсат берилмайди (қуйида муҳокама қилинади).

Бироқ, геккон қўриқхонаси сифатида белгиланган ҳудудлар қурилиш босқичида чорвадорлар учун очиқ бўлиши кутилмоқда, чунки ҳеч қандай қурилиш ишлари, машиналар, асбоб-ускуналар ёки ишчиларнинг бу ҳудудларга киришига рухсат берилмайди.

6-2 расм Лойиҳа объектларининг тахминий яйлов майдонлари устида жойлашуви

6.1.3 Активларга (Мулklarга) таъсири

Шамол станцияси ичида турар жой иншоотларига эга жами 2 та уй хўжалиги мавжуд бўлиб, улар шовқин таъсири ва ШТГ (WTG-шамол турбинаси генераторлари)дан 1000 м масофа узоқликда бўлиши талаблари туфайли бошқа жойга кўчирилиши керак. Бундан ташқари, “Жонкелди” МЧЖ ва Жонкелди қишлоғидаги 2 та хонадон ва Калаата қишлоғидаги 1 та хонадон эгаларига тегишли бошқа мулклар ҳам бор. АОИИХ ҳудудидаги активларнинг қисқача тавсифи қуйидаги жадвалда келтирилган.

6-4 жадвал. Таъсир доирасига тушган Асосий тузилмаларнинг қисқача тавсифи

ЛТШ	ТАСИР КЎРГАН ИНШОАТЛАР	МАТЕРИАЛ	МАЙДОН м²	ҲОЛАТИ
Чўпонлар 1А, 1В & 1С	Асосий иншоотлар			
	Яшаш биноси	Шлака блокдан бўлган пойдевор, девор, ёғоч қопламалар, бетон ва ёғоч поллар ёғоч эшиклар, лой билан қопланган том	80	Яхши
	Қорамолларни/қўйларни тўплаш жойи	Бетонли пойдевор, девор ва пол	30	Қониқарли
	Қорамолларни/қўйларни ювинтириш учун хона	Тошли пойдевор, шлак ғиштли деворлар	5	Қониқарли
	Қўлбола тандир	Лой	1	Яхши
	Ховуз	Бетонли пойдевор, девор ва бетонли пол,	36	Қониқарли
	Қудуқ	Бетонли пойдевор, девор ва бетонли пол,	4	unsatisfactory
	Метал Контейнер	Метал	6 ton	Қониқарли
Чўпон 2	Яшаш биноси	Шлака блокдан бўлган пойдевор, девор, ёғоч қопламалар, бетон ва ёғоч поллар ёғоч	94.7	Яхши

ЛТШ	ТАСИР КЎРГАН ИНШОАТЛАР	МАТЕРИАЛ	МАЙДОН м²	ҲОЛАТИ
		Эшиклар, лой билан қопланган том		
	Насос хонаси	Бетонли пойдевор, девор ва пол	20.2	Қониқарли
	Ҳожатхона	Шифер деворлар, ёғоч ва шифердан ёпилган том, ёғоч пол	6.8	Қониқарли
	Қўдуқ 1	Concrete walls, concrete floor	8m	Unsatisfactory
	Қўдуқ 2	Concrete walls, concrete floor	26m	Unsatisfactory
	Қўдуқ 3	Metal walls, metal floors	10m	Қониқарли
	Ховуз 4	Concrete walls, concrete floors	31.1	Қониқарли
	Метал Контейнер	Metal	4 ton	Қониқарли

Изоҳ:¹¹

- **Яхши:** Зарар ёки деформациялари бўлмаган активларга ишора қилади. Кичик зарарлар активларнинг ишига таъсир қилмайди ва уларни осонгина тузатиш мумкин. Бузилиш даражаси тахминан 0-20% ни ташкил қилади.
- **ҚОНИҚАРЛИ:** Структуравий элементлар одатда ишлашга яроқли, лекин жисмоний бузилишлари тахминан 21-40% бўлган катта таъмирларни талаб қилади.
- **ЁМОН:** конструктив элементларнинг ҳолати эскирган. Тузилмалар ўз функцияларида жуда чекланган ишлашга эга ва ишлашни яхшилаш учун тўлиқ ўзгартиришни талаб қилади. Бузилиш даражаси тахминан 61-80% ни ташкил қилади.

¹¹ Aktivlarning holatidan qat'i nazar, ko'chmas inshootlar uchun kompensatsiya ushbu RAPning 7-bobida ko'rsatilganidek, to'liq almashtirish qiymati bo'yicha taqdim etiladi. Aktivlarning holati baholovchi tomonidan O'zbekiston qonunchiligida nazarda tutilgan metodologiyalar asosida aniqlangan

ЧОРВА МОЛЛАРИ

Чорвадорлар ва уларнинг айрим ишчиларига тегишли чорва моллари сони қуйидаги жадвалда келтирилган, аммо уларга ҳеч қандай таъсир бўлмайди, чунки улар қурилиш ишлари бошланишидан олдин, таклиф қилинган муқобил яйловларга кўчирилади. Бироқ, лойиҳани амалга ошириш натижасида, яъни қурилиш босқичида чорва молларининг ўлими ва жароҳати учун қўй, эчки ва бошқаларнинг бозор нархидан келиб чиққан ҳолда компенсация тўлаб берилади.

6-5 Жадвал. Чорвадорлар ва уларнинг ишчиларига тегишли чорва моллари сони

ЧОРВАДОРЛАР	ЧОРВА МОЛЛАРИ СОНИ		ИШЧИЛАР	
	ХУСУСИЙ ЧОРВА МОЛЛАРИ	ЖОНКЕЛДИ МЧЖГА ТЕГИШЛИ ЧОРВА МОЛЛАРИ	НОМИ	ЧОРВА МОЛЛАРИ СОНИ
Лойиҳа ҳудудида тузилмалари бўлган чорвадорлар				
Чорвадор 1А	200 та қўй, 70 туя ,30 эчки	80 та туя	n/a	n/a
Чорвадор 1В	250 та қўй	70 та туя	n/a	n/a
Чорвадор 1С	300 та қўй ва 50 та эчки	n/a	n/a	n/a
Чорвадор 2	650 та қўй ва 150 та эчки	400 та қўй	Ишчи 4	100 та қўй
Чорвадор 3	150 та қўй ва 50 та эчки	n/a	n/a	n/a
Лойиҳа ҳудудидаги яйловлардан қисман фойдаланаётган чорвадорлар				
Чорвадор 4	110 та қўй ва 2 та сизир	n/a	n/a	n/a
Чорвадор 5	50 та қўй, 1 та эчки ва 1 та сизир	n/a	n/a	n/a
Чорвадор 6	85 та қўй ва 15 та эчки	n/a	n/a	n/a
Чорвадор 7	13 та қўй	n/a	n/a	n/a
Чорвадор 8	120 та қўй, 30 та эчки ва 2 та сизир	n/a	n/a	n/a
Чорвадор 9	65 та қўй ва 35 та эчки	n/a	n/a	n/a
Чорвадор 10	4 та қўй ва 3 та эчки шунингдек маҳаллий хўжаликлардаги 600 та қўй	n/a	n/a	n/a
Чорвадор 11	300 та қўй ва 2 сизир	80 та туя	n/a	n/a
10 та Чорвадор уй хўжалиги бўйича тақсимланган чорва моллари				
Уй хўжалиги 1	34 та қўй ва 10 та эчки	n/a	n/a	n/a
Уй хўжалиги 2	64 та қўй	n/a	n/a	n/a

ЧОРВАДОРЛАР	ЧОРВА МОЛЛАРИ СОНИ		ИШЧИЛАР	
	ХУСУСИЙ ЧОРВА МОЛЛАРИ	ЖОНКЕЛДИ МЧЖГА ТЕГИШЛИ ЧОРВА МОЛЛАРИ	НОМИ	ЧОРВА МОЛЛАРИ СОНИ
Уй хўжалиги 3	150 та қўй	n/a	n/a	n/a
Уй хўжалиги 4	50 та қўй	n/a	n/a	n/a
Уй хўжалиги 5	15 та қўй	n/a	n/a	n/a
Уй хўжалиги 6	24 та қўй ва 10 та эчки	n/a	n/a	n/a
Уй хўжалиги 7	15 та қўй	n/a	n/a	n/a
Уй хўжалиги 8	40 та қўй ва 5 та эчки	n/a	n/a	n/a
Уй хўжалиги 9	33 та қўй ва 1 та эчки	n/a	n/a	n/a
Уй хўжалиги 10	30 та қўй	n/a	n/a	n/a
Ишчи 19		11 та қўй		

6.1.4 Судралиб юрувчи хайвонларни таъсири

Лойиҳа учун судралиб юрувчиларни кўчириш режаси¹² тайёрланди, унда жанубий бармоқли деско ва рус тошбақаларига таъсирни юмшатиш учун зарур бўлган ўлчаш ва кўчириш методологияси бўйича батафсил кўрсатмалар мавжуд. Режа, шунингдек, рус тошбақаларининг ҳудудга қайта кириб келишини олдини олиш учун фаол қурилиш майдонлари учун судралувчилар учун тўсиқларни ўз ичига олади.

Натижада ва тошбақаларни кўчиришга рухсат бериш учун 2022 йил май ойида қуйидаги хусусиятлар асосида иккита панжарали тўсиқ ўрнатилди:

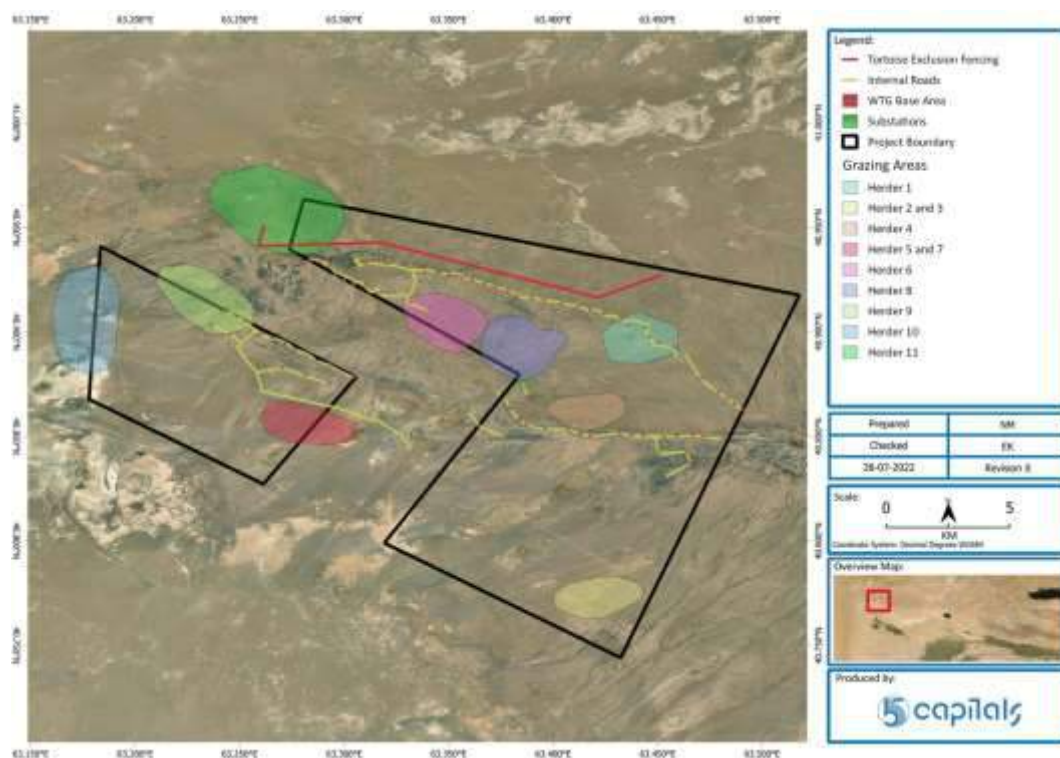
- Ерга камида 15 см кирган;
- ердан 40 см баландликда; ва

¹² Ўтказилган сўровлар тафсилотлари, талаб қилинадиган методология, шу жумладан тўсиқлар спецификациялари ҳақида батафсил маълумот учун судралувчиларни кўчириш режасига қаранг.

- Металл кичик ўлчамли панжара каби материаллардан тайёрланган, панжара ўлчами 2 см*2 см дан ошмайди.

Икки панжарали тўсиқлар тахминан 10 км ва 28 км узунликда бўлиб, қурилиш босқичи охирида олиб ташланади. Уларнинг жойлашуви қуйидаги расмда кўрсатилганидек.

6-3 расм: Судралиб юрувчилар билан тўсиқлар билан ўралган майдонларнинг тахминий ўтлаш жойлари устидан қўшилиши

6-1 жадвал. Жонкелди ШС объектида судралувчиларни тўсиш учун ўрнатилган панжаранинг жойлашуви

Чорвадорлардан қабул қилинган шикоятлар

Барча чорвадорларга судралиб юрувчиларни тўсиш учун ўрнатилган тўсиқлари, унинг мақсади ва бутун қурилиш муддати (2 йил) учун амалда бўлиши ҳақида маълумот берилди. 2022 йил июн ойида битта (1) чўпон панжара унинг молларининг еркин ҳаракатланишига тўсқинлик қилаётганидан хавотир билдирди, чунки улар панжара билан алоқа қилганда йўналишни ўзгартирадилар. Унинг таъкидлашича, баъзида катталар қўйлари ва ечкилари панжара устига кўтарилишлари мумкин, аммо ёшлар бунга қодир эмас ва бу подаларни турли хил кичик гуруҳларга бўлинишига олиб келади, бу еса чорвачилик фаолияти учун ноқулайлик туғдиради.

Натижада, ACWA Power пудратчисига чорва моллари (шу жумладан ёш ҳайвонлар) осонгина сакраб ўтиши учун кейинги фехтавоние ишларини бажаришни буюрди. Девор бўйича чўпонлардан шикоят қолмади.

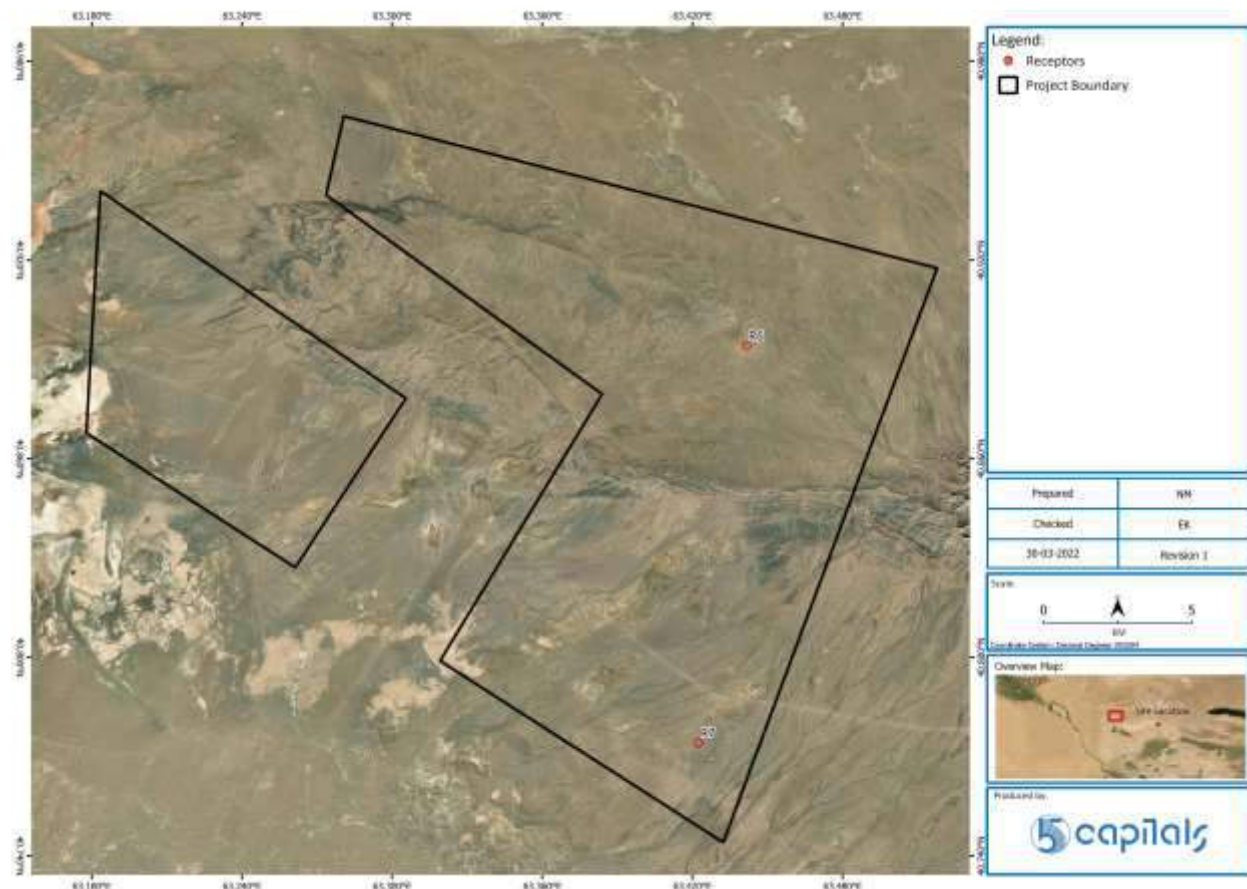
6.1.5 Шовқин таъсири

ШТГ (WTG шамол турбинаси генераторлари) ларнинг ишлаш босқичида шовқин, механик ва аэродинамик манбалардан ҳосил бўлади. Механик ва аэродинамик шовқин ШТГ (WTG шамол турбинаси генераторлари) дан 2 км масофадаги ҳудудларга тарқалиши мумкин. Механик шовқин турбинанинг юзаси, генератор, редуктор, бурилиш мосламалари ва бошқалардан чиқади ҳамда двигатель корпусидаги тешиклар орқали тарқалади. Мазкур компонентлар (таркибий қисмлар) ўзига хос шовқин ҳосил қилади. Парраклар устидаги ҳаво оқими туфайли аэродинамик шовқин ҳосил бўлади. Бу иш пайтида шовқиннинг асосий манбаи бўлиб, ротор тезлиги ошиши билан у одатда ортиб боради.

Рецепторларга шовқин таъсирини баҳолаш учун Шамол энергияси бўйича ҳМК (Халқаро молия корпорацияси)нинг ЭҲС йўриқномасига мувофиқ лойиҳага хос ЭСИА доирасида шовқинни моделлаштиришнинг батафсил синови ўтказилди. Симуляция натижалари шуни кўрсатдики, барча чорвачилик тузилмаларига (лойиҳа ҳудудида) 10 м/с тезликда таъсир кучи мўътадил бўлиши кутилмоқда ва бу ҳМК/Жаҳон банки гуруҳининг ЭҲС шовқин даражаси бўйича кўрсатмаларига, шунингдек қўйида жадвалда кўрсатилганидек, СанПиНнинг № 0339-16 сонли шовқин чекловлари (кундузи ва кечаси мос равишда 55 (дБА) ва 45 (дБА)) бўйича Ўзбекистон стандартларига мос келмайди. Шу жиҳатдан ушбу рецепторларни қайта жойлаштириш энг мақбул юмшатиш чораси сифатида таклиф қилинган. Бундан ташқари, Лойиҳа ҳар бир ШТГ дан 1000 м масофадаги шовқин СМЗ ни амалга ошириши талаб қилинади, бу эса ушбу рецепторни муқобилеэрга кўчиришни талаб қилади, чунки у энг яқин ШТГ га тахминан 509 м масофада жойлашган.

Чорвадорларнинг иккинчи иншоотида (R7 Лойиҳа майдони ичида) 10 м/с тезликдаги таъсир кучи аҳамиятсиз бўлиши кутилмоқда, чунки башорат қилинган шовқин даражаси ХМК/Жаҳон банки гуруҳининг ЭҲС шовқин даражаси бўйича кўрсатмаларига ва Ўзбекистондаги шовқин чегараларига мос келади. Бундан ташқари, Чорвадорларнинг иншооти (R7) энг яқин ШТГ дан 1000 м узоқликда ва қурилиш ишчилари ва механизмларининг кириши тақиқланган геккон қўриқхонаси ичида жойлашган. Шунга асосланиб, R7 рецепторини қайта жойлаштириш талаб қилинмайди.

6-3 расм. Шовқин таъсир қиладиган рецепторларнинг жойлашуви

6-6 жадвал. Лойиҳа майдонидаги рецепторлар учун олинган фон шовқин чегаралари

Локация жойлашуви	ШАМОЛ ТЕЗЛИГИДАГИ ШОВҚИН ДАРАЖАСИ (10 М/С ДАН 10 М ГАЧА) , ЛА90,Т ДБ КУН/ТУН	ФОН ШОВҚИН ДАРАЖАСИГА АСОСЛАНИБ ОЛИНГАН МЕЗОНЛАР. ЛА90,Т ДБ (10 М/С) КУН/ТУН	ТАҲМИНИЙ ШОВҚИН ДАРАЖАЛАРИ
R6 (Чорвадорлар 1А ^а , 1В ва 1С)	37/22	53/43	49.8
R7 (Чорвадорлар 2 ва 3)	40/31	53/43	26.1

Эслатма: Шовқинни моделлаштириш бўйича батафсил маълумот олиш учун Жонкелди ШЭС АМИТБ 2-жилдга қаранг.

6.1.6 Саломатликни муҳофаза қилиш зонасининг таъсири

Лойиҳа ШТГ (WTG шамол турбинаси генераторлари) лар ва турар жойлар ўртасида 1000 м масофада Саломатликни Муҳофаза қилиш Зонасини ташкил этиши керак бўлади.

Лойиҳа доирасидаги аҳоли пунктлари ва энг яқин ШТГ ўртасидаги масофа қуйидаги жадвалда келтирилган.

6-7 жадвал. Аҳоли пунктлари ва энг яқин ШТГ орасидаги масофа

ЧОРВАДОРЛАР НОМИ	ШТГ ДАН ЭНГ ЯҚИН МАСОФА (М)	1000М МАСОФАДА СМҚЗ БИЛАН МУВОФИҚЛИГИ
Лойиҳа ҳудудидаги чорвадорлар тузилмалари		
R6 (Чорвадорлар 1А ^а , 1В ва 1С)	509	Йук
R7 (Чорвадорлар 2 ва 3)	6740	Ха

Юқоридаги жадвалда кўрсатилганидек, Лойиҳа ҳудудидаги 2 та аҳоли пунктдан 1 таси 1000 м СМҚЗ талабига жавоб бермайди. Бу, шунингдек, шовқин таъсир қиладиган рецепторларнинг жойлашуви (юқорида муҳокама қилинганидек) ва шунинг учун АТШларни кўчириш зарурати. R7 энг яқин ШТГ дан 6 км узоқликда жойлашган ва ХПЗ талабларига жавоб беради.

қурилишнинг СМҚЗдан ташқаридаги жамиятга бошқа ҳар қандай таъсири Лойиҳа ишчилари ва жиҳозларининг қурилиш майдончаси ёки ётқизиш майдонларидан ташқаридаги ҳудудларга киришини/ҳаракатланишини тақиқлаш орқали юмшатилади. Бундан ташқари, Чорвадорлар (ва бошқа АТШ) шикоятларни кўриб чиқиш механизмидан фойдаланиш имкониятига эга бўлади. уларга Лойиҳанинг қурилиш ва фойдаланиш босқичига оид ҳар қандай ташвиш, шикоятларини билдириш имкониятига эга.

Лойиҳанинг амал қилиш муддатини (25 йил) инобатга олган ҳолда, келгусида Чорвадорлар томонидан янги турар жой бинолари қурилишини бутунлай инкор этиб бўлмайди. Шу сабабли, ИЖС ва Жонкелди МЧЖ билан келишилган ҳолда ва ушбу участкадан фойдаланаётган чорвадорлар билан доимий маслаҳатлашувлар олиб борилганда ШТГ дан 1000 м масофада ҳар қандай иншоотларни қуриш тақиқланади.

6.1.7 Иш ўрнини йўқотиш

ИЖС ва “Жонкелди” МЧЖ томонидан лойиҳанинг амалга оширилиши уларнинг фаолиятига салбий таъсир кўрсатмаслиги таъкидланган. Лойиҳа ҳудудидаги Чорвадорларга ўз чорва моллари билан кўчирилиши мумкин бўлган муқобил ерларнинг жойлашуви кўрсатиб берилди.

Бундан келиб чиқадиган бўлсак, чорвадорлар ёки уларнинг ишчиларидан бирортаси ишдан маҳрум бўлиши эҳтимолдан йироқ, чунки чорва молларини боқиш муқобил ерларда амалга оширилади. Мабодо бу ҳолат содир бўлган тақдирда ҳам фақат 2 нафар чорвадор ва уларнинг 4та доимий ва 1 нафар мавсумий ишчиси зарар кўради.

6.2 ЭУЛ (Юқори Электр Узатиш Линиялари)

6.2.1 Ерга қўйиладиган талаблар

Жонкелди –Баш ЭУЛ қурилиши жисмоний ва иқтисодий ўсишга олиб келади. Гарчи ЭУЛнинг ўрнатилиш юналиши ЎМЭТ томонидан тасдиқланган бўлсада ва ўзгармаслиги аниқ бўлсада, таъкидланишича, 128,5 км узунликдаги ЭУЛнинг лойиҳаси якунига етмаган (яни устунлар, минораларнинг жойлашуви ва бошқалар). Мижоз таъсирларни баҳолаш ЭУЛ нинг ҳар бир томонидан 50 м масофада амалга оширилишини маслаҳат берди, бу эса ўз навбатида ҳар бир томондан 30 м масофада талаб қилинадиган СМқЗни ва ётқизиш майдонини ҳам ҳисобга олади..

Одатий ЭУЛ қурилиш талабларини инобатга олган ҳолда, доимий ер олиш устунлар/миноралар қурилиши билан боғлиқ бўлиши кутилмоқда. Шу сабабли, ЛТШ нинг аксарият қисми қисқа муддатли, вақтинчалик таъсирларга дуч келиши кутилмоқда (қурилиш даврида), лекин улар Лойиҳанинг эксплуатация босқичида чорва боқиш, деҳқончилик (ЭУЛ остида етиштирилиши мумкин бўлган экинлар/дарахтлар тури билан чекланган ҳолда) каби ердан фойдаланиш фаолиятларини қайта тиклашлари мумкин.

6.2.2 Ерга таъсири

ЭУЛ бўйича ерлар ҳудудларда ердан чорвадорчилик, деҳқончилик, ўрмон хўжалиги ва тижорат мақсадларида фойдаланишни ўз ичига олган 6 та туманни кесиб ўтади. ЭУЛнинг таъсир қилиш ҳудуди (ТД) ЭУЛнинг ҳар бир томонидан 50 м масофани ўз ичига олади ва турли ЛТШ лар учун таъсир доираси қарамоқдаги ерларнинг умумий майдонига қараб фарқ қилади.

Қуйидаги жадвалда ҳар бир ердан фойдаланувчига таъсир кўрсатадиган ҳудуднинг қисқача тавсифи келтирилган.

6-8 жадвал. 100м масофада таъсирга учрайдиган ерлар

№.	ЛТШ лар номи	Ердан Фойдаланиш Усули	Йиллик ижара шартномаси	Эгалик қилинган тахминий умумий ерлар (гектар)	ЭУЛ таъсирига учраган тахминий ерлар	
					(гектар)	%
Ғиждувон тумани						
1.	Кўкча МЧЖ	Чорва яйлови	49	267,465	293.9	0.098
Пешку тумани						
2	Жонкелди МЧЖ	Чорва яйлови	49	756,121	93.9	0.012
Конимех тумани						
3	Карак ата Кластер МЧЖ	Чорва яйлови	49	201,000	133.5	0.066
4	Конимех тумани Давлат ўрмон хўжалиги ерлари	Ўрмон хўжалиги	кўрсатилмаган	390,000	759.9	0.195

Эслатма: 100 м таъсир зонаси (AoI) доирасидаги умумий майдон ва таъсир қилинган умумий майдон Google Earth ёрдамида ҳисобланган. Ушбу ҳисоб-китобларни ўз ичига олган хат 2022-йил 31-март куни Бухоро шаҳар ҳокимлигига тасдиқлаш учун юборилган ва ҳужжатни тайёрлаш вақтида жавоблар олинмаган.

Юқоридаги жадвалда кўрсатилганидек, кўплаб ЛТШ лар белгиланган AoI (таъсир зонаси) туфайли сезиларли таъсирлардан зарар кўрмайди. ЭУЛдан таъсирланган ерларнинг улуши барча ЛТШларнинг 1% дан кам бўлганлиги сабабли ва таҳлил 100 метрли AoI га асосланганлигини ҳисобга олсак, доимий таъсир ЭУЛ таянчлари жойлашган жой билан чекланади ва таъсир анча кичик бўлади Бундан ташқари, ЭУЛ қурилганидан кейин ҳам чорвадорлик, деҳқончилик ёки ўрмон хўжалиги фаолиятларини (баъзи чекловлар билан бўлса ҳам) амалга оширилиши кутилмоқда. Йўқотиладиган ерларнинг умумий майдони ҳозирда мавжуд бўлмаган ЭУЛ устунлари қаерда жойлашганига қараб белгиланади.

6.2.3 Тузилмаларга таъсири

ЭУЛ бўйлаб ерларнинг катта қисми аҳоли пунктлари бўлмаган ҳудудларда жойлашган. Шундай қилиб, тузилмаларга таъсир даражаси ЛТШлар учун жуда чекланган. 100 м ТД бўйлаб аниқланган тузилмалар қуйидаги жадвалда кўрсатилган. Бу, шунингдек, ЭУЛнинг иккала томонидан 30 м даги соғлиқни муҳофаза қилиш зонасида жойлашган тузилмаларга ҳам тегишли.

6-9 жадвал. ЭУЛ бўйлаб аниқланган тузилмалар

ЛТШлар	Таъсирланган тузилма	Материал	Майдони (М ²)	Ҳолати
Пешку тумани				
Жонкелди МЧЖ	Ховуз	Бетон пойдевор, метал симли панжара, ёғочли шифт, тунукали том ва поллар	24.5	қониқарли
	Бетон контейнер	Бетон деворлар ва пол	10	яхши
	Қудуқ	Бетон деворлар	1	Ёниб кетган (қониқарсиз)
Конимех тумани				
	Қудуқ	Бетон деворлар	1	қониқарли
	Бетон контейнер	Бетон деворлар ва пол	10.5	қониқарли
Чорвадор 12	Ховуз	Бетон пойдевор, метал симли панжара, ёғочли шифт, тунукали том ва поллар	3.96	қониқарли
	Қудуқ	Бетон деворлар	1	қониқарли

Ушбу тузилмаларни ўз ҳудудида 100 м (ТД) атрофда ҳеч қандай турарғжой мавжуд эмас.

Юқорида кўрсатилган таъсир тузилмалари учун, пул компенсация тўлиқ қиймати тақдим этилади (қўшимча маълумот олиш учун, бўлимига қаранг 7.6.2).

6.2.4 Ишчи ходимларга таъсири

ЭУЛ қурилиши ЭУЛ бўйлаб доимий ва/ёки мавсумий ишчилар ишини йўқотишига олиб келиши даргумон. Бироқ, лойиҳа натижасида бирон бир ишни йўқотиб қўядиган камдан-

кам ҳолларда, ушбу КХР доирасида ишчилар учун компенсация ва ҳуқуқлар тақдим этилади. ЭУЛ бўйлаб ишчиларнинг сони ва турлари қуйидаги жадвалда келтирилган.

6-10 жадвал ЭУЛ бўйлаб ишчилар

ЕР ЭГАЛАРИ (АТШЛАР)	ИШЧИЛАР Сони	
	ШАРТНОМАСИ БОР ДОИМИЙ ИШЧИЛАР	МАВСУМИЙ ИШЧИЛАР
Конимех тумани		
Чўпон 12	2	кўрсатилмаган

Пешку ва ғиждувон туманларидаги МЧЖлар ва Конимех ўрмон хўжалиги жамғармасида ишлаётган ишчилар ҳақида ижтимоий гуруҳга маълумот берилмаган.

6.2.5 Инфратузилма ва коммунал хизматларга таъсири

Шамол станцияси ва ЭУЛ трассаси газ қувурлари, ЭУЛлар, темир йўл ва автомобил йўллари учун мавжуд инфратузилма коридорлари билан бир ҳудудда жойлашган. Эҳтимолдан йироқ бўлсада, Лойиҳа ва ЭУЛ қурилиш босқичи мавжуд инфратузилманинг шикастланишига олиб келиши мумкин, бу эса кўрсатиладиган хизматларда узилишларни юзага келтириши мумкин. Таъкидлаш лозим, хизматларнинг узилиши режалаштирилган қурилиш методологиясининг таркибий қисми эмас.

Қолаверса хизматларнинг узилиши эҳтимолдан йироқ, чунки Лойиҳа (ва ЭУЛ) лойиҳалари барча тегишли қонун талабларига жавоб беради, қурилиш, машиналар, ускуналар ва ишчиларнинг ҳаракати ажратилган майдон ва буфер зоналари ичида бўлади.

6.2.6 Ўрмон ерларига таъсири

Ўрмон ерларига таъсир минимал бўлиши кутилмоқда ва ЭУЛ изига асосланади. Бундан ташқари, 100 м таъсир зонасида ҳеч қандай дарахт қайд этилмаган. ЕРС пудратчиси АМИТБ талабларига мувофиқ қурилиш босқичи тугагандан сўнг яшаш муҳитини тиклаши керак.

6.3 Жисмоний қўчиш ва иқтисодий таъсирларнинг қисқача мазмуни

Қуйидаги жадваллар шамол станцияси ва ЭУЛ ичидаги таъсирларнинг қисқача мазмунини тақдим этади.

6.3.1 Шамол станцияси

Impacts	Таъсир тури		АТШлар
	Вақтинчалик	Доимий ерга таъсир	
Ерга таъсири	Вақтинчалик объектларнинг қурилиши "Жонкелди" МЧЖнинг 9,0287 га ер майдонига таъсир қилади, бу 0,0011% ни ташкил қилади.	Лойиҳа объектларини қуриш 126.26 га майдонга таъсир қилади, бу "Жонкелди" МЧЖга тегишли ернинг тахминан 0,017% ни ташкил қилади.	Жонкелди МЧЖ
"Жонкелди" МЧЖ билан шартномалар асосида чорвадорлар учун яйлов ерлари	Ушбу таъсир қурилиш фаолияти ва вақтинча ётқизиш жойларининг таъсирига асосланади. Соғлиқ, хавфсизлик ва ишчилар оқимининг таъсири ва ҳоказолар туфайли чорвадорлар лойиҳа ҳудудидаги ерларига киришда вақтинчалик чекловларга дуч келишади.	Доимий таъсир лойиҳа доирасидаги яйлов ерларининг йўқолишига олиб келади, масалан, ШТГ, нимстанциянинг жойлашуви.	4та чорвадорни Жонкелди билан шартномаси мавжуд

Impacts	Таъсир тури		АТШлар
	Вақтинчалик	Доимий ерга таъсир	
Лойиҳа чегарасидан ташқарида жойлашган (ва “Жонкелди” МЧЖ шартномалари билан) чорвадорлар учун яйлов ерлари	Вақтинчалик таъсир қурилиш майдонларига кириш чекловларига таъсир қилади (4 ва 5-сонли Чорвадорлар учун 1 км қурилиш буфери билан).		4та чорвадорни Жонкелди билан шартномаси мавжуд
“Жонкелди” МЧЖ билан шартнома тузмаган Жонкелди қишлоғидаги чорвадорлар	Қурилиш босқичининг 2 йили давомида Лойиҳа ҳудудидаги яйлов майдонларига кириш чекланади.		9
Жисмоний қўчиш	номаълум	Лойиҳа ҳудудида турар жой тузилмалари билан чорвадорларнинг жисмоний қўчиши. Бунинг учун ушбу АТШларни қўчириш керак бўлади.	3

Impacts	Таъсир тури		АТШлар
	Вақтинчалик	Доимий ерга таъсир	
Активларга таъсири	номаълум	Кўчмас мулкка таъсир асосан турар-жой бинолари, отхоналар, тўсиқлар, қудуқлар ва ҳожатхоналар ва бошқаларга таъсир қилади.	4
Судралиб юрувчиларни тўсиқлар билан кўчириш таъсири	Судралиб юрувчиларни кўчириш учун панжара қурилиши 2 йил давомида амалга оширилади ва 4-сонли чорвадорнинг яйловлари орқали ўрнатилди. Қурилиш босқичи охирида панжара олиб ташланади.	номаълум	1
Шовқин таъсири	номаълум	Шовқиннинг барча чорвадор тузилмаларига (лойиҳа ҳудудида) таъсирининг ҳажми ўртача бўлиши кутилмоқда ва ХМК/Jahon банки гуруҳининг ЭҲС шовқин даражаси бўйича кўрсатмаларига ва СанПиН № 0339-16 бўйича Ўзбекистон	3

Impacts	Таъсир тури		АТШлар
	Вақтинчалик	Доимий ерга таъсир	
		шовқин чегараларига мос келмайди. (кундузи ва кечаси мос равишда 55 (дБА) ва 45 (дБА)). Шундай қилиб, чорвадорларни кўчириш керак бўлади.	
Саломатликни муҳофаза қилиш зонасининг таъсири	номаълум	Соғлиқни сақлаш зонаси 1000 м буфер зонасини ташкил этишни талаб қилади. 1000 м масофада жойлашган тузилмалари бўлган чорвадорларни кўчириш керак бўлади ва 25 йил давомида лойиҳанинг амал қилиш муддати давомида бу буфер ичида ҳеч қандай иншоотлар ўрнатиб бўлмайди.	3т

Impacts	Таъсир тури		АТШлар
	Вақтинчалик	Доимий ерга таъсир	
Иш ҳақини йўқотиш	номаълум	Лойиҳани ишлаб чиқиш чорвачилик фаолиятига салбий таъсир кўрсатмайди, чунки Лойиҳа ҳудудидаги тузилмалари бўлган Жонкелди ва Калаота қишлоғидаги чорвадорлар учун муқобил ерлар ажратилган. Бироқ Жонкелди еридан кўчиб кетаётган чорвадорлардан бирининг шартномаси бекор қилиниши эҳтимоли бор.	2та чорвадорда 8та ишчи билан шартнома мавжуд

6.3.2 ЭУЛ

Таъсир	Таъсир тури		ЛТШ
	Вақтинчалик	Доимой ерга таъсир	
Жонкелди МЧГа тегишли ерга таъсир	Вақтинчалик таъсир қурилиш босқичи тугагандан сўнг тикланадиган қурилиш ётқизиш жойларида бўлади.	Бу устунлар, ҳПЗ ва РоW жойлашган ҳудудларда бўлади.	5
Ўрмон фонди ерларига таъсири			1
Иншоотларга таъсири	номаълум	Жонкелди МЧГа, "Qaraqo'ta Klaster" МЧЖ ВА 1та чорвадор тегишли активлар Лойиҳадан таъсир кўради.	3
Ишчиларга таъсири	ЭУЛ қурилиши доимий ва/ёки вақтинчалик ишчилар учун ернинг вақтинчалик ва доимий таъсири туфайли иш ўринларини йўқотишига олиб келиши даргумон.		2 доимий ишчилар

Таъсир	Таъсир тури		ЛТШ
	Вақтинчалик	Доимой ерга таъсир	
Инфратузилма ва коммунал хизматларга таъсири	ЕРС пудратчиси қурилиш методологиялари ва буфер зоналарига риоя қилмаган тақдирда, мавжуд газ қувурлари, ЭУЛлар, темир йўллар ва автомобиль йўлларининг потенциал бузилиши ва шикастланишига олиб келиши мумкин	номаълум	-

Изоҳ: ЭУЛ лойиҳаси яқунланмаган ва шунинг учун юқоридаги жадвалдаги ЛТШлар сони белгиланган 100 м таъсир майдонидан фойдаланган ҳолда аниқланган. Устунлар/миноралар дизайни ва жойлашуви аниқлангандан сўнг, доимий таъсирга учраган ЛТШлар сони анча камайиши кутилмоқда.

7 МУВОФИҚЛИК ВА ҲУҚУҚ

7.1 Мувофиқлик

Лойиҳа доирасида компенсация олиш ёки қўллаб-қувватлаш ҳуқуқига эга бўлган АТШ (Лойиҳа Таъсир этадиган Шахслар) қуйидагилардир:

Лойиҳа МАЙДОНИ

- Лойиҳани ривожлантириш учун яйлов ерларининг бир қисмини йўқотадиган «Жонкелди» МЧЖ
- Лойиҳа ҳудудидан фойдаланаётган барча чорвадорлар (қонуний ёки ноқонуний).
- Лойиҳа ҳудудида чорвачилик билан шуғулланаётган ва турар жой биноларига эга бўлган чорвадорлар (шунингдек “Жонкелди ва Қалаата қишлоғидаги чорвадорлар).
- Лойиҳа ҳудудида фақат ўтлайдиган ва участкада турар жой пунктига эга бўлмаган чорвадорлар (Жонкелди ва Қалаата қишлоқларидаги Чорвадорлар киради).
- о Лойиҳа майдончасида чорва молларини боқиш учун чорвадор ишлатадиган 10 та хонадон ҳам шулар жумласидандир.
- Таъсир доирасига тушган чорвадорлар қўл остида ишлайдиган доимий ва мавсумий ишчилар.

ЭУЛ

- ЭУЛ дан таъсир доираси 100 м масофада жойлашган АТШлар йўқотувчи иншоотлар.
- АТШлар санитария муҳофазаси зонаси натижасида ҳаво линиясининг ҳар икки томонида 30 м масофада тузилмаларни йўқотади. Ушбу таъсир 100 метрли зарарланган ҳудуд учун тахмин қилинган.
- ЭУЛ қурилиши туфайли қисман ўз ерларидан маҳрум бўладиган барча АТШлар.
- Бунга қонуний ҳуқуққа эга бўлган шунингдек юридик мақомга эга бўлмаган ердан фойдаланувчилар ҳам киради.
- Зарар кўрадиган ер участкаларида ишлайдиган доимий иш фаолияти тўхтаб қолган ҳолларда.

Шамол станцияси ва ЭУЛ

- Тупроқ, ифлосланиш ва бошқалар каби ер билан боғлиқ бўлмаган таъсирлар туфайли активларини йўқотиши мумкин бўлган АТШлар.

7.2 Якунлаш санаси

ШАМОЛ СТАНЦИЯСИ

Тугатиш санасини белгилашда баъзи чорвадорлар ва уларнинг ишчилари 15-20 кунлик навбатчилик асосида ишлаганликлари сабабли, уларнинг айримлари участкада йўқлиги сабабли муаммолар юзага келди. Шу жумладан улар Лойиҳа жамоаси билан мунтазам учрашувларда қатнашишни истамасликларини, чунки бу уларнинг чорвачилик фаолияти ва навбатли иш сменаларига халақит беришини таъкидлаган.

Чорвачилик фаолияти бузилмаслиги учун чорвадорлар ва уларнинг ишчилари билан мулоқот, уларнинг иш тартибига мослаштирилди.

ЭУЛ

ЭУЛ бўйлаб якунлаш санасини белгилаш турли МЧЖлар, Ўрмон хўжаликлари ва бошқа ЛТШлар билан келишилган ҳолда аниқланди. Бунинг сабаби, инвентаризация жараёнида вакилнинг мавжудлиги учун олдиндан келишувлар амалга оширилиши керак эди.

қуйидаги жадвалда Лойиҳанинг турли компонентлари учун белгиланган якунлаш саналари кўрсатилган.

7-1 жадвал Якунлаш саналари

Лойиҳа КОМПОНЕНТИ	ЯКУНЛАШ СНАСИ ЧИҚАРИЛГАН	КЎЗДА ТУТИЛГАН ЛТШЛАР	МУЛКАЛАР	ИЗОҲЛАР
Лойиҳанинг бориши	13 Сентябрь 2021	Барча чорвадорлар	Шамол станциясидаги барча активлар (мулклар).	Лойиҳа ҳудудидаги чорвадорларнинг мол-мулки ижтимоий- иқтисодий тадқиқотлар асосида инвентаризация қилинди.
	2 декабрь 2021	Чорвадорларнинг ишчилари	йўқ	Лойиҳа ҳудудида бинолари бўлган чорвадорлар ва лойиҳа ҳудудидан ташқарида яшовчилар учун ишлайдиган мақсадли ишчилар.
	13 январь 2022	Лойиҳа ҳудудидаги чорвадорлар ва уларнинг тузилмалари	-	Мулкчилик ҳуқуқини текшириш мақсадида чорвадорларнинг мол-мулкни “Жонкелди” МЧЖ

Лойиҳа КОМПОНЕНТИ	ЯКУНЛАШ САНАСИ ЧИҚАРИЛГАН	КЎЗДА ТУТИЛГАН АТШЛАР	МУЛКЛАР	ИЗОҲЛАР
				иштирокида текшириш.
ЭУЛ	28 февралдан 1 мартгача 2022	ЭУЛ бўйлаб 100 м таъсир доирасидаги барча АТШлар	Таъсир доираси 100 м масофадаги барча активлар(мулклар),	-

7.3 Ҳуқуқлар матрицаси

7.3.1 Шамол электр станцияси

Активлар (мулк)	Хусусиятлари	ЛШТ сони	Таъсирга учраган шахслар	Компенсация ҳуқуқи
Ер	Лойиҳа доирасидаги яйловлар	1	Жонкелди МЧЖ	“Жонкелди” МЧЖ (ва Ипакчилик ва жун саноати қўмитаси) чорвадорларидан бирортаси Лойиҳа майдонидан қўчирилиши ҳақида камида уч ой олдин огоҳлантирилади. - Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 21.09.2016 йилдаги 317-сон қарорига асосан “Бухвилелойиҳа”¹³ томонидан белгиланган яйлов ерлари қийматига мувофиқ йўқотилган яйлов ерлари учун пул компенсацияси (лойиҳа доирасида). - Қурилиш босқичи тугагандан сўнг, вақтинчалик қурилиш объектлари жойлашган ҳудудларда яйловлар ерларини тиклаш.
		11	Лойиҳа майдонидан яйлов учун	“Кўкча” МЧЖда иш билан банд бўлган чорвадорларнинг яйлов ерларидан маҳрум

¹³ Ўзбекистонда яйлов ерларини баҳолаш билан шуғулланувчи муассаса, ҳар қандай лицензияга эга яйлов ерларини ҳам баҳолаши мумкинлиги таъкидланган. Бироқ, баҳолаш методологияси бўйича кўрсатмалар Бухвилерлойиҳадан олинishi керак.

Активлар (мулк)	Хусусиятлари	ЛШТ сони	Таъсирга учраган шахслар	Компенсация ҳуқуқи
			фойдаланадиган барча чорвадорлар	бўлиши Ипакчилик ва жун саноати қўмитаси билан келишилган ҳолда уларга муқобил яйлов ерларини бериш орқали қопланилиши кутилмоқда (7.10 бандга хаволани қилинади). Жонкелди ва Калаата қишлоғидаги чорвадорларга Ўзбекистон қонунчилигида кўрсатилганидек, ўз қишлоғи яқинидаги “Жонкелди” МЧЖ ерларида яйлов мақсадида фойдаланиш учун рухсат берилади.
Турар-жой бинолари бўйича йўқотиш	Лойиҳа ҳудудидаги турар жой тузилмалари	3 (бир оила бўлган ака-укалар)	Лойиҳа ҳудудидаги тузилмалари бўлган чорвадорлар	Қиймати тенг ёки ундан юқори бўлган турар-жой иншоотлари билан алмаштириш. Мазкур иншоотлар Ўзбекистондаги уй-жой стандартлари асосида қурилади. Ёки... Турар жой тузилмалари учун тўлиқ қоплаш қиймати бўйича пул компенсацияси.¹⁴ Белгиланган кўчириш жойида янги иншоотлар қуриши учун етарли вақтни таъминлаш мақсадида лойиҳа ҳудудидан кўчиб ўтишлари ҳақида камида уч ой олдин огоҳлантириш берилади.

¹⁴ ЕТБ маълумотларига кўра, алмаштириш қиймати одатда активларнинг бозор қиймати ва бундай активларни тиклаш билан боғлиқ транзакция харажатлари (солиқлар, штамп йиғимлари, юридик ва рўйхатга олиш йиғимлари, кўчириш харажатлари) сифатида ҳисобланади. Тўлиқ алмаштириш қийматидаги компенсация жабрланувчига лойиҳа таъсир кўрсатган ерни, иншоотларни ва бошқа активларни бошқа жойда унга тенг ёки ундан яхшироқ стандартларга алмаштириш мақсадга мувофиқ.

Активлар (мулк)	Хусусиятлари	ЛШТ сони	Таъсирга учраган шахслар	Компенсация ҳуқуқи
				- Агар чорвадорлар нақд пул компенсациясини танласа (турар жой тузилмалари учун), уларга белгиланган кўчириш жойида янги иншоотлар қуриши учун етарли вақтни таъминлаш мақсадида лойиҳа ҳудудидан кўчиб ўтишлари ҳақида камида уч ой олдин огоҳлантириш берилади. - Лойиҳа ҳудудидаги иншоотларни бузиш учун ёрдам кўрсатилади. Иншоот эгалари ўзи хоҳлаган тақдирда қурилиш материалларини ўзлари учун сақлаб қолишлари мумкин. - Сақлаб қолинган қурилиш материаллари ва кўчириш мумкин бўлган бошқа мулкларни ўзлари танлаган жойга, яъни кўчириш жойига етказиб беришда ёрдам берилади. Қурилиш материаллари ва бошқа мулкларни ташиш учун транспорт воситалари билан таъминлаш ҳам кўзда тутилиши мумкин. - Чорвадорларга янги биноларига қонуний эгалик қилишлари учун кадастр ҳужжатларини олиш жараёнида “Жонкелди” МЧЖ ва/ёки Ипакчилик ва жун саноатини ривожлантириш қўмитасида рўйхатдан ўтказишда ёрдам кўрсатилади. - Товон пуллари бевосита чорвадорларнинг шахсий банк ҳисоб рақамларига тўлаб берилади.

Активлар (мулк)	Хусусиятлари	ЛШТ сони	Таъсирга учраган шахслар	Компенсация ҳуқуқи
				- Лойиҳа компанияси Ўзбекистон солиқ қонунчилигига мувофиқ компенсация пакетлари устига даромад солиғини (11,9%) тўғридан-тўғри солиқ идорасига тўлайди. - Чорвадорларга ўтиш даврида ёрдам кўрсатилади, яъни малакали мутахассислар томонидан чорвачиликни ўргатиш, ветеринария хизмати, молиявий трейнинглар, яйловларни бошқаришни рағбатлантириш, транспорт хизматлари ва ҳ.к.
Нотураб жой бинолари бўйича йўқотиш	Бунга чорва молларини суғориш ҳовузлари, қудуқлар ва бошқалар киради	4	Лойиҳа ҳудудида яшовчи чорвадорлар	- Кўчмас мулкни тўлиқ алмаштириш қиймати бўйича пул компенсацияси. - Кўчар мулклар учун кўчириш тўлови ёки уларни кўчиришда ёрдам.
		1	“Жонкелди” МЧЖ	
	Лойиҳа ҳудудидаги 3 та молхона	3	Жонкелди қишлоғидаги чорвадорлар	- Кўчмас мулкни тўлиқ алмаштириш қиймати бўйича пул компенсацияси. - Кўчар активлар учун кўчириш тўлови ёки уларни кўчиришда ёрдам. - Жонкелди қишлоғидаги Чорвадорларга ўтиш даврида ёрдам кўрсатилади, яъни чорвачилик бўйича малакали мутахассислар томонидан ўқитилиши, транспорт хизматлари кўрсатиш ва ҳ.к.
	Қўй, эчки, ва бошқалар	3	Лойиҳа ҳудуддаги барча чорвадорлар молхоналари билан.	Чорвадорлар лойиҳа ҳудудидан кўчиб кетишларини талаб қилишдан олдин камида уч ой олдин огоҳлантирилади.

Активлар (мулк)	Хусусиятлари	ЛШТ сони	Таъсирга учраган шахслар	Компенсация ҳуқуқи
				- Чорвадорлар чорва молларини кўчириш жойига кўчиришлари учун уларга ёрдам ёки кўчириш нафақаси берилади. - Чорвадорлар ва уларнинг чорва молларининг янги жойга бемалол жойлашиши учун бир ойлик чорва озукаси (ёки унга тенглаштирилган нафақа) билан таъминлаш. - Хавфсизлик талабларини инобатга олган ҳолда лойиҳа томонидан фойдаланилмаётган лойиҳа ерларига кириш, шу жумладан, муқобил яйловлардан фойдаланиш имконияти. - Йул ҳаракати таъсирида чорва молларининг тасодифий nobуд бўлиши, лойиҳани амалга ошириш натижасида очилган қазилма чуқурларнинг ўрнини бозор нархлари асосида тўлаш.
Чорвачилик		3	Жонкелдива Калаата қишлоғидаги чорвадорлар	- Чорвадорлар ва уларнинг чорва молларининг янги жойга бемалол жойлашиши учун бир ойлик чорва озукаси (ёки унга тенглаштирилган нафақа) билан таъминлаш. - Лойиҳа томонидан фойдаланилмаётган ва хавфсизлик талаблари қўйиладиган лойиҳа ерларига кириш, шу жумладан, муқобил яйловларга кириш. - Йул ҳаракати оқибатида чорва молларининг тасодифий nobуд бўлиши ва Лойиҳани амалга ошириш натижасида қазилган тешиклар учун компенсация амалдаги бозор нархларидан келиб чиққан ҳолда.

Активлар (мулк)	Хусусиятлари	ЛШТ сони	Таъсирга учраган шахслар	Компенсация ҳуқуқи
Бандлик	Иш ўрнини йўқотиш	4	МЧЖ томонидан ёлланган чорвадорлар(шу қатори 4та Чорвадорлар)	- Ўтиш даврида йўқотилган соф даромад учун пул компенсацияси (бошқа жойда чорвачилик ёки бошқа даромад келтирувчи фаолият қайта ташкил этилгунга қадар). - Ҳаёт тарзини тиклаш учун ёрдам, масалан: - Компенсация миқдорини бошқариш бўйича молиявий маслаҳатлар бериш каби тренинглар ўтказиш. - Лойиҳанинг қурилиш босқичида чорвадорлар учун лойиҳа ҳудуди очиқ бўлганда эм-хашак экинларидан фойдаланишни қўллаб-қувватлаш. - Янги иш соҳаларига ўтишни хоҳловчи чорвадорларни касбга ўргатиш. - Лойиҳа ичида ишга жойлаштириш имконияти ёки маҳаллий бандлик агентликларида кириш ёки рўйхатдан ўтишда ёрдам бериш.

Активлар (мулк)	Хусусиятлари	ЛШТ сони	Таъсирга учраган шахслар	Компенсация ҳуқуқи
		6	Чорвадорлар томонидан ёлланган ишчилар	- Шартнома асосида ва норасмий ишлайдиган доимий ишчиларга миллий¹⁵ энг кам иш ҳақининг олти ойлик нафақаси, ёки уларнинг жорий маошлари (қайси бири юқори бўлса), тўланади. - Лойиҳа ҳудудида чорва моллари бор ишчилар транспорт ва бир ойлик чорва учун озуқа билан таъминланади. - Чорва моллари бўлганларга ҳам ўтиш даврида ёрдам кўрсатилади..
Ночор оилалар (уй хўжаликлари)	-	10 чорвадор ва 6та ишчи	Давлат томонидан қўллаб-қувватладиган ЛТШлар, барча чорвадорлар, аёллар бошчилигидаги уй хўжаликлари, сурункали касалликларга чалинган уй хўжаликлари бошлиқлари.	- Ночор оилалар қўшимча ёрдам олиш ҳуқуқига эга бўлиб, бу уларнинг турмуш даражасини яхшилаш учун мўлжалланган. - Компенсация жараёнини қўллаб-қувватлаш, шу жумладан тегишли ҳужжатларни тайёрлаш, компенсация олиш (масалан, банк ҳисобларини очиш ва ҳисоблардаги пулга қандай кириш ва ҳ.к.)

¹⁵ Ўзбекистон ҳукумати турли соҳалардаги барча ишчилар учун амал қиладиган энг кам иш ҳақи миқдорини белгилайди. Ушбу ставка ҳар йили қайта кўриб чиқилади. Президентнинг 17.08.2021 йилдаги “Иш ҳақи, пенсиялар, стипендиялар ва нафақалар миқдорини ошириш тўғрисида”ги 6279-сон қарорига асосан энг кам иш ҳақи 822 минг сўмни ташкил этди.

7.3.2 ЭУЛ

Активлар (мулк)	Хусусиятлари	ЛШТ сони	Таъсирга учраган шахслар	Компенсация ҳуқуқи
Ишлов берилмаган ерлар	Асосан чўлдаги яйлов ерлари	5	Ипакчилик ва жун саноати қўмитаси ва унинг таъсир кўратадиган кластерлари (МЧЖлар) Конимех тумани Ўрмон хўжалиги жамғармаси ва ЭУЛ бўйлаб бошқа яйлов ерларини ижарага берувчилар	- Лойиҳанинг қурилиш босқичи тугагандан сўнг, ЭУЛ бўйлаб яйловларни тиклаш. - Баъзи яйлов ерлари учун вақтинчалик чекловлар ёки чорвадорлар учун йўللарни тўсиб қўйиш ва муқобил йўللар тақдим этилиши тўғрисида Ер ижараси эгалари ва фойдаланувчилари 1 ой олдин хабардор қилинади.
Нотурар жой тузилмаларини йўқотиш	100м ТД даги тузилмалар	1	чорвадор 12	- Кўчмас мулкни тўлиқ алмаштириш қиймати бўйича пул компенсацияси. - АТШларга вайрон қилинган иншоотлардан материалларни сақлаб қолишга рухсат берилади. - Кўчар мулклар ва сақлаб қолинган материалларни кўчириш учун нафақа ёки уларни кўчиришда ёрдам.
Бандлик	Таъсирга учраган ердан иш ўрнини йўқотиш	2	Доимий ишчилар	- Шартнома асосида ишлайдиган доимий ишчиларга миллий энг кам иш ҳақининг олти ойлик нафақаси, ёки уларнинг жорий маошлари (қайси бири юқори бўлса), тўланади. Енг кам иш ҳақи миллий қонунлар талаблари бўйича бўлади. - Лойиҳани ишга қабул қилиш жараёнида ишини йўқотиши мумкин бўлган ишчиларнинг устуворлиги. - Ишини йўқотган барча ишчилар, малакаси ва лойиҳа эҳтиёжларидан келиб чиққан ҳолда муқобил иш, яъни

Активлар (мулк)	Хусусиятлари	ЛШТ сони	Таъсирга учраган шахслар	Компенсация ҳуқуқи
				Лойиҳада ишга жойлашиш учун ўқитиш ва қўшимча ёрдам билан таъминланади. - Товон пуллари бевосита чорвадорларнинг шахсий банк ҳисоб рақамларига тўлаб берилади. - Лойиҳа компанияси Ўзбекистон солиқ қонунчилигига мувофиқ компенсация пакетлари устига даромад солиғини (11,9%) тўғридан-тўғри солиқ идорасига тўлайди.
Ночор оилалар (уй хўжаликлари)	-	1	ЭУЛ бўйлаб чорвадор	- Лойиҳа билан боғлиқ ишларда устувор бандлик, ўқитиш имкониятлари, ўз-ўзини иш билан таъминлаш. - Заиф уй хўжаликлари ҳар бир хонадон еҳтиёжларидан келиб чиққан ҳолда ўз турмуш даражасини яхшилашга қаратилган қўшимча ёрдам олиш ҳуқуқига ега бўладилар.
Мавжуд инфратузилма ва коммунал хизматларга таъсири	Йўллар, ЭУЛи, ва бошқалар	-	Инфратузилма ва коммунал хизматларнинг эгалари/операторлари.	- Зарар кўрган тузилмаларни/коммунал хизматларни лойиҳадан олдинги даражага қайта тиклаш/алмаштириш. - Хизматлар узилиши даврида юзага келган ҳар қандай даромад йўқотишларини қоплаш.

Эслатма: Лойиҳа ва ЭУЛ қурилиши ва фойдаланиш босқичида аниқланган ҳар қандай кутилмаган таъсирлар мустақил баҳолаш шарти билан тўлиқ алмаштириш қийматида қопланади.

7.4 Баҳолаш методологияси

Лойиҳа ва ЭУЛ таъсирида бўлган барча таъсирга учрайдиган ерлар, иншоотлар ва экинлар/дарахтларнинг баҳоси ЕТБ ПР5, ХМК ПС5 ва ОТБнинг Мажбурий ҳисоб-китоблар бўйича кафолатларига, шу жумладан Ўзбекистон қонунчилиги талабларига мувофиқ амалга оширилади. Тегишли қонунчилик талаблари тўғрисида қўшимча маълумот қонунчилик базаси ва стандартлари 3-бобида келтирилган.

Ушбу бўлимда барча таъсирга учрайдиган ЛТШларга қўлланиладиган Лойиҳа компенсацияси учун қабул қилинган баҳолаш методологияси тавсифланади.

7.4.1 Ерларни йўқотиш

Ер участкаларини йўқотиш учун компенсация Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2011-йил 25-майдаги “Шаҳарсозлик фаолияти ва бошқа ноқишлоқ хўжалиги мақсадлари учун ер участкаларини бериш тартибини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 146-сон қарорига асосан ҳисобланади. Бу ер участкаларининг мулкдорлари, фойдаланувчилари, ижарачилари ва ер эгаларининг йўқотишлари, шунингдек, қишлоқ (ва яйлов ерлари) ва ўрмон хўжалиги ишлаб чиқаришидаги йўқотишлар миқдорини аниқлаш ва қоплаш тартибини белгилайди.

Қўшимча қоидаларга қуйидагилар киради:

- Шаҳарсозлик ва қишлоқ хўжалигидан ташқари бошқа мақсадлар учун ерлар бериш тартиби тўғрисидаги низом.
- Мулкдорлар, фойдаланувчилар, лизинг олувчилар ва ер эгаларининг зарарларини, шунингдек, қишлоқ ва ўрмон хўжалигига етказилган зарарни қоплаш тартиби тўғрисидаги низом.
- Шаҳарсозлик ва қишлоқ хўжалигидан ташқари бошқа мақсадлар учун ер бериш тартиби тўғрисидаги низом қуйидаги қоидаларни ўз ичига олади.

Мулкдорлар, фойдаланувчилар, ижарачилар ва ер эгаларининг зарарларини, шунингдек қишлоқ ва ўрмон хўжалигига етказилган зарарни қоплаш тартиби тўғрисидаги низом:

- мулкдорлар, фойдаланувчилар, лизинг олувчилар ва ер эгаларининг зарарларини қоплаш;
- қишлоқ ва ўрмон хўжалигининг йўқотишларини қоплаш;
- олиб қўйилган суғориладиган қишлоқ хўжалиги ерлари учун берилган тенг миқдорда янги ер участкаларини суғориш ва ўзлаштириш харажатлари;
- пичанзорлар ва яйловларни тубдан яхшилаш харажатлари;

- мулкдорлар, фойдаланувчилар, ижарачилар ва ер эгаларининг зарарларини, шунингдек, қишлоқ ва ўрмон хўжалигига етказилган зарарларни аниқлаш схемаси;
- олиб қўйилган ер участкаларини жойлаштириш коэффициентлари.

қайд этилишича, қонунга кўра, ер участкаларига бўлган ҳуқуқни тасдиқловчи ҳужжатлар берилгунга қадар йўқотишлар қопланиши лозим. Бундай компенсация ҳар қандай қурилиш ишлари бошланишидан олдин барча АТШга берилиши керак.

Лойиҳа учун КРЕДИТОРЛАРГА ҚЎШИМЧА ТАЛАБЛАР

Натура шаклида компенсация, яъни ер учун ер, АТШлар хоҳишларига мувофиқ ерни алмаштириш шаклида берилади. Бунда ернинг ҳажми, унумдорлиги ва ҳоказолар АТШлар томонидан йўқотилган ерга тенг бўлади. Мавжуд бўлмаган ҳолларда пул компенсацияси тақдим этилади. Ҳуқуқ матрицасига мувофиқ қўшимча ёрдам ҳам тақдим этилади.

Изоҳ: Барча яроқсиз ерлар учун тўлов (яъни, АТШ ўз ерларининг 50% дан ортиғини Лойиҳа ёки/ёки ЭУЛ таъсирида йўқотган тақдирда) ушбу ҳужжатдаги методологияга мувофиқ тўлиқ компенсация тўланади.

7.4.2 Турар-жой ва нотурар жой бинолари учун компенсация

Вазирлар Маҳкамасининг 16.12.2019 й. “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мулк ҳуқуқлари кафолатларини таъминлаш ҳамда ер участкаларини олиб қўйиш ва компенсация бериш тартибини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги 911-сон қарорига мувофиқ давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун ер олиб қўйилганлиги муносабати билан бузилган турар-жой, ишлаб чиқариш ва бошқа бинолар, иншоотлар мулкида бўлган жисмоний ва юридик шахсларга товон пули миқдорини ҳисоблаш тартиби белгиланади. Қарор қуйидаги асосий жиҳатларни қамраб олади:

- давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун ер участкалари олиб қўйилганлиги муносабати билан уй-жойлар (квартиралар, бинолар, иншоотлар ва кўчатлар) бузилганлиги учун жисмоний ва юридик шахсларга товон пули миқдорини ҳисоблаш методикаси.
- Бузилган уйлар эгаларига турар жой ажратиш шартлари;
- Бузилаётган уйлар ўрнида якка тартибдаги уй-жой қуриш учун жисмоний шахсларга ер участкаларини беришга қўйиладиган талаблар.
- давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун ер участкаларини қайтариб олиш натижасида юридик шахсларга етказилган зарарни қоплаш талаблари;
- янги турар жой, уй-жой, бино ва иншоотларга кўчириш ва қайта тиклаш тартиби ва муддатлари;

- Жисмоний ва юридик шахслар учун янги турар жой ёки биноларни бузилаётганлар учун қуриш тартиби ва ҳисоб-китоб муддатлари.

қарорнинг 3-боби, шунингдек, компенсацияни ҳисоблашни талаб қилади:

- Олинган ер участкасида жойлашган кўчмас мулк объектларининг бозор қиймати;
- Олинган участкага бўлган эгалик ҳуқуқининг бозор қиймати;
- Кўчириш, шу жумладан кўчмас мулкни вақтинча сотиб олиш билан боғлиқ харажатлар;
- Жисмоний ва юридик шахсларнинг йўқотилган даромадлари; шунингдек
- қонун ҳужжатларида ёки шартномада назарда тутилган бошқа харажатлар ва зарарлар

Ўзбекистон қонунчилигига кўра, компенсация нақд пул ёки бир хил қийматдаги шунга ўхшаш кўчмас мулк шаклида берилиши керак.

ЛОЙИХА УЧУН КРЕДИТОРЛАРГА ҚЎШИМЧА ТАЛАБЛАР

Қайд этилганидек, Ўзбекистонда баҳолаш жараёни мулкларнинг умумий қийматига таъсир қилувчи амортизацияни ҳисобга олишни талаб қилади. Бироқ, ЕТБ ПР5 компенсацияни тўлиқ алмаштириш қийматида тақдим этишни талаб қилади ва шунинг учун амортизация қиймати АТШнинг компенсация пакетларидан чегириб ташланмайди.

АТШлар нақд пул компенсациясини афзал кўрган ва тегишли ўрнини босувчи иншоотлар мавжуд бўлса, алмаштириладиган турар-жой ва/ёки нотурар жой иншоотининг қиймати йўқотилган иншоотларни тўлиқ алмаштириш қийматига тенг ёки ундан юқори бўлади.

Эслатма: Юқорида айтиб ўтилган қонунлар ва қоидаларга кўра, мулк ҳуқуқи бўлмаган ҳамда ер ва бино/иншоотларга ноқонуний эгалик қилаётганлар ҳеч қандай компенсация олиш ҳуқуқига эга эмаслар. Шундай қилиб, компенсация расмий ва норасмий ердан фойдаланувчиларни ҳамда уларнинг турли ҳуқуқларини тан оладиган ЕТБ, ОТБ ва ХМК талабларига мувофиқ амалга оширилади. Норасмий ер фойдаланувчилари ҳам ердан фойдаланиш вақтида қилинган ободонлаштириш ишлари харажатларини қоплашни талаб қилиш ҳуқуқига эга.

7.4.3 Ишчи-Ходимлар учун компенсация

Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексида икки ой муддатга ишдан бўшатиш ҳар бир ишчи ходимга компенсация тўланиши белгилаб қўйилган. Кодекс шунингдек, ишчи

ходим бошқа иш излаётган уч ойлик муддатни ҳам белгилайди. Кодексга кўра, компенсация ишини йўқотаётган ходимнинг ойлик маошидан келиб чиқиши керак.

Ҳисоб-китоблар ишчи ходимнинг олаётган амалдаги маошидан келиб чиққан ҳолда амалга оширилади, бироқ уларнинг ойлик маошлари пастроқ бўлса, Ўзбекистоннинг 2022-йил учун энг кам иш ҳақи 822,000¹⁶ сўмдан фойдаланилади.

Лойиҳа учун КРЕДИТОРЛАРГА ҚЎШИМЧА ТАЛАБЛАР

PR5 га кўра, Бизнесни баҳолаш бўйича ёъриқномада: “Агар бирон-бир сабабга кўра бизнесни қайта тиклаш мумкин бўлмаса, одатда ходимларга олти ойлик йўқотилган даромадни бериш этарли бўлади. Ишни қайта тиклашда ёрдам, шу жумладан ўқитиш ҳам таклиф қилиниши мумкин.

Худди шу тамойил доимий ишчилар ва вақтинчалик/норасмий ишчилар учун олти ой ичида йўқолган даромадлари тўланган ҳолда лойиҳа ҳудудида ва ҳаво линиялари бўйлаб ишлайдиган ишчиларга нисбатан қўлланилади.

7.4.4 Ёрдамга мухтож (ночор) гуруҳлар учун компенсация

Ўзбекистон қонунчилигида Лойиҳани амалга ошириш натижасида таъсирга учрайдиган ёрдамга мухтож (ночор) гуруҳларни қўллаб-қувватлаш ёки ёрдам бериш учун ҳеч қандай талаблар белгиланмаган. Бироқ, Лойиҳадан ЕТТБ, ХМК ва ОТБ талабларига биноан ёрдамга мухтож (ночор) гуруҳларга ёрдам кўрсатиш талаб қилинади. Ижтимоий-иқтисодий тадқиқотда ёрдамга мухтож (ночор) АТШлар аниқланган, уларнинг тафсилотлари мазкур ҳужжатнинг 5.1.15 бўлимда ва ЭУЛ 5-10 жадвалда келтирилган.

7.5 Баҳолашни текшириш

Инвентаризация ва баҳолаш жараёни, Ўзбекистон Республикаси Хусусийлаштирилган корхоналарга кўмаклашиш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси томонидан лицензияга эга бўлган, Баҳолаш консалтинг маркази (Гулистан Баҳолаш Консалтинг МЧЖ) томонидан ўтказилди. Баҳоловчи Лойиҳа ҳудудидаги ва ЭУЛ бўйлаб барча мулкларни инвентаризация қилиш ва баҳолашда иштирок этган.

¹⁶ Президент фармони, 17 август 2021 ПФ-6279

Баҳолаш бўйича ҳисоб-китоблар баҳолашга эътироз билдириш ҳуқуқига ега бўлган АТШларга ошкор қилинади. Агар АТШлардан бирортаси баҳолашга рози бўлмаса, бу инвентаризацияни текширишга ва агар керак бўлса, бошқа баҳолашга сабаб бўлади. Бу АТШлар учун ҳеч қандай тўловсиз амалга оширилади.

7.6 Компенсация ҳуқуқлари

7.6.1 Шамол электр станцияси

Ҳар бир тоифа учун компенсация харажатлари қуйидаги жадвалда келтирилган:

- 7-2-жадвал: Йўқотилган яйлов майдонлари учун компенсация (лойиҳа изидан келиб чиққан ҳолда).
- 7-3-жадвал: Асосий воситалар учун компенсация.
- 7-4-жадвал: Чорвадорлар ишчиларига компенсациялар

7-2 жадвал: Яйлов майдонлари учун компенсация

Ер Тури	Гектар	Жами компенсация (Ўзбекистон сўмида UZS)
Яйлов ерлари	119.3	1,186,331,196

7-3 жадвал Асосий воситалар учун компенсация

Код	Асосий воситалар (сўмда)	Кўчар Мулк
МЧЖ	318,322,523	n/a
Чорвадор 1	41,847,252	6,336,685
Чорвадор 2	61,349,939*	9,837,055
Жами	421,519,715	16,173,740

Чорвадор 2 янги участкага кўчирилиши керак бўлиши кутилмайди, чунки унинг иншоотлари энг яқин ШТГ ва бошқа лойиҳа таъсиридан тахминан 6 км узоқликда жойлашган. Бироқ, компенсация миқдори унинг активларига кутилмаган таъсирлар юзага келган тақдирда эҳтиёт чораси сифатида бу ерда киритилган.

Table 7-4 Чорвадорлар ишчиларига компенсациялар

Ишчилар сони	Ҳар бир ишчининг ойлик маоши (сўмда)	Жами компенсация
Доимий ишчиларга (6 ойлик компенсация)		
Ишчи 1	1,400,000	8,400,000
Ишчи 2	1,400,000	8,400,000
Ишчи 3	1,400,000	8,400,000

ИШЧИЛАР Сони	ҲАР БИР ИШЧИНИНГ ОЙЛИК МАОШИ (сўмда)	ЖАМИ КОМПЕНСАЦИЯ
Ишчи 4	1,400,000	8,400,000
Мавсумий ишчиларга (6 ойлик компенсация)		
Ишчи 5	1,000,000	6,000,000
Ишчи 6	2,500,000	15,000,000
Жами		59,532,000

Эслатма: ҳар қайси ишчи ўз ишини йўқотиши эҳтимолдан йироқ эмас. Шунга кўра, юқоридаги компенсация пакетлари ҳар қандай ишчиға лойиҳа таъсирига тушиб, ишдан маҳрум бўлишиға олиб келган тақдирда тақдим этилади.

7.6.2 ЭУЛ

Ҳар бир тоифа учун компенсация харажатлари (белгиланган 100 м таъсир майдонидан келиб чиққан ҳолда) қуйидаги жадвалларда келтирилган:

Table 7-5 Асосий активлар учун компенсация

Таъсир кўрган АТШлар	UZS
	Активлар
Жонкелди МЧЖ	9,593,758
Чорвадор 12	10,367,712
Умумий	19,961,470

Table 7-6 Ишчилар учун компенсация

Ер егалари (АТШлар)	Шартнома асосида ишловчи доимий ишчилар	Умумий компенсация миқдори (сум)
Конимех тумани		
Чорвадор 12	2	9,864,000

7.7 Ўтиш даврини қўллаб-қувватлаш

Ўтиш даврини қўллаб-қувватлаш АТШ ларға ўз тирикчилигини Лойиҳадан олдинги даражаға қайтариш учун қўшимча ёрдам бўлиб хизмат қилади.. АТШларға кўрсатиладиган ўтиш давридаги ёрдамнинг тақсимои қуйида келтирилган.

7.7.1 Бузиш харажатлари

Лойиҳа (жумладан, ЭУЛ) таъсир доирасида бузиш ишлари, мевали ёки манзарали дарахтларни кесиш харажатларини қоплаш учун АТШға компенсация берилади. Ушбу

мулклар турар жой иншоотлари, молхоналар, омборхоналар ва бошқаларни ўз ичига олади. Шунингдек, АТШлар бузиш ишлари амалга оширилишидан олдин ва кейин барча қайта тикланадиган материалларни сақлаб қолиш ҳуқуқига эга бўлади.

7.7.2 Транспорт харажатлари

Мулклари Лойиҳа таъсир доирасида ва ЭУЛ изи бўйлаб жойлашган барча АТШлар ушбу мулкларни муқобил ерга кўчиришлари учун компенсация билан таъминланади. Ташиш талаб қилинадиган мулкларга қуйидагилар киради:

- Бузилган иншоотлари материаллари (турар жой иншоотлари, молхоналар ва бошқалар);
- АТШга тегишли уй-рўзгор буюмлари ва шахсий буюмлари ва барча кўчар мулклари;
- Чорва моллари (тақдим этилган транспорт воситалари ҳайвонларнинг шикастланиши ёки ўлимнинг олдини олиш учун мос ва хавфсиз бўлади); шунингдек,
- Лойиҳа ҳудудида чорва моллари бўлган ишчиларга транспорт хизматлари/нафақа ҳам тақдим этилади.
- Дарахтлар (декоратив ёки мевали дарахтларга эга бўлган шахсларга, агар улар дарахтларни янги жойга кўчирмоқчи бўлсалар ёки дарахтлар кесилса, транспорт билан таъминланади).

7.7.3 Молиявий менежмент (бошқарув)

Барча АТШлар Ўзбекистонда малакали ва сертификатланган молиявий маслаҳатчилар томонидан молиявий менежмент бўйича тренингдан ўтишлари мумкин. Мутахассислар қишлоқ хўжалиги (шу жумладан чорвачилик) ва тижорат соҳаларида бой тажрибага эга ходимлар бўладилар. Тренинг мавзулари мақсадли гуруҳ (масалан, фермерлар, чорвадорлар, тадбиркорлар) эҳтиёжларига мослаштирилади ва қуйидаги долзарб мавзуларни ўз ичига олади:

- Бошланғич ҳисоб китоб кўникмалари
- Иш юритиш, бухгалтерия.
- Пул менежменти ва бошланғич уй-рўзгор бюджети.
- Омонат ва даромадларни бошқариш.

Молиявий менежмент бўйича тренинглар АТШ ўз компенсацияларини олгандан сўнг дарҳол бошланади ва компенсация тўланганидан сўнг пайдо бўлган ҳар қандай янги даромад манбаларини бошқаришда АТШ ни қўллаб-қувватлаш мақсадида бир йилдан сўнг кейин ҳам тренинглар ўтказилади.

Зарар қўрган АТШнинг турмуш ўртоқлари, айниқса, аёллар учун молиявий имкониятларни таъминлаш мақсадида тренингларда қатнашиши рағбатлантирилади.

7.7.4 Бошқа ёрдамлар

АТШларга қуйидаги қўшимча ёрдамлар ҳам кўрсатилади:

- ИЖС ва “Жонкелди” МЧЖ таркибида янги тузилмаларни рўйхатдан ўтказиб, қонуний эгалик қилиш учун кадастр ҳужжатларини олишларида ёрдам берилади.
- Компенсация нафақалари тўланадиган ҳисоб варақлари бўлмаган ҳар қандай АТШ учун банк ҳисоб варақларини очиш.
- Компенсация тўловлари тўланадиган банк ҳисоб рақамларига эга бўлмаган ҳар қандай АТШлар учун банк ҳисоб рақамларини очиш.

7.8 Ночор (ёрдამга мухтож) оилаларни қўллаб қувватлаш

7.8.1 Шамол электр станцияси

Ночор (ёрдамга мухтож) оилаларга кўрсатиладиган ёрдам ҳар бир АТШ билан ўтказилган маслаҳатлашувлар ва уларнинг эҳтиёжларини баҳолаш асосида ўзгаради. Бу қуйидаги жадвалда кўрсатилганидек, ҳар бир хонадон бўйича тақсимланган

7-7 Жадвал Ночор (ёрдამга мухтож) оилаларни қўллаб қувватлаш - Чорвадорлар

Номи	Ёрдам тури	Сўмдаги UZS (ЎЗБЕКИСТОН СЎМИДА) қиймати	Эслатма/ Изоҳлар	Жами UZS (ЎЗБЕКИСТОН СЎМИДА)
Чорвадор 1А	Муқобил ер топиш ва ушбу муқобил ерда мавжуд иншоотларни қуришда ёрдამ беришни сўраган	-	“Атаниёз*” да муқобил ерлар берилди ва мавжуд иншоотларнинг нархи ўзаро келишув асосида қопланади.	12,840,000
	2-гурӯх ногирони ҳисобланган ўзини ва кичик ўғлини даволаш учун моддий ёрдამ кўрсатиш	3,000,000	Бир марталик ёрдამ	
	Қозоғистонда ўқиётган катта ўғилни моддий қўллаб-қувватлаш ва ўқиш учун йилига 9 840 000 сўм (883 АҚШ доллари) тўланади.	9,840,000	Бир марталик ёрдამ	
Чорвадор 1В	Қўшимча ёрдამ сўрови йўқ	1,000,000	Бир марталик ёрдამ	1,000,000
Чорвадор 1С	Муқобил ер топиш ва ушбу муқобил ерда мавжуд иншоотларни қуришда ёрдამ беришни сўраган	-	“Атаниёз*” да муқобил ерлар берилди ва мавжуд иншоотларнинг нархи ўзаро келишув асосида қопланади.	-
Чорвадор 2**	Муқобил ер топиш ва ушбу муқобил ерда мавжуд иншоотларни қуришда ёрдამ беришни сўраган	-	“Атаниёз*” да муқобил ерлар берилди ва	-

Номи	Ёрдам тури	Сўмдаги UZS (Ўзбекистон сўмида) қиймати	Эслатма/ Изоҳлар	жами UZS (Ўзбекистон сўмида)
			мавжуд иншоотларнинг нархи ўзаро келишув асосида қопланади.	
Чорвадор 3**	Муқобил ер топиш ва ушбу муқобил ерда мавжуд иншоотларни қуришда ёрдам беришни сўраган	-	“Атаниёз*” да муқобил ерлар берилади ва мавжуд иншоотларнинг нархи ўзаро келишув асосида қопланади.	-
Чорвадор 4	Чорва молларини қўчириш учун транспорт воситаси сотиб олишда ёрдам сўрови	3,000,000	Бир марталик ёрдм	3,000,000
Чорвадор 5	Қўшимча ёрдм сўрови йўқ	1,000,000	Бир марталик ёрдм	1,000,000
Чорвадор 6	Қўшимча ёрдм сўрови йўқ	1,000,000	Бир марталик ёрдм	1,000,000
Чорвадор 7	Иш билан таъминлашда ёрдм сўрови, чунки у В тоифаси - енгил автомобиллар учун ва С тоифаси - оғир транспорт воситалари учун ҳайдовчилик гувоҳномасига эга.	-	Қурилиш бошланганидан кейин Бош пудратчидан унинг малакаси ва тажрибасидан келиб чиққан ҳолда ушбу Чорвадорга	-

Номи	Ёрдам тури	Сўмдаги UZS (Ўзбекистон сўмида) қиймати	Эслатма/ Изоҳлар	жами UZS (Ўзбекистон сўмида)
			иш таклиф қилиш сўралади.	
Чорвадор 8	Юрак этишмовчилиги/юрак хасталиги билан оғриган турмуш ўртоғига дори-дармонларни олишда ёрдам сўрови	3,000,000	Бир марталик ёрдм	3,000,000
Чорвадор 9	Электрчи сифатида ишни топишда ёрдам сўрови	-	Қурилиш бошланганидан кейин Бош пудратчидан унинг малакаси ва тажрибасидан келиб чиққан ҳолда ушбу Чорвадорга иш таклиф қилиш сўралади.	-
	Чорвачилик фаолиятини давом эттириш учун муқобил эр топишда ёрдам сўрови	-	“Жонкелди” МЧЖ хабарига кўра, Чорвадорга ўз қишлоғи яқинидаги бўш ерларда яйловдан фойдаланиш учун рухсат берилади.	-
Чорвадор 10	Муқобил ер олишда ёрдам бериш сўрови	-	“Жонкелди” МЧЖ хабарига кўра, Чорвадорга ўз қишлоғи яқинидаги	-

Номи	Ёрдам тури	Сўмдаги UZS (ЎЗБЕКИСТОН СЎМИДА) қиймати	Эслатма/ Изоҳлар	жами UZS (ЎЗБЕКИСТОН СЎМИДА)
			бўш ерларда яйловдан фойдаланиш учун рухсат берилади.	
	Ўғлининг банкдан олган кредитини тўлашда ёрдам сўрови	1,000,000	Бир марталик ёрдм	1,000,000
	қизларнинг таълим шартнома тўловларини тўлашда ёрдм сўрови	Аниқланади	1 йиллик таълим шартнома пулини тўлаб бериш	Аниқланади
Чорвадор 11	Турмуш ўртоғи учун тиббий хизмат / дори-дармонларда молиявий ёрдм сўрови	3,000,000	Бир марталик ёрдм	3,000,000
Жами	-	-		25,840,000

* Мос ўрнини босувчи ернинг мавжудлиги ҳақидаги қуйидаги 7.8-бўлимга қаранг

** Чорвадор 2 ва 3 янги участкага кўчиришни талаб қилиши қўйилмайди, чунки уларнинг тузилмалари энг яқин ШТГ ва бошқа лойиҳа таъсиридан тахминан 6 км ўзоқликда жойлашган. Бироқ, уларнинг мол-мулкига қўйилмаган таъсирлар юзага келган тақдирда, уларнинг уй хўжалигини қўллаб-қувватлаш эҳтиёт чораси сифатида бу ерда киритилган.

7-8 жадвал. Ночор (ёрдამга мухтож) оилаларни қўллаб қувватлаш - Ишчилар

Номи	Ёрдამ тури	Сўмдаги UZS (ЎЗБЕКИСТОН Сўмида) қиймати	Эслатма/ Изоҳлар	Жами UZS (ЎЗБЕКИСТОН Сўмида)
Ишчи 1	Совутгич ва кир ювиш машинасини сотиб олишда ёрдам сўранг	1,000,000	Бир марталик ёрдам	1,000,000
Ишчи 2	Газ қувурларини янгилашда ёрдам сўрови	3,000,000	Бир марталик ёрдам	3,000,000
	Уйини таъмирлашда ёрдам сўрови			
	Ногирон қизини даволашда ёрдам сўрови			
Ишчи 3	Музлатгич ва ёғоч сотиб олишда ёрдам сўрови	1,000,000	Бир марталик ёрдам	1,000,000
Ишчи 4	Телевизор сотиб олишда ёрдам сўрови	1,000,000	Бир марталик ёрдам	1,000,000
Ишчи 5	Қўшимча ёрдам сўрови йўқ	1,000,000	Бир марталик ёрдам	1,000,000
Ишчи 6	Руҳий касал сингисига тиббий ёрдам кўрсатишда ёрдам сўрови	3,000,000	Бир марталик ёрдам	3,000,000
Жами	-	-		10,000,000

7.8.2 ЭУЛ

5-10 жадвалда кўрсатилган заиф оилаларни қўллаб-қувватлаш қўйидаги жадвалда келтирилган.

Table 7-9 Ночор (ёрдამга мухтож) оилаларни қўллаб қувватлаш - ЭУЛ

Номи	Ёрдам тури	Сумдаги қиймати	Изоҳлар	Жами (сум)
Чорвадор 13	Қайн укасининг сурункали ўпка касаллигини даволашда ёрдам	n/a	Бир марталик ёрдам	3,000,000
Умумий	n/a	n/a	n/a	3,000,000

7.9 КХР заҳира фонди

ACWA Power КХРни амалга ошириш жараёнида юзага келиши мумкин бўлган келгусидаги қўшимча харажатларни қоплаш учун 300 миллион сўмни заҳира маблағи сифатида ва ЭУЛ учун 50 миллион сўмни ажратади. (ҳатто ЎМЭТ ЭУЛнинг ишлашини ўз зиммасига олган тақдирда ҳам кредиторлар талаблари бажарилишини таъминлаш учун).

Лойиҳани амалга ошириш жараёнида аниқланган қўтилмаган таъсирлар қиймати заҳира фондига ажратилган маблағлардан ошиб кетган тақдирда ҳам компенсация барибир тўлиқ алмаштириш қиймати бўйича тақдим этилади.

7.10 Алмаштиришга мос ерларнинг мавжудлиги

7.10.1 Яйлов ерлари

7.10.1.1 Лойиҳа майдони

ШАМОЛ СТАНЦИЯСИ ХУДУДИДАГИ ЧОРВАДОРЛАР ЎЗ ТУЗИЛМАЛАРИ БИЛАН

ИЖС ва Жонкелди МЧЖ билан ўтказилган маслаҳатлашувлар натижасида чорвадорларни лойиҳа ҳудудидаги тузилмаларга кўчириш учун мос бўлган учта жой аниқланди. Мазкур уч жойнинг жойлашуви қўйидаги расмда кўрсатилган.

7-1 расм. Таклиф этилаётган муқобил ерларнинг жойлашуви

7-10 жадвал Жонкелди МЧЖ томонидан таклиф қилинган муқобил ер

ЖОЙЛАШУВИ	КООРДИНАТАЛАРИ	ЖОЙЛАШГАН ЕР МАЙДОНИ	Изоҳ	ЭНГ ЯҚИН АҲОЛИ ПУНКТИДАН УЗОҚЛИГИ
Кўксау	40.985152° 63.189096°	“Жонкелди” МЧЖ томонидан аниқ маълумот тақдим этилмаган.	35 м чуқурликдаги қудуқ бор	Жонкелди қишлоғидан тахминан 35 км узоқликда
Шоқан қудуғи	40.957283° 62.835474°		85 м чуқурликдаги қудуқ бор	Жонкелди қишлоғидан тахминан 20 км узоқликда
Аю-22	41.037957° 62.958572°		40 м чуқурликдаги қудуқ бор	Жонкелди қишлоғидан тахминан 80 км узоқликда

2022-йил 24-март куни “Жонкелди” МЧЖ ва чорвадорлар вакиллари билан лойиҳа ҳудудидаги тузилмалари (Чорвадор 1Б ва Чорвадор 3) таклиф этилаётган муқобил яйлов майдонларига ташриф буюриш мақсадида мазкур ҳудудга ташриф уюштирилди. Ташриф буюришдан кўзланган мақсад чорвадорларга учта жойни кўрсатиш, шунингдек, унинг яйловга яроқлилигини баҳолаш эди.

Бироқ таклиф этилаётган муқобил майдонларга боришдан аввал чорвадорлар Пешку туманидаги яйловлар ҳолати билан танишганликлари учун таклиф қилинган жойларни рад этишди. Таклиф этилган жойларни рад этиш сабаблари:

- Бу ҳудуднинг иқлими йил давомида яйловга мос келмайди;
- Бархан ва қум чанглари ёзда чорва молларининг кўчиб ўтишига ва боқишига тўсқинлик қилади
- Ёз ойларида чорва моллари зараркунандалардан азият чекади.

Шундай қилиб, Чорвадорлар таклиф қилинган учта ердан бошқа муқобил ерларни сўрашди.

Чорвадор 1В янги муқобил ерни қалаота қишлоғи яқинида жойлашган Атаниёзда, ўзи ва унинг укалари учун энг яхши вариант деб таклиф қилди, чунки бу ерда чорва молларини суғориш учун иккита (2) қудуқ мавжуд. Чорвадор 1В томонидан таклиф қилинган ушбу муқобил ер Жонкелдидан (яшаш жойидан) тахминан 30 км узоқликда жойлашган бўлса-да, бу унинг ва укалар учун афзал эканлигини таъкидлади.

“Жонкелди” МЧЖ директори Чорвадор 1В таклифига рози бўлиб, ерни мослигини тасдиқлаш учун ижтимоий гуруҳга ташриф буюришни сўради. Қўйидаги жадвалда Чорвадор 1В томонидан таклиф қилинган “Атаниёз” муқобил ерининг хусусиятлари келтирилган.

7-11 жадвал. Чорвадор 1В томонидан таклиф этилган муқобил ерлар

ЖОЙЛАШУВИ	КООРДИНАТАЛАРИ	ЖОЙЛАШГАН ЕР МАЙДОНИ	Изоҳ	ЭНГ ЯҚИН АҲОЛИ ПУНКТИДАН УЗОҚЛИГИ
“Атаниёз”	40.97843 63.21685	50 га	Бу ерда 2 та қудуқ мавжуд. Иккала қудуқ ҳам қониқарли ҳолатда. Қудуқлардан бири таъмирга муҳтож, иккинчи қудуқдан ҳозирда қалаота қишлоғидаги Чорвадор 11 сув олишда фойдаланмоқда. Ундан ўзга ердан фойдаланувчи аниқланмаган Яйлов майдонига 2 та йўл бор.	Қалаота қишлоғидан тахминан 15 км, Жонкелди қишлоғидан тахминан 30 км

7-1 расм. Атаниёз ерларининг кўриниши

7-2 расм. Атаниёздаги қудуқларнинг кўриниши

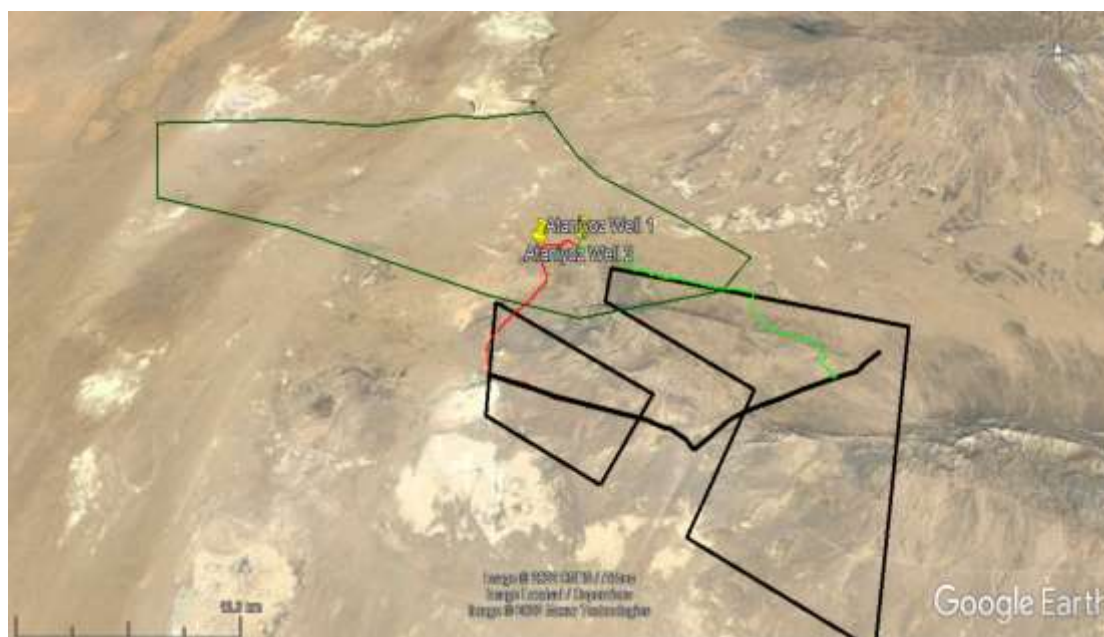

Чорвадор 11 томонидан фойдаланиладиган Атаниёздаги1- қудуқ

Чорвадор 2 томонидан фойдаланиладиганяқиндан таъмирланган Атаниёздаги 1-қуауқ

7-2 расм. Атаниёз яйлов ерларининг Лойиҳа ҳудудига нисбатан харитада жойлашуви

Атаниёзга ташриф буюрганидан сўнг, Чорвадор 3 таклиф қилинган жойларни рад этди, чунки у бошқа жойга кўчирилишни истамайди ва ўзининг ҳозирги яйлов ерини ва Лойиҳа майдонидан жанубдаги иншоотни афзал кўради (R7). Юқорида айтиб ўтилганидек, Чорвадор 3 Лойиҳанинг таъсир доирасига кирмайди ва шунинг учун уни бошқа жойга кўчириш керак эмас. Бироқ, унга ҳуқуқ матрицасига мувофиқ ёрдам кўрсатилади.

худудга ташрифдан сўнг 2022 йил 31 март куни Бухоро вилояти ҳокимлигига Атаниёздаги ер участкаси мавжудлигини расман тасдиқлаш сўраб мурожаат юборилди. 2022 йил 4 апрелда Чорвадорлар ушбу ердан “Жонкелди” МЧЖ билан оғзаки ёки ёзма келишув асосида фойдаланишлари мумкинлиги ҳақида жавоб олинган.

Лойиҳа ҳудудидан фақат яйлов учун фойдаланаётган чорвадорлар

Жонкелдидан беш (5) Чорвадор ва қалаата қишлоғидан уч (3) Чорвадор лойиҳа чегараси ичида ва ташқарисида ердан фойдаланади. Чорвадорларнинг турмуш шароитига ҳеч қандай халақит бермаслик мақсадида 2022 йил 30-31 март кунлари Пешку тумани ҳокимининг инвестициялар ва ташқи савдо масалалари бўйича ўринбосари билан расмий телефон орқали қўшимча ер майдони ажратиш юзасидан таъсирга учраган чорвадорлар билан маслаҳатлашувлар ўтказилди.

Сўхбат чоғида “Жонкелди” МЧЖ билан келишилган ҳолда, чорвадорлар таклиф этилаётган Атаниёз яйлови ва қайқир уя ерларида чорва молларини ўтлатишлари мумкинлиги тасдиқланди. Шунингдек, ижтимоий гуруҳга ушбу чорвадорлар “Жонкелди” МЧЖ билан расмий шартнома тузмасдан ердан фойдаланиши мумкинлиги ва улардан ҳеч қандай тўлов олинмаслиги маълум қилинди. 1 апрель куни Пешку туманига бу ҳақда ёзма равишда тасдиқлаш сўралган навбатдаги хат юборилган, бироқ ҳозирча жавоб олинмаган.

Тахминларга кўра, Чорвадорлар фойдаланиш босқичида лойиҳа ҳудудидаги ерларда чорва молларини ўтлатишлари мумкин ва уларнинг ҳозирги ерларининг атиги 0,5%и Лойиҳанинг таъсири остида қолади (6-3-жадвалга қаранг).

7.10.1.2 ЭУЛ

Чўпон 12 билан маслаҳат ўтказилди; 100 метрлик ЭУЛда Aol зонасидаги бинолар бўлган ягона ПАП, биноларни улар алақачон егалик қилган бошқа ер участкаларига кўчириш мумкинми ёки йўқми ва бу чўпон биноларни ЭУЛ Aol зонасидан ташқарида егалик қиладиган бошқа ер участкаларига кўчириш мумкинлигини тасдиқлади.

7.11 Турмуш тарзини тиклаш дастурлари

Ўзбекистон қонунчилигига кўра турмуш тарзини тиклаш дастурлари талаб қилинмайди, лекин бу кредиторнинг талаби, шунинг учун Лойиҳа ва ЭУЛга тааллуқлидир. Турмуш тарзини тиклаш дастурининг асосий мақсади, лойиҳани амалга ошириш натижасида АТШнинг янада яхшироқ аҳволда бўлишини ёки лойиҳа ишлаб чиқирилишидан олдинги ҳолатидан ёмонроқ аҳволда қолмаслигини таъминлашдан иборат. Шунингдек мазкур

дастур, ижтимоий ҳимояга муҳтож аҳолининг турмуш даражасини яхшилашга ҳам қаратилган.

Турмуш тарзини тиклаш дастурларини кўриб чиқиш АТШ билан маслаҳатлашувлар га ва КХР жараёнида тўпланган маълумотларга асосланади.

7-12 жадвал. Турмуш тарзини тиклаш дастурлари

ЕРДАН ФОЙДАЛАНИШ ТУРИ	ДАСТУР	КЎЗДА ТУТИЛГАН АТШЛАР	БАТАФСИЛ МАЪЛУМОТЛАР
Яйлов ерлари	Чорвачилик ва менежмент	Таъсир кўрган барча чорвадорлар	Барча чорвадорлар чорвачилик бўйича малакали мутахассислардан (бой тажрибага эга) минимум қуйидаги жиҳатлар бўйича тренингдан ўтадилар: • Маҳаллий бозорларни таҳлил қилиш ва уларнинг шахсий чорва моллари учун харидорларни аниқлаш. • Чорвачилик бўйича тренинглар, яъни мумкин бўлган сунъий уруғлантириш, чорва зотларини қандай яхшилаш ва ҳ.к. • Яйлов ерларини бошқариш, шу жумладан ўт-ўланларни қайта ўстириш, қайта экиш ва ҳ.к. • Қўзилатиш мавсумида чорва молларининг нобуд бўлишини қандай камайтириш мумкин. • Чорва моллари касалликларини олдини олиш ва бошқарув. • Маҳаллий бозорларни таҳлил қилиш ва уларнинг шахсий чорва моллари учун харидорларни аниқлаш. Бундан ташқари, чорвадорлар (ва чорвачилик соҳасида банд ишчилар) 3 йил давомида ветеринария мутахассислик хизматлари билан таъминланади, мутахассис уларнинг чорва молларини текширади ва керак бўлганда дори-дармонлар билан таъминлайди.
КЎРСАТИЛМАГАН	Лойиҳада ишга жойлашиш имконияти	Зарар кўрган барча доимий ишчилар	Ишини йўқотиши мумкин бўлган ҳар қандай доимий ишчиларни иш билан таъминлаш ЭУЛ ва Лойиҳанинг қурилиш босқичида доимий даромад манбаи билан таъминлаш каби қисқа муддатли имтиёзларни таклиф қилади. Узоқ муддатда бу ўрганиш ва касбий ривожланиш учун малака ошириш учун маълум имкониятлар яратади. КХРни амалга ошириш гуруҳидан қуйидагилар талаб қилинади: • Бош пудратчи ва субпудратчилар билан ишга жойлашишни текшириш ва ишга олиш тартиб-қоидалари бўйича мувофиқлаштириш.

ЕРДАН ФЙДАЛАНИШ ТУРИ	ДАСТУР	КЎЗДА ТУТИЛГАН АТШЛАР	БАТАФСИЛ МАЪЛУМОТЛАР
			- Ишга жойлашиш талаблари гендер тенглиги ва бошқа талабларни шартларини таъминлаш. - Ишга жойлашиш имкониятлари, шу жумладан ишга қабул қилиш талаблари ва муддатлари ҳақида маълумот берилади. Иш билан таъминлаш имкониятлари мавжуд бўлмаган ҳолларда, АТШ қуйидаги ҳолларда қўллаб-қувватланади: - Маҳаллий бандлик агентликларида рўйхатдан ўтиш (улар мавжуд бўлганда) - Ишга жойлаштиришга кўмаклашиш (имконияти бўлса ва ишчиларнинг малакасидан келиб чиққан ҳолда). - Миллий/маҳаллий ижтимоий қўллаб-қувватлаш дастурларига кириш ва рўйхатдан ўтишда ёрдам бериш

7.12 КХРни Амалга ошириш қиймати

ACWA Power мутахассисларни ёллаш ва КХРнинг бажарилишини мониторинг қилиш харажатлари бевосита амалга ошириш босқичида тақдим этилишини маслаҳат берди. Ушбу қўшимча харажатларга қуйидагилар киради:

- Молиявий маслаҳатчи, чорвачилик бўйича эксперт, агроном ва бизнес эксперти бўлган мутахассисларни ёллаш.
- Мониторинг ва аудитни амалга ошириш учун мустақил АМИ (Атроф-муҳит ва ижтимоий масалалар) маслаҳатчиси.
- Бошқа ҳар қандай маъмурий харажатлар.

Ушбу харажатлар кредиторларга тақдим этилган биринчи мониторинг ҳисоботида акс этирилади.

7.13 Компенсация тўлаш ва турмуш тарзини тиклаш дастурлари

КХРни амалга ошириш билан боғлиқ умумий харажатларнинг қисқача тавсифи қуйидаги жадвалда келтирилган.

7-13 жадвал. КХР билан боғлиқ жами харажатларнинг қисқача мазмуни

Тури	Сўмдаги қиймати
Шамол станцияси	
Лойиҳа ҳудудидаги активлар учун компенсация	421,519,715
Яйлов ерлари учун компенсация	1,186,331,196
Чорвадорларни ишчиларига потенциал компенсация	59,532,000
Ночор (ёрдамга мухтож) оилалар – Чорвадорлар	25,840,000
Ночор (ёрдамга мухтож) оилалар – ишчилар	10 000 000
Захира фонди	300 000 000
Шамол станцияси ва ЭУЛ	
ЭУЛ бўйлаб тузилмалар учун компенсация	АК (аниқланиши керак)
Яйлов ва ўрмон фондига компенсация	АК
Шамол станцияси ва ЭУЛ	
Ўтиш даврида қўллаб-қувватлаш	ACWA Power учун ички харажатлар
Турмуш тарзини тиклаш дастурлари	ACWA Power учун ички харажатлар

Тури	Сўмдаги қиймати
Мутахассисларни ёллаш	ТК (Тасдиқланиши керак)
Маъмурий харажатлар	ТК
Харажатларни мониторинг қилиш	ТК
КХР билан боғлиқ аудит харажатларини ёпиш	ACWA Power учун ички харажатлар
Жами	2,083,048,381

7.14 Компенсация пакетлари тўлови

Компенсация пакетлари ҳал бўлганидан сўнг, методологиялар, тўлов муддатлари, қўшимча ёрдам ва ҳоказоларни ошкор қилиш учун АТШ билан қўшимча консultasiялар ўтказилади. Шундан сўнг, ACWA Power ва АТШлар ўртасида шартномалар (ўзбек тилида тақдим этилади) имзоланади. Шартномаларда нақд ёки нақд кўринишдаги компенсацияларнинг умумий миқдори ва аниқ тўлов муддатлари батафсил кўрсатилади.

Активлар, ер ёки экинлар/дарахтларни баҳолаш бўйича низолар шикоятларни кўриб чиқиш механизми орқали ҳал этилади. Шикоят икки томон ўртасида ҳал этилмаган тақдирда, воситачи жалб қилинади ёки ACWA Power томонидан баҳони қонуний аниқлаш учун суд жараёни бошланади.

ACWA Power КХРни амалга ошириш гуруҳи барча АТШларга юридик идентификация, банк ҳисоблари ва ҳоказоларни тақдим этиш каби ҳуқуқ масалалари бўйича алоқа ўрнатиш учун жавобгар бўлади.

Компенсация пакетларини тўлаш тугаллангандан сўнг, КХРни амалга ошириш гуруҳи КХР мувофиқлиги тўғрисидаги ҳисоботни тайёрлайди ва уни мажбурий кўчириш таъсири бўлган участкаларда/компонентларда ишларни бошлашдан олдин кўриб чиқиш учун кредиторларга тақдим этади.

8 МАНФААТЛИ ТОМОНЛАР БИЛАН КОНСУЛЬТАЦИЯЛАР

8.1 Умумий кўриниш

Манфаатдор томонларни аниқлаш ва консультациялар дастлаб қамровни аниқлаш ва АМИТБ (Атроф-муҳит ва ижтимоий таъсирларни баҳолаш) босқичида ўтказилди. Манфаатдор томонларни аниқлаш жараёни лойиҳанинг АМИТБ ва МТЖР (манфаатдор томонларни жалб қилиш режаси)да батафсил баён қилинганидек, таъсирга асосланган манфаатдор томонлар ва қарор қабул қилувчиларни аниқлади.

Давом этаётган манфаатдор томонларни жалб қилиш жараёнида қўлланиладиган усулларга икки томонлама учрашувлар, электрон почта хабарлари, телефон қўнғироқлари ва миллий, минтақавий ва маҳаллий ҳокимият органлари билан хат алмашишлар киради. Шунингдек, 2021 йилнинг 15 апрелидан 24 июнигача бўлган даврда Лойиҳа ҳудудида ҳамда 2021 йилнинг 6-7 октябрь кунлари ЭУЛ бўйлаб жамоатчилик билан консультациялар ва учрашувлар ўтказилди.

8.1.1 Шамол станциясида ўтказилган консультацияларнинг қисқача мазмуни

- Пешку тумани. Консультация 2021 йил 16 апрелда ўтказилди.
- Ушбу юзма-юз консультация лойиҳанинг экологик ва ижтимоий таъсири билан боғлиқ муаммоларни муҳокама қилиш учун саккиз (8) иштирокчи билан ўтказилди. Иштирокчилар орасида 6 нафар эркак ва 2 нафар аёл иштирок этди.
- Жонкелди қишлоғи. Ушбу қишлоқда норасмий ва расмий маслаҳатлашув ва сўров 2021 йил 12 мартдан 2021 йил 21 июнь оралиғида бўлиб ўтди.
- Жонкелди қишлоғининг 1 нафар вакили билан норасмий маслаҳатлашув ўтказилди
26 нафар иштирокчи билан расмий маслаҳатлашув ўтказилди. Улардан 9 нафари аёл ва 17 нафари эркакдир
- Бундан ташқари, қишлоқда КОВИД-19 билан боғлиқ хавотирлар туфайли кела олмаган жамоа аъзоларига лойиҳа рисоалари ва варақалар тарқатилди.
- Қалаата қишлоғи. Ушбу қишлоқда маслаҳатлашув ва сўров 2021 йил 22 июнда бўлиб ўтди

- Расмий маслаҳатлашув фақат эркаклардан иборат 17 нафар иштирокчи билан ўтказилди
- Аёллар СОВИД-19 билан боғлиқ хавотирлар туфайли уюштирилган йиғилишда иштирок этишдан бош тортдилар, шунинг учун лойиҳа рисоалари ва варақалари йиғилишда қатнаша олмаган аёллар ва жамиятнинг бошқа аъзоларига тарқатилди.
 - Пешку тумани ҳокимлиги. Маслаҳатлашув 2021 йил 24 июнь кuni бўлиб ўтди
- Мазкур йиғилишда 14 нафар иштирокчи ва мақсадли иш билан банд бўлмаган ёшлар, хотин-қизлар ва маҳалла фуқаролар йиғини раҳбари/кексалар иштирок этди. Иштирокчилардан 7 нафари эркак ва 7 нафари аёл.
 - Лойиҳа ҳудудидан фойдаланаётган чорвадорлар. Маслаҳатлашувлар 2021 йил 21 ва 22 июнь кунлари бўлиб ўтди.
- Чорвадорларнинг чорвачилик ишларига халақит бермаслик учун халқ йиғилиши ўрнига алоҳида чорвадорлар билан маслаҳатлашувлар ўтказилди.
- Лойиҳада бўлмаган Чорвадор учун маслаҳат чоғида лойиҳа рисоалари ва варақалар Чорвадор ҳудудида қолдирилди.

8.1.2 ЭУЛ бўйлаб ўтказилган консультацияларнинг қисқача мазмуни

- Конимех тумани. Маслаҳатлашув 2021 йил 7 октябрда бўлиб ўтди
- Ушбу маслаҳатлашувда 16 нафар иштирокчи қатнашди ва маҳаллий ҳокимиятдан ўн (10) нафар ва маҳаллий ҳамжамиятнинг олти (6) вакили, жумладан, кексалар ва ишсиз ёшлар.
 - Ёздувон тумани. Маслаҳатлашув 2021 йил 7 октябрда бўлиб ўтди
- Ушбу юзма-юз маслаҳатлашув фақат маҳаллий ҳокимлик вакиллари билан иборат 11 нафар иштирокчи билан ўтказилди.
- Йиғилишда пахта терими мавсуми бўлгани учун маҳаллалар вакиллари иштирок эта олмади.
 - ЭУЛ йўналиши бўйлаб яшовчи чорвадорлар. 2021 йил 3 октябрда кўргазмали қўлланмалар билан маслаҳатлашиш ва тарқатиш амалга оширилди.
- Чорвадорлар бир-биридан олисда жойлашгани учун оммавий йиғилиш ўрнига алоҳида чорвадорлар билан маслаҳатлар ўтказилди.
- Маслаҳатлашув вақтида лойиҳа ҳудудида бўлмаган Чорвадор учун лойиҳа рисоалари ва варақалар Чорвадор посёлкасида қолдирилди.

8.2 КХРнинг бир қисми сифатида консалтациялар

Юқорида кўрсатилгандек, лойиҳа участкаси ва ЭУЛ бўйлаб баҳолаш АМИТБ жараёнининг турли босқичларида консалтациялар ўтказилди. Умумий АМИТБ жараёнининг бир қисми сифатида жамоатчилик билан маслаҳатлашишдан ташқари, ижтимоий-иқтисодий тадқиқотлар ва мулкларни инвентаризация қилиш ва баҳолаш натижалари КХРга киритилиши доирасида АТШ билан қўшимча учрашувлар ўтказилди.

КХРни амалга ошириш жараёнида ва Лойиҳанинг қурилиш ва фойдаланиш босқичида АТШлар билан маслаҳатлашувлар узлуксиз бўлади.

8.2.1 Манфаатдор томонларни аниқлаш ва консалтациялар усули

АТШ ва Лойиҳага қизиқиш билдирувчи шахсларни аниқлаш учун тизимли ёндашув қўлланилди. Лойиҳа учун аниқланган асосий манфаатдор томонлар қуйидагилардан иборат:

8-1 жадвал. КХР давомида жалб қилинган манфаатдор томонлар (давом этмоқда)

Манфаатдорлар гуруҳи	Манфаатдор томонлар	Лойиҳага мувофиқлиги: Таъсирга асосланган (А), Фойдага асосланган (И) ёки қарорга асосланган (Д)	Консультациялар ва усуллар учун кун тартиби	Ковид-19 эҳтиёт чоралари туфайли муқобил маслаҳат усуллари
Шамол станцияси				
Ердан фойдаланувчилар (Жисмоний ва иқтисодий кўчириш ортидан таъсирга учраган шахслар _АТШлар)	Чорвадорлар ҳудуддаги тузилмалари билан биргаликда	А: Жисмоний кўчиш ва яйловлар йўқолиши туфайли тўғридан-тўғри таъсир.	Жисмоний кўчиш ва яйловларни йўқотиш билан боғлиқ муаммолар. Расмий учрашувлар ва икки томонлама учрашувлар	Телефон қўнғироқлари, Телеграм хабар алмашиш платформаси ва ҳар бир АТШ билан индивидуал учрашувлар.
	Жонкелди ва қалаата қишлоғи чорвадорлари	А: Яйлов ерларининг қисман йўқолиши сабабли бевосита таъсирлар.	Қурилиш босқичида лойиҳа майдонига кириш имкони бўлмайди, бу эса яйловлар ерларидан фойдаланишда вақтинчалик тўхташига олиб келади. Расмий учрашувлар ва икки томонлама учрашувлар	
Ишчилар	Чорвадорлар томонидан ёлланган ишчилар	А: Чорвачилик фаолияти лойиҳанинг қурилиш босқичида ва лойиҳа чегарасидаги тузилмалари бўлган чорвадорларни кўчириш вақтида узилиши мумкин.	Уларнинг чорвачилик фаолиятини узилиши ва уларнинг даромадларига таъсир қилиш билан боғлиқ муаммолар. Расмий учрашувлар, икки томонлама учрашувлар ва телефон қўнғироқлари орқали консультациялар	Телефон қўнғироқлари, Телеграм хабар алмашиш платформаси.

Манфаатдорлар гуруҳи	Манфаатдор томонлар	Лойиҳага мувофиқлиги: Таъсирга асосланган (А), Фойдага асосланган (И) ёки қарорга асосланган (Д)	Консультациялар ва усуллар учун кун тартиби	Ковид-19 эҳтиёт чоралари туфайли муқобил маслаҳат усуллари
Жонкелди МЧЖ	Лойиҳа ҳудудидаги ер участкаси Ипакчилик ва жун саноати қўмитаси қошидаги кластер бўлган “Жонкелди” МЧЖ тасарруфида.	А: “Жонкелди” МЧЖ Лойиҳа доирасида ўзининг яйлов ерларининг бир қисмидан маҳрум қилади. Шунингдек улар Лойиҳа ҳудудида айрим мулкларга ҳам эга.	Ерни ижарага бериш, МЧЖга тегишли мулкка таъсир қилиш, чорвадорлар учун муқобил ерларни аниқлаш ва ҳ.к. Расмий учрашувлар, икки томонлама учрашувлар ва расмий хатлар	Телефон қўнғироқлари ва Zoom, Microsoft Teams каби онлайн конференция воситаларидан фойдаланиш.
Давлат органлари/ агентликлари	Ипакчилик ва жун саноатини ривожлантириш қўмитаси (Миллий ва ҳудудий)	А: Ипакчилик ва қорақўлчилик соҳасида ягона давлат сиёсатини амалга ошириш вазифаси юклатилган умумий қўмита. “Жонкелди” МЧЖ қўмита қошидаги кластер ҳисобланади	Ерни ижарага бериш, МЧЖга тегишли мулкка таъсир қилиш, чорвадорлар учун муқобил ерларни аниқлаш ва ҳ.к. Расмий учрашувлар, икки томонлама учрашувлар ва расмий хатлар	Телефон қўнғироқлари ва Zoom, Microsoft Teams каби онлайн конференция воситаларидан фойдаланиш
	Ўздаверлоийҳа институти	Д: Ер чегараларини аниқлаш ва ажратиш буйруғини тайёрлаш учун масъулдир.	Институт Ипакчилик қўмитасига тегишли бўлган ерларнинг аниқ чегараларини лойиҳа майдони учун ажратилган ерлар ёрдамида аниқлайди. Расмий учрашувлар ва хатлар	Расмий хатлар ва телефон қўнғироқлари
Минтақавий ҳокимият органлари	Бухоро вилоят ҳокимлиги	Д: Лойиҳа уларнинг ҳудудида жойлашган, шунга кўра давлат органлари ер ижараси шартномаси билан	Ушбу бўлимлар ерни ижарага бериш, таъсирга учраган АТШ учун муқобил ерларни	Телефон қўнғироқлари, хат алмашиш ва Zoom, Microsoft Teams каби онлайн конференция

Манфаатдорлар гуруҳи	Манфаатдор томонлар	Лойиҳага мувофиқлиги: Таъсирга асосланган (А), Фойдага асосланган (И) ёки қарорга асосланган (Д)	Консультациялар ва усуллар учун кун тартиби	Ковид-19 эҳтиёт чоралари туфайли муқобил маслаҳат усуллари
	Пешку тумани	боғлиқ турли жиҳатлар учун жавобгар бўлади.	аниқлашда ёрдам кўрсатиш каби Лойиҳани ишлаб чиқиш жараёнларида иштирок этадилар.	воситаларидан фойдаланиш
ЭУЛ				
Ердан фойдаланувчилар (Жисмоний ва иқтисодий кўчириш ортидан таъсирга учраган шахслар _ЛТШлар)	ЭУЛ бўйлаб жойлашган чорвадорлар ва уларнинг ишчилари	А: Бевосита таъсирлар сабаб қурилиш босқичида маълум яйловларга кириш бузилиши мумкин.	Қурилиш коридоридаги яйловлар билан боғлиқ муаммолар ва яйловлар фаолиятининг вақтинча тўхтатилиши Расмий ва икки томонлама учрашувлар, хатлар	Телефон қўнғироқлари, Телеграм хабар алмашиш платформи ва ҳар бир ЛТШ билан индивидуал учрашувлар
	Ўрмон хўжалиги фонди	А: ЭУЛ бўйидаги ер участкалари турли туманлардаги ўрмон хўжалиги фондига тегишли.	Ерга эгалик қилиш, ижарага бериш ва бошқалар билан боғлиқ масалалар. Расмий ва икки томонлама учрашувлар, хатлар	Расмий хатлар ва телефон қўнғироқлари
	ИЖС, шу билан бирган унинг бошқаруви остидаги таъсир кўрадиган кластер (МЧЖ)лар.	А: Турли кластерлар томонидан бошқариладиган ЭУЛ бўйлаб жойлашган яйлов ерлари қўмитаси. Карак ата МЧЖ, Жонкелди МЧЖ ва Кўкча МЧЖ	Ерга эгалик қилиш, ижарага бериш ва бошқалар билан боғлиқ масалалар. Расмий ва икки томонлама учрашувлар, хатлар	Расмий хатлар ва телефон қўнғироқлари
	Бухоро Вилоят ҳокимлиги	Д: Лойиҳани ЭУЛ чизиғи бўйлаб	Таъсир кўрадиган	Телефон қўнғироқлари ва

Манфаатдорлар гуруҳи	Манфаатдор томонлар	Лойиҳага мувофиқлиги: Таъсирга асосланган (А), Фойдага асосланган (И) ёки қарорга асосланган (Д)	Консультациялар ва усуллар учун кун тартиби	Ковид-19 эҳтиёт чоралари туфайли муқобил маслаҳат усуллари
Минтақавий ҳокимият органлари	Навоий Вилоят ҳокимлиги	ерларнинг расмий чегаралари, эгалари ва бошқалар билан таъминлаш.	ЛТШларни ўз ичига олган ҳолда ЭУЛ чизиғи бўйлаб ер ижараси эгалигини аниқлаш. Расмий учрашувлар, хатлар	Zoom, Microsoft Teams каби онлайн конференция воситаларидан фойдаланиш
	Ғиждувон тумани ҳокимлиги			
	Пешку тумани ҳокимлиги			
	Конимех тумани ҳокимлиги			
	Бухоро вилояти Кадастр агентлиги	Д: Лойиҳани ЭУЛ чизиғи бўйлаб ерларнинг расмий чегаралари, эгалари ва бошқалар билан таъминлаш.		
	Ғиждувон, Пешку, Конимех туманлари кадастр бўлимлари			
	ИЖС қўмитаси Бухоро вилояти бўлими.			
Шамол станцияси ва ЭУЛ				
Ҳукумат агентликлари	Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳузуридаги Санитария эпидемиологик осойишталик агентлиги	Д: Лойиҳа майдони ва ЭУЛ учун тааллуқли соғлиқни сақлаш зонаси бўйича хулосалар бериш	Улар ССЗ нинг Лойиҳа ва ЭУЛ учун қўлланилишини аниқлайдилар Расмий ёзишмалар	Телефон қўнғироқлари
	Ўзбекистон Республикаси Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси (ЭАМДҚ)	Д: Лойиҳа чегарасида ёки ЭУЛ бўйлаб дарахтлар ёки буталар мавжуд бўлган тақдирда, Ўзбекистон қизил китобига ёки Давлат ўрмон фондига киритилгани бўйича	Ўзбекистон қизил китобига ёки Давлат ўрмон фондига киритилган дарахтларни кесишга мораторий қўйиш бўйича	Телефон қўнғироқлари ва Zoom, Microsoft Teams каби онлайн конференция воситаларидан фойдаланиш

Манфаатдорлар гуруҳи	Манфаатдор томонлар	Лойиҳага мувофиқлиги: Таъсирга асосланган (А), Фойдага асосланган (И) ёки қарорга асосланган (Д)	Консультациялар ва усуллар учун кун тартиби	Ковид-19 эҳтиёт чоралари туфайли муқобил маслаҳат усуллари
		лойиҳа учун компенсация талаблари тўғрисидаги қарор.	Лойиҳа ва ЭУЛ талаблари. Расмий ёзишмалар	
	Бухоро вилояти Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бошқармаси	Д: Ўзбекистон Қизил китобига ёки Давлат ўрмон фондига киритилган турлар мавжудлигини аниқлаш учун Лойиҳа ҳудудидаги ва ЭУЛ бўйлаб буталар ва дарахтларни ўрганиш.	Лойиҳа майдони ва ЭУЛ йўналишидаги дарахтлар ва буталарни ўрганиш ва ЭАМДҚга тақдим этиш учун ҳисобот тайёрлаш масалалари Расмий ёзишмалар ва учрашувлар	Телефон қўнғироқлари ва Zoom, Microsoft Teams каби онлайн конференция воситаларидан фойдаланиш
	Транспорт вазирлиги	А: ЭУЛ йўналишини кесиб ўтувчи йўллар/магистраллар ҳақида маълумотлар	ЭУЛ бўйлаб ердан фойдаланиш ва эгалик қилиш масалалари. Икки томонлама учрашувлар	Letter correspondence
Ҳукумат вазирликлари/ Агентликлари	Энергетика вазирлиги	Д: Лойиҳа ва ЭУЛни ишлаб чиқиш учун масъул. ЎМЭТ шунингдек, ЭУЛнинг ишлаши учун жавобгар бўлади	Консултациялар ACWA Power томонидан амалга оширилади, зарур бўлган ҳолларда.	КўРСАТИЛМАГАН
	Ўзбекистон Миллий Электр Тармоғи (ЎМЭТ)			КўРСАТИЛМАГАН
Молиявий институтлар	ЕТБ/ОТБ	И: Кўчириш ва турмуш тарзини тиклаш уларнинг талабларига мувофиқ амалга оширилишини таъминлашдан манфаатдорлик.	Кўчириш ва турмуш тарзини тиклаш уларнинг талабларига мувофиқ амалга оширилишини таъминлаш ва юзага келадиган ҳар қандай масалалар	Расмий консултациялар

Манфаатдорлар гуруҳи	Манфаатдор томонлар	Лойиҳага мувофиқлиги: Таъсирга асосланган (А), Фойдага асосланган (И) ёки қарорга асосланган (Д)	Консультациялар ва усуллар учун кун тартиби	Ковид-19 эҳтиёт чоралари туфайли муқобил маслаҳат усуллари
			бўйича консультациялар ўтказиш. Расмий ёзишмалар, Телефон қўнғироқлар, электрон почта.	

8.2.2 Лойиҳа майдонидаги маслаҳатлашувлар

8.2.2.1 Жонкелди Чорвачилик ва Ипакчилик МЧЖ билан муҳокамаалар

“Жонкелди” МЧЖнинг ер ижараси ва ердан фойдаланиши тўғрисида қўшимча маълумот сўраб 2021 йил 26 май куни “5 Capitals” номидан маҳаллий маслаҳатчи томонидан хат юборилган, аммо жавоб берилмаган. Бироқ 2021-йил 1-сентябрда МЧЖ директори билан юзма-юз маслаҳатлашув ўтказилди ва қуйидаги маълумотлар олинди.

- Чорвадорларга аниқ ер ажратилмаган. Барча ёлланма чорвадорлар МЧЖга тегишли ерни танлашда эркиндир. Муайян жойни танлагандан сўнг, ёлланган чорвадор МЧЖга хабар бериши шарт.
- Маҳаллий ҳамжамиятларга ўз жамоаларидан 5 км узоқликда чорва молларини боқишга рухсат берилади.
- Чорвадорларнинг аксарияти қозоқ миллатига мансуб бўлганлиги сабабли МЧЖ раҳбарияти уларга ер танлаш ва бошқа фаолият билан шуғулланиш эркинлигини беради. Бу МЧЖ маъмурияти ва қозоқ миллати вакиллари ўртасидаги низоларнинг олдини олиш учун қилинган
- Чорвадорларга ер ажратишнинг аниқ параметрлари ёки қоидалари мавжуд эмас
- МЧЖда 50 га яқин иншоот мавжуд бўлиб, улардан 12 таси яшаш учун мўлжалланган бинолар, «Жонкелди» МЧЖ учун ажратилган ер майдони атрофида жойлашган. Лойиҳа ҳудудидаги МЧЖ бино ва иншоотларнинг сони номаълум.
- Чорвадорлар ҳар қандай қурилишни амалга ошириш учун МЧЖдан рухсат олишлари шарт.
- МЧЖ томонидан ёлланган чорвадорларга ҳам шахсий чорва молларини боқишга рухсат берилган. Чорвадорлардан МЧЖ ерларида ўз чорва молларини боққани учун ҳеч қандай тўлов олинмайди

- МЧЖ фақат ўзлари ёллаган чорвадорларнинг боқиш фаолиятини назорат қилади. МЧЖ томонидан ишга қабул қилинмаган чорвадорларнинг фаолиятини назорат қилмайди.
- Лойиҳа ҳудудида МЧЖга тегишли бўлган фақат битта турар-жой мавжуд. Шунингдек, МЧЖга тегишли бўлган лойиҳа ҳудудида жойлашган 4 та қудуқ мавжуд.

Манфаатдор томонлар, хусусан, Пешку тумани ҳокимлиги билан ўтказилган муҳокамалар давомида Ипакчилик ва жун саноатини ривожлантириш қўмитаси (собиқ Ипакчилик ва қорақўлчиликни ривожлантириш қўмитаси) ўртасидаги ёзишмалар доирасида Бухоро вилояти ҳокимлигининг 2020-йил 31-декабрдаги ерга эгалик қилиш тўғрисидаги хат нусхаси Juru Energyга тақдим этилди. Мактуб мазмуни қуйидагича:

- Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 2 сентябрь даги “Ўзбекистон Республикасида пиллачилик ва қорақўлчиликни янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 6059-сон қарорига асосан Пиллачилик ва қорақўлчиликни ривожлантириш қўмитасига доимий фойдаланиш учун 17,3 миллион гектар ер, хусусан, 2356 минг гектар яйлов ерлари ажратилди.

Натижада 2021-йил 4-август куни Ипакчилик ва жун саноатини ривожлантириш қўмитаси билан учрашув бўлиб ўтди. Қуйида ушбу учрашув тафсилотларининг қисқача мазмуни келтирилган.

2021 йил 4 АВГУСТ КУНИ ACWA POWER ҲАМДА ИПАКЧИЛИК ВА ЖУН САНОАТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ҚЎМИТАСИ БИЛАН УЧРАШУВ

Ипакчилик ва жун саноатини ривожлантириш қўмитаси (қўмита) томонидан кўтарилган масалаларни ҳал этиш мақсадида 2021 йил 4 август куни веб-конференция йиғилиши бўлиб ўтди, йиғилиш яқунлари қуйидаги жадвалда кўрсатилади:

МУҲОКАМА САНАСИ	2021 йил 4 август
ВАҚТИ	11:30 – 12:41
ШАКЛИ (ЖОЙИ)	Zoom
ТИЛИ	Ўзбек
ИШТИРОКЧИЛАР Сони	9
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИПАКЧИЛИК ВА ЖУН САНОАТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ҚЎМИТАСИ	Ўзбекистон Республикаси Ипакчилик ва жун саноатини ривожлантириш қўмитаси раҳбари ўринбосари

(Чорвачиликни) Яйловларни ривожлантириш уюшмаси	Чорвачиликни (яйловларни) ривожлантириш уюшмаси раҳбари ¹⁷
Ўзбекистон Республикаси Ипакчилик ва жун саноатини ривожлантириш қўмитаси минтақавий Бухоро вилояти бошқармаси	Бухоро вилояти Чорвачиликни ривожлантириш уюшмаси раҳбари.
Жонкелди МЧЖ вакили	МЧЖ директори
ACWA POWER	Бош менежер Бизнесни ривожлантириш бўйича менежер
JURU ENERGY	АМИ Гурӯҳи раҳбари ижтимоий маслаҳатчи
Фойдаланилган материаллар	М/Э
COVID-19 га қарши кўрилган эҳтиёт чоралари	Жисмоний учрашувни ташкил қилиш ўрнига онлайн учрашув.
Асосий хулосалар	
Учрашувнинг қисқача мазмуни қуйида келтирилган: • ACWA Power лойиҳага ажратилган 280 гектар майдон деворий тўсиқ билан ёпилмаслигини ва лойиҳанинг фойдаланиш босқичида яйловлар бўлишини таъкидлади. Хавфсизлик нуқтаи назаридан ва зарур буфер зоналарига мувофиқ, подстанция ўраб олинади. • - Бундан ташқари, лойиҳага ажратилган ер бутун 280 га эмас, балки лойиҳа схемаси ва ЙБ бўйича бўлади. • ACWA Power ер участкасига бўлган ҳуқуққа эга бўлган ташкилот билан ер участкасини ижарага бериш шартномасини Бухоро вилояти ҳокимлиги Президентнинг тегишли қарорига мувофиқ тузади. • Қорақўлчиликни ривожлантириш қўмитасига ACWA Power компанияси томонидан маълум қилинишича, турбинанинг ўрнатилиши қурилиш ишлари тугагандан сўнг чорвадорларнинг чорва молларини ўтлатишига тўсқинлик қилмайди. • Чорвачиликни(Яйловларни) ривожлантириш ассоциацияси Пешку ва Ёйдувон тумани ҳокимликларидаги бўлимларини лойиҳанинг боришидан хабардор бўлишлари ва керак бўлганда ўз кластерлари ва чорвадорлари	

билан мулоқот қилишлари учун келгусидаги учрашувларга жалб этишларини сўради.

Йиғилишдан сўнг, Ўзбекистон Республикаси Президентининг ПҚ 6059-сонли (08.07.2021 йилдаги ПҚ 6259 билан янгиланган) қарори юзасидан қўшимча тушунтиришлар берилди, унга кўра “Ўзбекистон Республикасида қорақўлчиликни ривожлантиришнинг 2021-2025 йилларга мўлжалланган мақсадли параметрларида белгиланган барча яйлов ерлари қўмитанинг доимий мулкига ўтказилади”.

“Қорақўл” уюшмаси раҳбарининг сўзларига кўра, бу ерга тўғридан-тўғри эгалик қилиш билан боғлиқ эмас, балки наслчилик, яйлов ерлари, жун, гўшт етиштириш каби фаолият билан боғлиқ. Шундай қилиб, қўмита ACWA Power компаниясига талаб қилинадиган йиллар учун ер ижараси шартномаларини бериши мумкин.

2021 йил 18 август кuni ACWA Power ҳамда ИПАКЧИЛИК ВА ЖУН САНОАТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ҚЎМИТАСИ БИЛАН УЧРАШУВ

қўмита билан 2021 йил 4 августда бўлиб ўтган йиғилишдан сўнг, Лойиҳа жамоаси ўз ходимларига таклиф этилаётган Баш лойиҳаси ҳақида батафсил маълумот бериш ва уларнинг фаолияти ҳақида маълумот олиш учун 2021 йил 18 августда қўшимча йиғилиш бўлиб ўтди. Йиғилиш натижалари қуйида умумлаштирилиб берилди.

МУҲОКАМА САНАСИ	2021 йил 18 август
ВАҚТИ	15:30 – 17:05
ШАКЛИ (ЖОЙИ)	Zoom
ТИЛИ	Ўзбек тили
ИШТИРОКЧИЛАР Сони	8
(Чорвачиликни) Яйловларни РИВОЖЛАНТИРИШ УЮШМАСИ	Яйлов хўжалигини ривожлантириш уюшмаси раиси ўринбосари ¹⁸
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИПАКЧИЛИК ВА ЖУН САНОАТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ҚЎМИТАСИ МИНТАҚАВИЙ БУХОРО ВИЛОЯТИ БОШҚАРМАСИ	Бухоро вилояти Қорақўлчилик бошқармаси бошлиғи
ЖОНКЕЛДИ МЧЖ ВАКИЛИ	МЧЖ директори
ACWA POWER	Бизнесни ривожлантириш бўйича менежер

JURU ENERGY	АМИ Гуруҳи раҳбари иҷтимоий маслаҳатчи Зилола Казакова – Бош иҷтимоий маслаҳатчи
Фойдаланилган Материаллар	М/Э
COVID-19 га қарши кўрилган эҳтиёт чоралари	Жисмоний учрашувни ташкил қилиш ўрнига онлайн учрашув.

Учрашувдан Асосий Хулосалар

- Президентнинг 2017-йил 16-мартдаги 2841-сон қарорига мувофиқ МЧЖлар қорақўлчилик ва наслчиликни ривожлантириш мақсадида ташкил этилган кластерлардир. МЧЖлар маҳсулот ишлаб чиқарувчи корхоналарни ташкил этиш ва маҳаллий ҳамжамият учун иш ўринларини яратиш учун ҳам жавобгардир. МЧЖ фаолиятини ҳудудий бошқармалар назорат қилади.
- МЧЖнинг маҳаллий филиаллари томонидан ёлланган чорвадорлар йил бўйи ердан яйлов учун фойдаланадилар, қўмита мавсумий равишда чорвадорларни ишга олмайди. Бундан ташқари, қўмита ушбу ҳудудларда ҳеч қандай кўчманчи чорвадорларни рўйхатга олмаган ва бундай чорвадорларнинг ҳисобини юритмайди.
 - қўмитада чорвадорларни ишга олиш бўйича стандарт тартиб йўқ, кўпинча чорвадорлар ишга олиш истагида бўлишади. қўмита ва деҳқон хўжаликлари ўртасидаги одатий келишув ернинг мавжудлигига қараб 1-2 йилга тузилади.
 - қўмита маълумотларига кўра, уларда ишлашнинг асосий афзаллиги шундаки, чорвадорлар МЧЖга қарашли моллари билан бирга ўз чорва молларини ҳам боқиши мумкин. Қолаверса, қўмита ва унинг муассасалари томонидан чорвадорларнинг ўз шартномалари бўйича шахсий чорва молларини ўтлатиши устидан назорат йўқ.
 - қўмита чорвадорлар билан меҳнат шартномаларига эга, аммо чорвадорларнинг ўзлари ўз ишчиларини/ёрдамчиларини ёллашлари шарт. Ўз ишчилари томонидан чорвадорларни ёллаш жараёни қўмита томонидан назорат қилинмайди.
 - қўмита қурилиш бошланишидан 3 ой олдин маълумот олиш истагини билдиради, шунда улар ўз ишчиларини (чорвадорларни) хабардор қилишлари ва уларни ва чорва молларини жойлаштириш бўйича аниқ режага эга бўлишлари мумкин.
 - қўмита чорвадорларнинг бошқа ҳудудларга кўчиши уларнинг меҳнат шартномаларига таъсир қилмаслигини тасдиқлади. Бироқ, чорвадорларнинг мол-мулки кўчирилмаса ёки шикастланган бўлса, уларга компенсация тўланиши керак. қўмита компенсация жараёни учун эмас, балки фақат кўчириш учун жавобгарликни ўз зиммасига олади.
- МЧЖ томонидан ёлланган чорвадорлардан ташқари, участкага яқин бўлган жамоалар ўзларининг чорва молларини боқиш учун ердан фойдаланадилар. қўмита уларнинг яйловларини назорат қилмайди ёки чекламайди, чунки уларнинг чорва моллари сони нисбатан кам. Бундан ташқари, улар ердан фойдаланганлик учун солиқ ёки бошқа турдаги тўловларни тўлашлари шарт

эмас. Фуқаролик кодекси жамоаларга ўз уй-жойидан 3-5 км радиусда чорва молларини боқишга рухсат беради.

- Қўмитада чорва молларини сув билан таъминлаш учун 10-12 та қудуқ мавжуд. Қўмитанинг Бухоро вилояти бошқармасидан маълум қилишларича, қудуқларнинг чуқурлиги қарийб 600 метр бўлиб, қиймати 300 миллион сўмдан 1 миллиард сўмгача бўлган. Улар Лойиҳаларнинг ушбу қудуқларга таъсир қилмаслигини афзал кўришади, айниқса лойиҳа ҳудудларида сув йўқлиги сабабли.
- ACWA Power маълумотларига кўра, турбиналарни қуриш ва ўрнатишдан сўнг ўтлатишга рухсат берилади. Шамол турбиналари муз отиш ва ҳоказо каби бахтсиз ҳодисаларнинг олдини олиш учун ўраб олинади.

Қурилиш вақтида объектга кириш хавфсизлик нуқтаи назаридан чекланади.

ACWA Power, шунингдек, йиғилганларга шуни маълум қилдики, умумий ер майдони Баш учун 285 гектар ва Жонкелди учун 280 гектарни ташкил этади, лекин дастлаб маҳаллий ҳокимият томонидан Қўмитага хабар қилинганидек, 565 000 га ёки 30 000 га эмас.

Қўмита маълумотларига кўра, Жонкелдидаги умумий ер майдони 779 000 минг гектар бўлса-да, бор-йўғи 632000 гектар яйлов ерлари сифатида фойдаланишга яроқли, “Кўкча” МЧЖ томонидан 283 000 гектар ер ажратилган бўлиб, уларнинг ҳаммаси яйлов ерлари сифатида фойдаланишга яроқли. Бундан ташқари, МЧЖда чорва моллари боқиш учун муқобил ерлар мавжуд эмас.

- Лойиҳалар учун ажратилган ер доимий равишда фойдаланиш учун Қўмитага ўтказилди ва шунинг учун ер бўйича маслаҳатлашувлар маҳаллий ҳокимият орқали эмас, балки улар орқали ўтказилиши керак. Бундан ташқари, Қўмита ва ACWA Power ўртасида ер ижараси шартномаси тузилиши керак.

Яйловларни ривожлантириш уюшмаси участкадан фойдаланишга рози бўлган бўлса-да, ер ажратиш бўйича қўшимча чоралар кўрилишидан беҳабар эканликларини билдирди. Уларга Лойиҳа ва Қўмита ва унинг идоралари ўртасидаги маслаҳатлашувлар юзага келиши мумкин бўлган ҳар қандай муаммоларни ҳал қилишда давом этиши ва уларни Лойиҳанинг бориши тўғрисида хабардор қилиб боришига ишонтирилди.

- Қўмита ўз вакилларида биридан лойиҳа ҳудудидаги мулкларни ва шартнома бўйича чорвадорларни аниқлаш учун ҳудудга ташриф давомида Juru Energy жамоасига ҳамроҳ бўлишини билдирди.
- МЧЖлар МЧЖларга ерларни 49 йилга ижарага берган ва улар давлат талабларига мувофиқ ер солиғини тўлашлари шарт. Ҳукуматнинг 2020-йилдаги янги кўрсатмаларига кўра, барча МЧЖларга дастлабки уч йил учун 50% ер солиғини тўлашга рухсат берилган.

Президентнинг 2022-йил 8-июлдаги қарорига асосан Бухоро вилояти ҳокимлиги Энергетика вазирлигига ер ажратиб беради ва у Лойиҳа компанияси билан ер ижараси

шартномасини имзолайди. Шундай қилиб, ACWA Power/Лойиҳа компанияси ҳокимият ёки қўмита билан ер ижараси шартномасини имзолай олмайди.

ACWA Power компаниясидан маълум бўлишича, ушбу ўзгаришлар/янгиланишлар ҳукуматнинг барча даражаларига етказилган.

2022 йил 9 мартдаги ACWA Power ва Ипакчилик ва жун саноатини ривожлантириш қўмитаси ўртасидаги учрашув

“Жонкелди” МЧЖдан маълум бир лойиҳа ҳақида маълумот олишга бўлган кўплаб уринишлардан сўнг ИЖС ва “Кўкча” МЧЖ билан лойиҳадан жабрланган чорвадорлар учун муқобил ер топиш билан боғлиқ асосий масалани ҳал қилиш учун учрашув ўтказиш сўралган. “Жонкелди” МЧЖ директори мазкур йиғилишда қатнаша олмади.

Маслаҳатлашув санаси	9 Март, 2022 й.
Вақт	11:00 – 11:50
Жой (шакли)	Zoom
Тил	Ўзбек
Иштирокчилар сони	7
Иштирокчилар	Ўзбекистон Республикаси ИЖС қўмитаси Бухоро вилояти ҳокимлиги инвестициялар ва ташқи савдо бошқармаси ИЖС қўмитасининг Бухоро вилояти бошқармаси Пешку тумани ҳокимлиги Ғиждувон тумани ҳокимлиги
ACWA POWER	Бизнесни ривожлантириш бўйича менежер
JURU ENERGY	Катта ижтимоий маслаҳатчи Ижтимоий маслаҳатчи
Қўлланилган материаллар	Маълумот сўровномаси, аввалроқ ИЖС ва Жонкелди МЧЖга берилган
Учрашувнинг асосий натижалари	
- ИЖСнинг Бухоро вилояти бошқармасининг маълум қилишича, АТШ учун муқобил ер участкаси йиғилишда иштирок этмаган “Жонкелди” МЧЖ директори билан муҳокама қилинади ва бу тақдим этилади. - Шунингдек, ИЖС ва “Кўкча” МЧЖ томонидан Лойиҳа ҳудудига ҳеч қандай уруғ экилмаганлиги аниқланди. Шундай қилиб, бунинг учун компенсация кутилмайди. - ИЖС лойиҳа учун ажратилган ер участкалари “Жонкелди” МЧЖ фаолиятига салбий таъсир кўрсатмаслигини ва уларнинг Лойиҳа билан боғлиқ ҳеч қандай хавотирлари йўқлигини билдирди.	

- ИЖСинг Бухоро бўлими Жонкелди лойиҳаси ҳудудидаги чорвадорлар учун муқобил ернинг координаталарини тақдим этишини ва муқобил ер участкасига ташриф давомида ижтимоий гуруҳ ва чорвадорларга ҳамроҳлик қилиш учун “Жонкелди” МЧЖ вакили тайинланишини билдирди.

МАЖЛИСДАН КЕЙИНГИ МАЪЛУМОТЛАР

- Муқобил ернинг координаталари телеграм мессенжери орқали “Жонкелди” МЧЖ директори томонидан тақдим этилган (7.8-бандга қаранг).

8.2.3 ЭУЛ йўли бўйлаб маслаҳатлашувлар

8.2.3.1 Ипакчилик ва жун саноатини ривожлантириш қўмитаси билан маслаҳатлашув

2021 йил 30 сентябрдаги мактубида Ипакчилик ва жун саноати қўмитаси (ИЖСҚ) масалалари бўйича ўринбосар ғиждувон, ва Пешку туманларидаги ЭУЛ йўналиши бўйлаб ер участкаларининг бир қисми уларга тегишли эканлигини тасдиқлади. Ўринбосарнинг таъкидлашича, лойиҳа “Ўздаверлойиҳа” институти билан боғланиб, улардан ер участкаларининг аниқ жойлашуви бўйича батафсилроқ маълумот олиши керак.

қўмита “Ўздаверлойиҳа” институтига мувофиқ уларнинг доимий тасарруфида бўлган яйлов майдонларини тасдиқлаш ваколатига эга. Институт билан 2021 йил 19 ноябрда ўтказилган маслаҳатлашувда ғиждувон ва Пешку туманларидаги ИЖС бошқарувидаги иккита МЧЖга тегишли ер майдонларининг жойлашуви кўрсатилган дастлабки харита кўрсатилди. Институт ИЖСга қарашли “Қарак-ата кластер” МЧЖга Конимех туманидаги ер участкаси ҳақида батафсил маълумот бермади.

ИЖС қошидаги турли МЧЖларга тегишли ер майдонларининг жойлашуви кўрсатилган дастлабки харита тақдим этилди.

2022-йил 14-январь куни ИЖСнинг Бухоро бўлими ва ЭУЛ бўйлаб жойлашган компаниялар вакиллари билан қўшимча учрашув бўлиб ўтди. Учрашувнинг мақсади МЧЖга Лойиҳа (ва унинг оқибатлари) ҳақида маълумот бериш ва Лойиҳанинг ижтимоий жамоаси ва Баҳоловчини таништириш эди. Йўналиш давомида, юқоридаги 4-6 жадвалда кўрсатилганидек, Лойиҳа ва ҳудуддаги Жонкелди ва Кўкча МЧЖлар Лойиҳадан таъсирланганлиги аниқланди. Келгусида мулкларни инвентаризация қилиш бўйича келишмовчиликларни олдини олиш учун МЧЖ вакилларида объектга режалаштирилган ташрифлар пайтида (ёпилиш санасига қараб) ҳозир бўлишлари сўралган.

8.3 Тўлиқ ЙБ учун D иловасига қарангКХР бўйича огоҳлантириш учрашувлари

Лойиҳанинг махсус АМИТБнинг жамоатчилиikka маълумот бериш жадвали (МТЖРнинг 6-боб маълумотнома бўлими) доирасида КХР (ва МТЖР) қоғоз нусхалари чоп етилди ва 2022-йилнинг 18-19-июн кунлари маҳаллий жамиятларнинг асосий жойларида ва аҳоли ўртасида тарқатилди. Қуйидаги жадвалда кўрсатилганидек

Изоҳ: Лойиҳа юқоридаги жойлардан фойдаланишни давом эттиради. Бу ўз жамоаларида маълумот тарқатишда муҳим рол ўйнайдиган маҳаллалар билан маслаҳатлашган ва мувофиқлаштирилган ҳолда амалга оширилади.

КХР маълумотларини ошкор қилиш бўйича йиғилишлар 2022-йил 26-июндан 5-июлгача бўлиб ўтган АМИТБ тўғрисидаги кенг қамровли йиғилишлар доирасида ўтказилди. Учрашувлар Лойиҳа тақдироти ва лойиҳанинг асосий таъсирлари, лойиҳа материалларини қайердан топиш мумкинлиги (юқоридаги 8-2-жадвалда бўлгани каби) ва шикоят қилиш механизмининг тафсилотлари жамланган брошюраларни тарқатишни ўз ичига олди.

Баш шамол станциясида ва ЭУЛ бўйлаб вакиллар билан ўтказилган маълумотни ошкор қилиш бўйича учрашувлар натижаларининг қисқача маълумотлари қуйида келтирилган.

8.3.1 Шамол электр станцияси

Йиғилишнинг очилиш кун	2022 йил 3 ИЮЛЬ
ИШТИРОКЧИЛАР	1 А сонли чорвадорлар
МАНЗИЛ	Чорвадорнинг яшаш жойи яқнида
ТИЛ	Ўзбек
ФОЙДАЛАНИЛГАН МАТЕРИАЛЛАР	Брошура ва лойиҳа ҳужжатлари
Асосий натижалар	
- Лойиҳанинг тавсифи ва унинг таъсири тақдим этилгандан сўнг, 1 ва 2-сонли чорвадорлар уларга компенсация пакетлари қачон тақдим етилишини билишни сўрадилар - Лойиҳа вакилининг жавобича, компенсация пакетлари ҳали тайёрланыпти ва пакетлар якунланиб, тасдиқлангандан сўнг, ҳар бир АТШ учун алоҳида тақдим этилади.	

8.3.2 ЭУЛ

ЭУЛ йўли бўйлаб АТШ сонини ҳисобга олган ҳолда, АТШ бўйича жамоатчилиikka маълумот бериш бўйича учрашувлар гуруҳларга бўлинган ҳолда АТШ билан ўтказилди ва бу гуруҳлар қуйидагилардан иборат:

Table 8-2: Ҳокимликлар билан маслаҳатлашувлар натижалари

Туман	Иштирокчилар	Кун тартиби масалалари	Фойдаланилган материаллар	Асосий натижалар	Суратлар
ҒИЖДИВОН тумани 2022 йил 29 июн	14 нафар иштирокчилар шу жумламан ЕТБ, ОТБ, КИКА ва ижтимоий жамоа вакиллари	АМИТБ ва ҚХР ҳужжатлари, ер майдонларига бўлсан таъсир ва уларни бартараф етиш йўллари очиқлаш	Лойиҳа презентацияси ва брошураси	- Лойиҳанинг ерга таъсири ва шамол станциясида жойлашган барча чорва молларини қўчириш учун етарли муқобил ерлар мавжудлиги билан боғлиқ асосий масалалар. Аниқлик киритилдики, унумдор ер етарли ва яйлов фаолиятига таъсир қилмайди. - Иштирокчилардан бири лойиҳа томонидан олинadиган ернинг аниқ фоизи ҳақида билмоқчи еди. Бунга жавобан унга лойиҳа қурилиши 287 000 гектар яйловнинг 1% дан камроғига таъсир қилиши, яйловга таъсири жуда чекланганлиги ҳақида маълумот берилди.	

Туман	Иштирокчилар	Кун тартиби масалалари	Фойдаланилган материаллар	Асосий натижалар	Суратлар
				- Иштирокчилар, шунингдек, ЭУЛ бўйлаб ер учун компенсацияни ким олишини билишни исташди. Уларга зарар етказилган йер ва мулклар асосида товон тўланиши ҳақида маълумот берилди. - Агар жабрланган чорвадорлар бошқа ерга кўчирилса, қандай можаролар юз беради? Ижтимоий вакил сув билан боғлиқ муаммолар пайдо бўлиши мумкинлигини айтди. - Иштирокчилар, шунингдек, компенсация қандай ҳисобланганлигини билишни исташди ва улар маҳаллий қонунлар ва қарорлар, жумладан, лойиҳани молиялаштирган кредиторлар томонидан қўйилган	

Туман	Иштирокчилар	Кун тартиби масалалари	Фойдаланилган материаллар	Асосий натижалар	Суратлар
				халқаро талаблар асосида ҳисоблаб чиқилганлиги ҳақида маълумот олдилар. Иштирокчилардан бири нима учун лойиҳага 285,1 га ер майдони ажратилганини билмоқчи еди, бироқ ижтимоий гуруҳ атиги 155,3 гектар майдонга таъсир қилишини айтди. Уларга маълумотларга кўра, схема дастлаб 111 ШТГ учун тақдим этилган бўлиб, улар ҳозирда 79 тага қисқартирилган ва муҳим яшаш жойларини ҳимоя қилиш заруратини билдирди.	

Туман	Иштирокчилар	Кун тартиби масалалари	Фойдаланилган материаллар	Асосий натижалар	Суратлар
Пешку тумани 2022 йил 29 июн	16 иштирокчи ва ЕТБ, ОТБ, КИКА, ва Juru Energy ва 5 Capitals томонидан қатнашган ижтимоий жамоа вакиллари			Лойиҳа тақдироти ва унинг атроф-муҳит ва ижтимоий таъсиридан (шу жумладан ерга таъсири) сўнг иштирокчилар қўйидагилар бўйича тушунтиришларни сўрашди: - Ишга ариза: ACWA Power ва ЕПС Пудратчиси иш 'ълонлари ва ариза бериш жараёни ҳақида маҳаллий ҳамжамиятларни хабардор қилади. - Ишчилар учун турар жой: Яшаш жойлари ЕТБ ва ХМК Ишчиларни жойлаштириш бўйича йўриқномаларига мувофиқ бошқарилади ва ишчилар ҳар қандай шикоятларни юбориш	

Туман	Иштирокчилар	Кун тартиби масалалари	Фойдаланилган материаллар	Асосий натижалар	Суратлар
				учун шикоят қилиш механизmidан ҳам фойдаланишлари мумкин. Ер ости сувларини ўрганиш: Иштирокчиларга бу геотехник тадқиқотларнинг бир қисми эканлиги ва у АМИТБга киритилганлиги ҳақида маълум қилинди.	
Конимех тумани 7 Июль 2022	7 та иштирокчи, хусусан Ўрмон хужалиги, Кадастр бўлими ва SCEEP	АМИТБ ва КХР хужжатлари, ер майдонларига бўлсан таъсир ва уларни бартараф етиш	Лойиҳа презентацияси ва брошураси	АМИТБ ва КХР хужжатлари презентациясидан сўнг ҳеч қандай савол ёки муаммолар юзага келмадди.	

Туман	Иштирокчилар	Кун тартиби масалалари	Фойдаланилг ан материалла р	Асосий натижалар	Суратлар
		йўлларини очиқлаш			

8.3.3 АТШлар билан бўлиб ўтган маслаҳатлашувларнинг хулосаси

Шамол станциясидаги ва ЭУЛ йўли бўйлаб жойлашган барча АТШлар билан учрашувлар ва жойлар ҳақида хабардор қилинди. Бундан ташқари, уйма-уй юриб консультациялар олиб борилди, уларда бу АТШлар туманларда ёки ИЖС билан учрашувларга бора олмаган бўлса, уларнинг иқтисодий фаолиятига минимал тўсиқ бўлишини таъминлаш учун АТШлар туман миқёсида ёки уйма-уй юриб учрашувларда қатнаша олмаган ҳолларда телефон орқали маслаҳатлашувлар олиб борилди.

Маслаҳатлашув йиғилишларида фойдаланилган кўргазмали қурооллар ва тақдимот слайдлари учун тўлиқ ЙБлар учун Н ва I иловаларига қаранг.

8.4 Шикоятларни кўриб чиқиш механизми

ЕТБ, ОТБ ва ХМК мижоздан зарар кўрган одамларнинг ташвишлари, шикоятлари ва шикоятларини қабул қилиш ва ҳал қилишда ёрдам бериш учун тегишли шикоятларни кўриб чиқиш тартибига эга бўлган Лойиҳага хос шикоятларни кўриб чиқиш механизмини яратишни талаб қилади. Натижада, лойиҳа даражасидаги шикоятларни кўриб чиқиш механизми яратилган бўлиб, АТШга ер участкаси, мулк учун компенсация тўлаш ва тирикчилик воситаларини тиклаш ёки Лойиҳа ва ЭУЛ таъсири билан боғлиқ бошқа масалалар бўйича ўз шикоятларини тақдим этиш имконини беради. Лойиҳанинг шикоят қилиш механизми қуйидаги принципларга мос келади:

- Шикоят кўриб чиқиш механизми, мақсади ва жалб қилиш жараёнида унга қандай кириш мумкинлиги нўрсисда таъсирланган АТШлар (ва бошқа манфаатдор томонларни) хабардор қилиш;
- Жараён лойиҳанинг таваккалчиликлари ва таъсирига қараб кенгайтирилади;
- Шикоят механизми аниқ, тушунарли ва осон кириш мумкин бўлган маълумотларни маҳаллий тилда ва АТШ (ва маҳаллалар) ўқий олмайдиган жойларда оғзаки тарзда тақдим этиш орқали амалга оширилади;
- Барча манфаатдор томонларга очиқлик, ихтиёрийлик ва масъулиятни ёзма шаклда қўйиш, оммага эълон қилиш ва тегишли манфаатдор томонларга тушунтириш орқали таъминлаш;
- Шикоятларга, ташвишларга ва/ёки лойиҳа маълумотларига ўз вақтида сўровларга жавоб бериш;
- Механизмни ҳеч қандай харажасиз таъминлаш, шикоят бериш билан боғлиқ қасос ёки қасос;
- Аниқ қасос олмаслик сиёсати, махфийлик чоралари ва шикоят бўйича тўпланган шахсий маълумотларни ҳимоя қилиш каби эҳтиёт чоралари,

шунингдек шикоятларни аноним тарзда юбориш имконияти мавжуд бўлади;

- Лойиҳа ва АТШ ўртасидаги норозиликларни ҳал қилиш учун учинчи томонларни воситачилар (масалан, жамоат раҳбарлари) сифатида жалб қилиш масаласини кўриб чиқиш;
- Шикоятларни кўриб чиқиш механизми суд ёки маъмурий ҳимоя воситаларидан фойдаланишга тўсқинлик қилмайди; ва
- Шикоятларни кўриб чиқиш механизми ўрнатган тенденцияларни мониторинг қилиш ва таҳлил қилиш АТШ ва бошқа манфаатдор томонларни ташвишга солмоқда.

Ўрнатилган шикоят механизми қуйидагиларга имкон беради:

- АТШлар ўз шикоятларини/ташвишларини ёзма ёки оғзаки шаклда тақдим этишлари.
- 5 Capitals шунингдек, маҳаллий маслаҳатчи (Juru Energy) тақдим этилган шикоятларни кўриб чиқиш ва ўз ваколатлари доирасида (ACWA Power билан келишилган ҳолда) ҳал қилиш учун жавобгардир.

Давом этаётган баҳолаш ва тоvon тўлаш жараёни бўйича ўз шикоятлари ёки мулоҳазаларини билдиришлари учун қуйидаги маълумотлар АТШга тақдим этилган.

Жадвал 8-3 КХР Босқичида шикоят механизмининг батафсил алоқа маълумотлари

Компания	Контакт алоқа маълумотлари
ACWA Power (лойиҳа раҳбари) Шерзод Онаркулов Бош менежер - Бизнесни ривожлантириш	Email: Sonarkulov@acwapower.com Иш: +998 71 238 9960 Моб: +998 90 003 9960
Juru Energy Умида Розумбетова – АМИ амалий гуруҳи раҳбари вазифасини бажарувчи	Email: u.rozumbetova@juruenergy.com Моб: +998 903487523 Иш: +998 712020440
Juru Energy Гулчеҳра Нематуллаева – Ижтимоий мутахассис	Email: g.nematullaeva@juruenergy.com Моб: +998 974459505 Иш: +998 712020440

Лойиҳанинг (жумладан ЭУЛнинг) махсус МТЖР (Манфаатдор томонларни жалб қилиш режаси) да кўрсатилган ШКМ (Шикоятларни кўриб чиқиш механизми) тушунарли ва шаффоф жараёндан фойдаланади, бу маданий жиҳатдан тўғри ва ҳеч қандай тўловсиз унга мурожат қилиш мумкин. Шундай экан, барча таъсир кўрадиган томонлар шикоят қилиш имкониятига эга бўлади. Лойиҳага тааллуқли ШКМга мувофиқ, АТШларга ШКМ лойиҳасидан ташқарида, масалан судларда тузатиш/ҳал қилиш механизмларини қидиришга рухсат берилади.

Бундан ташқари, агар шикоят бўйича ечим тақдим этилган бўлса ва шикоятчи таклиф қилинган йечимдан қониқмаса, шикоятчи низоларни ҳал қилиш механизмини компания/лойиҳадаги шикоятлар механизмидан ташқарида қўллаши мумкин. Ўзбекистон Республикасининг 3.12.2014 йилдаги 378-сонли “Жисмоний ва юридик шахсларнинг муурожаатлари тўғрисида”ги қонунига (2017-йил 17-августдаги ўзгартиришлар билан) мувофиқ ташкил этилган “Халқ қабулхоналари”ни бундай ташқи шикоятлар механизмига мисол қилиб келтириш мумкин. Халқ қабулхонасига фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳар томонлама ҳимоя қилишга қаратилган самарали муурожаатлар тизими фаолиятини таъминлаш вазифаси юклатилган. Ҳар қандай аризалар олинган кундан бошлаб 15 кун ичида кўриб чиқилади ва ҳар қандай қўшимча кўриб чиқиш 1 ой ичида яқунланади.

Изоҳ: Лойиҳа ШКМси бошқа мавжуд шикоят механизмини, шу жумладан ҳуқуқий механизмларни ўрнини босмайди.

қуйидаги жараён ва вақт жадвали ШКМнинг бир қисми сифатида кузатилади. Агар мураккаб шикоятлар ёки бошқа омиллар тергов вақтини узайтирса, шикоятчига бу кечикиш ва кутилган жавоб вақти ҳақида хабар берилади.

Жадвал 8-4 Шикоятни кўриб чиқиш жараёни ва вақт жадвали

Босқич	Вақт жадвали
Шикоят қабул қилинди/юборилди	-
Шикоят қайд этилди ва қабул қилинди	Шикоят топширилгандан кейин 7 иш куни ичида
Шикоят текширилди	Шикоят топширилгандан кейин 14 иш куни ичида
Таклиф этилаётган қарор шикоятчига етказилди	Шикоят топширилгандан кейин 14 иш куни ичида
ДАЪВОГАРНИНГ ҚАРОРИДАН НОРОЗИ БЎЛГАНИДАН КЕЙИН ЗАРУРИЯТ ТУҒИЛГАН ТАҚДИРДА	
Шикоятни қайта кўриб чиқиш/янги ечим таклиф қилиш, шикоятчини яқуний қарор ҳақида хабардор қилиш бўйича ҳаракатлар	Шикоятчининг норозилиги тўғрисида хабар берилган кундан бошлаб 14 иш куни ичида
Икки томон ўртасида шикоятни ҳал қилишнинг иложи бўлмаса, воситачи, яъни Лойиҳа жойидаги маданият ва амалиётни тушунадиган маҳаллий раҳбарлар жалб қилинади.	Шикоятчининг норозилиги тўғрисида хабар берилган кундан бошлаб 14 иш куни ичида
Лойиҳа даражасида ҳал этилмаган шикоятлар - ACWA Power, ҳокимиятлар ва бошқа тегишли органларнинг юқори раҳбариятини ўз ичига олган шикоятлар қўмитаси (агар керак бўлса).	Шикоятчининг норозилиги тўғрисида хабар берилган кундан бошлаб 30 иш куни ичида.

Изоҳ: Мураккаб шикоятлар ёки бошқа омилар тергов вақтини узайтирса, ариза берувчига бу кечикиш ҳақида хабар берилади ва жавоб бериш учун янгиланган кутилаётган вақт ҳақида хабар берилади.

КҲРни амалга ошириш босқичида ШКМ

Компенсация ва турмуш даражасини тиклаш жараёнлари бўйича ўз шикоятлари ёки изоҳларини юбориш имкониятига эга бўлишлари учун КҲРни амалга ошириш жараёнида қуйидаги маълумотлар АТШга берилади.

Жадвал 8-5 КХРни амалга ошириш босқич- ШКМ контактлар батафсил маълумотлари

Компания	Контакт маълумотлари
Лойиҳа раҳбари ACWA Power	Шерзод К. Онаркулов Тел: +998 71 238 9960 Email: Sonarkulov@acwapower.com
Лойиҳачи компания ACWA Power Жонкелди МЧЖ	Манзил: тасдиқланиши керак Телефон рақами: тасдиқланиши керак Email: тасдиқланиши керак
Бош пудратчи	тасдиқланиши керак (қурилиш босқичи бошланишидан олдин)
ФТ (Фойдаланиш ва таъминот) компанияси	Тасдиқланиши керак (фойдаланиш босқичи бошланишидан олдин)

КХРни амалга ошириш босқичида ШКМ юқоридаги 8-3-жадвалда келтирилган шикоятларни кўриб чиқиш жараёни ва вақт жадвалига мос келади.

ACWA Power ва Лойиҳа компанияси КХРни амалга оширишда рол ўйнайдиган давлат органларига (9.1-бўлимга қаранг) шикоят қилиш механизмининг тафсилотларини тақдим этади. Лойиҳа билан боғлиқ шикоятлар ушбу ҳужжатда белгиланган тамойилларга мувофиқ ҳал қилинишини таъминлаш учун ушбу агентликлар билан экологик ва ижтимоий жорий этиш бўйича менежер (ва ижтимоий экспертлар) томонидан амалга оширилади.

Экологик ва ижтимоий менежер имкон қадар ҳукумат томонидан амалга ошириладиган кўчириш жараёнларини ташкил этиш ва мониторинг қилиш ҳамда уларнинг ушбу КХР бўйича ўз роллари ва мажбуриятларини бажаришини таъминлаш учун ушбу идоралар билан доимий маслаҳатлашувларни таъминлайди.

ШИКОЯТ ҚИЛИШ МЕХАНИЗМИНИ ЭЪЛОН ҚИЛИШ

Ушбу КХРда аниқланган барча АТШлар ШКМга бўлган ҳуқуқлари ва шикоят бериш тартиб-қоидалари тўғрисида тўлиқ маълумотга эга бўладилар, уларга оғзаки ёки ёзма равишда Лойиҳанинг махсус МТЖРга мувофиқ мурожаат қиладилар. ШКМнинг мавжудлиги ва фойдаланиш имконияти тўғрисидаги маълумотлар доимий консультациялар пайтида ва КХРни амалга ошириш босқичида АТШга етказилади.

8.4.1 қабул қилинган шикоятлар

Бугунги кунга қадар Шамол станцияси бўйича АТШдан учта (3) та мурожаатлар келиб тушди ва белгиланган шикоят механизмига мувофиқ ҳал қилинди. Жавоблар ўзбек тилида берилган. ЭУЛ бўйича ҳеч қандай шикоят келиб тушмади.

Қабул қилинган шикоятлар ва берилган жавоблар ҳақида маълумотлар Ғ-иловада келтирилган.

9 ИНСТИТУЦИОНАЛ ЖАВОБГАРЛИК

ҚўРни режалаштириш, тайёрлаш, амалга ошириш турли жараёнлар, турли рол ва масъулиятга эга бўлган турли томонлар/манфаатдор томонларни ўз ичига олади. Турли давлат идоралари ва муассасалари ер олиш ва қўчириш жараёни, ҳамда уни амалга оширишда турли функциялар учун жавобгар бўлади. Ўзбекистон қонунчилигида ер участкаларини давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун олиб қўйиш тўғрисидаги қарор маҳаллий давлат ҳокимияти органлари (туман ҳокимиятлари) томонидан қабул қилиниши белгилаб қўйилган.

9.1 Давлат органлари

9.1.1 Бухоро вилоят ҳокимлиги

- Лойиҳага оид давлат сиёсати ва Президент қарорларини амалга ошириш учун масъул.
- Ёрдувон тумани ҳокимлигига лойиҳага тааллуқли Президент қарорини амалга ошириш бўйича кўрсатмалар бериш.
- Лойиҳа объектига ер ажратиш тўғрисидаги буйруқни тақдим этиш.
- Тегишли туман кадастр бўлимлари билан келишилган ҳолда ЭУЛ бўйлаб тақлиф этилаётган ердан фойдаланувчиларни аниқлашда ёрдам кўрсатиш.
- ЭУЛ бўйлаб ўз ерларини йўқотган АТШлар учун муқобил ерларни аниқлашда ёрдам бериш.

9.1.2 Пешку тумани

- Лойиҳага Пешку туманидан ер ажратиш.
- Лойиҳани амалга ошириш учун ажратилган ерларнинг ҳолатини “қишлоқ хўжалиги ерлари” тоифасидан “саноат, транспорт, алоқа ва ҳ.к” тоифага ўзгартириш.
- “Бухоро вилояти, Пешку туманида қуввати 500 МВт бўлган Жонкелди Шамол электр станциясини қуриш” инвестиция шартномаси қоидалари ва талаблари асосида ер ижараси шартномасини ва ППА шартномасини тайёрлаш.

9.1.3 Ипакчилик ва Жун Саноати қўмитаси ва унинг кластерлари

- Зарар кўрган чорвадорларни қўчириш учун муқобил ерлар билан таъминлаш.

- МЧЖ ва таъсир кўрадиган чорвадорлар ўртасидаги мавжуд шартномалари ҳақида маълумот бериш.
- Лойиҳа ҳудудида МЧЖ активлари учун кадастр хариталарини тақдим этиш.
- Чорвадорларни кўчириш учун мос муқобил ерларни аниқлаш.

9.2 ЎМЭТ

- КХРнинг ЭУЛ операцион босқичи талабларини бажарилиши ва мониторингини таъминлайдиган ижтимоий мутахассисни тайинлаш бўйича тавсия.
- ЭУЛнинг эксплуатация босқичида АТШларнинг шикоятлари кўриб чиқилишини таъминлаш учун ШКМни амалга ошириш бўйича тавсия.
- Операцион босқичда актив(мулк)ларга/экинларга зарар етган тақдирда, КХРда белгиланган тамойиллар асосида ЭУЛ бўйлаб АТШларни компенсация билан таъминлаш бўйича тавсия.

9.3 ACWA Power

ACWA Power Лойиҳа ишлаб чиқувчиси сифатида КХРни ишлаб чиқиш ва амалга оширишда муҳим рол ўйнайди. Унинг баъзи роллари ва масъулиятларига қуйидагилар киради:

9.3.1 Бош директор ўринбосари (Лойиҳа компанияси)

- КХРни амалга оширишга бўлган эҳтиёж ва талабларни тушуниш.
- ACWA Power веб-сайтида КХД ва КХР ҳужжатларини оммага ошкор этилишини таъминлаш.
- КХРни амалга оширишни қўллаб-қувватлаш.
- КХРни амалга ошириш учун инсон ва молиявий ресурслар билан таъминланишини таъминлаш.
- КХРни амалга ошириш мониторинги ва аудити учун АМИ бўйича мустақил маслаҳатчи тайинланишини таъминлаш.
- ЭУЛнинг эксплуатация босқичида активларга/экинларга етказилган ҳар қандай зарарлар КХРда белгиланган компенсация тамойилларига мувофиқ қопланишини таъминлаш учун ЎМЭТни иложи борида рағбатлантириш.
- Шамол стансияси ва ЭУЛнинг эксплуатация босқичида қутилмаган таъсирлар бартараф этилишини ва уларни тўлиқ қоплаш харажатлари билан компенсация (керак бўлганда) берилишини таъминлаш.

- o ЎМЭТ ЭУЛ операцион босқичига масъул бўлганлиги сабабли, ACWA Power миллий талаблар (ЎМЭТ уларга риоя қилади) ва кредиторлар талаблари ўртасидаги бўшлиқларни ёпиши керак.
- Кутилмаган таъсирларни қоплаш учун Шамол стансияси ва ЭУЛ учун захира фондлари ушбу КХРда кўрсатилганидек ажратилишини таъминлаш.

9.3.2 Бизнесни ривожлантириш гуруҳи (Ўзбекистондаги ваколатхонаси)

- Шамол стансияси ва ЭУЛ учун алоҳида малакали қайта жойлаштириш/ижтимоий экспертларни ўз таркибига олиши керак бўлган КХРни амалга ошириш гуруҳини тузади.
- Якуний ҳуқуқлар ва компенсация пакетларини КХРни амалга ошириш гуруҳи билан келишилган ҳолда барча АТШларга ошкор қилиш.
 - o АТШлар ўзларининг афзал кўрган тилларини (ўзбек ёки қozoқ) аниқлаш учун улар билан боғланади, шунда уларнинг шахсий ҳуқуқлари ва тўпламлари улар осон ўқиши ва тушуниши мумкин бўлган тилда ошкор қилинади.
- Кадрлар бўлими билан келишилган ҳолда АТШни қўллаб-қувватлаш учун зарур бўлган экспертларни, яъни молиявий маслаҳатчиларни, чорвачилик бўйича экспертларни тайинлайди.
- Бош пудратчи ўтиш йўллари бўйлаб ерни, вақтинча фойдаланилган ер майдонларини лойиҳа бошланишидан олдинги ҳолатига қайтаришини ва мулкка ва/ёки экинларга кутилмаган зарар етказилганда АТШларга компенсация тўлашни таъминлайди.
- Бош пудратчи ва ФТ (Фойдаланиш ва таъминот) компанияси (агар мавжуд бўлса) компенсация сиёсатидан хабардор бўлишини ва бундай сиёсатларнинг бузилишига йўл қўймаслик учун назорат қилинишини таъминлайди.

9.3.3 Молия бошқармаси

- Компенсация пакетларини АТШнинг шахсий банк ҳисоб рақамларига тўлайди ва КХР вақт жадвалига мувофиқ бошқа ҳар қандай қўшимча ёрдамларни кўрсатади.
- Ўз вақтида даромад солиқларини тўлаб борилишини таъминлайди.

9.3.4 АМИ (Атроф-муҳит ва ижтимоий масалалар)ни амалга ошириш бўйича менежер

- Ўтиш давридаги қўллаб-қувватлашни ўз ичига олган компенсация ҳуқуқларини мувофиқлигини исботлаш учун зарур бўлган маълумотлар тўғрисида АТШни хабардор қилади.

- КХРни амалга ошириш муддатлари, лойиҳа жадвали, бошқа жойга кўчириш талаблари ва бошқалар билан қандай боғлиқлиги тўғрисида АТШни хабардор қилади.
- Аҳоли турмушини тиклаш дастурларини амалга ошириш жараёнида ИЖС, Кўкча МЧЖ, турли туманлардаги қишлоқ хўжалиги департаменти ва бошқалар каби манфаатдор томонлар билан ҳамкорликни таъминлаш.
- Аҳоли турмушини тиклаш дастурларини амалга ошириш жараёнида SWID, “Жонкелди” МЧЖ, турли туманлардаги қишлоқ хўжалиги департаменти ва бошқалар каби манфаатдор томонлар билан ҳамкорликни таъминлаш.
- Ўрнатилган ШКМ орқали олинган ҳар қандай шикоятларни КХРни амалга ошириш гуруҳи билан келишилган ҳолда кўриб чиқади, шу жумладан зарур ресурсларни ажратади.
- қайд этилишича, КХР якунлангач, ШКМ 5 Capitals ва Juru Energy компаниясидан ACWA Power /Лойиҳачи компаниясига топширилади.
- ACWA Power /Лойиҳачи компания, шунингдек, ЭУЛ бўйлаб келиб тушган шикоятларни кўриб чиқишда ЎМЭТ билан мувофиқлаштириши керак бўлади, чунки ЎМЭТ ЭУЛнинг фойдаланиш босқичига масъул бўлади.
- Тегишли давлат органларини (юқоридаги 9.1-бўлимда) шикоятлар механизми, унинг аҳамияти, шикоятлар қандай ҳал қилиниши ва ҳоказолар ҳақида маълумот берилади. Ушбу идоралар, шунингдек, уларнинг ҳал этилишини таъминлаш учун олинган ҳар қандай шикоятларни Лойиҳага тақдим этишга рағбатлантирилади.
- Шамол станцияси ва ЭУЛ бўйича ижтимоий экспертлар билан ҳамкорликда, КХРни амалга ошириш ҳолатини мониторинг қилади ва ҳисобот беради.
- Бу, шунингдек, иложи бўлса, доимий иштирок этиш орқали ҳукумат бошчилигидаги кўчириш жараёнлари мониторингини ўз ичига олади.
- Бизнесни ривожлантириш гуруҳи билан келишилган ҳолда кредиторларга мониторинг ва аудит ҳисоботларини тақдим этади.
- Лойиҳанинг ҳаётга тадбиқ этиш жараёнида ШТГдан 1000 м масофада чорвадорларнинг янги иншоотлари қурилмаслигини таъминлайди (назорат қилади). Бу ИЖС ва Жонкелди МЧЖ билан мувофиқлаштирилади.

Таъкидланишича, кредиторлар КХР якуний аудитни ўтказиш учун мустақил Экологик ва ижтимоий маслаҳатчисини тайинлайди.

9.3.5 Кадрлар бўлими менежери (HR менежер)

- Бизнесни ривожлантириш бўйича гуруҳ ва молия бўлими билан келишилган ҳолда ҳар бир АТШ учун индивидуал компенсация пакети шартномаларини тайёрлайди.

- Компенсация билан тaминлаш шартномалари АТШларнинг хоҳишига кўра ўзбек ёки қозоқ тилларида тузулари.
- АТШни қўллаб-қувватлаш учун зарур бўлган ҳар қандай экспертларни, яъни молиявий маслаҳатчи ва ҳоказоларни тайинлаш учун шартномалар тайёрлайди.
- Лойиҳа компанияси ва АТШ ўртасидаги барча келишувларни, шу жумладан, АТШни қўллаб-қувватловчи турли экспертлар билан имзоланган шартномаларни қайд этиб боради.

9.4 Бош пудратчи

- Лойиҳалар ва ЭУЛ таъсири белгиланган майдон билан чегараланганлигини ва ҳеч қандай қўшимча ерга таъсир қилмаслигини таъминлайди.
- Ҳар қандай қўшимча таъсирларни (КХРда кўрсатилганидан ташқари) ушбу ҳужжатда белгиланган тамойилларга мувофиқ баҳоланиши ва юмшатилишини таъминлаш учун Лойиҳа компанияси билан мувофиқлаштиради.
- МТЖР (Манфаатдор томонларни жалб қилиш режаси)га мувофиқ ҳар қандай шикоятларни қайд этиб боради, ва актив (мулк)лар, экинлар, дарахтлар ва ҳоказоларга таъсир қилиши билан боғлиқ бўлган маълумотлар ҳақида дарҳол Лойиҳа компаниясини хабардор қилиб туради.
- Лойиҳа ва ЭУЛ ҳудудидаги ерларни қурилиш босқичидан олдинги ҳолатга келтиради, бу эса КХРдан фойдаланишни давом эттириш имконини беради.

9.5 АМИ (Атроф-муҳит ва ижтимоий масалалар) бўйича мустақил маслаҳатчи

КХР мониторинги талабларига жавоб бериш учун ACWA Power /Лойиҳа компанияси мустақил АМИ маслаҳатчисини қуйидагиларга тайинлайди:

- КХРни амалга ошириш жараёнини мониторинг қилиш ва кредиторларга тақдим этиш учун КХРни амалга ошириш бўйича мониторинг ҳисоботларини тайёрлайди.
- Қарз берувчиларга тақдим этилган мониторинг ҳисоботларида КХРни амалга ошириш ва тузатиш чораларига риоя қилмаслик тўғрисида фикр-мулоҳазаларни тақдим этади.
- ACWA Power /Лойиҳа компаниясини баҳолаш жараёнида ва КХРни амалга ошириш ва мониторинг қилишда юзага келадиган ҳар қандай муаммолар ҳақида хабардор қилади.

- қарз берувчиларга (кредиторларга) тақдим этилган мониторинг ҳисоботларида КХРни амалга ошириш ва тузатиш қоидаларига риоя қилмаслик тўғрисида фикр-мулоҳазаларини тақдим этади.
- қарз берувчининг талабларига мувофиқ тузатиш чораларини кўришни талаб қиладиган масалалар бўйича тавсиялар беради.
- Чорвадорлар томонидан қайта тикланган МЧЖ мол-мулкига оид, МЧЖ ва чорвадорлар ўртасида тузилган шартнома тури ёки мулк ҳуқуқини ўтказиш тўғрисида тасдиқлов ҳужжатларини тақдим этади.

9.6 Баҳолаш бўйича маслаҳатчи

Инвентаризация ва баҳолаш жараёни Республика Хусусийлаштирилган корхоналарга кўмаклашиш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси томонидан лицензияга эга бўлган МЧЖ Баҳолаш консалтинг маркази (Гулистан Баҳолаш Консалтинг) томонидан амалга оширилади. Баҳоловчи лойиҳа ҳудудидаги ва ЭУЛ бўйлаб барча актив(мулк)ларни инвентаризация қилиш ва баҳолашда иштирок этади.

9.7 Лойиҳа кредиторлари

ЕТБ ва ОТБ лойиҳа кредиторлари сифатида КХД, КХРни кўриб чиқиш ва уларнинг ахборотлари веб-сайтда ошкор этиб борилишида иштирок этади. Бундан ташқари, ЕТБ ва ОТБ уларнинг талабларга мувофиқлигини таъминлаш учун вақти-вақти билан Лойиҳа ва КХРни амалга оширилишини кўриб чиқади (назорат қилиб боради).

10 АМАЛГА ОШИРИШ ЖАДВАЛИ

КХРни амалга ошириш барча ЛТШларга тўланиши керак бўлган компенсацияни ҳамда ушбу жараённинг мониторингини ўз ичига олади. ЛТШга компенсация тўлаш, кўчириш ёки қурилиш ишлари бошланишидан олдин амалга оширилади.

Мазкур КХРни амалга ошириш Лойиҳани амалга оширишнинг умумий жадвалига мувофиқ режалаштирилиши керак. Шундай қилиб, ACWA Power қуйидагиларни таъминлайди:

- Компенсация ҳар бир ЛТШга тўлиқ тўланади;
- Ушбу КХРда санаб ўтилган барча бошқа ҳуқуқлар ЛТШга берилади;
- Турмуш воситаларини тиклаш дастури тегишли бюджетлар томонидан қўллаб-қувватланади, бу эса аҳолининг даромадлари ва турмуш воситаларини яхшилаш ёки тиклаш имконини беради; шунингдек
- Доимий консультациялар ўтказилиб турилади, шикоятларни кўриб чиқиш механизми амалда қолади ва КХРни амалга ошириш давомида мониторинг қилинади.

10.1 Кўчириш бўйича ҳаракатлар режаси - Жадвал

Ушбу КХР учун мўлжалланган амалга ошириш жадвали қуйида келтирилган. Таъкидланишича, амалга ошириш даврида тузатишга олиб келадиган қутилмаган ҳолатлар туфайли кетма-кетлик ўзгариши ёки кечикишлар юзага келиши мумкин. Бироқ, амалга ошириш босқичида, ҳар қандай кечикишлар ва бундай кечикишлар сабаблари ҳақидаги маълумотлар зудлик билан ЛТШларга етказилади.

10-1 Жадвал. КХРни тайёрлаш ва амалга ошириш жадвали

ФАОЛИЯТ	ЖАВОБГАР ТАРАФ	ВАҚТ ЖАДВАЛИ	
		ЛОЙИҲА	ЭУЛ
Лойиҳа тўғрисида ЛТШни хабардор қилиш	Пешку тумани ва Бухоро вилоят ҳокимлиги, Juru Energy/5C (5асос)	2021 йил апрель ойидан	2021 йил 8 ноябрдан
ЛТШларни аниқлаш	Бухоро вилоят ҳокимлиги, ИЖС, Жонкелди МЧЖ, ACWA Power, Juru Energy, 5C (5асос)	2021 йил апрель ойидан	2021 йил 23 сентябрдан (ЭУЛнинг техник босқичида)

ФАОЛИЯТ	ЖАВОБГАР ТАРАФ	ВАҚТ ЖАДВАЛИ	
		ЛОЙИҲА	ЭУЛ
Манфаатдор томонларнинг иштироки	ACWA Power, 5 Capitals ва Juru Energy	ЛТШ ва тегишли манфаатдор томонлар билан маслаҳатлашувлар 2021 йил апрель ойида Лойиҳа майдони учун, ва 2021 йил сентябрь ойида ЭУЛ учун бошланди ва бутун лойиҳа/ЭУЛ амалга оширилиши даврида давом эттирилади.	
Кўчириш бўйича ҳаракатлар асосини тайёрлаш	5 Capitals ва Juru Energy	2022 йил 11 январда бажарилган	
ЛТШлар билан ижтимоий-иқтисодий тадқиқотлар	5 Capitals ва Juru Energy	28-30 август 2021 й	27-31 январь 2022
Тугатиш санасини бериш	5 Capitals, Juru Energy, Баҳолаш бўйича мутахассис	Барча чорвадорлар 2021 йил 13 сентябрь	2022 йил 28 январдан 1 мартгача
		Чорвадорларнинг ишчилари – 2021 йил 2 декабрь	
Таъсирга тушган активларни, шу жумладан экинлар ва дарахтларни инвентаризация қилиш ва баҳолаш Тугатиш санасини бериш		Активларни текшириш - 2022 йил 13 январь	
Компенсация пакетини тайёрлаш (ўтиш даврида қўллаб-қувватлаш ва турмуш даражасини тиклаш дастурлари бундан мустасно)	5 Capitals, Juru Energy, Баҳолаш бўйича мутахассис	2022 йил февраль	Июнь 2022
Ўтиш даврида қўллаб-қувватлаш, турмуш даражасини тиклаш дастури, шу жумладан таъсирларнинг қисқача мазмуни ва компенсация жадвалини ўз ичига олган компенсация	ACWA Power, 5 Capitals & Juru Energy	2022 йил Август-сентябрь	2022 йил Август-сентябрь

ФАОЛИЯТ	ЖАВОБГАР ТАРАФ	ВАҚТ ЖАДВАЛИ	
		ЛОЙИҲА	ЭУЛ
пакетини АТШга ошкор қилиш			
КХРни тайёрлаш	5 Capitals, Juru Energy	2022 йил февралдан майгача	
КХР ва амалга ошириш жадвалини кўриб чиқиш бўйича кредиторларнинг иштироки (драфт)	ЕТБ, ОТБ	Апрель 2022 й	
КХР ва амалга ошириш жадвалини кўриб чиқиш бўйича кредиторларнинг иштироки (охирги версия)	ЕТБ, ОТБ ва КИКА	Август 2022	
КХРни амалга ошириш			
ACWA Power ва АТШлар ўртасида индивидуал компенсация шартномаларини имзолаш	ACWA Power, АТШлар	2022 йил июнь-июль	
АТШларга компенсация тўлаш	ACWA Power	2022 йил Август-сентябрь	
АТШ турмуш даражасини тиклаш дастурларини амалга ошириш ва ўтиш даврида қўллаб-қувватлаш	ACWA Power	2022 йил Август	
КХР тақбиқ қилиш хулосаси	ACWA Power	2022 йил октябр	
Шикоятларни кўриб чиқиш	ACWA Power, Лойиҳа компанияси, Бош пудратчи, ФТ компанияси	2022 йил сентябр 2023 йил 1- чорагигача	
Мониторинг			
Чораклик ва йиллик мониторинг ҳисоботларини кредиторларга тақдим этиш	ACWA Power, Мустақил АМИ маслаҳатчиси	Лойиҳани бутун ишлар даври мобайнида давом этади	

ФАОЛИЯТ	ЖАВОБГАР ТАРАФ	ВАҚТ ЖАДВАЛИ	
		ЛОЙИҲА	ЭУЛ
Ташқи якуний аудит	Мустақил АМИ маслаҳатчиси	2024 йил август	
КХР ёпилиши аудити	Кредиторлар томонидан тайинланган мустақил Атроф-муҳит ва ижтимоий масалалар буйича маслаҳатчиси	КХР амалга оширилгандан кейин 24 ой	

Жадвал 10-2 КХР татбиқ қилиш тақвими

ВАЗИФА	А П Р Е Л	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР	ЯН ВА Р	ФЕ ВР АЛ	М А РТ	А П Р Е Л	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР	ЯН ВА Р	ФЕ ВР АЛ	М А РТ	А П Р Е Л	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР
	2021									2022											2023-2024												
ЛТШла рга Шамол электр станци яси Лойиҳа си ҳақида ҳабар бериш																																	
ЛТШла рга ЭУЛ Лойиҳа си ҳақида ҳабар бериш																																	
Шамол электр станци яси Лойиҳа сига таалуқ ли ЛТШла рни аниқла ш																																	

ВАЗИФА	А П Р Е	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР	ЯН ВА Р	ФЕ ВР АЛ	М А РТ	А ПР ЕЛ	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР	ЯН ВА Р	ФЕ ВР АЛ	М А РТ	А ПР ЕЛ	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР
	2021									2022													2023-2024										
ЭУЛ Лойиҳа сига таалуқ ли ЛТШла рни аниқла ш																																	
Манф аатдор томонл арни жалб қилиш																																	
КХР қўлами																																	
ЛТШла рни ижтим ойи иқтисо дий сўровн омада н ўткази ш (ШЭС)																																	
ЛТШла рни ижтим ойи иқтисо дий																																	

ВАЗИФА	А ПР ЕЛ	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР	ЯН ВА Р	ФЕ ВР АЛ	М А РТ	А ПР ЕЛ	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР	ЯН ВА Р	ФЕ ВР АЛ	М А РТ	А ПР ЕЛ	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР	
	2021									2022												2023-2024												
сўровн омада н ўткази ш (ЭУЛ)																																		
ШЭС санас и (Чорва дорла р)																																		
ШЭС санас и (Чорва дорла р ишчил ари)																																		
Активл арни аниқла ш (ШЭС)																																		
ЭУЛ санас и																																		
Компе нсация пакети ни тайёрл аш (ўтиш																																		

ВАЗИФА	А П ЕЛ	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР	ЯН ВА Р	ФЕ ВР АЛ	М А РТ	А П ЕЛ	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР	ЯН ВА Р	ФЕ ВР АЛ	М А РТ	А П ЕЛ	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР
	2021									2022											2023-2024												
даврин и қўллаб- қувватл аш ва тирикч иликни тиклаш дастур лари бундан мустан но) – ШЭС																																	
Компе нсация пакети ни тайёрл аш (ўтиш даврин и қўллаб- қувватл аш ва тирикч иликни тиклаш дастур лари бундан мустан но) - ЭУЛ																																	

ВАЗИФА	А П Р Е Л	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР	ЯН ВА Р	ФЕ ВР АЛ	М А РТ	А П Р Е Л	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР	ЯН ВА Р	ФЕ ВР АЛ	М А РТ	А П Р Е Л	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР	
	2021									2022												2023-2024												
Ўтиш даврин и қўллаб- қувватла аш, тирикч иликни тиклаш дастур и, шу жумла дан таъсир ларнин г қисқач а мазму ни ва компе нсация жадвал ини ўз ичига олган компе нсация пакети ни ЛТШга ошкор қилиш) – ШЭС ва ЭУЛ																																		

ВАЗИФА	А ПР ЕЛ	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР	ЯН ВА Р	ФЕ ВР АЛ	М А РТ	А ПР ЕЛ	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БЯР	ЯН ВА Р	ФЕ ВР АЛ	М А РТ	А ПР ЕЛ	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР	
	2021									2022												2023-2024												
ҚХРни тайёрлаш																																		
ҚХР ва амалга ошириш жадвалини кўриб чиқиш бўйича кредит орларнинг иштироки (лойиҳа) – ШЭС ва ЭУЛ																																		
РАП ва амалга ошириш жадвалини кўриб чиқиш бўйича кредит орларнинг иштироки (сўнги																																		

ВАЗИФА	А П Р Е Л	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР	ЯН ВА Р	ФЕ ВР АЛ	М А РТ	А ПР ЕЛ	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БЯР	ЯН ВА Р	ФЕ ВР АЛ	М А РТ	А ПР ЕЛ	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР		
	2021									2022												2023-2024													
тахрир) – ШЭС ва ЭУЛ																																			
АСWA Power ва ЛТШлар ўртасида яккакомпенсация шартномаларини имзолаш – ШЭС ва ЭУЛ																																			
ЛТШларга компенсация пулларини тўлаб бериш																																			
ҚХР мувофиқлик хулосасини татбиқ этиш																																			

ВАЗИФА	А П Р Е Л	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР	ЯН ВА Р	ФЕ ВР АЛ	М А РТ	А ПР ЕЛ	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БЯР	ЯН ВА Р	ФЕ ВР АЛ	М А РТ	А ПР ЕЛ	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР			
	2021									2022												2023-2024														
Ҳаётни тиклаш дастур ларини амалга ошири ш ва ўтиш даврин и қўллаб- қувватл аш – ШЭС ва ЭУЛ																																				
Шикоят ларни кўриб чиқиш	ЛТШларга Лойиҳанинг амал қилиш муддати даводими амал қилади (ШЭС ва ЭУЛ)																																			
ҚҳР мувоф иқлик хулоса сини татбиқ этиш – кредит орлар томони дан кўриб чиқиш																																				
Кредит орларг а																																				

ВАЗИФА	А ПР ЕЛ	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР	ЯН ВА Р	ФЕ ВР АЛ	М А РТ	А ПР ЕЛ	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР	ЯН ВА Р	ФЕ ВР АЛ	М А РТ	А ПР ЕЛ	М А Й	И Ю Н	И Ю Л	АВ ГУ СТ	СЕ НТЯ БР	ОК ТЯ БР	Н О ЯБ Р	ДЕ КА БР			
	2021									2022												2023-2024														
чорақ ик ва йиллик монито ринг ҳисобо тларин и тақдим этиш																																				
Ташқи учинчи томонн инг ёпиқ аудити																																				
КҲР ошкор қилиш аудити	КҲР татбиқ этилганидан сўнг 24 ой ичида																																			

11 МОНИТОРИНГ ВА ҲИСОБОТ

Мониторинг ва ҳисобот бу ерда муҳокама қилинган ҳаракатларни амалга оширишда ва кейинчалик КҲРни амалга оширишда ажралмас таркибий қисм бўлади. Асосий мониторинг кўрсаткичлари энг камида қуйидагиларни ўз ичига олади:

- КҲР бўйича режалаштирилган ва ўтказиладиган оммавий муҳокамалар ва маслаҳатлашувлар сони ва кун тартиби
- Бу ЙБ (Йиғилиш баённомаси) ва имзоланган давомат варақларини ўз ичига олиши керак.
- Кўчириш ва турмуш даражасини тиклашга бағишланган мижоз ходимлари ёки ташқи маслаҳатчилар сони ва роли. Тақсимланиш қуйидагиларни ўз ичига олади:
 - Мижозларни жалб қилиш гуруҳи аъзолари.
 - Бошқа бўлимларнинг аъзолари..
 - Малакали мураббийлар.
- Ҳуқуқ матрицасида кўрсатилган зарарлар сони ва тоифасига нисбатан тўланган ҳуқуқлар.
- Имзоланган компенсация шартномалари/шартномаларининг сони ва фоиз кўрсаткичи.
- Компенсация шартномаларини имзолашдан бош тортган ёки ҳали ҳам бир қарорга келмаган АТШлар сони ва фоиз кўрсаткичи.
- Тўланган компенсация тўловларининг сони ва фоизи.
- Келишилган тўлов муддатлари бўйича тўловлар.
- Ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларга кўрсатилаётган ёрдам миқдори ва турлари.
- Лойиҳа компанияси барча АТШлар учун компенсация пакетлари бўйича барча даромад солиғини тўлади.
- Лойиҳадан олдинги маҳсулдорлиги сақланиб қолган ёки лойиҳанинг қурилиш босқичида таъсир кўрсатган шамол станциясидан ташқарида тузилмаларга эга бўлган АТШлар сони.
 - o Лойиҳанинг қурилиш босқичи уларнинг лойиҳадан олдинги маҳсулдорлиги ва чорвачилик фаолиятига таъсир қилган тақдирда кўрилган тузатиш чоралари
- Барча АТШлар ва уларнинг мол-мулки мос келадиган муқобил ерларга кўчирилди.
- Жисмоний кўчирилган АТШлар сони ва фоизи.
- Лойиҳанинг қурилиш босқичи бошланишидан олдин қурилган турар жой бинолари, чорва учун молхоналар, сув қудуқлари ва насослар сони.

- Зарар кўрган корхоналарни қайта тиклаш.
 - Кўчирилган корхоналар сони ва фоизи.
 - Кўчирилган корхоналар муваффақиятли қайта тикланган ёки йўқлигини баҳолаш, яъни соф даромадни тарихий рекордлар билан солиштириш.
 - Корхона ходимларининг бошқа жойга кўчирилганидан кейин ҳам ишляптими ёки йўқми, ишламаётган бўлса, сабаби нимада, етарлича баҳо бериш.
- Лойиҳа қурилиши натижасида зарар кўрган ҳудудларда қишлоқ хўжалиги ва яйлов ерларининг маҳсулдорлигини ва лойиҳадан олдинги ҳосилдорлик, фойдаланиш имконияти тикланганлигини баҳолаш.
 - Лойиҳадан олдинги самарадорликка эриша олмаган АТШлар ҳали ҳам ўтиш давридаги ёрдам ва кўрсатилаётган ёрдам турини олаётгани ёки йўқлигини баҳолаш.
- Қурилиш босқичи тугагандан сўнг, лойиҳа майдонида ва ЭУЛ бўйлаб қайта тикланган яйлов ва қишлоқ хўжалиги ерларининг умумий майдони, яъни тўхташ жойлари, ишчилар турар жойлари ва бошқалар. Бунга қайта тиклаш методологияси ва мониторинг талаблари ҳам киради.
- Кўчириш ва турмуш даражасини тиклаш учун умумий харажатлар:
 - Нақд пул компенсацияси.
 - Ёрдам турлари бўйича ёрдам кўрсатиш харажатлари.
 - Консултация ва келишув харажатлари.
 - Юридик тўловлар харажатлари (агар мавжуд бўлса).
 - Солиқлар ва рўйхатга олиш йиғимлари харажатлари.
 - Бошқа харажатлар (тури бўйича).
- Шикоят механизмининг самарадорлиги.
 - Барча АТШлар шикоят механизмидан хабардор ва унинг мавжудлиги ва унга қандай мурожаат қилиш мумкинлиги ҳақида хабардор.
 - Қабул қилинган ва рўйхатга олинган шикоятларнинг умумий сони, Лойиҳа даражасида ҳал қилинган ишлар, кредиторлар томонидан қабул қилинган, белгиланган жараён орқали уларни ҳал қилиш учун қанча вақт кетгани.
 - Қабул қилинган шикоятлар сони ва қисқача мазмуни.
 - Судга берилган шикоятлар сони ва масалани судда ҳал қилиш муддати ва бошқалар.
- АТШларга ўтиш даврида ёрдам кўрсатиш учун ёлланиши мумкин бўлган экспертларнинг ҳисоботлари, яъни молиявий маслаҳатчилар, чорвачилик бўйича экспертлар ва бошқалар.
 - АТШ учун тақдим этиладиган тренинглар мазмуни ўз ичига ўқув материалларининг тафсилотлари, ЙБ (Йиғилиш баённомаси)ни киритади.

- Тренингнинг давомийлиги.
- Тренингда қатнашган АТШларнинг гендер тенглиги маълумотлари.
- АТШларнинг саволлари ва хавотирлари қандай кўриб чиқилди.
- АТШга тақдим этилган тренинг натижалари бўйича якуний баҳолаш ҳисоботи ва тавсиялар (агар мавжуд бўлса).
- АТШларнинг рози бўлганлик (қониқиш) даражаси.
- Барча АТШда ўтказилган қониқиш тадқиқоти натижалари ва уларнинг компенсация олиш ҳуқуқидан қониқиш даражаси (кўчириш, яшаш воситаларини тиклаш ва ҳ.к.).
- КХРни амалга ошириш жадвалига мувофиқ яқунланган тадбирлар.
- Кутилмаган жисмоний ва иқтисодий кўчиш таъсирининг табиати, шу жумладан:
 - o Таъсир қилинган АТШлар сони.
 - o активлар, экинлар, дарахтлар ва бошқалар сони.
 - o кутилмаган таъсирларни бартараф этиш учун кўрилган тузатиш чоралари

Бундан ташқари, ижтимоий-иқтисодий тадқиқотлар давомида тўпланган маълумотлар асосида аҳолининг турмуш шароитини самарали тиклаш бўйича амалга оширилаётган чора-тадбирлар натижалари ҳам кўриб чиқилади. Жумладан, ночор (ёрдამга мухтож) АТШ лар янги жойга самарали кўчиб ўтишига ва/ёки ўз турмуш тарзини тиклашга муваффақ бўлганлигини аниқлашга ҳаракат қилинади. Турмуш даражасини тиклаш мониторинги қуйидаги кўрсаткичларни ўз ичига олади

- Уй хўжаликлари даромади яхшиланган АТШ лар сони ва фоизи;
- Уй-жой шароити яхшиланган АТШлар сони ва фоизи;
- Активларга эгалик ҳуқуқи ошган АТШлар сони ва фоизи; шунингдек
- Ойлик сарф-харажат даражаси ортган АТШлар сони ва фоизи.

11.1 КХР амалга ошириш бўйича мувофиқлик ҳисоботи

Шамол станцияси ва ЭУЛ бўйлаб мажбурий кўчириш (иқтисодий ва жисмоний кўчиш) таъсирига учраган ҳудудларда иш бошлашдан ва майдонни топширишдан олдин АТШни амалга ошириш бўйича мувофиқлик ҳисоботи тайёрланади ва кредиторларга тақдим этилади.

11.2 Ички Мониторинг

Мониторингнинг асосий мақсади кўчириш, қайта жойлаштириш ва турмуш воситаларини тиклаш натижалари бўйича КХРни амалга оширишнинг боришини, уларнинг АТШнинг турмуш даражасига таъсирини ва КХР мақсадларига эришиб-эришилмаганлигини ва/ёки тузатиш бўйича чора-тадбирларни баҳолашдан иборат бўлади. Юқорида келтирилган мониторинг кўрсаткичлари ушбу мониторинг жараёнининг асосини ташкил қилади.

КХРни амалга ошириш мониторинги муддати Лойиҳанинг бутун қурилиш босқичида амалга оширилади. Мониторинг шунингдек, қурилиш босқичидаги қутилмаган жисмоний ва иқтисодий кўчиш таъсирини, шу жумладан юзага келадиган шикоятларни ва кўрилган тузатиш чораларини ҳам ўз ичига олади. Ушбу давр мобайнида ACWA Power / Лойиҳа компанияси ҳар чоракда кредиторларга мониторинг ҳисоботларини тақдим этади. Ҳар қандай қўшимча мониторинг кредиторлар томонидан 2-йил охиридаги ёпиқ якуний аудит натижаларига кўра белгиланади.

Мониторинг ҳисоботлари тегишли кредиторларнинг веб-сайтларида эълон қилинади.

11.3 КХР якуний аудити

Ушбу аудит учинчи тараф томонидан амалга оширилиб, КХР ўз мақсадларига эришганлигини ва барча АТШларнинг турмуш шароити лойиҳадан олдинги даражага қайтарилганлигини ва/ёки яхшиланганлигини текшириш учун ўтказилади. Ушбу ҳисобот кредиторларга ўрганиб чиқиш ва кейинги зарурий ҳаракатларни аниқлаш учун тақдим этилади.

ИЛОВА А – ПРЕЗИДЕНТ ҚАРОРИ (2022 йил 8 ИЮЛДАН)

ИЛОВА В – САНИТАРЯ ВА ЕПИДЕМИОЛОГИК СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ АГЕНТЛИКГА (АГЕНТЛИГИДАН) МАСЛАҲАТ ХАТИ

ИЛОВА С – СУДРАЛИБ ЮРУВЧИ ХАЙВОНЛАРГА ҚАРШИ ЎРНАТИЛГАН ПАНЖАРАЛАРДАН ШИКОЯТ ҚИЛГАН ЧОРВАДОР

ИЛОВА D – ТУГАТИШ КЎНИ ҲАҚИДАГИ ҲАБАРНОМА НАМУНАСИ

ИЛОВА Е – ЛОЙИҲАДАН НАҚД ТОВОН ПУЛЛАРИНИ СЎРАГАН ЧОРВАДОРЛАР ИМЗОСЛАНГАН ХАТЛАР

ИЛОВА F –ЭУЛ БЎЙИЧА ИЖС БИЛАН ЎТКАЗИЛГАН МАСЛАҲАТЛАШУВЛАР ЙИҒИЛИШИ БАЁННОМАСИ

ИЛОВА I – КҲР ОШКОР ҚИЛИШ УЧРАШУВЛАРИДИ ФОЙДАЛАНИЛГАН МАТЕРИАЛЛАР

ИЛОВА J – КХР БЎЙИЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН УМУМИЙ ШИКОЯТЛАР ВА УЛАРГА БЕРИЛГАН ЖАВОБЛАР